ecommbx

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Τρίτη 28 Οκτωβρίου 2025 • Ετος 11ο • Αρ. φύλλου 568* | Εβδομαδιαία Οικονομική και Πολιτική Εφημερίδα | *www.kathimerini.com.cy/financial* | *Τιμή: €2,00*

ecommbx

ΠΑΛΙΟ ΓΣΠ

Τέλος του 2026 ανοίγει το ΚΕΠ

Αργεί η λειτουργία του Κέντρου Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ) στο κέντρο της Λευκωσίας. Όπως πληροφορείται η «Κ», οι Λευκωσιάτες θα αναγκάζονται και το 2026 να προσέρχονται στην Έγκωμη προκειμένου να εξυπηρετούνται από το ένα και μοναδικό ΚΕΠ που λειτουργεί στην πρωτεύουσα. Το νέο ΚΕΠ, στον χώρο του παλιού ΓΣΠ, προγραμματίζεται να λειτουργήσει περί τα τέλη του 2026. Επιπλέον, καταγράφεται ενδιαφέρον από επενδυτές για αξιοποίηση των επτά εμπορικών χώρων, ενώ προκρίνεται μοντέλο για ενιαίο διαχειριστή. **Σελ. 5**

Δείκτης & Ογκος του ΧΑΚ

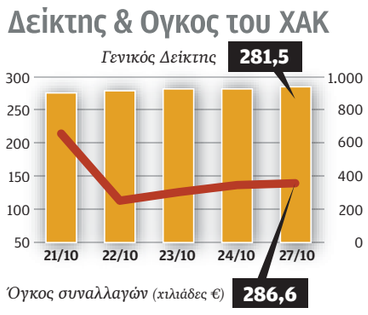

ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΣΗ

Πληθαίνουν τα κινεζικά αυτοκίνητα στην Ελλάδα

Περισσότερες από 17 κινεζικές αυτοκινητοβιομηχανίες δίνουν το «παρών» στην ελληνική αγορά. Οι Ελληνες αντιπρόσωποι σπεύδουν να προσθέσουν κινεζικές μάρκες για να μη χάσουν το τρένο της ηλεκτροκίνησης. **Σελ. 14**

5 291296 000378

ΕΛΛΑΔΑ

ΤΟ ΡΩΣΙΚΟ ΑΕΡΙΟ ΦΕΥΓΕΙ, ΤΟ LNG ΤΩΝ ΗΠΑ ΕΡΧΕΤΑΙ

Σελ. 14

ΚΟΣΜΟΣ

ΣΤΗΝ ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΠΟΝΤΑΡΟΥΝ ΤΡΑΜΠ ΚΑΙ ΠΕΚΙΝΟ

Σελ. 11

Συνεχίζουν τα παυσίπονα για τη στεγαστική κρίση

Μπαίνουν οι τελικές πινελιές για τα σχέδια στεγαστικής πολιτικής, που θα ισχύουν για το 2026

Η κατοικία, που έχει γίνει ολοένα και λιγότερο προσιτή για τη μεσαία τάξη, πόσο μάλλον για τους οικονομικά ευάλωτους, θα συνεχίσει σύμφωνα με τις πληροφορίες της «Κ» να ενισχύεται οικονομικά για το 2026. Στο υπουργείο Εσωτερικών προχωρούν σε εκπόνηση του σχεδίου αναζωογόνησης ορεινών, ακριτικών και μειονεκτικών περιοχών. Σε μια εποχή που οι νέοι δυσκολεύονται να εγκαταλείψουν το σπίτι των γονιών τους και ενώ έχουν δοθεί 80 εκατ. από το 2019 μέχρι σήμερα, ετοιμάζεται η νέα πρόταση για κάλυψη των πιεστικών αναγκών. Το υφιστάμενο σχέδιο που αγκαλιάστηκε ευρύτερα τα προηγούμενα χρόνια, λήγει στα τέλη του 2025. Με απόφαση του Υπουργικού έχει «κλειδώσει» η παραχώρηση επιπλέον 20% της χορηγίας σε δικαιούχους εκτοπισθέντες για το στεγαστικό σχέδιο αναζωογόνησης ορεινών, ακριτικών και μειονεκτικών περιοχών. Για το σχέδιο για στήριξη και ενίσχυση των νεαρών για απόκτηση στέγης, μέχρι στιγμής δεν υπάρχει κάποιο «update», αναφορικά με το αν θα ανανεωθεί και για το 2026. **Σελ. 4**

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ STARTUPS

Hi tech γεωργία με AI, λέιζερ και αγρότες-ρομπότ

Σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του πλανήτη εξαπλώνονται ελληνικές startups προσφέροντας καινοτόμες λύσεις για hi tech γεωργία. Μεταξύ άλλων τα εργαλεία τους κάνουν λίπανση καλλιεργειών με τεχνητή νοημοσύνη, ζιζανιοκτονία με λέιζερ, ενώ έχει αναπτυχθεί και αγρότης-ρομπότ. Η Augmenta ανέπτυξε σύστημα με πολυφασματικές κάμερες που εγκαθίσταται στην οροφή των τρακτέρ και με τη βοήθεια AI αντιλαμβάνεται τα σημεία που χρειάζονται λίπασμα ή κάποιο άλλο χημικό. Η Augmenta εξαγοράστηκε από την κατασκευάστρια τρακτέρ CNH Industrial, ανοίγοντας τον δρόμο για τις επόμενες γενιές των startups. Η Terra Robotics από το Κιλκίς ανέπτυξε σύστημα βιολογικής ζιζανιοκτονίας με τη χρήση λέιζερ και η Agroverse δημιούργησε στο μηχανουργείο της στη Σίνδο τον αγρότη-ρομπότ. Το «Viewer», της EdenCore, τοποθετείται μπροστά στα τρακτέρ, εντοπίζει ασθένειες, επιλέγει ποσότητα φυτοφαρμάκων και εκτιμά την απόδοση της καλλιέργειας. Στη φωτογραφία το έξυπνο εργαλείο της Terra Robotics που τοποθετείται ως παρελκόμενο στα τρακτέρ ή πίσω από αυτόνομα ρομπότ το οποίο με χρήση AI σκανάρει το έδαφος και πραγματοποιεί βιολογική ζιζανιοκτονία με τη χρήση λέιζερ. **Σελ. 13**

ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ

Συγκρατημένη αισιοδοξία για την ΑΤΑ

Οι συνδικαλιστές έθεσαν νέο τελεσίγραφο έως την Παρασκευή, ενώ θα συναντηθούν με τους υπουργούς Οικονομικών και Εργασίας την Πέμπτη. Την Τετάρτη θα γίνει συνάντηση των υπουργών με ΟΕΒ και ΚΕΒΕ. Προς το παρόν η κυβέρνηση δεν κατέθεσε επίσημη πρόταση. **Σελ. 5**

CYTA

Ανοίγει φτερά για την αγορά ενέργειας

Το υπουργείο Οικονομικών έστειλε στη Βουλή τροποποιητικό νομοσχέδιο, προκειμένου η Cyta να εισέλθει στην αγορά ενέργειας. Οι υπηρεσίες ενέργειας θα τεθούν υπό τη σκέπη της νέας θυγατρικής εταιρείας CYTA Power. Με την έγκριση του νομοσχεδίου, η Cyta θα μπορεί να προσφέρει πακέτα ηλεκτρικού ρεύματος στην αγορά. **Σελ. 4**

ΡΩΣΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Μένει από ρευστό η Ε.Ε. για Ουκρανία

Στα πρόθυρα κρίσης βρίσκονται οι Βρυξέλλες, καθώς οι επείγουσες οικονομικές ανάγκες της Ουκρανίας υπολογίζονται σε 52 δισ. ευρώ. Την ίδια ώρα, ο αμφιλεγόμενος σχεδιασμός της Κομισιόν για «αξιοποίηση» 140 δισ. ευρώ από τα παγωμένα περιουσιακά στοιχεία της Ρωσίας, έχει σκοντάψει στο Βέλγιο. **Σελ. 6**

GERD LEONHARD

«Οι σπουδαίες ιστορίες δεν γράφονται με κώδικα»

Ο Γερμανός φουτουριστής Gerd Leonhard μιλά στην «Κ» για την επέλαση της Τεχνητής Νοημοσύνης. **Σελ. 7**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ / του Γιαννου Σταυρινιδη

Οι δύο επιλογές της κυβέρνησης

Αυτή η κυβέρνηση έχει δύο επιλογές και φαίνεται πως επιλέγει τον εύκολο δρόμο της παροχολογίας, των επιδομάτων και των φορο-εκπτώσεων. Τον δρόμο που σε αφήνει ικανοποιημένο ως προς τον εαυτό σου, αλλά στάσιμο ως προς το διεθνές περιβάλλον και όσα συμβαίνουν ή θα συμβούν στα επόμενα 2-3 χρόνια. Η ΑΤΑ βρίσκεται χωρίς μόνιμη συμφωνία εδώ και δώδεκα χρόνια. Μια ανοικτή πληγή που κατά καιρούς κακοφορμίζει απαιτώντας χρόνο και ενέργεια. Μια διαδικασία που θα επαναληφθεί κάθε φορά που ένα χρονικό ορόσημο πλησιάζει. Αυτήν τη φορά όμως τα πράγματα παρουσιάζουν ακόμα μεγαλύτερη πολυπλοκότητα, με την αποκλειστική ευθύνη να βρίσκεται στην κυβέρνηση.

Μια κυβέρνηση που προσπαθεί απελπισμένα να παραγάγει ουσιαστικό έργο, να αλλάξει το αφήγημα και να ξανακερδίσει τις εκλογές. Σε αυτό το πλαίσιο ανακοίνωσε «ΑΤΑ για όλους». Μια εξαγγελία που προκάλεσε ελπίδα και τρόμο. Ελπίδα για τις χιλιάδες των εργαζομένων, που φαντάζονται την ΑΤΑ ως κάτι υπερκόσμιο που θα μπορέσουν επιτέλους να απολαύσουν. Τρόμο για τους εργοδότες, που για χρόνια προσπαθούν να την καταργήσουν αφού τη θεωρούν στρεβλή, περιττή και αναχρονιστική. Εφόσον η «ΑΤΑ για όλους» σημαίνει για την κυβέρνηση διεύρυνση την ίδια ώρα που θα παραμείνει ο υφιστάμενος κατάλογος δικαιούχων, τότε θα πρόκειται για μια ανεύθυνη πολιτική. Τα ετήσια πλεονάσματα που ξεπερνούν το 1 δισ. ευρώ δεν θα πρέπει να αποτελέσουν άλλοθι για λανθασμένες αποφάσεις που θα συσσωρεύουν μακροχρόνια αρνητικό αποτύπωμα. Αν η κυβέρνηση είναι διατεθειμένη, που μάλλον είναι, να ξοδέψει το δημοσιονομικό μαξιλάρι θα πρέπει να γνωρίζει ότι υπάρχουν ουσιαστικότερες παρεμβάσεις για να το πράξει, όπως είναι ωφέλιμες πολιτικές για την οικονομία. Πολιτικές που με την πάροδο του χρόνου παράγουν αποτέλεσμα, ουσιαστικό και όχι εκλογικό. Γιατί, σύμφωνα με την κλασική συνταγή, οι εκλογές κερδίζονται με παροχολογία, επιδόματα και φορο-εκπτώσεις.

Οι Κύπριοι εργαζόμενοι που βρίσκονται στο ενδιαφέρον της κυβερνητικής πολιτικής, είναι παγιδευμένοι σε ένα φαύλο κύκλο χαμηλών επενδύσεων, χαμηλής παραγωγικότητας και χαμηλών μισθών. Και ο μόνος ουσιαστικός τρόπος που μπορεί αυτή η κυβέρνηση να ενεργήσει είναι να σπάσει τον φαύλο κύκλο. Και πώς σπάει ο φαύλος κύκλος; Με παραγωγικές επενδύσεις σε τεχνολογίες και κρίσιμες υποδομές (όχι δρόμους). Αν η κυβέρνηση επιθυμεί ουσιαστική παρέμβαση στην οικονομία θα πρέπει να επενδύσει τα πλεονάσματα στη βελτίωση της παραγωγικότητας. Η παροχολογία, τα επιδόματα και οι φορο-εκπτώσεις δεν έχουν κανένα θετικό αντίκτυπο στη βελτίωση της παραγωγικότητας εφόσον αυτό επιδιώκεται. Αντί αυτού, η κυβέρνηση ετοιμάζεται να ξοδέψει τα πλεονάσματα σε επικοινωνιακού τύπου παρεμβάσεις (π.χ. ΑΤΑ 18 ευρώ τον μήνα για όλους) με μοναδικό στόχο να ενισχυθεί το αφήγημα και να κερδηθεί η δεύτερη θητεία. Είναι κρίμα που κατά πως φαίνεται τα πλεονάσματα θα έχουν την ίδια τύχη των πόρων του ταμείου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, επίσης ύψους 1 δισ. ευρώ. Και το λέμε αυτό, γιατί δυστυχώς αυτά τα χρήματα κατασπαταλήθηκαν χωρίς ουσιαστικό αντίκτυπο στην παραγωγικότητα της οικονομίας. Κατασπαταλήθηκαν αφού τροφοδοτήθηκαν ώριμα και ξεπερασμένα έργα προηγούμενων δεκαετιών. Τρανό παράδειγμα ο καβγάς με τους εκπαιδευτικούς για ένα σύστημα αξιολόγησης που προωθείται, γιατί υπάρχουν κάποια εκατομμύρια από το ταμείο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που πρέπει να αξιοποιηθούν.

Η κυβερνητική παρέμβαση θα έπρεπε να σχεδιάζεται γύρω από επενδύσεις που αντιμετωπίζουν τα διαχρονικά προβλήματα της χώρας, όπως είναι η ενέργεια, η τεχνολογία και η άμυνα. Αυτά όμως απαιτούν χρόνο, και χρόνος δεν υπάρχει όταν προετοιμάζεσαι για να κερδίσεις τις εκλογές του 2028.

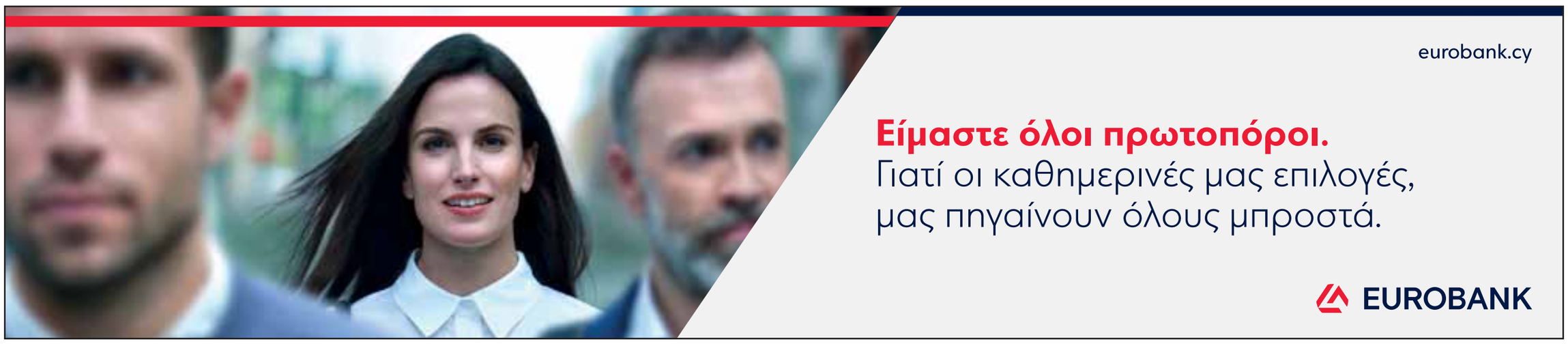

2,4 εκατ. δεν τα λες και λίγα

Του Αποστολου Κουρουπακη

Στον προϋπολογισμό του υφυπουργείου Πολιτισμού για το διεθνές πολιτιστικό πρόγραμμα της Κυπριακής Προεδρίας του Α΄ εξαμήνου 2026 υπάρχει το ουδόλως ευκαταφρόνητο ποσό των 2,4 εκατ. ευρώ. Είναι πολλά τα χρήματα και ελπίζω να δαπανηθούν καλώς. Και δεν εννοώ να μη «φαγωθούν», αλλά να μη χαραμιστούν σε κάθε είδους εκδηλώσεις, εντός και εκτός νησιού, σε ασύνδετες και ίσως μεγαλεπήβολες γιορτές.

Είναι μία καλή ευκαιρία αυτά τα 2,4 εκατ. ευρώ να πιάσουν πολιτιστικό τόπο και μετά το πέρας της προεδρίας να έχουν αφήσει ξεκάθαρο αποτύπωμα στο πολιτιστικό πεδίο της χώρας.

Με λίγα λόγια όσοι και όσες έχουν την ευθύνη του πολιτιστικού προγράμματος να έχουν υπόψη τους ότι έχουν αναλάβει να εκτελέσουν ένα σπουδαίο έργο, να αναδείξουν τον πολιτισμό της χώρας, παλαιό και σύγχρονο. Να δείξουν ότι υπάρχει πολιτιστικό προϊόν στη χώρα, το οποίο ανασαίνει τον αέρα του τόπου, που συνομιλεί με την πολυπολιτισμικότητα του νησιού και που δεν απεμπολεί όμως και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του.

Ταυτόχρονα με όσα θα γίνουν προς τέρψιν των Ευρωπαίων που θα πηγαινοέρχονται στο νησί εκείνο το εξάμηνο, θα πρέπει οι υπεύθυνοι να έχουν στο μυαλό τους πώς αυτές οι εκδηλώσεις θα μπορέσουν να τις επικοινωνήσουν και στο ευρύτερο κοινό σε δεύτερο χρόνο. Οι εκθέσεις, οι συναυλίες, να ανοίξουν στον κόσμο, και φυσικά όλα τα δρώμενα να γνωστοποιηθούν ώστε να ξέρουμε όλοι και όλες πού και πώς δαπανήθηκαν αυτά τα 2,4 εκατ. ευρώ. Ποιες εκδηλώσεις έγιναν στο εξωτερικό, ποιες έγιναν στο εσωτερικό. Ποιοι καλλιτέχνες ενεργοποιήθηκαν, ποια είναι η επιτροπή ή οι επιτροπές και άλλα παρόμοια.

Είναι μία καλή ευκαιρία αυτά τα 2,4 εκατ. ευρώ να πιάσουν πολιτιστικό τόπο και μετά το πέρας της προεδρίας να έχουν αφήσει ξεκάθαρο αποτύπωμα στο πολιτιστικό πεδίο της χώρας.

«Θα είναι πολύ πλούσιο το πολιτιστικό πρόγραμμα που θα διοργανώσει το υφυπουργείο Πολιτισμού ενόψει της Κυπριακής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το πρώτο εξάμηνο του 2026» όπως είχε δηλώσει η υφυπουργός Πολιτισμού στο ΚΥΠΕ, και ελπίζουμε να είναι πολλαπλώς πλούσιο, και σε δράσεις και σε ιδέες, και σε όραμα, γιατί μιλάμε για 2,4 εκατ. ευρώ. Και για την ώρα δεν γνωρίζουμε πολλά, σχεδόν τίποτε επισήμως για τις διαδικασίες και τα πρόσωπα, αν και όπως είπε σε συνέντευξή της στην «Κ» η κα Κασσιανίδου «Κάθε πρόγραμμα ή καλλιτεχνική δράση, είτε αφορά τη διοργάνωση του Φεστιβάλ «Κύπρια», είτε εκδηλώσεις που εντάσσονται στο πολιτιστικό πρόγραμμα της Κυπριακής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ε.Ε. 2026, υλοποιείται με βάση εγκεκριμένους κανονισμούς, κριτήρια αξιολόγησης και επιτροπές που απαρτίζονται από άτομα με σχετικά προσόντα και πείρα».

Ελπίζουμε στο επόμενο διάστημα να μάθουμε περισσότερα, και για τις δράσεις και για τα πρόσωπα, γιατί οσονούπω αρχίζει το εξάμηνο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

Συνέντευξη στον ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το παλιό και το νέο που αναπνέουν μαζί

Η παράσταση «Ερωτόκριτος» είναι μία ακόμη παραγωγή της βιταμίνα και καταπιάνεται με το εμβληματικό ποίημα της Κρητικής Λογοτεχνίας του 17ου αιώνα «Ερωτόκριτος» του Βιτζέντζου Κορνάρου, ιδωμένο όμως με μία χιπ χοπ διάσταση (ο Δημήτρης Σπύρου, μαζί με τον Ανδρέα Ροδοσθένους έχουν κάνει τη μουσική σύνθεση). Στο εγχείρημα της Βιταμίνας συντράμει (κατά την κρητική λέξη) και η Sadahzinia (Γιολάντα Τσιαμπόκαλου), πρωτοπόρος της ελληνικής hip hop σκηνής με πορεία τριάντα χρόνων. Η Sadahzinia ανεβαίνει στη σκηνή για να αφηγηθεί τον ιστορία του Ερωτόκριτου και της Αρετούσας, μέσα από μελωδίες και beats που συνδυάζουν το πάθος του κλασικού κειμένου με την ένταση και τον ρυθμό του σήμερα. Όπως λέει η στην «Κ» η Sadahzinia η ουσία είναι να φέρεις αυτά τα έργα κοντά σε ανθρώπους που ίσως δεν τα διάβαζαν ποτέ, αλλά μπορούν να τα νιώσουν μέσα από τον ρυθμό, το beat, την αφήγηση. «Αυτό είναι ένα στοίχημα: να κρατήσεις ζωντανή τη φλόγα».

«Η πρόκληση είναι ο σεβασμός χωρίς φόβο. Να μπεις σε ένα έργο που κουβαλά αιώνες ιστορίας και να το κοιτάξεις στα μάτια. Να μη φοβηθείς να το μεταφράσεις στη γλώσσα σου, όχι λεκτικά, αλλά ψυχικά» λέει η Sadahzinia.

–Νομίζω πως ο Ερωτόκριτος και η Αρετούσα, αλλά και το ίδιο το έργο έχουν μία πολύ ιστορία που ταιριάζει με τη γρηγοράδα της εποχής… νομίζετε πως ισχύει;

–Ναι, γιατί ο Ερωτόκριτος είναι κατ' εξοχήν έργο της καρδιάς και η καρδιά πάντα τρέχει πιο γρήγορα από τη λογική. Η γρηγοράδα της δικής μας εποχής μπορεί να είναι τεχνολογική, αλλά το πάθος του Ερωτόκριτου και της Αρετούσας είναι διαχρονικά «επείγον». Είναι αυτή η ανάγκη να αγαπήσεις, να αντισταθείς, να σταθείς όρθιος απέναντι σε ό,τι σου λένε πως δεν γίνεται. Στην ουσία, το έργο έχει την ταχύτητα του συναισθήματος και εκεί το hip hop βρίσκει χώρο να αναπνεύσει. Ταυτόχρονα, το έργο δεν έχει μόνο μια ιστορία αγάπης να πει, αλλά αναφέρεται σε όλο το φάσμα των συναισθημάτων.

–Τι έκανε τον «Ερωτόκριτο» πρόσφορο μουσικό έδαφος;

–Το ότι είναι ήδη μουσικός στη ρίζα του! Ο ρυθμός του, η ομοιοκαταληξία, η προφορική του δύναμη, η εκπληκτική κρητική προσωδία είναι σχεδόν ραπ πριν υπάρξει ραπ. Μιλάμε για μια εποχή που η τέχνη λεγόταν φωναχτά, όχι σιωπηλά. Ο Ερωτόκριτος, μέσα από την πένα του Κορνάρου, έχει flow, έχει beat, έχει storytelling. Εγώ απλώς προσπάθησα να ακούσω ξανά τον χτύπο του και να τον μεταφέρω στο σήμερα, ακουμπώντας πάνω στα beats και τις συνθέσεις των Δημήτρη Σπύρου και Ανδρέα Ροδοσθένους.

–Πόσο εύκολο είναι να συνδυαστούν το χιπ χοπ με την κρητική παράδοση και διάλεκτο;

–Δεν είναι θέμα ευκολίας, είναι θέμα αλήθειας. Το χιπ χοπ δεν είναι ένα μουσικό είδος μόνο, είναι ένας τρόπος να λες την αλήθεια σου. Και η κρητική παράδοση το ίδιο κάνει, απλώς με άλλη προφορά. Όταν υπάρχει σεβασμός και αγάπη για τον λόγο, οι γλώσσες και οι ρυθμοί ενώνονται φυσικά. Το δύσκολο είναι να μη φερθείς επιφανειακά, αλλά να μπεις πραγματικά στον ήχο της Κρήτης, να ακούσεις τον λυγμό και την περηφάνια της, τη σειρά που μπαίνουν οι λέξεις πάνω στον στίχο, τις εμφάσεις και το πόσο μου δίνει την αίσθηση ότι έχει κάνει και γλωσσοπλασία ο Κορνάρος στο έργο του, όπως κατά κόρον συμβαίνει στο χιπ χοπ.

«Ο Ερωτόκριτος, μέσα από την πένα του Κορνάρου, έχει flow, έχει beat, έχει storytelling. Εγώ απλώς προσπάθησα να ακούσω ξανά τον χτύπο του και να τον μεταφέρω στο σήμερα».

–Οι μουσικές που συνθέσατε έχουν επηρεαστεί από το κλασικό άκουσμα του «Ερωτόκριτου» αλλά και από την παραδοσιακή μουσική της Κρήτης;

–Τη σύνθεση έχει αναλάβει ο Δημήτρης μαζί με τον Ανδρέα εξ ολοκλήρου οπότε εγώ μπορώ να σου απαντήσω μόνο ως αίσθηση εδώ και βάσει αυτών που έχουμε συζητήσει και με τον ίδιο τον Δημήτρη. Νιώθω ότι έχει επηρεαστεί από την παραδοσιακή μουσική της Κρήτης και πολύ λιγότερο από το κλασικό άκουσμα. Σίγουρα δεν ήθελε να κάνει μια εύκολη εκδοχή της παράδοσης, αλλά ήθελε να τη μεταφέρει στο σήμερα. Έτσι υπάρχουν ρυθμοί και κλίμακες που θυμίζουν Κρήτη, αλλά συνδυασμένα με beats, samples και μια πιο urban αισθητική που μιλάει τη γλώσσα του δρόμου. Τολμώντας να το κάνει αυτό χαίρομαι που έδειξε –και μου έδειξε– ότι η παράδοση κουβαλάει μια φωνή στοχαστική, πολιτικά ευαίσθητη, και ριζωμένη στην προφορική τέχνη. Και αυτό σίγουρα είναι και το κομμάτι του hip hop που με γοητεύει και μου δίνει κίνητρο να συνεχίζω να το υπηρετώ. Τα τελευταία χρόνια, τα χρόνια της μουσικής μου αυτονόμησης από τους Active Member, συνεργάζομαι πολύ στενά με τον Πάνο Πενταρίτσα που επίσης συμμετέχει στην παράσταση και καθώς ο ίδιος ήδη μελετούσε από βυζαντινή μουσική, μέχρι όλους τους δρόμους της λαϊκής μας παράδοσης με ώθησε να σκαλίσουμε μαζί και τους δικούς μου τρόπους στον λόγο και την εκφορά του και να μπω σε μια ροή εξέλιξης. Από τότε συναντώ υπέροχους ανθρώπους με όλους τους κόσμους που κουβαλάνε και κουμπώνω σε αυτούς το δικό μου ραπ. Πριν λίγα χρόνια είχα ξανακάνει ένα πάντρεμα με χιπ χοπ και κρητική παράδοση, όταν συνεργάστηκα με τη μαγική Νίκη Ξυλούρη. Και στο νέο μου άλμπουμ έχω συνεργαστεί με τον Κώστα Ανετάκη, τον συνθέτη που πάντρεψε το «Όσο βαρούν τα σίδερα» που έχει φυτρώσει απ' τα χώματα της Κρήτης με το ραπ, πέρυσι, και έφτιαξε το «Τα μαύρα ρούχα» για να καταγγείλει τις γυναικοκτονίες.

–Η αναμέτρηση με τέτοια κλασικά κείμενα μπορεί να τα ανανοηματοδοτήσει;

–Από τη στιγμή που ένα κείμενο ξαναλέγεται, ξαναζεί. Δεν το αγγίζεις για να το εκμοντερνίσεις, αλλά για να το ακούσεις αλλιώς. Αν καταφέρεις να το περάσεις μέσα από τη φωνή σου χωρίς να του πάρεις την ψυχή, τότε του δίνεις νέα ζωή. Και αυτό είναι η ανανοηματοδότηση, όχι να αλλάξεις το έργο, αλλά να το κάνεις να μιλήσει στο παρόν.

–Αν έπρεπε η μουσική σύνθεση γι' αυτή την παράσταση να μπει σε ένα λήμμα λεξικού, ποιο θα ήταν αυτό;

–Θα την έβαζα στο λήμμα «ανάσα»! Γιατί είναι η στιγμή που το παλιό και το νέο αναπνέουν μαζί. Το χιπ χοπ ανασαίνει μέσα από την παράδοση, και η παράδοση μέσα από τη ραπ, κι αυτό δημιουργεί κάτι ζωντανό, όχι μουσειακό.

–Ποιο στοιχείο του «Ερωτόκριτου» σάς έκανε περισσότερη εντύπωση και σας δυσκόλεψε στη μουσική του απόδοση; Η επιλογή των στίχων που θα απαγγελθούν με ποιο κριτήριο έγινε;

–Με εντυπωσίασε η δύναμη της γλώσσας του. Είναι γεμάτη εικόνες, ρυθμούς, μεταφορές , σχεδόν δεν χρειάζεται μουσική, έχει ήδη τη δική του. Αυτό ακριβώς το έκανε και δύσκολο: να μην πνιγεί ο λόγος με ήχο. Με εντυπωσίασε το πού τοποθετούνται οι λέξεις μέσα στον στίχο και ο ίδιος ο ήχος τους ξέχωρος από τη σημασία. Η επιλογή των στίχων έγινε από τον Δημήτρη με βάση το πού υπάρχει συναισθηματικός πυρήνας και ενέργεια ρυθμική, εκεί όπου ο λόγος μπορεί να σταθεί και να ραπαριστεί χωρίς να χάσει την ποίησή του. Βέβαια έχει μεγάλη δυσκολία να αποδοθεί πόσο μάλλον να το μάθει κανείς απέξω, παρόλο που όπως ξέρω απ' έξω το απαγγέλουν πολλοί άνθρωποι στην Κρήτη που έχουν το κείμενο καταγεγραμμένο στο DNA τους. Το ότι στο παρελθόν έζησα αρκετά μεγάλο διάστημα στην Κύπρο με έχει εξοικειώσει με την κυπριακή διάλεκτο που συχνά ομοιάζει με την Κρητική. Ίσως αυτό λοιπόν λειτούργησε υπέρ μου.

–Ποια είναι η πρόκληση ή οι προκλήσεις όταν αντιμετωπίζετε κείμενα κλασικά και ιδιαίτερα;

–Η πρόκληση είναι ο σεβασμός χωρίς φόβο. Να μπεις σε ένα έργο που κουβαλά αιώνες ιστορίας και να το κοιτάξεις στα μάτια. Να μη φοβηθείς να το μεταφράσεις στη γλώσσα σου, όχι λεκτικά, αλλά ψυχικά. Για μένα, η ουσία είναι να φέρεις αυτά τα έργα κοντά σε ανθρώπους που ίσως δεν τα διάβαζαν ποτέ, αλλά μπορούν να τα νιώσουν μέσα από τον ρυθμό, το beat, την αφήγηση. Αυτό είναι ένα στοίχημα: να κρατήσεις ζωντανή τη φλόγα.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Παραστάσεις: 8 Νοεμβρίου, Θέατρο Δέντρο, Λευκωσία, και 9 Νοεμβρίου, Θέατρο ΈΝΑ/VERSUS, Λεμεσός. Έναρξη παραστάσεων 8:30 μ.μ. Εισιτήρια : ticketbox.com.cy

Συντελεστές: Κείμενο: Βιτσέντζος Κορνάρος. Πρωτότυπη μουσική /επεξεργασία κειμένου: Δημήτρης Σπύρου, Ανδρέας Ροδοσθένους. Επί σκηνής: Sadahzinia (Γιολάντα Τσιαμπόκαλου), Δημήτρης Σπύρου, Ανδρέας Ροδοσθένους, Πάνος Πενταρίτσας.

Τη δράση στηρίζει το τμήμα Σύγχρονου Πολιτισμού του Υφυπουργείου Πολιτισμού Κύπρου

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Dance Waves Festival

Η κεκτημένη βήμα το βήμα μέσα στο διάβα των χρόνων, ικανότητα του Dance Waves Festival να εκπλήσσει το κοινό του σύγχρονου χορού στη Κύπρο, μοιάζει φέτος να κατακτά μεγαλύτερα από κάθε προηγούμενη χρονιά βάθη. Η μοναδική για τα Κυπριακή χορό δεδομένα φεστιβαλική διοργάνωση που διοργανώνει το Dance Lab Nicosia και στηρίζει το Εγκώμιο Πολιτιστικό Κέντρο φιλοξενεί τις δύο πρώτες μέρες του Νοεμβρίου μερικές απ' τις πιο βαθιές χορογραφικές αναζητήσεις του ευρωπαϊκού μας περίγυρου των τελευταίων χρόνων. Μια αναπτυγμένη σε δυο συμπληρωματικές χορευτικές βραδιές υψηλού κύρους παντρειά των πλέον εξεζητημένων χορογραφικών προβληματισμών, καλλιτεχνικού, κοινωνικού, υπαρξιακού, ακόμα και πολιτικού χαρακτήρα. 1 Νοεμβρίου: «Until its too late» των Κώστα Χαραλάμπους και Zsofia Temesvari (Ελλάδα, Ουγγαρία), «OPENFIELD» των Romane Postel και Πάνη Γεωργίου (Κύπρος, Γαλλία), «I am a poem, there is no way out» των Anna Jacobs, Hanna van der Meer (Ολλανδία). 2 Νοεμβρίου: «NO IM NOT» του Πάνου Μαλακτού (Κύπρος), «RAKKE» (Γαλλία) των Louis Thuriot και Patricia George , επιλεγμένο από το Ολλανδικό φεστιβάλ RIDCC, «Chained» της Χριστιάνας Κοσιάρη (Ελλάδα), «Obsidian» της Ιωάννας Χρυσομάλλη (Ελλάδα). Πληροφορίες22781104 & 99 771797.

«Ποια Ευρώπη;»

Το Θέατρο ΑντιΛογος επιστρέφει στο σανίδι με μια σύμπραξη με τη θεατρική ομάδα Σόλο για τρεις παρουσιάζοντας το έργο του Μιχάλη Παπαδόπουλου, «Ποια Ευρώπη», σε σκηνοθεσία Νεοκλή Νεοκλέους. Με αφορμή την μια ασταθή και σκοτεινή εποχή από ποτέ, στην οποία ζούμε, που γεννά ερωτήματα για το τι σημαίνει ουσιαστική κοινωνική πρόοδος, εξέλιξη, ελευθερία ισότητα και αποδοχή, το θέατρο ΑντιΛογος, στρέφεται στην δύναμη της τέχνης και του θεάτρου. Με αυτή ακριβώς την αφορμή έρχεται και το πρωτότυπο θεατρικό κείμενο του Μιχάλη Παπαδόπουλου «Ποια Ευρώπη» που εξελίσσεται στο σήμερα. Ο συγγραφέας τοποθετεί τη δράση σε ένα βαγόνι του σιδηρόδρομου ανάμεσα στο σταθμό Ομόνοια και Βικτώρια στην Αθήνα. Το «Ποια Ευρώπη» πραγματεύεται τα μεγάλα αδιέξοδα του σύγχρονου Ευρωπαίου πολίτη. Τον ρατσισμό και τον φασισμό που ξαναβρίσκουν έδαφος. Την ανεργία, που υπονομεύει την αξιοπρέπεια. Την εσωτερική σύγκρουση του ανθρώπου που αδυνατεί ή αρνείται να παντρέψει τα πιστεύω του με την ηθική του στάση. Την απογοήτευση, τη σιωπή, την παραίτηση. Παίζουν οι ηθοποιοί: Χάρης Κκολός, Μέλανη Στέλιου, Φώτης Φωτίου, Χριστίνα Χριστόφια. Παραστάσεις: κάθε Σάββατο, ώρα 8:00 μ.μ. και Κυριακή, ώρα 7:00 μ.μ. Θέατρο Μασκαρίνι, Αθαλάσσης 4, Λατσιά. Πληροφορίες και κρατήσεις: τηλέφωνο 99251331, εισιτήρια: Soldout tickets

Το Δωμάτιο της Ήβης Μελεάγρου

Μια εμβυθιστική εμπειρία εικονικής πραγματικότητας, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Art Explora, γύρω από τη ζωή και το έργο της σημαντικής συγγραφέως Ήβης Μελεάγρου (1928–2019). Το κοινό περιηγείται στο προσωπικό της δωμάτιο—όπως αυτό υπήρχε στο σπίτι της στον Άγιο Ανδρέα—και ανακαλύπτει εκ νέου το έργο της μέσα από το εμβληματικό της μυθιστόρημα Ανατολική Μεσόγειος (1969). Δημιουργία του The Island Club σε συνεργασία με το ITICA/Museum Lab του Κέντρου Αριστείας CYENS. Παρουσίαση από το ΜΙΤΟΣ στο πλαίσιο του προγράμματος Δωμάτια, που αναδεικνύει τη ζωή και την παρακαταθήκη γυναικών συγγραφέων. 26 Οκτωβρίου – 2 Νοεμβρίου 2025, Ξυδάδικο, Λεμεσός. Κατάλληλο για ηλικίες 12+, Προσβάσιμο σε τροχοκάθισμα.

Μια αναπτυγμένη σε δυο συμπληρωματικές χορευτικές βραδιές υψηλού κύρους παντρειά των πλέον εξεζητημένων χορογραφικών προβληματισμών, καλλιτεχνικού, κοινωνικού, υπαρξιακού, ακόμα και πολιτικού χαρακτήρα στο Εγκώμιο Πολιτιστικό Κέντρο.

Το Θέατρο ΑντιΛογος επιστρέφει στο σανίδι με μια σύμπραξη με τη θεατρική ομάδα Σόλο για τρεις παρουσιάζοντας το έργο του Μιχάλη Παπαδόπουλου, «Ποια Ευρώπη», σε σκηνοθεσία Νεοκλή Νεοκλέους.

Η γκαλερί Stand In Line παρουσιάζει την ατομική έκθεση του Κύπριου εικαστικού, Κωνσταντίνου Κυρτή, με τίτλο «On the Island of Circe».

«On the Island of Circe»

Η γκαλερί Stand In Line παρουσιάζει την ατομική έκθεση του Κύπριου εικαστικού, Κωνσταντίνου Κυρτή, με τίτλο «On the Island of Circe». Στη νέα του συλλογή έργων, ο Κωνσταντίνος Κυρτής αντλεί έμπνευση από την Αίαια της Κίρκης, ένα νησί του οποίου το ίδιο το «όνομα διαμορφώνεται από την επανάληψη, που παράγεται από την κυκλική άνοδο και πτώση της γλώσσας στο στόμα. Ο Κωνσταντίνος Κυρτής γεννήθηκε στη Λευκωσία το 1974. Σπούδασε Ζωγραφική, Σχέδιο και Γλυπτική στο Laguna College of Art and Design (LCAD) στην Καλιφόρνια των ΗΠΑ. Έργα του βρίσκονται στις μόνιμες συλλογές του Museu Europeu d'Art Modern (MEAM) στη Βαρκελώνη, στο Μουσείο του Βελγικού Ομοσπονδιακού Κοινοβουλίου στις Βρυξέλλες, στην Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης στη Λευκωσία, στη Συλλογή Τέχνης της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, στο Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου και σε πολλές ιδιωτικές συλλογές. Εγκαίνια: Παρασκευή, 17 Οκτωβρίου, ώρα 7:00 μ.μ. Διάρκεια έως 7 Νοεμβρίου. Stand In Line, Μετοχίου 26Α, Άγιος Ανδρέας, Λευκωσία. Πληροφορίες standinlineartspace@gmail.com

«Ρίζες και Χώματα»

Η Κίνηση Πολιτισμού, με τη στήριξη του υφυπουργείου Πολιτισμού και της Δικοινοτικής πρωτοβουλίας Ειρήνης «Ενωμένη Κύπρος» παρουσιάζει τη μουσική παράσταση «Ρίζες και Χώματα», σε συνθέσεις του Γιώργου Καλογήρου, βασισμένη στην ομώνυμη ποιητική συλλογή του Τουρκοκύπριου ποιητή Fikret Demirag (Φικρέτ Ντεμιρά), «Εκδόσεις Ετεροτοπία» σε μετάφραση Άνθης Καρρά. Η μελοποιημένη ποιητική συλλογή «Ρίζες και Χώματα» αποτελεί έναν ύμνο στην Κύπρο και στους ανθρώπους της, μια βαθιά αναφορά στην ιστορία του νησιού από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Το έργο αναδεικνύει την ειρήνη, την αδελφοσύνη και την ανάγκη για επανένωση του κυπριακού λαού, που για δεκαετίες βιώνει τις συνέπειες του διαχωρισμού. Αφήγηση Ζεκί Αλί, Αντωνία Χαραλάμπους. Ερμηνείες: Αυγή Χατζηπαύλου, Κωνσταντίνα Ξενοφώντος, Κατερίνα Παράσχου, Φρειδερίκη Τομπάζου, Αντρέας Ελεσνίτσαλης, Μιχάλης Λυσιώτης, Πάρης Παράσχος, Σάββας Χρυσοστόμου. Παίζουν οι μουσικοί της Ορχήστρας Έντεχνης Ελληνικής Μουσικής της Κίνηση Πολιτισμού. Θέατρο Παλλάς, Λευκωσία Παρασκευή 31 Οκτωβρίου, ώρα 8:00 μ.μ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»
Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΔΗΣ • Διευθυντής: ΘΑΝΑΣΗΣ ΦΩΤΙΟΥ • Αρχισυντάκτης: ΚΩΣΤΗΣ ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ
Υπεύθυνος Ύλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαριπόλου 2 & Λεωφ. Λυκαβητού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Αναπληρωτής Διευθυντής: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ • Σύμβουλος έκδοσης: ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Μία απλή σου κίνηση να είναι πνοή για τον **πλανήτη.**

Για κάθε σου συναλλαγή με κάρτες Mastercard της Eurobank από **20.10.25** έως **16.11.25,** η Eurobank σε συνεργασία με τη Mastercard συνεισφέρουν στην αποκατάσταση των δασών.

Παράλληλα εσύ, διεκδικείς **1 από τα 10 μοναδικά πακέτα βιωματικών εμπειριών κοντά στη φύση.**

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

In partnership with WORLD RESOURCES INSTITUTE CONSERVATION INTERNATIONAL

Σε κάθε μπροστά.

eurobank.cy

Ετοιμάζουν τα σχέδια στεγαστικής πολιτικής του 2026

Οι νέοι δυσκολεύονται να εγκαταλείψουν το σπίτι των γονιών τους – Έχουν δοθεί 80 εκατ. από το 2019 μέχρι σήμερα

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Στο πλαίσιο αντιμετώπισης του στεγαστικού προβλήματος της Ευρώπης που έχει τεράστιες προεκτάσεις και στην Κύπρο, το Υπουργείο Εσωτερικών ετοιμάζει τα σχέδια στεγαστικής πολιτικής που θα ισχύσουν από το νέο έτος. Η κατοικία, που έχει γίνει ολοένα και λιγότερο προσιτή για τη μεσαία τάξη, πόσο μάλλον για τους οικονομικά ευάλωτους, θα συνεχίσει σύμφωνα με τις πληροφορίες της «Κ» να ενισχύεται οικονομικά για το 2026. Συγκεκριμένα, στο υπουργείο Εσωτερικών προχωρούν σε εκπόνηση του σχεδίου αναζωογόνησης ορεινών, ακριτικών και μειονεκτικών περιοχών, σχέδιο το οποίο λήγει στα τέλη του 2025 και που βάσει στοιχείων που έχει στην κατοχή της η «Κ» αγκαλιάστηκε τα προηγούμενα χρόνια. Είναι πρακτικά το Σχέδιο το οποίο έχει βοηθήσει περισσότερο μέχρι στιγμής τους ενδιαφερομένους, καθώς, πρώτον οι κατοικίες είναι σε πιο «βατές» τιμές και δεύτερον, τα χρήματα της οικονομικής ενίσχυσης από το κράτος είναι –ομολογουμένως– αρκετά.

Πληροφορίες της «Κ» θέλουν για τη νέα προκήρυξη του 2026, εκείνο που έχει «κλειδώσει» με απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου και θα εφαρμοστεί από το 2026, δηλαδή η παραχώρηση επιπλέον 20% της χορηγίας σε δικαιούχους εκτοπισθέντες για το στεγαστικό σχέδιο αναζωογόνησης ορεινών, ακριτικών και μειονεκτικών περιοχών. Επίσης, κάποιες κοινότητες θα αναβαθμιστούν, ώστε οι δικαιούχοι να δικαιούνται υψηλότερη χορηγία. Εκτός αυτών, το υπουργείο Εσωτερικών επεξεργάζεται και κάποιες άλλες τροποποιήσεις, ωστόσο δεν έχουν κλειδώσει ακόμα και δεν είναι προς ανακοίνωση. Τα κριτήρια, ωστόσο, όπως και η οικονομική ενίσχυση δεν αναμένεται σύμφωνα με τα μέχρι τώρα δεδομένα να δεχθούν μεγάλες τροποποιήσεις.

Για το σχέδιο στήριξης και ενίσχυσης των νεαρών για απόκτηση στέγης, έως 41 ετών, μέχρι στιγμής δεν υπάρχει κάποιο «update», αναφορικά με το αν θα ανανεωθεί και για το 2026.

Εκείνο που έχει «κλειδώσει» με απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου και θα εφαρμοστεί από το 2026, είναι η παραχώρηση επιπλέον 20% της χορηγίας σε δικαιούχους εκτοπισθέντες για το στεγαστικό σχέδιο αναζωογόνησης ορεινών, ακριτικών και μειονεκτικών περιοχών.

Για το σχέδιο για στήριξη και ενίσχυση των νεαρών για απόκτηση στέγης, έως 41 ετών, μέχρι στιγμής δεν υπάρχει κάποιο «update», αναφορικά με το αν θα ανανεωθεί και για το 2026. Υπενθυμίζεται πως, αυτό το σχέδιο λήγει στα τέλη Νοέμβρη 2025, και έως τώρα δεν υπάρχουν πληροφορίες για τη συνέχισή του. Σε αυτό το σχέδιο υπήρχε κονδύλι οικονομικής στήριξης για 400 δικαιούχους.

Η απήχηση και τα 80 εκατ.

Από το 2019 μέχρι και αρχές Οκτώβρη του 2025 για τα σχέδια που καλύπτουν τα στεγαστικά σχέδια αναζωογόνησης ορεινών, ακριτικών και μειονεκτικών περιοχών, συγκεκριμένων περιοχών υπαίθρου και παραχώρησης οικονομικής ενίσχυσης νέων/νεαρών οικογενειών μέχρι 41 ετών, έχουν δοθεί χορηγίες ύψους 80 εκατ. ευρώ.

Σύμφωνα με στοιχεία που έχει στην κατοχή της η «Κ», για το στεγαστικό σχέδιο αναζωογόνησης ορεινών, ακριτικών και μειονεκτικών περιοχών έχουν παραληφθεί από το 2019 μέχρι και τον Σεπτέμβρη του 2025 συνολικά 1.962 αιτήσεις. Από αυτές, έχουν εγκριθεί 1.577, έχουν απορριφθεί 308 και ακόμα εκκρεμούν προς αξιολόγηση άλλες 76.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΥΠΕΣ για το στεγαστικό σχέδιο αναζωογόνησης συγκεκριμένων περιοχών υπαίθρου, έχουν παραληφθεί συνολικά 497 αιτήσεις από το 2021 μέχρι και τον Σεπτέμβρη του 2025. Έχουν εγκριθεί 311 αιτήσεις, έχουν απορριφθεί 159 και εκκρεμούν προς αξιολόγηση άλλες 29.

Περνώντας στα στοιχεία ανά κατηγορία που αποτυπώνονται και τα ποσά που έχουν δοθεί για κάθε μία κατηγορία, για αυτήν της «υπαίθρου» υπάρχουν 311 εγκεκριμένες αιτήσεις και έχουν δοθεί 4,98 εκατ. ευρώ. Για τις «ακριτικές» υπάρχουν 1.147 εγκεκριμένες αιτήσεις και το συνολικό ποσό το οποίο αντιστοιχεί στις εγκεκριμένες αιτήσεις φτάνει τα 44,8 εκατ. ευρώ. Για τις «ορεινές και μειονεκτικές» ο αριθμός εγκεκριμένων αιτήσεων είναι στις 327 και το συνολικό ποσό το οποίο αντιστοιχεί στις εγκεκριμένες αιτήσεις φτάνει τα 15,6 εκατ. ευρώ. Τέλος, για τις «εξόχως» το ποσό φτάνει τα 6,1 εκατ. ευρώ. Συνολικά, για τις πάνω κατηγορίες το ποσό το οποίο αντιστοιχεί στις εγκεκριμένες αιτήσεις φτάνει τα 71,6 εκατ. ευρώ.

Σειρά έχουν τα στοιχεία που αφορούν στην παραχώρηση οικονομικής ενίσχυσης νέων/νεαρών οικογενειών μέχρι 41 ετών, σχέδιο το οποίο όμως μέχρι στιγμής τουλάχιστον δεν έχει αποφασιστεί αν θα συνεχίσει για το 2026. Οι θετικά αξιολογημένες αιτήσεις μέχρι και τον Οκτώβρη φτάνουν τις 261, οι υπό αξιολόγηση 262, αυτές που ακυρώθηκαν στο σύστημα ήταν 134, αυτές που απορρίφθηκαν από την Επαρχιακή Διοίκηση ήταν 180 και αποσύρθηκε μία αίτηση. Οι συνολικές αιτήσεις που υποβλήθηκαν επιτυχώς στην πλατφόρμα ήταν 703. Το συνολικό ποσό οικονομικής ενίσχυσης που αντιστοιχεί στις θετικά αξιολογημένες αιτήσεις: 9,6 εκατ. ευρώ.

Από 25.000 στα 30.000

Την ευθύνη διαχείρισης και εφαρμογής των σχεδίων έχει το υπουργείο Εσωτερικών ως φορέας διαχείρισης, το οποίο ετοιμάζει και προκηρύσσει τα σχέδια και μεριμνά για τη συνολική παρακολούθηση και διαχείρισή τους, καθώς και του προϋπολογισμού τους. Περαιτέρω, ερμηνεύει τις πρόνοιες του σχεδίου, εποπτεύει την ομοιόμορφη υλοποίησή του, επιλύει πρακτικά προβλήματα που προκύπτουν και εκδίδει διευκρινιστικές εγκυκλίους προς τους φορείς υλοποίησης.

Μεγάλη κριτική ασκήθηκε το 2024 πάνω στο «peak» των επιτοκίων για τα κριτήρια των σχεδίων. Μέσα στην όλη κριτική, ήταν και το όριο του φορολογικού ορίου που κάποιος θα μπορούσε να γίνει αποδέκτης των σχεδίων για οικονομική βοήθεια, κάτι που ευτυχώς η κυβέρνηση «άκουσε» και ανέβασε. Χαρακτηριστικά, για να γίνει δέκτης ένας πολίτης των στεγαστικών σχεδίων δεν θα έπρεπε να έχει φορολογική δήλωση πάνω από 25.000 ευρώ, ενώ πλέον έχει αυξηθεί στα 30.000 ευρώ. Αντίστοιχα, ανέβηκαν από τότε και όλα τα φορολογικά όρια, για κάθε τέκνο.

Σημαντική αύξηση στις τιμές

Όπως αναφέρει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την τελευταία δεκαετία οι τιμές των κατοικιών έχουν αυξηθεί σημαντικά, γεγονός που καθιστά δύσκολη την εύρεση κατοικίας σε προσιτές τιμές. Αυτοί που επηρεάζονται ιδιαίτερα είναι οι νέοι Ευρωπαίοι, οι οποίοι καθυστερούν όλο και περισσότερο να εγκαταλείψουν το σπίτι των γονιών τους. Το 2024, το κόστος στέγασης στην Ε.Ε. ξεπέρασε το 40% του διαθέσιμου εισοδήματος για το 9,8% των νοικοκυριών στις πόλεις της Ε.Ε. και το 6,3% των νοικοκυριών σε αγροτικές περιοχές. Σύμφωνα με την Eurostat, στην Ε.Ε., ο μέσος όρος ηλικίας εγκατάλειψης του γονικού νοικοκυριού ήταν 26,2 έτη το 2024. Στην Κύπρο είναι τα 27,2 έτη, ενώ για την Κύπρο αναφέρει η έρευνα ότι έχουν ανέβει οι τιμές των κατοικιών κατά 12,6% στην περίοδο 2015–2024.

Σίγουρα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάνει λάθος στα συγκεκριμένα στατιστικά καθώς πλέον, για παράδειγμα διαμέρισμα, οι τιμές των ακινήτων ιδίως σε συγκεκριμένες επαρχίες της Κύπρου, όπως η Λεμεσός, έχουν εκτοξευθεί και δεν είναι σίγουρα μόνο 12,6% αυξημένες. Εξάλλου, εάν ήταν μόνο 12,6% αυξημένες τότε στην Κύπρο δεν θα χρειάζονταν σχέδια οικονομικής ενίσχυσης για αγορά κατοικίας σε νέους, ή να «σπρώχνει» η κυβέρνηση τα νεαρά ζευγάρια να κατοικήσουν εκτός πόλεων επιδοτώντας αυτή τους την επιλογή.

Πλώρη για την αγορά ενέργειας έβαλε η Cyta

Το υπουργείο Οικονομικών έστειλε νομοσχέδιο στη Βουλή προκειμένου να τροποποιηθούν οι προσφερόμενες υπηρεσίες

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Μετά από μεγάλο διάστημα αναμονής η κυβέρνηση βγάζει από τον πάγο την προοπτική η Cyta να ανοίξει τα φτερά της και πέρα από τις προσφερόμενες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες. Το νομοσχέδιο που τιτλοφορείται ως «ο περί υπηρεσίας τηλεπικοινωνιών (τροποποιητικός) νόμος του 2025» θα επιτρέψει στον ημικρατικό τηλεπικοινωνιακό οργανισμό να δραστηριοποιηθεί σε συναφείς με τις τηλεπικοινωνίες τομείς, όπως είναι η ενέργεια. Ένας στόχος που είχε τεθεί εδώ και μερικά χρόνια, ωστόσο, για άγνωστους λόγους δεν είχε προχωρήσει. Όταν το νομοσχέδιο περάσει από την Ολομέλεια της Βουλής, η Cyta θα είναι σε θέση να καταστεί παραγωγός ενέργειας προσφέροντας πακέτα ηλεκτρικού ρεύματος στην αγορά. Το κομμάτι παραγωγής ενέργειας θα διαχειρίζεται θυγατρική εταιρεία που έχει συστήσει ο ημικρατικός οργανισμός με την επωνυμία CYTA power. Εάν και εφόσον προχωρήσει η υλοποίηση των σχεδιασμών η Cyta θα εμπλουτίσει τις προσφερόμενες υπηρεσίες της βοηθώντας σημαντικά στην ενεργειακή μετάβαση της Κύπρου με προσιτές τιμές ηλεκτρικού ρεύματος. Η σύγκλιση τηλεπικοινωνιών και ενέργειας είναι μια παγκόσμια τάση και οι εταιρείες τηλεπικοινωνιών με την ένταξή τους στον κλάδο της ενέργειας αποκτούν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι αυτών που δεν επεκτείνονται επιχειρηματικά στον τομέα αυτό, αναφέρεται και στην αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου. Εδώ πρέπει να υπενθυμίσουμε πως ο ημικρατικός οργανισμός έχει επεκταθεί ήδη πέρα από τις παραδοσιακές υπηρεσίες επικοινωνιών, αναλαμβάνοντας την υλοποίηση σημαντικών κρατικών έργων.

Οι υπηρεσίες ενέργειας θα τεθούν υπό τη σκέπη θυγατρικής εταιρείας που συστάθηκε με την επωνυμία CYTA Power. Πέρα από την ενέργεια ο ημικρατικός οργανισμός δραστηριοποιείται στους τομείς της πληροφορικής και τεχνολογίας.

Το υπουργείο Οικονομικών ετοίμασε και έστειλε στη Βουλή τροποποιητικό νομοσχέδιο, προκειμένου ο ημικρατικός οργανισμός να μπορεί να κάνει πράξη τους σχεδιασμούς εισόδου στην αγορά ενέργειας.

Παραγωγός

Σύμφωνα με τους σχεδιασμούς που έχουν γίνει, η Cyta θα δραστηριοποιηθεί στην παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ. Στο πλαίσιο αυτό αναμένεται να πραγματοποιηθούν επενδύσεις σε φωτοβολταϊκά συστήματα και στην αποθήκευση ενέργειας. Στον ημικρατικό οργανισμό εκτιμούν ότι η είσοδος στον τομέα της ενέργειας θα συμβάλει σημαντικά, πρώτον στην ενεργειακή αυτονομία της Κύπρου, δεύτερον στο περιβαντολογικό αποτύπωμα από τη μείωση εκπομπής ρύπων και το πιο σημαντικό θα ρίξει τις υψηλές τιμές ρεύματος. Όπως αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση που συνοδεύει το νομοσχέδιο και υπογράφει ο γενικός εισαγγελέας, «με τη συγκεκριμένη τροποποίηση, παρέχεται η ευχέρεια στην ΑΤΗΚ όπως επεκτείνει τις δραστηριότητές της στην αγορά ενέργειας, ως μια νέα επιχειρηματική δραστηριότητα, συνδυάζοντας την τεχνολογία, τα δεδομένα και τις υποδομές της». Το νομοσχέδιο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο το περασμένο καλοκαίρι.

Υπηρεσίες - πακέτα

Η προοπτική εισόδου στην αγορά ενέργειας αναμένεται ότι θα ενισχύσει σημαντικά τα πακέτα υπηρεσιών που προσφέρει ο ημικρατικός οργανισμός. Ακολουθώντας την πρακτική πωλήσεων θεωρείται βέβαιο πως η Cyta θα διαθέσει στην αγορά συνδυαστικά πακέτα επικοινωνιών και ρεύματος, μια εξέλιξη που θα ενισχύσει ακόμα περισσότερο την παρουσία της στην αγορά. Επιπλέον:

-Η είσοδος ενός νέου παρόχου στον τομέα της ενέργειας θα αυξήσει τον ανταγωνισμό, μειώνοντας τις τιμές του ηλεκτρικού ρεύματος.

-Η αξιοποίηση φθηνότερης και εγχώριας παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ θα μειώσει τη γενικότερη ενεργειακή επιβάρυνση των καταναλωτών.

-Θα δοθεί προτεραιότητα στα νοικοκυριά που δεν έχουν άλλες επιλογές, όπως είναι για παράδειγμα η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών στο σπίτι. Οικιακοί πελάτες που δεν είναι ιδιοκτήτες σπιτιών θα είναι στις προτεραιότητες της Cyta για παροχή ενέργειας. Με αυτό τον τρόπο, οι κοινωνικές ομάδες που δεν εμπίπτουν σε άλλα σχέδια του κράτους, θα έχουν τη δυνατότητα μείωσης του κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας.

Μείωση ρύπων

Στην αιτιολογική έκθεση του υπουργείου Οικονομικών σημειώνεται και μια άλλη σημαντική επίδραση που θα έχει η είσοδος της Cyta στην αγορά ενέργειας. Τη μείωση των ρύπων. Η Κύπρος αντιμετωπίζει ένα από τα υψηλότερα κόστη ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρώπη, κυρίως λόγω της εξάρτησής της από εισαγόμενα ορυκτά καύσιμα. «Αυτό επιβαρύνει τόσο τα νοικοκυριά, όσο και τις επιχειρήσεις, μειώνοντας την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και αυξάνοντας το κόστος διαβίωσης», αναφέρει το ΥΠΟΙΚ και προσθέτει πως «σε αυτό το περιβάλλον, η Cyta έχει τη δυνατότητα να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο ως προμηθευτής ενέργειας, από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, προσφέροντας οικονομικά προσιτές και βιώσιμες λύσεις στους Κύπριους καταναλωτές».

Άλλες υπηρεσίες

Πέρα από τις υπηρεσίες επικοινωνιών η Cyta έχει επεκτείνει τις δραστηριότητές της και σε άλλους τομείς όπως της πληροφορικής και της τεχνολογίας. Έντονη είναι η παρουσία του οργανισμού στην αγορά ΙΤΟ προσφέροντας υπηρεσίες πληροφορικής. Τα τελευταία δύο χρόνια, μετά από κάποιες αλλαγές που έγιναν στο νομοθετικό πλαίσιο, η Cyta μπορεί και δραστηριοποιείται στους τομείς της τεχνολογίας αναλαμβάνοντας κρατικά έργα όπως οι έξυπνοι μετρητές της ΑΗΚ που μειώνουν τη σπατάλη ενέργειας, τα έξυπνα σπίτια, με εφαρμογές για την εξοικονόμηση ρεύματος και συνδεδεμένες υποδομές (5G, Artificial Intelligence - AI, IoT) για έξυπνες πόλεις με έξυπνο φωτισμό και φόρτιση ηλεκτρικών οχημάτων. Επίσης, με την τεχνογνωσία της Cyta θα αναπτυχθεί και θα τεθεί σε λειτουργία ο ενιαίος ευρωπαϊκός αριθμός έκτακτης ανάγκης 112.

Τέλος του 2026 ανοίγει το ΚΕΠ στο παλιό ΓΣΠ

Καταγράφεται ενδιαφέρον από επενδυτές για αξιοποίηση των επτά εμπορικών χώρων

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Αργεί η λειτουργία του Κέντρου Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ) στο κέντρο της Λευκωσίας. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», οι Λευκωσιάτες θα αναγκάζονται και το 2026 να προσέρχονται στην Έγκωμη προκειμένου να εξυπηρετούνται από το ένα και μοναδικό ΚΕΠ που λειτουργεί στην πρωτεύουσα. Το νέο ΚΕΠ, που θα στεγαστεί στην πλατεία του Αμφιθεάτρου του παλιού ΓΣΠ μετά από το κλείσιμο του ΚΕΠ Λευκωσίας στη λεωφόρο Μακαρίου, προγραμματίζεται να λειτουργήσει περί τα τέλη του 2026. Όπως πληροφορούμαστε, τη δεδομένη στιγμή ο Δήμος Λευκωσίας πραγματοποιεί ηλεκτρομηχανολογικές μελέτες για τη λειτουργία του ΚΕΠ στο παλιό ΓΣΠ, με στόχο να διαμορφωθεί κατάλληλα για να λειτουργήσει μέχρι το τέλος του 2026. Οι ίδιες πληροφορίες τονίζουν ότι ο Δήμος Λευκωσίας με το τμήμα δημόσιας διοίκησης και προσωπικού του υπουργείου Οικονομικών έχουν καταλήξει αναφορικά με το σχέδιο διαμόρφωσης του χώρου του νέου ΚΕΠ.

Υπενθυμίζεται ότι το ΚΕΠ στη Μακαρίου έκλεισε στις 9 Σεπτεμβρίου του 2024 λόγω αξίωσης του ιδιοκτήτη του τεμαχίου που ήταν η Εκκλησία. Ως εκ τούτου, έπρεπε να βρεθεί ένα άλλο σημείο, για να εξυπηρετεί όλους τους δημότες της κεντρικής και ανατολικής Λευκωσίας. Τότε είχε αποφασιστεί όπως οι υπηρεσίες και το προσωπικό του ΚΕΠ μεταφερθούν στο ΚΕΠ της Έγκωμης μέχρις ότου δημιουργηθεί νέο ΚΕΠ στην περιοχή του παλαιού ΓΣΠ. Στο πλαίσιο της μεταστέγασης, ο χώρος της Έγκωμης αυξήθηκε σε δυναμικότητα σε θέσεις εργασίας, για να μπορεί να ανταπεξέλθει στην εξυπηρέτηση του κοινού που αναμένεται να είναι αυξημένη. Η μεταστέγαση συνοδεύτηκε από τεχνική και λειτουργική αναβάθμιση του χώρου, ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στις αυξημένες ανάγκες εξυπηρέτησης που συνεπάγεται η ενοποίηση δύο ΚΕΠ σε ένα. Συγκεκριμένα, αυξήθηκε ο αριθμός των σταθμών εξυπηρέτησης για να μειωθεί ο χρόνος αναμονής, ενισχύθηκε το ανθρώπινο δυναμικό με τη μεταφορά υπαλλήλων από το ΚΕΠ Μακαρίου, υιοθετήθηκαν μέτρα οργάνωσης της ροής κοινού, ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα συμφόρησης, ειδικά τις πρωινές ώρες αιχμής και εφαρμόστηκαν βελτιωμένα ηλεκτρονικά συστήματα διαχείρισης ραντεβού και εξυπηρέτησης.

Πριν την προκήρυξη του διαγωνισμού για την εμπορική αξιοποίηση των χώρων θα πρέπει να γίνουν συγκεκριμένες εργασίες προσαρμογής για να μπορούν να λειτουργήσουν καλύτερα τα υποστατικά.

Τα καταστήματα

Καταγράφεται σημαντικό ενδιαφέρον από επενδυτές για να αναλάβουν την αξιοποίηση των επτά χώρων που θα ενοικιάζουν οι επωνυμίες καταστημάτων που θα λειτουργήσουν στο παλιό ΓΣΠ. Σύμφωνα με σχετική πληροφόρηση, πριν την προκήρυξη του διαγωνισμού για την εμπορική αξιοποίηση των χώρων θα πρέπει να γίνουν συγκεκριμένες εργασίες προσαρμογής στους χώρους για να μπορούν να λειτουργήσουν καλύτερα τα υποστατικά. Αρμόδιοι φορείς μάς αναφέρουν ότι προκρίνεται η προκήρυξη μοντέλου για ενιαίο διαχειριστή των χώρων αυτών, με στόχο τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου των εμπορικών χρήσεων. Ωστόσο, παραμένει ανοικτό το ενδεχόμενο να δημιουργηθεί κοινοπραξία, η οποία θα αναλάβει και τους επτά χώρους που θα στεγαστούν οι επωνυμίες καταστημάτων, τα εστιατόρια, οι καφετέριες και ο παιδότοπος. Σημειώνεται ότι η διαδικασία διαβούλευσης ολοκληρώθηκε και ο Δήμος, σε συνεργασία με το Γενικό Λογιστήριο, προχωρεί στην ετοιμασία των εγγράφων του διαγωνισμού. Κύρια επιδίωξη είναι οι όροι να εγκριθούν εγκαίρως, ώστε μέχρι το τέλος του έτους να ανάψει το πράσινο φως για την επίσημη προκήρυξη του διαγωνισμού.

Προκρίνεται η προκήρυξη μοντέλου για ενιαίο διαχειριστή των εμπορικών χώρων για τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου των χρήσεων.

Υπενθυμίζουμε ότι το έργο θα παραδοθεί ως cold shell-κέλυφος, στον Δήμο Λευκωσίας, ώστε ο μελλοντικός διαχειριστής των καταστημάτων, των εστιατορίων και των καφετεριών να διαμορφώσει εσωτερικά τους χώρους όπως επιθυμεί. Το γεγονός αυτό προκρίνει τη δημιουργία μιας ενιαίας ανάπτυξης με κοινή αισθητική και συντονισμένη λειτουργία.

Στόχος του Δήμου Λευκωσίας είναι να προσελκύσει τη συμμετοχή όσο το δυνατόν περισσότερων και διαφορετικών ομίλων στον διαγωνισμό για την εμπορική αξιοποίηση του χώρου του παλιού ΓΣΠ, ώστε να διασφαλιστεί ο ενδεδειγμένος ανταγωνισμός και να επιτευχθεί η υλοποίηση ποιοτικών και αξιόπιστων επενδύσεων.

Τα λεωφορεία

Παράλληλα, ο Δήμος Λευκωσίας έχει υποβάλει τα απαιτούμενα σχέδια και τις τεχνικές πληροφορίες στην εταιρεία Cyprus Public Transport (CPT), η οποία θα λειτουργήσει μικρά λεωφορεία 18 θέσεων που θα ξεκινούν από τον χώρο του παλιού ΓΣΠ και θα μεταφέρουν το κοινό προς το ιστορικό κέντρο της πρωτεύουσας. Στο παρόν στάδιο, ο Δήμος βρίσκεται σε αναμονή των σχετικών μελετών από την εταιρεία, οι οποίες θα καθορίσουν τον τρόπο λειτουργίας του συγκεκριμένου σχεδίου. Όπως είχε γράψει η «Κ», ο Δήμος Λευκωσίας έχει προχωρήσει σε συμφωνία συνεργασίας με τη Cyprus Public Transport, η οποία διαχειρίζεται τις δημόσιες λεωφορειακές συγκοινωνίες στις επαρχίες Λευκωσίας και Λάρνακας.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι στις 2 Νοεμβρίου αναμένεται να ολοκληρωθούν οι εργασίες στο ανατολικό πεζοδρόμιο της λεωφόρου Ευαγόρου, από τη λεωφόρο Στασίνου μέχρι τη λεωφόρο Μακαρίου. Η νέα πεζοδρομημένη οδός θα συνδέει το ιστορικό κέντρο της Λευκωσίας με τις περιοχές του παλαιού ΓΣΠ και του αναβαθμισμένου εμπορικού κέντρου, προσφέροντας στους πολίτες τη δυνατότητα για μεγαλύτερη κινητικότητα και εύκολη πρόσβαση σε διάφορες περιοχές της πόλης.

Ο αναπαλαιωμένος χώρος του ΓΣΠ μεταμορφώθηκε σε έναν σύγχρονο, πολυλειτουργικό αστικό χώρο, με επίκεντρο τον άνθρωπο και τη φύση. Πρόκειται για έναν νέο πνεύμονα πρασίνου, έναν τόπο αναψυχής και πολιτισμού, που φιλοδοξεί να αποτελέσει σημείο συνάντησης και κοινωνικής συνοχής για όλες τις ηλικίες.

Το συνολικό κόστος του έργου ανήλθε σε περίπου €30 εκατ. και υλοποιήθηκε με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω του Προγράμματος Πολιτικής Συνοχής «ΘΑλΕΙΑ2021-2027», του Δήμου Λευκωσίας και του κρατικού προϋπολογισμού.

Προειδοποίηση:
Η Τράπεζα διατηρεί το δικαίωμα να απορρίψει οποιαδήποτε αίτηση κατά την κρίση της. Υπάρχουν χρεώσεις εάν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας. Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας. Σε περίπτωση κυμαινόμενου επιτοκίου το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακύμανση του βασικού επιτοκίου.

Συγκρατημένη αισιοδοξία για την ΑΤΑ

Διανύουμε μια εβδομάδα εξελίξεων για το ζήτημα – Καταλυτική η περίοδος σε σχέση με την πορεία που θα πάρει η συζήτηση

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Καταλυτικής σημασίας θεωρείται η τρέχουσα εβδομάδα για το μέλλον του θεσμού της ΑΤΑ, με τις διαβουλεύσεις μεταξύ εργοδοτών, συνδικαλιστών και κυβέρνησης να κορυφώνονται. Η εβδομάδα που διανύουμε αποτελεί μια εβδομάδα εξελίξεων για το ζήτημα το οποίο απασχολεί εδώ και αρκετούς μήνες τη δημόσια συζήτηση. Όπως έγινε γνωστό, έχουν καθοριστεί ξεχωριστές συναντήσεις των κοινωνικών εταίρων με τον υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τον υπουργό Οικονομικών, με τους εκπροσώπους τόσο των εργαζομένων, όσο και των επιχειρήσεων, να εκφράζουν συγκρατημένη αισιοδοξία για να επέλθει οριστική συμφωνία για το ζήτημα το συντομότερο.

Πιο συγκεκριμένα, η συνάντηση των δύο υπουργών, Εργασίας και Οικονομικών, με την ΟΕΒ και το ΚΕΒΕ έχει οριστεί για το απόγευμα της Τετάρτης στις 3.30 μ.μ. στο υπουργείο Εργασίας, ενώ η συνάντηση με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις ΣΕΚ, ΠΕΟ, ΔΕΟΚ και ΠΑΣΥΔΥ έχει οριστεί για την Πέμπτη στις 2.30 μ.μ.

Οι εργοδότες

Εντοπίζονται περιθώρια σύγκλισης επί κάποιων σημείων προκειμένου να εξευρεθεί μια λύση τόνισε ο γενικός γραμματέας του ΚΕΒΕ Φιλόκυπρος Ρουσουνίδης στην εκπομπή ΔΙΑΣΠΟΡΑ ΕΙΔΗΣΕΩΝ στον ΣΠΟΡ FM 95.0. Ο κ. Ρουσουνίδης τόνισε ότι το εργοδοτικό κίνημα παραμένει προσηλωμένο στον διάλογο ο οποίος επί δεκαετίες έδινε λύσεις σε όλες τις προκλήσεις και τα προβλήματα των εργασιακών ζητημάτων.

Γίνονται διαβουλεύσεις για να εξευρεθούν οι συγκλίσεις που θα πετύχουν τη γεφύρωση του χάσματος, επισήμανε ο κ. Ρουσουνίδης ξεκαθαρίζοντας ότι σε καμία περίπτωση δεν τίθεται θέμα συμφωνίας για ΑΤΑ για όλους.

Στόχος των εργοδοτών είναι να διατηρηθεί η εργασιακή σταθερότητα και να καταλήξουν σε έναν εκσυγχρονισμένο θεσμό που να προστατεύει τα δημόσια οικονομικά και να επιτρέπει να εξασφαλιστεί η αξιοποίηση των αναπτυξιακών προοπτικών της χώρας. Υπενθυμίζεται ότι την περασμένη Πέμπτη οι εργοδότες απέστειλαν επιστολή με εννιά σημεία προς τους δυο υπουργούς, στην οποία επικαιροποιούσαν τις θέσεις τους καθώς στο πλαίσιο των προηγούμενων συζητήσεων υπήρξαν ασάφειες και διαφορές ερμηνείας σε σχέση με όσα συμφωνήθηκαν στο γραφείο του υπουργού Εργασίας, παρουσία και του υπουργού Οικονομικών Μάκη Κεραυνού. Σύμφωνα με τους εργοδότες, η προηγούμενη εικόνα δεν αντανακλούσε πλήρως τις θέσεις τους.

Νέο τελεσίγραφο έως την Παρασκευή έθεσαν οι συνδικαλιστές, οι οποίοι θα συναντηθούν με τους υπουργούς Οικονομικών και Εργασίας την Πέμπτη.

Οι συνδικαλιστές

Χρονικό ορίζοντα μέχρι την Παρασκευή δίνουν από την πλευρά τους οι συνδικαλιστικές οργανώσεις για θετική κατάληξη του ζητήματος της ΑΤΑ, επισημαίνοντας ότι εάν αυτό δεν επιτευχθεί τότε θα ενεργοποιηθούν άλλα μέτρα. Ο γενικός γραμματέας της ΣΕΚ Ανδρέας Μάτσας υπογράμμισε στην εκπομπή ΔΙΑΣΠΟΡΑ ΕΙΔΗΣΕΩΝ στον ΣΠΟΡ FM 95.0 ότι την τρέχουσα εβδομάδα θα πρέπει να ολοκληρωθεί η διαδικασία, καθώς η συζήτηση για κατάληξη βρίσκεται εκτός του αρχικού χρονοδιαγράμματος και συγκεκριμένα έχει ήδη καθυστερήσει κατά τέσσερις μήνες. Κρίνεται επιτακτικό όπως δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για να μπορέσει η ΑΤΑ να καλύψει το σύνολο των εργαζομένων με τη σωστή διαδικασία, είπε ο κ. Μάτσας σημειώνοντας ότι παρότι υπήρξαν δύο ευκαιρίες για θετική κατάληξη, προέκυψαν ανατροπές που δεν επέτρεψαν την επίτευξη συμφωνίας.

Οι άνευ ουσίας συζητήσεις αποδόμησαν πλήρως τον θεσμό, και πλέον δεν υπάρχει ούτε διάθεση, ούτε δυαντότητα, ούτε περιθώριο για να συνεχίζεται μια διαδικασία που τελματώνει κάθε επόμενη φορά που προκύπτει ναυάγιο, υποστήριξε ο κ. Μάτσας.

Όπως δήλωσε ο κ. Μάτσας, η ερχόμενη Πέμπτη αποτελεί ορόσημο, καθώς αναμένουν από την κυβέρνηση να καταθέσει προκαταρκτική πρόταση ή εισήγηση, ώστε να κριθεί αν μπορεί να γίνει αποδεκτή ή να απορριφθεί μέχρι την Παρασκευή. Δεν μπορούμε να πηγαίνουμε από Παρασκευή σε Παρασκευή, εάν δεν υπάρξει θετική εξέλιξη μέχρι μεθαύριο τότε η κάθε πλευρά παίρνει τον δρόμο της, ανέφερε χαρακτηριστικά ο γενικός γραμματέας της ΣΕΚ.

Παρά το ότι δεν έχει ακόμα κατατεθεί επίσημη πρόταση, οι συνδικαλιστές κάνουν λόγο για θετικές ενδείξεις που πρέπει να αξιοποιηθούν για να προστατευτεί τόσο η εργασιακή σταθερότητα όσο και ο ίδιος ο κοινωνικός διάλογος.

Θα πρέπει να είναι όσο σαφές γίνεται το πλαίσιο, προκειμένου να κατατεθεί σε κοινή συνάντηση το προκαταρκτικό κείμενο της συμφωνίας, ώστε να δημιουργηθεί η προοπτική και η δυνατότητα για να επεκτείνουμε τον θεσμό που θα καλύψει το σύνολο των εργαζομένων αξιοποιώντας τα εργαλεία που έχουμε στη διάθεσή μας, επισήμανε ο κ. Μάτσας.

Μένει από ρευστό η Ε.Ε. για Ουκρανία

Νέος κύκλος πιέσεων προς Βέλγιο για τα παγωμένα ρωσικά κεφάλαια, μετά την αποτυχία της Συνόδου Κορυφής

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Στα πρόθυρα κρίσης βρίσκονται οι Βρυξέλλες, καθώς οι οικονομικές ανάγκες της Ουκρανίας χαρακτηρίζονται «επείγουσες», απαιτείται «μεγάλη ένεση ρευστότητας, το αργότερο στα τέλη του τρέχοντος έτους», με τους επίσημους υπολογισμούς της Ε.Ε. να παραπέμπουν σε ποσά της τάξης των 52 δισεκατομμυρίων ευρώ, εντός του 2026. Ενώ την ίδια ώρα ο αμφιλεγόμενος σχεδιασμός της Κομισιόν για «αξιοποίηση» 140 δισεκατομμυρίων ευρώ από τα παγωμένα περιουσιακά στοιχεία της Ρωσίας, έχει σκοντάψει στο Βέλγιο, που έχει κάθε λόγο να ανησυχεί ότι θα εμπλακεί σε νομικές περιπέτειες με τη Μόσχα.

Άλλωστε, η Σύνοδος Κορυφής της περασμένης Πέμπτης κατέδειξε ότι το πλάνο της Κομισιόν ήταν μάλλον επιφανειακό, καθώς δεν έλαβε υπόψη τον κίνδυνο που διατρέχει το Βέλγιο, αλλά ούτε και την ανησυχία που ενδέχεται να προκληθεί στις αγορές από την «αξιοποίηση» των ρωσικών περιουσιακών στοιχείων, σε περίπτωση που αυτή η «αξιοποίηση» εκληφθεί ως «κατάσχεση», κάτι που αντίκειται στο διεθνές δίκαιο και δεν αποκλείεται να οδηγήσει σε μια δικαστική διαμάχη μεταξύ της Ρωσίας και του Βελγίου. Οι ενδεχόμενες αναταραχές που θα μπορούσαν να προκληθούν στις αγορές, ήταν κάτι που τέθηκε στη Σύνοδο Κορυφής, με ύφος προειδοποίησης, από την επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, Κριστίν Λαγκάρντ.

Ενώ γράφονταν αυτές ο γραμμές, το πρωί της Δευτέρας, κοινοτικές πηγές έλεγαν στην «Κ», ότι «θα επιδιωχθεί νέα προσέγγιση των (σ.σ. κοινοτικών) θεσμών με τον πρωθυπουργό του Βελγίου, προκειμένου να παρασχεθούν εγγυήσεις προς τη χώρα του ότι δεν θα αφεθεί μόνη, εάν υπάρξουν νομικές επιπλοκές με τη Ρωσία ή εάν για κάποιο λόγο απαιτηθεί η επιστροφή των παγωμένων κεφαλαίων, στην Κεντρική Τράπεζα της χώρας». Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, «αναλόγως εξελίξεων, είτε θα συγκληθεί έκτακτη Σύνοδος Κορυφής, είτε το ζήτημα θα αποτελέσει την 'καυτή πατάτα' του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τον Δεκέμβριο, όταν οι οικονομικές ανάγκες της Ουκρανίας θα προσεγγίζουν το σημείο μηδέν».

Πάντως, ο πρωθυπουργός του Βελγίου, Μπαρτ Ντε Βέβερ, έχει ήδη υψώσει τον πήχη των προϋποθέσεων, προκειμένου να συναινέσει στην αξιοποίηση των ρωσικών παγωμένων περιουσιακών στοιχείων, που βρίσκονται στο αποθετήριο τίτλων Euroclear. Το αποθετήριο τίτλων έχει την έδρα του στη βελγική επικράτεια και συνεπώς καθιστά το Βέλγιο υπεύθυνο για οποιαδήποτε ενέργεια, πόσο μάλλον εάν αυτή εκληφθεί ότι αντίκειται στο διεθνές δίκαιο. Κάτι για το οποίο έχει ήδη προειδοποιήσει το Κρεμλίνο, παραπέμποντας αφενός σε νομική διαμάχη, αλλά και στη λήψη μέτρων κατά του Βελγίου ή/και άλλων χωρών που θα επιχειρήσουν να κατασχέσουν περιουσιακά στοιχεία, τα οποία αν και παγωμένα, εξακολουθούν να ανήκουν στην Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας.

Στη Σύνοδο Κορυφής, ο πρωθυπουργός του Βελγίου Μπαρτ Ντε Βέβερ, έθεσε για πρώτη φορά μια προϋπόθεση, για την αξιοποίηση των ρωσικών περιουσιακών στοιχείων που βρίσκονται στο Euroclear, η οποία βρήκε απροετοίμαστες τις Βρυξέλλες, καθώς και τα κράτη-μέλη. Ο Βέλγος πρωθυπουργός κάλεσε «κάποια κράτη-μέλη» που έχουν κι αυτά στο έδαφός τους παγωμένα κεφάλαια της Κεντρικής Τράπεζας της Ρωσίας, να τα διαθέσουν με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που απαιτούν να πράξει το Βέλγιο. Αν και ο Μπαρτ Ντε Βέβερ δεν κατονόμασε τα εν λόγω κράτη-μέλη, ξένοι διπλωμάτες έλεγαν στην «Κ» ότι πρόκειται κυρίως για τη Γερμανία, τη Γαλλία και το Λουξεμβούργο. Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, τα παγωμένα ρωσικά κεφάλαια που βρίσκονται στις εν λόγω χώρες «είναι πολύ μικρότερα». Αν και τα μεγέθη των παγωμένων ρωσικών κεφαλαίων έχουν αναμφισβήτητα τη σημασία τους, η προϋπόθεση που θέτει το Βέλγιο είναι προφανέστατα αιτιολογημένη, καθώς το βάρος μιας τέτοιας ενέργειας, που ενδέχεται να οδηγήσει σε μια δικαστική διαμάχη, πυροδοτώντας σε νέα επίπεδα την αντιπαράθεση Ε.Ε.-Μόσχας, θα πρέπει επί της αρχής να αναληφθεί συλλογικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση και όχι από μια μόνο χώρα του ευρωπαϊκού κλαμπ. Έτσι, λοιπόν, ο Βέλγος πρωθυπουργός έριξε το γάντι σε «κάποια κράτη», λέγοντας χαρακτηριστικά ότι «υπάρχουν τεράστια ποσά ρωσικού χρήματος σε άλλες χώρες, οι οποίες παραμένουν σιωπηλές σε αυτό το ζήτημα».

Κοινοτικές πηγές ανέφεραν στην «Κ», ότι «θα επιδιωχθεί νέα προσέγγιση των κοινοτικών θεσμών με τον πρωθυπουργό του Βελγίου, προκειμένου να παρασχεθούν εγγυήσεις προς τη χώρα του».

Κοινή ανάληψη κινδύνου

Η «κοινή ανάληψη» του κινδύνου σε συνδυασμό με τα «κενά» που χαρακτηρίζουν τον σχεδιασμό της Κομισιόν για την αξιοποίηση των παγωμένων ρωσικών κεφαλαίων που βρίσκονται στο Euroclear, ενισχύουν δικαιολογημένα την ανησυχία του Βελγίου.

Κυρίως, διότι ο σχεδιασμός της Κομισιόν χαρακτηρίζεται από μια πρωτοφανή πολιτική αφέλεια, βασιζόμενος στην «υπόθεση» ότι θα δανειοδοτήσει την Ουκρανία αξιοποιώντας τα 140 δισεκατομμύρια ευρώ της Κεντρικής Τράπεζας της Ρωσίας –που βρίσκονται στο αποθετήριο τίτλων Euroclear– και εκλαμβάνοντας ως δεδομένο ότι τα χρήματα αυτά θα αποπληρωθούν και θα επιστραφούν από την Ουκρανία προς την Ε.Ε., στο πλαίσιο πολεμικών αποζημιώσεων που θα καταβάλει η Μόσχα. Είναι προφανές ότι ο σχεδιασμός της Κομισιόν δεν λαμβάνει υπόψη το πιθανό σενάριο, η Ρωσία να μην καταβάλει αποζημιώσεις ή έστω να καταβάλει ποσά πολύ μικρότερα από αυτά που προσδοκούν οι Βρυξέλλες.

Σε μια τέτοια περίπτωση, λοιπόν, το Βέλγιο θα βρεθεί ξεκρέμαστο και εκτεθειμένο. Και θα πρέπει να επιστρέψει τα χρήματα του δανείου, κάτι που όπως πληροφορούμαστε έθεσε στις διμερείς συναντήσεις, στο περιθώριο της Συνόδου Κορυφής, ο πρωθυπουργός της χώρας, υποδεικνύοντας το βάρος που θα κληθούν να επωμιστούν οι φορολογούμενοι πολίτες, στο Βέλγιο.

Ο Μπαρτ Ντε Βέβερ δεν έκρυψε την ανησυχία του, λέγοντας ότι εάν η Ρωσία μπορέσει πράγματι να διεκδικήσει τα χρήματα για οποιονδήποτε λόγο… τα μετρητά πρέπει να είναι διαθέσιμα αμέσως», προσθέτοντας ότι «η εμπιστοσύνη των αγορών στο σύνολο του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος» θα βρισκόταν σε κίνδυνο. Ο Βέλγος πρωθυπουργός είπε μάλιστα ότι ρώτησε τους ομολόγους του, ηγέτες των κρατών-μελών, ποιος θα εγγυηθεί την ανάληψη του εν λόγω κινδύνου. «Δεν διαπίστωσα τσουνάμι ενθουσιασμού, για απάντηση αυτής της ερώτησης» είπε ο πρωθυπουργός του Βελγίου, αφήνοντας να εννοηθεί ότι δεν υπάρχει διάθεση «κοινής ανάληψης του κινδύνου».

Κομισιόν και Κύπρος

Η Κομισιόν επιμένει να διαμηνύει προς πάσα κατεύθυνση, ότι οι ανησυχίες του Βελγίου είναι «υπερβολικές» και ότι η αξιοποίηση των παγωμένων ρωσικών κεφαλαίων που βρίσκονται στο Euroclear, δεν θα εκληφθεί σε καμιά περίπτωση ως «κατάσχεση», ώστε να τίθεται θέμα νομικής διαμάχης με τη Μόσχα. Πάντως, οι ισχυρισμοί αυτοί της Κομισιόν, δεν συνοδεύθηκαν στη Σύνοδο Κορυφής, με κάποια πειστική νομική φόρμουλα, η οποία να διασφαλίζει ότι η αξιοποίηση ποσού 140 δισεκατομμυρίων ευρώ, από τα παγωμένα ρωσικά κεφάλαια, θα γίνει με τρόπο που δεν θα αφήνει ξεκρέμαστο το Βέλγιο. Κοινοτικοί κύκλοι επαναλάμβαναν όσα δημοσίευσε η Οικονομική Καθημερινή την περασμένη εβδομάδα και φέρουν την Κομισιόν να προκρίνει την παροχή εγγυήσεων, από όλα τα κράτη-μέλη, στη βάση της δημοσιονομικής κλείδας του Ακαθαρίστου Εγχώριου Εισοδήματος (ΑΕΕ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σημειώνεται ότι σε περίπτωση που ληφθεί μια τέτοια απόφαση, τότε η Κυπριακή Δημοκρατία θα κληθεί να παράσχει εγγυήσεις που αναλογούν στο 0,18% του συνόλου των δανείων που θα χορηγηθούν στην Ουκρανία, στο πλαίσιο των παγωμένων ρωσικών περιουσιακών στοιχείων.

Σημειώνεται ότι η Σλοβακία, διά του πρωθυπουργού Robert Fico, διαμήνυσε ότι δεν πρόκειται να συμμετάσχει σε οποιοδήποτε πλάνο οικονομικής ενίσχυσης της Ουκρανίας, για αγορά στρατιωτικού υλικού, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Η Ουγγαρία που όπως και η Σλοβακία θεωρούνται οι συνήθεις ύποπτοι μπλοκαρίσματος των ευρωπαϊκών αποφάσεων που αφορούν στην Ουκρανία, έδειξε τάση αποστασιοποίησης στη Σύνοδο Κορυφής την περασμένη Πέμπτη. Ο Βίκτορ Όρμπαν επέλεξε να μείνει εκτός της αίθουσας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σε όλη τη διάρκεια των συζητήσεων που αφορούν στο Ουκρανικό.

Η Σύνοδος Κορυφής της περασμένης Πέμπτης κατέδειξε ότι το πλάνο της Κομισιόν ήταν μάλλον επιφανειακό, καθώς δεν έλαβε υπόψη τον κίνδυνο που διατρέχει το Βέλγιο, αλλά ούτε και την ανησυχία που ενδέχεται να προκληθεί στις αγορές από την «αξιοποίηση» των ρωσικών περιουσιακών στοιχείων.

Με ιαπωνικό μοντέλο και RESourceEU απαντά η Κομισιόν στην Κίνα για τις σπάνιες γαίες

Η στρατηγική της Ε.Ε. περιλαμβάνει επίσης επενδύσεις στην εγχώρια παραγωγή και επεξεργασία πρώτων υλών, καθώς και την επιτάχυνση συνεργασιών με τρίτες χώρες, όπως η Ουκρανία, η Αυστραλία, ο Καναδάς, το Καζακστάν, το Ουζμπεκιστάν, η Χιλή και η Γροιλανδία.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή βάζει σε εφαρμογή μια νέα στρατηγική για να μειώσει την εξάρτησή της από την Κίνα στις κρίσιμες πρώτες ύλες, ειδικά όσον αφορά τις σπάνιες γαίες, οι οποίες και είναι ζωτικής σημασίας για τομείς όπως η ενέργεια, η άμυνα και η ψηφιακή τεχνολογία.

Η Κίνα έχει επιβάλει νέους περιορισμούς στις εξαγωγές σπάνιων γαιών, γεγονός που έχει προκαλέσει ανησυχία στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την ασφάλεια του εφοδιασμού.

Ο αναπληρωτής εκπρόσωπος Όλοφ Γκιλ, υπεύθυνος για θέματα εμπορίου, δήλωσε σχετικά με την ισχυρή πιθανότητα επίτευξης συμφωνίας ΗΠΑ - Κίνας για τις πρώτες ύλες, κατά την ενημέρωση των διαπιστευμένων δημοσιογράφων στις Βρυξέλλες, πως «παρακολουθούμε στενά τις εξελίξεις στις συνομιλίες ΗΠΑ - Κίνας, αλλά δεν θα σχολιάσουμε, καθώς πρόκειται για μια διμερή πρωτοβουλία».

«Από πλευράς Ε.Ε., η ανάλυσή μας για το πρόβλημα δεν είναι νέα. Δρούμε με κυριαρχικό τρόπο για να αντιμετωπίσουμε τους παγκόσμιους περιορισμούς που έχει επιβάλει η Κίνα», ανέφερε.

Ο Γκιλ ακόμη επιβεβαίωσε πως Ε.Ε. και Κίνα είχαν τηλεδιάσκεψη τη Δευτέρα, ώστε να συζητήσουν σχετικά με τις σπάνιες γαίες και πως την Πέμπτη, κινεζική αποστολή θα φτάσει στις Βρυξέλλες, ώστε οι συνομιλίες να συνεχιστούν εκεί.

Από την πλευρά της, η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, έχει δηλώσει ότι η Ε.Ε. είναι έτοιμη να χρησιμοποιήσει όλα τα διαθέσιμα μέσα για να απαντήσει. Ήδη, από το περασμένο Σάββατο, ανακοίνωσε από το Βερολίνο ένα σχέδιο με την ονομασία RESourceEU, εμπνευσμένο από το ιαπωνικό μοντέλο διαχείρισης κρίσιμων πρώτων υλών. Το σχέδιο αυτό στοχεύει στη δημιουργία ενός κοινού κέντρου αγορών και στρατηγικής αποθήκευσης για αυτές τις πρώτες ύλες, προκειμένου να ενισχυθεί η ευρωπαϊκή αυτονομία και να μειωθεί η εξάρτηση από εξωτερικούς προμηθευτές, όπως η Κίνα, η οποία σήμερα καλύπτει το 90% της ευρωπαϊκής ζήτησης για μαγνήτες σπάνιων γαιών.

Η στρατηγική περιλαμβάνει επίσης επενδύσεις στην εγχώρια παραγωγή και επεξεργασία πρώτων υλών, καθώς και την επιτάχυνση συνεργασιών με τρίτες χώρες, όπως η Ουκρανία, η Αυστραλία, ο Καναδάς, το Καζακστάν, το Ουζμπεκιστάν, η Χιλή και η Γροιλανδία. Στόχος είναι μέχρι το 2030 καμία τρίτη χώρα να μην καλύπτει περισσότερο από το 65% της ευρωπαϊκής ζήτησης για κρίσιμες πρώτες ύλες.

Όπως εξήγησε ο εκπρόσωπος της επιτροπής για θέματα άμυνας και τεχνολογικής κυριαρχίας, Τομάς Ρενιέ, «στο πλαίσιο του κανονισμού για την εξασφάλιση ασφαλούς και βιώσιμου εφοδιασμού με κρίσιμες πρώτες ύλες (Critical Raw Materials Act), έχουμε ήδη καθορίσει στόχους: μέχρι το 2030, θέλουμε να εξάγουμε το 10%, να επεξεργαζόμαστε το 40% και να ανακυκλώνουμε το 25% των πρώτων υλών που καταναλώνουμε ετησίως». Η Επιτροπή έχει εντατικοποιήσει τις επαφές με την Ιαπωνία, προκειμένου να μάθει από την εμπειρία της στη διαχείριση εφοδιαστικών αλυσίδων και να ενισχύσει την ανθεκτικότητά της, πρόσθεσε ο εκπρόσωπος.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο εκπρόσωπος Ρενιέ τόνισε ότι «η πρωτοβουλία RESourceEU θα παρουσιαστεί ως μια συγκεκριμένη πρόταση πριν από το τέλος του έτους. Πρόκειται για μια πολιτική δέσμευση να κινηθούμε γρηγορότερα και πιο αποτελεσματικά, για την οικονομική ασφάλεια της Ευρώπης».

Επιπλέον, ανακοινώθηκε ότι το Κέντρο των Κρίσιμων Πρώτων Υλών, το οποίο θα συντονίζει τις κοινές αγορές και την αποθήκευση, θα αφορά «μια νέα νομοθετική πρόταση, η οποία αρχικά είχε προγραμματιστεί για το τέταρτο τρίμηνο του 2026, αλλά, λόγω της σημασίας της για την οικονομική ασφάλεια της Ευρώπης, προχωρά για το δεύτερο τρίμηνο του 2026». Ο εκπρόσωπος διευκρίνισε επίσης ότι «δεν υπάρχει ακόμη υποχρέωση αποθήκευσης κρίσιμων πρώτων υλών σε επίπεδο Ε.Ε., αλλά εξετάζουμε δυνατότητες, εμπνευσμένοι από το ιαπωνικό μοντέλο».

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιδιώκει να αντιμετωπίσει το πρόβλημα τόσο βραχυπρόθεσμα, μέσω διαλόγου με την Κίνα, όσο και μακροπρόθεσμα, με νομοθετικές πρωτοβουλίες και συνεργασίες. Όπως ανέφερε ο Γκιλ, «δεν θα μιλήσουμε για το σχέδιο Β ή Γ, όταν ακόμα δουλεύουμε για το σχέδιο Α», υπογραμμίζοντας την προτεραιότητα της επίλυσης του ζητήματος μέσω των τρεχουσών συνομιλιών.

Ταυτόχρονα, η Επιτροπή καλεί τα κράτη-μέλη και τη βιομηχανία να συμμετέχουν ενεργά σε αυτήν την προσπάθεια, καθώς «πρόκειται για μια κοινή προσπάθεια όλων, και περιμένουμε να δούμε τα αποτελέσματα στις επόμενες εβδομάδες και μήνες».

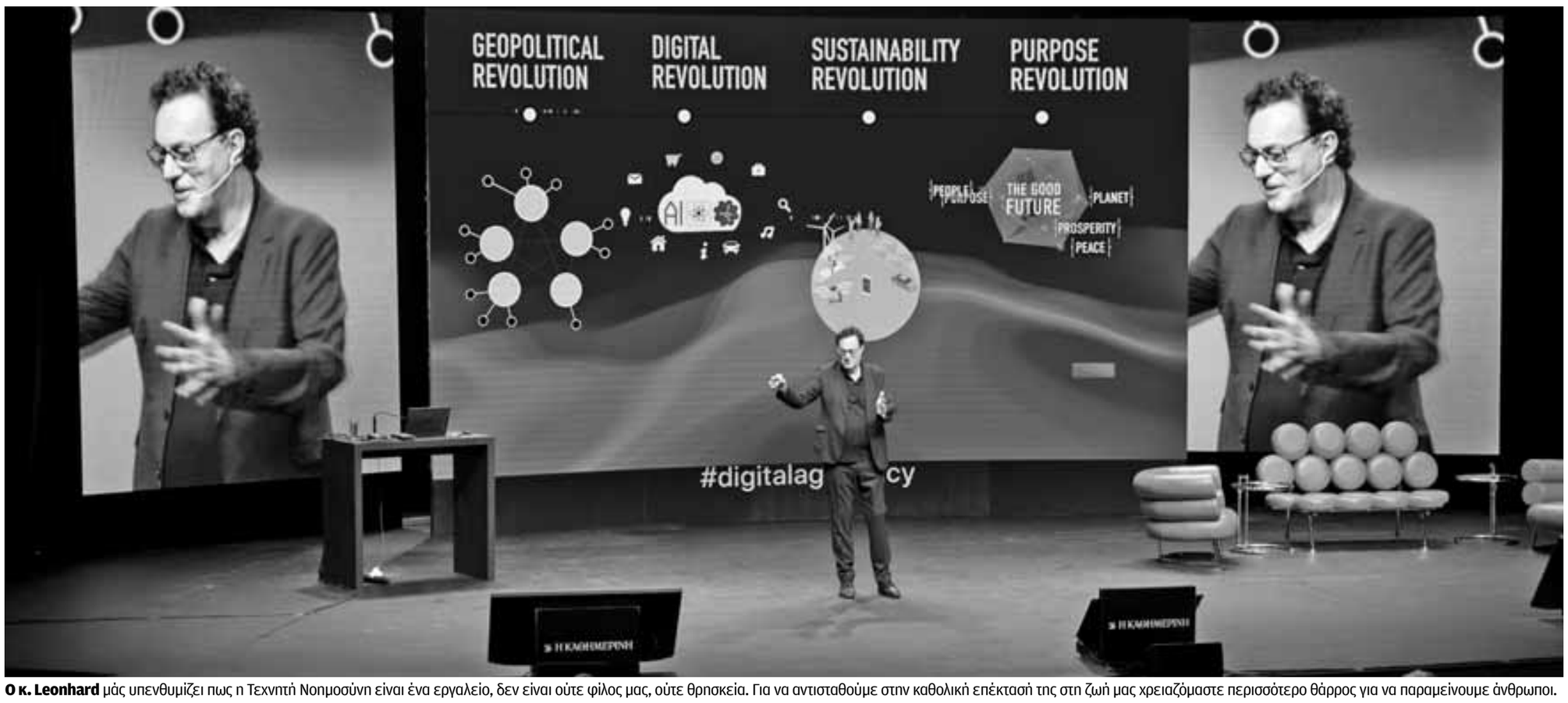

Ο κ. Leonhard μάς υπενθυμίζει πως η Τεχνητή Νοημοσύνη είναι ένα εργαλείο, δεν είναι ούτε φίλος μας, ούτε θρησκεία. Για να αντισταθούμε στην καθολική επέκτασή της στη ζωή μας χρειαζόμαστε περισσότερο θάρρος για να παραμείνουμε άνθρωποι.

Η ανθρώπινη αντίσταση ως ασπίδα στην τεχνολογική υπερανάπτυξη

Οι σπουδαίες ιστορίες δεν γράφονται με κώδικα, λέει ο φουτουριστής Gerd Leonhard για το μέλλον της ανθρωπότητας

Συνέντευξη στην **ΑΝΤΡΙΑΝΑ ΠΑΝΤΕΛΗ**

Σε έναν τεχνολογικά αναπτυσσόμενο κόσμο που διχάζει τους ανθρώπους σε οπτιμιστές και πεσιμιστές, καλώντας τους να επιλέξουν ανάμεσα σε ένα ουτοπικό και ένα δυστοπικό μέλλον, ο Γερμανός φουτουριστής, Gerd Leonhard, με την ανθρωποκεντρική του αισιοδοξία, έχει ως αυτοσκοπό τη διάδοση πρακτικής γνώσης για το πώς μπορούμε, ως ανθρωπότητα, να κτίσουμε ένα «καλό μέλλον», αποκεντρωμένο από την τεχνολογική μανία. Ο κ. Leonhard, έχοντας ξεκινήσει τη σταδιοδρομία του ως μουσικός και ψηφιακός παραγωγός, δεν κατηγοριοποιείται στο τυπικό πλαίσιο ενός στοχαστή της τεχνολογίας που εστιάζει στον διανθρωπισμό, δηλαδή στο πώς η τεχνολογία θα μεταλλάξει φυσιολογικά και πνευματικά τον άνθρωπο. Αυτό που τον ξεχωρίζει είναι η έμφαση που δίνει στην ανάγκη ισορρόπησης της τεχνολογίας που διακατέχει τις ζωές μας με βάση ηθικές, ανθρώπινες αξίες. Όπως επισήμανε και ο ίδιος τόσο στην ομιλία του στο Digital Agenda Cyprus Summit 2025, όσο και αργότερα στην «Κ», «η τεχνολογία στο σύνολό της πρέπει να εξυπηρετεί τους εξής πέντε παράγοντες: τους ανθρώπους, τον πλανήτη, το πεπρωμένο μας, την ειρήνη και την ευημερία». Εκτός αυτού, στο επερχόμενο βιβλίο του «Η Ανθρώπινη Αντίσταση» προτρέπει τους αναγνώστες να απορρίψουν από την καθημερινότητά τους τον τεχνολογικό ανταγωνισμό και να προβάλουν αντίσταση στον πειρασμό της μηχανικής σκέψης.

- Ως ένα άτομο που παρακολουθεί συνεχώς τις εξελίξεις της Τεχνητής Νοημοσύνης, πώς παραμένετε αισιόδοξος για το μέλλον;

- Πιστεύω στην ανθρωπότητα, δηλαδή πιστεύω ότι οι άνθρωποι είναι ικανοί να συνεργάζονται μεταξύ τους. Θεωρώ ότι τις περισσότερες φορές στο τέλος καταφέρνουμε να βρούμε έναν δρόμο για να βαδίσουμε προς τα εμπρός, μαζί – απλώς χρειαζόμαστε καλύτερους λόγους και περισσότερα κίνητρα για να συνεργαστούμε, από αυτά που έχουμε τώρα. Βλέπω επίσης πολλές πραγματικά εκπληκτικές εξελίξεις που αφορούν τομείς όπως αυτών της ενέργειας, των μεταφορών, της υγειονομικής περίθαλψης κ.λπ. Νομίζω ότι μπορούμε να λύσουμε τα περισσότερα από τα πρακτικά μας προβλήματα τις επόμενες δύο δεκαετίες.

- Το βιβλίο σας «Τεχνολογία εναντίον Ανθρωπότητας» (Technology Vs Humanity) προειδοποιούσε για τις επικείμενες ηθικές επιλογές που θα έπρεπε όλοι να αντιμετωπίσουμε νωρίτερα από ό,τι αναμέναμε. Τώρα, εννέα χρόνια μετά την έκδοσή του, πιστεύετε πως έχει φτάσει αυτή η στιγμή; Και ποιες είναι οι ηθικές μας επιλογές τώρα;

- Το βιβλίο μου «Τεχνολογία εναντίον Ανθρωπότητας» πραγματευόταν σε ένα μεγάλο βαθμό το θέμα της Τεχνητής Νοημοσύνης, ωστόσο δεν περίμενα μία τέτοιας έκτασης επιτάχυνση στην ανάπτυξή της. Ήμουν «πιο αργός» από την πραγματικότητα. Η στιγμή να έρθουμε αντιμέτωποι με τις ηθικές μας επιλογές έφτασε όταν κυκλοφόρησε το ChatGPT /OpenAI πριν από περίπου 28 μήνες και σήμερα το ChatGPT αποτελεί το νούμερο 1 θέμα σε όλο τον κόσμο. Τώρα, δουλεύω πάνω στο νέο μου βιβλίο με τίτλο «Η Ανθρώπινη Αντίσταση», το οποίο εστιάζει στο πώς οι άνθρωποι πρέπει να αγκαλιάσουν την τεχνολογία, αλλά να μην γίνουν ένα με αυτή. Η ανθρώπινη αντίσταση έρχεται με την απόρριψη του ανταγωνισμού, της μηχανικής σκέψης και της εμμονής με την τεχνολογία. Διότι ο κόσμος μας δεν είναι μια μηχανή και οι σπουδαίες ιστορίες δεν γράφονται με κώδικα. Όσοι εργάζονται και σκέφτονται σαν ρομπότ θα αντικατασταθούν από αυτά. Οπότε για να αντισταθούμε πρέπει να θυμόμαστε πως η Τεχνητή Νοημοσύνη είναι ένα εργαλείο, δεν είναι ούτε φίλος μας, ούτε θρησκεία. Χρειαζόμαστε περισσότερο θάρρος για να είμαστε άνθρωποι.

> Η ανθρώπινη αντίσταση έρχεται με την απόρριψη του ανταγωνισμού, της μηχανικής σκέψης και της εμμονής με την τεχνολογία. Διότι ο κόσμος μας δεν είναι μια μηχανή και οι σπουδαίες ιστορίες δεν γράφονται με κώδικα.

- Κατά τη διάρκεια της ομιλίας σας στο Digital Agenda Cyprus Summit, μιλήσατε για τη χρήση συνθετικού ταλέντου από επιχειρήσεις. Τι ακριβώς είναι το συνθετικό ταλέντο και με ποιους τρόπους μπορεί να χρησιμοποιηθεί;

- Ουσιαστικά το συνθετικό ταλέντο δημιουργείται με τη χρήση εργαλείων Τεχνητής Νοημοσύνης όπως το Sora 2, το Google Veo ή το Runway. Αυτά είναι λογισμικά για τη δημιουργία τεχνητού περιεχομένου, το οποίο μπορεί να αντικαταστήσει το ανθρωπογενές περιεχόμενο, όπως ομιλίες, podcasts, άρθρα, βιβλία, βίντεο, διαφημίσεις και ταινίες. Το αποτέλεσμα είναι συχνά πολύ καλό και 95% φθηνότερο από το ανθρωπογενές περιεχόμενο. Επομένως, αυτή είναι μια τεράστια πρόκληση για τους δημιουργούς περιεχομένου διάφορων μέσων παγκοσμίως. Ήδη, δημιουργείται περισσότερο περιεχόμενο στο διαδίκτυο από την Τεχνητή Νοημοσύνη παρά από τους ανθρώπους. Κατά την άποψή μου αυτή είναι μια πολύ αρνητική εξέλιξη και θα οδηγήσει σε πλήρη αχρηστία του διαδικτύου όπως το ξέρουμε, καθώς και σε δική μας πνευματική τεμπελιά.

- Στο Digital Agenda αναφέρατε επίσης ότι πολλές θέσεις εργασίας θα αντικατασταθούν από την Τεχνητή Νοημοσύνη. Αυτό μπορεί να προληφθεί και ποιον αφορά περισσότερο;

- Δεν θα αντικατασταθούν τόσο θέσεις εργασίας, όσο καθήκοντα, δηλαδή αρμοδιότητες των θέσεων εργασίας και κυρίως ρουτίνες. Αν η δουλειά σας αποτελείται από ένα ποσοστό 30% με 40% από καθήκοντα ρουτίνας, πιθανότατα μπορείτε να αφοσιωθείτε σε πιο χρήσιμα καθήκοντα, τα οποία μόνο ένας άνθρωπος μπορεί να κάνει. Ωστόσο, εάν η δουλειά σας αποτελείται κατά 90% από καθήκοντα ρουτίνας, π.χ. θέση εργασίας σε ένα τηλεφωνικό κέντρο, τότε αργά ή γρήγορα ο ρόλος σας θα αντικατασταθεί από την έξυπνη τεχνολογία. Πρέπει α) να φορολογήσουμε τον αυτοματισμό που θα χρησιμοποιούμε για εκπαιδευτικά και κοινωνικά προγράμματα, β) να συνηθίσουμε να εργαζόμαστε λιγότερο, αλλά με τον ίδιο μισθό, γ) να αρχίσουμε να πληρώνουμε ανθρώπους για να τελούν αποκλειστικά ανθρώπινες εργασίες, όπως φροντίδα ηλικιωμένων, κοινωνική φροντίδα, καλλιτεχνική δημιουργία κ.α., δ) να προετοιμαστούμε για έναν κόσμο στον οποίο η εργασία δεν θα είναι πλέον η πρώτη μας προτεραιότητα.

- Υπάρχει κάποιος «οδηγός» για την ανάπτυξη μιας «νοοτροπίας του μέλλοντος», όπως εισηγείστε; Τι θα συμβουλεύατε κάποιον που θέλει να το πετύχει;

- Είναι μια φράση για να θέσει κάποιος ως προτεραιότητα το μέλλον του, όπως ακριβώς μπορεί να κάνει ήδη στη ζωή του με τη σωστή διατροφή και τη γυμναστική. Σημαίνει ότι πρέπει να δώσει κανείς την απαραίτητη προσοχή σε ό,τι έρχεται και να ενημερωθεί από καλές πηγές. Χρειάζεται να αφιερώνεις μόνο 45 λεπτά την ημέρα για να γίνει το μέλλον δικό σου, διαβάζοντας νέα βιβλία και άρθρα, ακούγοντας podcast, παρακολουθώντας βίντεο κ.λπ.

- Πιστεύετε ότι η τεχνολογία είναι εχθρός της ανθρωπότητας; Πρέπει να τη φοβόμαστε;

- Καθόλου, δεν πιστεύω πως η τεχνολογία είναι εχθρός της ανθρωπότητας, τουναντίον η τεχνολογία είναι αυτό που εμείς δημιουργούμε. Απλώς πρέπει να βεβαιωθούμε ότι εμείς εξακολουθούμε να έχουμε τον έλεγχο και ότι η τεχνολογία στο σύνολό της εξυπηρετεί αυτούς τους πέντε παράγοντες: τους ανθρώπους, τον πλανήτη, το πεπρωμένο μας, την ειρήνη και την ευημερία. Όμως, αντιμετωπίζουμε ένα πρόβλημα με τις τεχνολογικές εταιρείες, οι οποίες γίνονται όλο και πιο ισχυρές, όπως ακριβώς η OpenAI. Γι' αυτόν τον λόγο οι εταιρείες χρειάζονται εποπτεία, ρύθμιση και νόμους και εμείς χρειαζόμαστε πολιτικούς που πραγματικά γνωρίζουν τι κάνουν.

- Εσείς φοβάστε τη νέα τεχνολογική εποχή;

- Όχι, δεν τη φοβάμαι, αλλά είμαι έτοιμος να αγωνιστώ για να παραμείνει ανθρώπινη.

- Τι μπορούμε να περιμένουμε από το μέλλον σε αυτούς τους δυστοπικούς καιρούς που ζούμε;

- Θα πρέπει να αναμένουμε μερικές εκπληκτικές τεχνολογικές εφευρέσεις, όπως για παράδειγμα η πυρηνική σύντηξη και η καταπολέμηση του καρκίνου. Ταυτόχρονα, δεν αποκλείεται να παρακολουθήσουμε κάποιες συγκρούσεις μεταξύ εκείνων που θέλουν οι άνθρωποι να γίνουν μηχανές και εκείνων που θέλουν να παραμείνουν άνθρωποι. Τα επόμενα 10 χρόνια σίγουρα θα είναι κρίσιμα.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Μια χαμένη ευκαιρία στάσιμων επενδύσεων

Του **ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ**

Υπάρχει μια γενικευμένη ψευδαίσθηση για τις επενδύσεις: Είναι λίγες στην ελληνική οικονομία επειδή δεν υπάρχουν κεφάλαια, πόροι. Ο μύθος καταρρίπτεται από την υλοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Η καταληκτική ημερομηνία για τη χρηματοδότηση επενδύσεων που είχαν ενταχθεί το Ταμείο είναι η 31η Αυγούστου 2026 και περίπου δέκα μήνες πριν από τη λήξη έχει εκταμιευτεί το 65% του προγράμματος. Θα προλάβουν τα υπόλοιπα τους δέκα μήνες; Μάλλον όχι.

Αυτό που έγινε πρακτικά ήταν ο πρωθυπουργός να δώσει μάχη στην Ευρώπη προκειμένου να εξασφαλιστούν 36 δισ. ευρώ για επενδύσεις, στη συνέχεια οι αρμόδιοι υπουργοί παρουσίασαν θορυβωδώς ένα ανέφικτο, όπως αποδεικνύεται, πρόγραμμα και αθόρυβα τώρα, αντιλαμβανόμαστε ότι δεν υπάρχουν επενδύσεις. Στην πραγματικότητα, πρόκειται για παταγώδη αποτυχία του ιδιωτικού τομέα, που συνήθως μεμψιμοιρεί για λεπτομέρειες, τη φορολογία, εργασιακές σχέσεις κ.λπ., αλλά μένει άφωνος όταν διαπιστώνεται έλλειψη επενδύσεων.

Να θυμίσουμε ότι το Ταμείο Ανάκαμψης προβλέπει επιχορηγήσεις που αφορούν κυρίως τον δημόσιο τομέα και δάνεια που προσφέρονται σε ιδιωτικές επενδύσεις. Στις επιχορηγήσεις έχουν εκταμιευτεί περίπου 12 δισ. ευρώ (μαζί με την τελευταία δόση που αναμένεται) από τα 18,22 δισ. που προβλέπονται. Στα δάνεια έχουν εκταμιευτεί - εγκριθεί 11,4 δισ. από 17,73 δισ. ευρώ.

> Ο ιδιωτικός τομέας περιορίζεται σε όσα κάνει ήδη, χωρίς να εκτίθεται στον «κίνδυνο» επέκτασης και ανάπτυξης.

Θα περίμενε κανείς ότι οι επιχειρήσεις θα είχαν σπεύσει να αξιοποιήσουν τη μοναδική ευκαιρία χαμηλότοκων δανείων. Για μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις προβλέπεται 1% σταθερό επιτόκιο. Τα δάνεια καλύπτουν 30% έως 50% του συνολικού κόστους του επενδυτικού σχεδίου. Τι είδους επενδύσεις; Οι τομείς που ορίστηκαν αφορούν: ψηφιακό μετασχηματισμό, πράσινη μετάβαση, εξωστρέφεια, ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας, καινοτομία - έρευνα και ανάπτυξη. Είναι τόσο γενικοί τομείς, που κάθε είδους εταιρεία δικαιούται να χρηματοδοτηθεί.

Αποδεικνύεται όμως ότι δεν είναι η έλλειψη κεφαλαίων που περιορίζει τις επενδύσεις. Είναι η απουσία διάθεσης, οράματος, μακροπρόθεσμης οπτικής, θέλησης για ανάπτυξη. Γι' αυτό δεν υπάρχουν «πραγματικές» επενδύσεις. Για το 2023, ο Ακαθάριστος Σχηματισμός Κεφαλαίου, δηλαδή το σύνολο των επενδύσεων, σημείωσε αύξηση 23,1%, κυρίως επειδή αυξήθηκαν τα αποθέματα. Ο Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου (επενδύσεις σε κτίρια και κατασκευές, μηχανήματα και εξοπλισμό, μέσα μεταφοράς, άυλα πάγια, π.χ. λογισμικό, έρευνα και ανάπτυξη) αυξήθηκε 4,5%.

Πέρυσι, το 2024, ο Ακαθάριστος Σχηματισμός Κεφαλαίου, δηλαδή συνολικά οι επενδύσεις στις οποίες περιλαμβάνονται τα αποθέματα αλλά και επενδύσεις σε πολύτιμα αντικείμενα (π.χ. έργα τέχνης, πολύτιμα μέταλλα), παρουσίασε αύξηση 17,4%. Ο Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου (κτίρια, μηχανήματα κ.ά.) είχε αύξηση 4,5%. Αλλά και φέτος το πρώτο εξάμηνο του 2025, η αύξηση των «κανονικών» επενδύσεων παγίου κεφαλαίου είναι μόλις 3,37%.

Η λογική του Ταμείου Ανάκαμψης για να λάβει μια χώρα τις δόσεις που προβλέπονται, είναι να εκπληρωθούν τα ορόσημα και οι στόχοι που είχε θέσει η ίδια η χώρα. Την πρώτη διετία, τα ορόσημα που είχαν τεθεί αφορούσαν ψήφιση σχεδίων νόμων, μεταρρυθμίσεων, που η ίδια η κυβέρνηση είχε επιλέξει. Αυτά εξαντλήθηκαν και τώρα οι κρατικές υπηρεσίες κάνουν έναν γραφειοκρατικό αγώνα για να τροποποιήσουν ορόσημα, στόχους που είχαν αναληφθεί, προκειμένου να διευκολυνθεί η απορρόφηση πόρων.

Η ουσία της χαμένης ευκαιρίας παραμένει: ένας δημόσιος τομέας που πάσχει από στρέβλωση και αδυνατεί να ολοκληρώσει εγκαίρως και με εύλογο κόστος έργα κάθε είδους. Και με λίγες εξαιρέσεις, ένας ιδιωτικός τομέας χαμηλών φιλοδοξιών που περιορίζεται σε όσα κάνει ήδη, χωρίς να εκτίθεται στον «κίνδυνο» επέκτασης και ανάπτυξης.

ECONOMIST IMPACT

21st Annual Cyprus Summit

Bridging continents for security, business and energy

November 3rd and 4th 2025 | Hilton Nicosia

hazlis & rivas
Economist Impact Events for south-east Europe

In collaboration with
European Parliament
Office in Cyprus

#EconCyprusSummit

Join us in Cyprus for a constructive debate with business leaders, on the forces shaping regional and international growth.

Philippos Soseilos
Chief executive
and chairman
PwC Cyprus

Gregory Dellas
Group chief compliance
and risk officer
ECOMMBX
Chair
ACAMS Cyprus Chapter

Paul Meeks
CFA, CAIA
Head of technology research
Freedom Capital Markets

Valentina Rzheutskaya
Executive director
Capital.com

Panagiotis Polydoros
Country manager
for Greece, Cyprus & Malta
Mastercard

Olga Eftychidou
Head of legal
Sioufas & Associates
Law Firm

Michael Fekkas
A' vice-chair
Hellenic Capital Market
Commission

Raheli Bindman
Chief communications
and regulation officer
One Zero Digital Bank

Mirna Arif
General manager
Middle East and Africa
growth markets
Microsoft

Richard Baldwin
Professor
of international economics
International Institute for
Management Development
Switzerland

www.hazliseconomist.com | www.21stcyprussummit.economist.com

Economist Impact Events for Greece, Cyprus, Malta and southeast Europe
@Economist Impact_SEUR
Economist Impact SE Europe Events
Economist Impact SE Europe Events
economistimpact_seeurope

Platinum sponsors: ecommbx, pwc
Gold sponsor: capital.com
Premium energy sponsor: ExxonMobil
Premium silver sponsor: HANIKIAN LAW FIRM
Silver sponsors: FREEDOM HOLDING CORP., Sioufas & Associates Law Firm
Bronze sponsors: the human energy company, European University Cyprus

Communication sponsor: KATHIMERINI
Official airline carrier: AEGEAN
Telecommunications provider: NOVA
Logistics supplier: DHL
Contributor: NESPRESSO
Supported by: Cyprus Chamber of Commerce & Industry
Supporters: CONE AUDIO VISUAL EQUIPMENT, ARTECNIKO PRODUCTIONS, GNOA
Web development: e-milles creations
Digital agency: AdPIXEL

Κρίσιμη συνάντηση μεταξύ Τραμπ και Σι στη Νότια Κορέα

Στις 30 Οκτωβρίου, στο περιθώριο της συνόδου APEC το ραντεβού

Επειτα από εβδομάδες έντονης προετοιμασίας και διαβουλεύσεων, ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ επιβεβαίωσε ότι θα συναντηθεί με τον Κινέζο ομόλογό του Σι Τζινπίνγκ στις 30 Οκτωβρίου, στο περιθώριο της συνόδου κορυφής της Οικονομικής Συνεργασίας Ασίας - Ειρηνικού (APEC) στη Νότια Κορέα, στο πρώτο τετ α τετ τους μετά την επιστροφή του στον Λευκό Οίκο.

Ο πρόεδρος των ΗΠΑ προσφέρθηκε προσφάτως να μειώσει τους δασμούς στις κινεζικές εξαγωγές προς τις ΗΠΑ, επιμένοντας ωστόσο ότι και το Πεκίνο πρέπει να κάνει παραχωρήσεις, όπως η επανέναρξη της εισαγωγής σπόρων σόγιας, ο περιορισμός της ροής των συστατικών που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή της φαιντανύλης και πάνω απ' όλα η άρση των περιορισμών στις εξαγωγές σπάνιων γαιών προς τις ΗΠΑ.

Η αποτυχία του ραντεβού θα μπορούσε να βλάψει περαιτέρω τις αμερικανικές βιομηχανίες, που βιώνουν ήδη τις επιπτώσεις των δασμών του Τραμπ. Ο ίδιος πάντως εμφανίστηκε αισιόδοξος πριν από τη συνάντηση με τον Σι. «Νομίζω ότι θα καταλήξουμε σε μια φανταστική συμφωνία με την Κίνα... Θα είναι φανταστική για

Αισιόδοξος ο Αμερικανός πρόεδρος ότι θα «καταλήξουν σε μια φανταστική συμφωνία για όλο τον κόσμο».

ολόκληρο τον κόσμο», είπε σε δημοσιογράφους αυτή την εβδομάδα. Στο ίδιο μήκος κύματος, ο Κινέζος υπουργός Εμπορίου Γουάνγκ Γουεντάο δήλωσε χθες ότι ΗΠΑ και Κίνα μπορούν ακόμη να βρουν τρόπους για να συνεργαστούν.

«Ο Σι Τζινπίνγκ θεωρεί τον διάλογο και τη συνεργασία τη μόνη σωστή επιλογή. Η Κίνα, ως ένα υπεύθυνο μεγάλο έθνος, ανέκαθεν αντετίθετο στην αποσύνδεση και στο "σπάσιμο της αλυσίδας", [ενώ] τηρούσε την παγκόσμια ασφάλεια και προστασία της εφοδιαστικής αλυσίδας», διεμήνυσε. Η συγκυρία ωστόσο είναι κρίσιμη: η συνάντηση Τραμπ και Σι θα πραγματοποιηθεί ακριβώς τη στιγμή που πρόκειται να τεθούν σε ισχύ πρόσθετοι δασμοί 100% στις κινεζικές εξαγωγές προς τις ΗΠΑ, μετά την ανακοίνωση της Κίνας για νέους ελέγχους στις εξαγωγές σπάνιων γαιών και σχετικής τεχνολογίας σε ηλεκτρονικά και στρατιωτικά προϊόντα. «Θα είναι ένα ραντεβού υψηλού κινδύνου και υψηλής ανταμοιβής», λέει ο Χαν Σεν Λιν, διευθυντής της συμβουλευτικής εταιρείας The Asia Group. «Και οι δύο πλευρές θα προσπαθήσουν να πατήσουν το κουμπί της επαναφοράς για μια σχέση που έχει κλονιστεί από τον τελευταίο γύρο "οφθαλμός αντί οφθαλμού", αποφεύγοντας παράλληλα οποιαδήποτε μεγάλη παραχώρηση», πρόσθεσε. Οι δύο χώρες πιθανότατα θα συμφωνήσουν να επαναλάβουν τις εμπορικές συνομιλίες, αντί για μια ευρεία εμπορική συμφωνία, δήλωσε ο Χαν, υπογραμμίζοντας ότι οι βαθύτερες διαρθρωτικές διαφορές «μπορεί να μην επιλυθούν ποτέ».

REUTERS

Ο Τραμπ θα συναντηθεί με τον Σι Τζινπίνγκ για πρώτη φορά μετά την επιστροφή του στον Λευκό Οίκο.

Σύμφωνα με τη Wall Street Journal, πάντως, ο Σι είναι πλέον πολύ καλύτερα προετοιμασμένος προκειμένου να αντιμετωπίσει τον Τραμπ. Οπως αναφέρουν πηγές κοντά στον Κινέζο ηγέτη, έχει απορρίψει το παραδοσιακό διπλωματικό εγχειρίδιο και έχει υιοθετήσει μια νέα στρατηγική προσαρμοσμένη ειδικά για τον Αμερικανό πρόεδρο: τη λογική της «μέγιστης πίεσης», που χρησιμοποιεί και ο ίδιος ο Αμερικανός πρόεδρος.

Με άλλα λόγια, όταν η κυβέρνηση Τραμπ πλήττει την Κίνα, ο Σι ανταποδίδει ακόμη πιο σκληρά, για να αποκτήσει μόχλευση και να κάνει επίδειξη ισχύος. Το πιο αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αυτής της τακτικής ήταν η αιφνιδιαστική κίνηση του Πεκίνου να επεκτείνει τους περιορισμούς στις εξαγωγές σπάνιων γαιών, στις αρχές Οκτωβρίου.

Η αποτυχία του ραντεβού θα μπορούσε να βλάψει περαιτέρω τις αμερικανικές βιομηχανίες, που βιώνουν ήδη τις επιπτώσεις των δασμών του Τραμπ.

Η Κίνα, ως ο μεγαλύτερος παραγωγός στον κόσμο, θεωρεί τις σπάνιες γαίες τον «άσο στο μανίκι» της, πεπεισμένη πως οι ΗΠΑ δεν έχουν το «στομάχι» για περαιτέρω οικονομικό πόνο. Ο Σι επιλέγει παράλληλα να κάνει παραχωρήσεις σε ζητήματα υψηλής προβολής που ενδιαφέρουν προσωπικά τον Τραμπ, όπως η τύχη της εφαρμογής TikTok, την οποία το Πεκίνο θεωρεί «πνευματικό όπιο» και διαπραγματευτικό χαρτί χαμηλού κόστους. Αυτή η προσέγγιση εξισορρόπησης της πίεσης με τον κατευνασμό αποσκοπεί στο να κρατήσει τον Τραμπ κοντά και να παίξει με το ένστικτό του για τη σύναψη συμφωνιών, παρακάμπτοντας ταυτόχρονα τα «γεράκια» της κυβέρνησής του.

Επενδύσεις πολλών δισ. για σπάνιες γαίες στην Αυστραλία

Ανευ προηγουμένου ευκαιρία αποδεικνύεται ο σινοαμερικανικός εμπορικός πόλεμος για τις εταιρείες της Αυστραλίας που εξορύσσουν σπάνιες γαίες. Στην προσπάθειά του να δώσει ώθηση στην παραγωγή σπάνιων γαιών εκτός Κίνας και να σπάσει το παγκόσμιο μονοπώλιό της, ο Ντόναλντ Τραμπ έχει στραφεί στην Αυστραλία, που αναδεικνύεται πλέον σε στρατηγικό εταίρο της Ουάσιγκτον. Οι ευκαιρίες πολλαπλασιάζονται, όμως, τις τελευταίες ημέρες, καθώς η κυβέρνηση Τραμπ υπέγραψε με τον Αυστραλό πρωθυπουργό Αντονι Αλμπανέζε συμφωνία που δεσμεύει τις δύο χώρες να επενδύσουν περίπου ένα δισ. δολάρια η κάθε μία στην παραγωγή σπάνιων γαιών εκτός Κίνας και στη δημιουργία πλήρους εφοδιαστικής αλυσίδας γενικότερα για τα στρατηγικής σημασίας μέταλλα.

Η αμερικανική τράπεζα US Export-Import Bank υπέγραψε, έτσι, δεσμεύσεις για χορήγηση δανείων άνω των 2,2 δισ. δολ., προκειμένου να δοθεί ώθηση σε σχέδια εξόρυξης και ανάπτυξης κρίσιμων μετάλλων στην Αυστραλία, με τις εταιρείες Arafura Rare Earths, Northern Minerals, RZ Resources και Graphinex να είναι οι πρώτες που τα δικαιούνται και θα αναλάβουν το επίμαχο έργο. Χαρακτηριστική ήταν η αντίδραση του Αρτ Μαλόουν, ιδιοκτήτη της Graphinex, που εκμεταλλεύεται το τρίτο μεγαλύτερο στον κόσμο απόθεμα γραφίτη, όταν του ανακοίνωσαν ότι η εταιρεία του έχει τη δυνατότητα να λάβει δάνειο ύψους 860 εκατ. δολ. στο πλαίσιο της συμφωνίας ΗΠΑ - Αυστραλίας. Μιλώντας στους Financial Times, ο Μαλόουν τόνισε ότι «έπεσα από το κρεβάτι όταν άκουσα το ύψος του ποσού» και δήλωσε έκπληκτος από το πόσο απότομα άλλαξε η τύχη της εταιρείας του. Και στη συνέχεια σε διάσκεψη για θέματα ορυχείων και εξορύξεων δήλωσε ξανά ότι αισθάνεται «σαν ροκ σταρ». Κάτι ανάλογο συμβαίνει για άλλες εταιρείες της Αυστραλίας όπως η

REUTERS

Η αμερικανική τράπεζα US Export-Import Bank υπέγραψε δεσμεύσεις για χορήγηση δανείων άνω των 2,2 δισ. δολ. προκειμένου να δοθεί ώθηση σε σχέδια εξόρυξης και ανάπτυξης κρίσιμων μετάλλων στην Αυστραλία.

Σε ευνοϊκή θέση βρέθηκαν αυστραλιανές εταιρείες εξόρυξης μετά τη συμφωνία με ΗΠΑ.

Graphinex, καθώς βρίσκονται αιφνιδιαστικά σε μια εξαιρετικά ευνοϊκή θέση καθώς δικαιούνται ιλιγγιώδη δάνεια της τάξης των 860 εκατ. δολ. για να προωθήσουν τον επίμαχο στόχο. Οι εταιρείες αυτές προσπαθούσαν μάταια επί χρόνια να προσελκύσουν επενδυτές, που παρέμεναν δύσπιστοι και εκτιμούσαν ότι δεν θα μπορέσουν ποτέ να ανταγωνιστούν την Κίνα.

Υπογραμμίζοντας το μέγεθος της ευκαιρίας, ο Αμερικανός υπουργός Εσωτερικών, Νταγκ Μπέργκαμ, χαρακτήρισε τις σχετικές συμφωνίες «τόσο σημαντικές όσο και το Σχέδιο Μανχάταν», που οδήγησε στην ανάπτυξη πυρηνικών όπλων. Αυξάνεται, έτσι, η αξία των αυστραλιανών εταιρειών και μαζί τους τα κέρδη όσων είχαν τη διορατικότητα να επενδύσουν σε αυτές εγκαίρως. Ανάμεσά τους η δισεκατομμυριούχος Τζίνα Ράινχαρτ, μερικές ιαπωνικές πετρελαϊκές, αλλά και οι οικογενειακές επιχειρήσεις κάποιων βαθύπλουτων. Ειδικότερα, η εταιρεία της Ράινχαρτ, Hancock Prospecting, έχει από το 2020 αγοράσει μερίδιο στη Lynas Rare Earths, τη μεγαλύτερη εταιρεία παραγωγής σπάνιων γαιών εκτός Κίνας. Εκτοτε στηρίζει τα καινούργια σχέδια στον κλάδο, όπως εκείνα των Arafura, τις μικρές St George Mining και Brazilian Rare Earths και βέβαια την αμερικανική MP Materials. Στο μεταξύ, ως αποτέλεσμα της συμφωνίας με την Ουάσιγκτον η κυβέρνηση της Αυστραλίας αγόρασε μέσα στην εβδομάδα μερίδιο αξίας 100 εκατ. δολ. στην Arafura.

Σε Chevron - HELLENiQ ENERGY τα οικόπεδα Κρήτης, Πελοποννήσου

Και επίσημα προτιμητέος επενδυτής για τα τέσσερα θαλάσσια οικόπεδα Νότια της Κρήτης και της Πελοποννήσου ορίστηκε η κοινοπραξία των Chevron - HELLENiQ ENERGY και μοναδικός διεκδικητής του σχετικού διαγωνισμού. Ο υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας Σταύρος Παπασταύρου υπέγραψε χθες τις υπουργικές αποφάσεις που ορίζουν ως προτιμητέους επενδυτές τις κοινοπραξίες των ομίλων Chevron - HELLENiQ ENERGY (μία για κάθε περιοχή). Σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται στις σχετικές υπουργικές αποφάσεις, η επιτροπή αξιολόγησης της ΕΔΕΥΕΠ (Ελληνική Διαχειριστική Εταιρεία Υδρογονανθράκων και Ενεργειακών Πόρων) θα καλέσει την κοινοπραξία Chevron - HELLENiQ ENERGY να οριστικοποιήσει τα σχέδια σύμβασης που θα υπογραφούν με το ελληνικό Δημόσιο το προσεχές διάστημα και θα περιλαμβάνουν τα τέσσερα μπλοκ, «Νότια της Πελοποννήσου», «Α2», «Νότια της Κρήτης Ι» και «Νότια της Κρήτης ΙΙ». Τα υπό διαπραγμάτευση σημεία, σύμφωνα με αρμόδιες πηγές, είναι νομικά ζητήματα τα οποία αφορούν ρήτρες που διέπουν τη σύμβαση, αφού το σύνολο των ανταγωνιστικών όρων, ζητήματα δηλαδή όπως το ύψος των επενδύσεων της ερευνητικής περιόδου, τα χιλιόμετρα έρευνας κ.λπ., έχει οριστικοποιηθεί.

Το αμέσως επόμενο βήμα είναι η αποστολή του φακέλου του διαγωνισμού στο Ελεγκτικό Συνέδριο για προσυμβατικό έλεγχο. Κατόπιν θετικής εισήγησης θα ακολουθήσει η υπογραφή των συμβάσεων μίσθωσης από τις εταιρείες και την ΕΔΕΥΕΠ, η έγκρισή τους από τον υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας και κατόπιν η κύρωσή τους από τη Βουλή που θα ανοίξει τον δρόμο για τις σεισμικές έρευνες. ΥΠΕΝ και ΕΔΕΥΕΠ φαίνεται να κερδίζουν το στοίχημα ολοκλήρωσης του διαγωνισμού μέχρι το τέλος του έτους, στέλνοντας μήνυμα αποφασιστικότητας στην αμερικανική εταιρεία που εμφανίζεται διατεθειμένη να επενδύσει τεράστια ποσά για

Το πρώτο στάδιο των ερευνών, με βάση την προκήρυξη του διαγωνισμού που προκάλεσε η ίδια η Chevron, διαρκεί τρία χρόνια και περιλαμβάνει σεισμικές έρευνες 2D και 3D.

Υπεγράφησαν οι υπουργικές αποφάσεις που τους ορίζουν ως προτιμητέους επενδυτές για τις έρευνες υδρογονανθράκων.

έρευνες στην ανεξερεύνητη περιοχή της Κρήτης.

Το πρώτο στάδιο των ερευνών, με βάση την προκήρυξη του διαγωνισμού που προκάλεσε η ίδια η Chevron, διαρκεί τρία χρόνια και περιλαμβάνει σεισμικές έρευνες 2D και 3D, το δεύτερο στάδιο διαρκεί επιπλέον δύο χρόνια και περιλαμβάνει σεισμικές έρευνες 2D και 3D αλλά και ερευνητικές γεωτρήσεις, και το τρίτο στάδιο άλλα δύο χρόνια με σεισμικές έρευνες 3D και ερευνητικές γεωτρήσεις. Στην περιοχή νοτίως της Κρήτης όπου εστιάζεται το ενδιαφέρον της Chevron εκτιμάται ότι υπάρχουν τουλάχιστον εννέα σημεία με ισχυρή πιθανότητα υπάρξεως εκμεταλλεύσιμων κοιτασμάτων.

Σύμφωνα με στοιχεία που είχε παρουσιάσει το 2019 στέλεχος της HELLENiQ ENERGY σε κλειστή συνάντηση για τους υδρογονάνθρακες, η ανάλυση των σεισμικών δεδομένων της περιοχής της Κρήτης δείχνει κοίτασμα 280 δισ. κ.μ. αερίου, το οποίο εάν επιβεβαιωθεί θα μπορεί να καλύψει τις ανάγκες της εγχώριας αγοράς για σχεδόν 50 χρόνια. Ερευνες της ΕΔΕΥΕΠ έχουν καταγράψει πάνω από 30 πιθανούς ερευνητικούς στόχους.

«Κάνουμε πράξη την ανάπτυξη του τομέα υδρογονανθράκων στην πατρίδα μας, υλοποιούμε με αυτοπεποίθηση τη στρατηγική μας για αξιοποίηση του φυσικού μας πλούτου προς όφελος όλων των Ελληνίδων, όλων των Ελλήνων», δήλωσε ο υπουργός Σταύρος Παπασταύρου, μιλώντας χθες στην ΕΡΤ. «Προχωρούμε, προσέθεσε, στην οριστικοποίηση της σύμβασης, σύμφωνα με τους εξαιρετικά ταχείς ρυθμούς του χρονοδιαγράμματος στο οποίο έχουμε δεσμευτεί. Η χώρα μας ενισχύει σταθερά και αποφασιστικά τον ενεργειακό της ρόλο στην Ανατολική Μεσόγειο».

ΧΡΥΣΑ ΛΙΑΓΓΟΥ

Νέες παραδόσεις τμημάτων των Belharra από τη Metlen

Σε πλήρη εξέλιξη βρίσκεται το στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης ενός μεγάλου ολοκληρωμένου συμπλέγματος αμυντικού εξοπλισμού στην Ευρώπη της Metlen. Το σύμπλεγμα, που έχει βαφτιστεί Metlen Technologies Hub και θα διαθέτει πέντε εργοστάσια στον Βόλο –με την κατασκευή του τρίτου να έχει ήδη ξεκινήσει και του τέταρτου να έχει δρομολογηθεί–, έχει εξασφαλίσει ήδη σημαντικές διεθνείς συνεργασίες. Μία εξ αυτών είναι με τον γαλλικό ναυτικό όμιλο Naval Group που κατασκευάζει τις φρεγάτες Belharra για το Πολεμικό Ναυτικό της Ελλάδας και της Γαλλίας. Τις μέρες αυτές ολοκληρώθηκε επιτυχώς η διαδικασία ελέγχου (Factory Acceptance Tests) των τελευταίων τμημάτων που κατασκευάστηκαν στην Ελλάδα για τις φρεγάτες και σύντομα δύο σύνθετα συστήματα πλατφόρμας θα μεταφερθούν στη Λοριάν για την τοποθέτησή τους στη φρεγάτα Belharra FDI No 5. Η Metlen έχει ήδη παραδώσει ένα τέτοιο πακέτο που τοποθετήθηκε στη φρεγάτα «FS Formion» και προετοιμάζει πλέον τη συναρμολόγηση του τρίτου σετ. Ο διευθύνων σύμβουλος της Naval Group Hellas, Μπενουά Σαπαλέν, στο πλαίσιο της επιτυχούς ολοκλήρωσης του τεστ, χαρακτήρισε τη Metlen Technologies «ως απόλυτα αξιόπιστο εταίρο στην εφοδιαστική αλυσίδα της Naval Group». Η Naval Group εξετάζει πλέον ενεργά νέους τομείς συνεργασίας με τη Metlen, τόσο για τις φρεγάτες FDI όσο και για άλλα προγράμματά της. Ωστόσο, το αποτύπωμα της ελληνικής εταιρείας στην άμυνα είναι πολύ πολύ μεγαλύτερο: νωρίτερα φέτος η Metlen και η Iveco Defence Vehicles (IDV) υπέγραψαν μνημόνιο αποκλειστικής συνεργασίας για την από κοινού συμμετοχή τους στο πρόγραμμα του υπουργείου Εθνικής Άμυνας για την ανανέωση του στόλου στρατιωτικών φορτηγών των τριών κλάδων των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων, όταν αυτό προχωρήσει.

Η Metlen Technologies θα διαθέτει 5 μονάδες στον Βόλο, με την κατασκευή της τρίτης να έχει ξεκινήσει και της τέταρτης να έχει δρομολογηθεί.

Εν τω μεταξύ, η νέα βιομηχανική μονάδα που θα κατασκευαστεί στον Βόλο θα έχει συνολική έκταση 10.000 τ.μ. και θα είναι εξοπλισμένη με πέντε βαρέα μηχανουργικά μηχανήματα και λοιπό ειδικό εξοπλισμό της πιο σύγχρονης τεχνολογίας για την κατασκευή βασικών τμημάτων των αρμάτων μάχης Leopard 2A8. Η επένδυση, ύψους περίπου 50 εκατ. ευρώ, περιλαμβάνει την κατασκευή νέου κτιρίου βαρέος τύπου, προμήθεια και εγκατάσταση μηχανουργικών μηχανημάτων και εξοπλισμού, καθώς και υποδομές στήριξης και εξειδικευμένα προγράμματα εκπαίδευσης.

Παράλληλα, η πρόσφατη είσοδος της εταιρείας στην αγορά γαλλίου –ένα κρίσιμο υλικό για την παραγωγή ημιαγωγών αλλά και για την άμυνα–, με στόχο την παραγωγή 50 τόνων ετησίως, όχι μόνο θα καθιερώσει την Ελλάδα στην αλυσίδα αξίας του γαλλίου της Ευρώπης, αλλά θα προσθέσει επίσης ένα μηχανισμό υψηλής αξίας στο διαφοροποιημένο χαρτοφυλάκιο της ελληνικής εισηγμένης στην Αθήνα και στο Λονδίνο.

Η διεύρυνση της βιομηχανικής βάσης της Metlen στον Βόλο, σε συνδυασμό με νέες συνεργασίες με κορυφαίες αμυντικές εταιρείες, όπως οι Iveco Defence Vehicles, KNDS France και Naval Group, ενισχύει διαρκώς το στρατηγικό της αποτύπωμα.

Οι επενδύσεις αυτές έρχονται σε μια περίοδο που η Ευρώπη έχει δρομολογήσει την ενίσχυση της αμυντικής βιομηχανίας και συνολική αμοιβή της αυτονομίας, μειώνοντας την εξάρτησή της από τρίτες χώρες. Το βιομηχανικό συγκρότημα της Metlen στον Βόλο θα έχει τη δυνατότητα να υποστηρίξει παράλληλα πολλαπλά προγράμματα παραγωγής και συντήρησης βαρέων οπλικών συστημάτων, τοποθετώντας την Ελλάδα στον πυρήνα της ευρωπαϊκής αλυσίδας παραγωγής στον τομέα της άμυνας.

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

Το Ντουμπάι κερδίζει το Λας Βέγκας ως κέντρο τουρισμού και ψυχαγωγίας

Αυξάνονται συνεχώς ξενοδοχεία και εστιατόρια, είναι σε άνθηση οι επιχειρήσεις

Τα χωρίζουν κάπου 13.000 χιλιόμετρα, αλλά το Ντουμπάι και το Λας Βέγκας μοιάζουν πολύ μεταξύ τους και ιδιαιτέρως σε ό,τι αφορά τον τουρισμό και τις θεαματικές εκδηλώσεις όπως οι διοργανώσεις αθλητικών γεγονότων. Αλλά και επειδή έχουν και τα δύο να προσφέρουν τον ωραίο καιρό τους στη διάρκεια του χειμώνα. Επιπλέον, έχουν και τα δύο χτιστεί κυριολεκτικά εν τω μέσω της ερήμου ενώ το εμιράτο πρόκειται σύντομα να έχει τις πρώτες άδειές του για τη λειτουργία καζίνο. Κάτι έχει αλλάξει, όμως, και το Ντουμπάι υπερέχει του Λας Βέγκας. Παραδοσιακά ήταν το μέρος στο οποίο βρισκόταν κανείς περαστικός, συχνά για επαγγελματικούς λόγους, και κατά συνέπεια δεν διέθετε επαρκείς κλίνες. Τώρα, όμως, έχει υπερβεί το Λας Βέγκας και πολλές άλλες τουριστικές πόλεις και, σύμφωνα τον όμιλο ακινήτων Costar Group, σήμερα η μητρόπολη αυτή της Μέσης Ανατολής έχει περισσότερες ξενοδοχειακές κλίνες από την πρωτεύουσα του αμερικανικού τουρισμού και των τυχερών παιχνιδιών.

SHUTTERSTOCK

Σήμερα, η μητρόπολη της Μέσης Ανατολής έχει περισσότερες ξενοδοχειακές κλίνες από την πρωτεύουσα του αμερικανικού τουρισμού και των τυχερών παιχνιδιών, ενώ μέσα στο περασμένο έτος το εμιράτο εξέδωσε 1.200 νέες άδειες για τη λειτουργία ρεστοράν.

Το εμιράτο πρόκειται σύντομα να έχει τις πρώτες άδειες για τη λειτουργία καζίνο.

Και όχι μόνον. Προκειμένου να κρατήσει τους επισκέπτες και όχι να αρκείται στις δαπάνες τους στο αεροδρόμιο, τα τελευταία δέκα χρόνια, το Ντουμπάι διπλασίασε τις ξενοδοχειακές κλίνες του. Αν εξαιρέσει κανείς τις πόλεις της Κίνας, τις οποίες επισκέπτονται οι ίδιοι οι πολίτες της δεύτερης πιο πολυπληθούς χώρας στον κόσμο, το Ντουμπάι είναι πλέον σε παγκόσμιο επίπεδο δεύτερη πόλη στον κόσμο μετά το Λονδίνο με κριτήριο τα δωμάτια ξενοδοχείων. Και προσφέρει μεγάλη ποικιλία, από προσιτά ξενοδοχεία μέχρι και τα φημισμένα πέντε αστέρων, έστω κι αν ορισμένα από αυτά είναι κάπως παρηκμασμένα. Επιπλέον, δεν δείχνει διάθεση να σταματήσει. Ανάμεσα στα ξενοδοχεία που αναμένεται να εγκαινιαστούν σύντομα είναι το Ciel Tower, «γαλανός πύργος» σε ελεύθερη μετάφραση, που θα είναι το υψηλότερο ξενοδοχείο στον κόσμο τον Νοέμβριο, οπότε αναμένεται να αρχίσει να λειτουργεί. Διαθέτει 1.004 δωμάτια και οκτώ εστιατόρια σε 82 ορόφους. Και δεν είναι παρά μόνον το ένα από τα 56 ξενοδοχεία που βρίσκονται υπό κατασκευήν στην πόλη.

Κάτι αντίστοιχο ισχύει και με τα εστιατόρια, καθώς μόνο μέσα στο περασμένο έτος το εμιράτο εξέδωσε 1.200 νέες άδειες για τη λειτουργία ρεστοράν, ενώ παράλληλα αυξάνονται και τα μπαρ και κλαμπ στις παραλίες. Υπάρχει, ωστόσο, κάτι πιο σημαντικό στο οποίο υπερέχει το Ντουμπάι σε σύγκριση με το Λας Βέγκας. Στο Ντουμπάι οι επιχειρήσεις και η οικονομική δραστηριότητα βρίσκονται σε άνθηση ενώ στο Λας Βέγκας μένουν πίσω. Ετσι από τον Ιανουάριο μέχρι τον Μάιο η πληρότητα στα ξενοδοχεία του Ντουμπάι έφτασε στο 83% σημειώνοντας αύξηση σε σύγκριση με ένα έτος νωρίτερα, όταν βρισκόταν στο 81%. Στο Λας Βέγκας, αντιθέτως, στοιχεία της CoStar φέρουν την πληρότητα να μειώνεται κάθε μήνα από τον Φεβρουάριο και μετά από 1% έως και 5%. Και κάτι ακόμη, οι δύο πόλεις επηρεάζονται από γεωπολιτικές κρίσεις: Το μεν Λας Βέγκας πλήττεται από το πλήγμα που δέχεται γενικότερα ο τουρισμός στις ΗΠΑ εξαιτίας των δασμών και ιδιαιτέρως από την αντίδραση των Καναδών· και το Ντουμπάι επειδή ανήκει σε μια γενικότερα ασταθή περιοχή.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
προτείνει

Νοέμβριος 2025

2
ΚΥΡ 20:30 (130')
30 Χρόνια Μαζί
Πολιτιστικός Όμιλος ΕΣΤΙΑ | Έλενα Σολέα

Η επετειακή συναυλία του Π.Ο. ΕΣΤΙΑ είναι μια αναδρομή στα 30 χρόνια της Χορωδίας των Ονείρων. Συμμετέχουν: Γυναικεία Χορωδία των Ονείρων, Παιδική Χορωδία των Ονείρων και η σολίστ και μαέστρος Έλενα Σολέα, πλαισιωμένοι από δεκαμελή ορχήστρα υπό τη διεύθυνση του Κωνσταντίνου Ζορπά. **€20 / 18**

3 & 4
ΔΕΥ – ΤΡΙ 20:00 (65')
Pss Pss by Compagnia Baccalà (9+)
ArtCargo Performing Arts Festival

Εμπνευσμένοι από τον βουβό κινηματογράφο, δύο σύγχρονοι κλόουν ανεβαίνουν στην άδεια σκηνή. Η ευφυής, ξεκαρδιστική και διαχρονική παράσταση που έχει αποσπάσει 14 διεθνή βραβεία, έχει παρουσιαστεί πάνω από 700 φορές, με τεράστια επιτυχία. Κατάλληλη για άτομα που δεν μιλούν Αγγλικά. **€30+**

6
ΠΕΜ 20:30 (80')
Το τραγούδι που άλλαξε τον κόσμο
Πολιτιστική Κίνηση Επιλογή

Μια παράσταση αφιερωμένη στα 100 χρόνια από τη γέννηση του Μίκη Θεοδωράκη, ο οποίος διέσχισε σαν ποταμός τον 20ό αιώνα της Ελλάδας, κουβαλώντας μέσα του έρωτα, ποίηση, αγώνα, εξορία, σινεμά και γειτονιά. Συμμετέχει η Μικτή Χορωδία Επιλογή, υπό τη διεύθυνση του Μιχάλη Γρηγορίου και πολυμελής ορχήστρα. **€15 / 10**

14 - 16
ΠΑΡ – ΚΥΡ 20:30
25η Πλατφόρμα Χορογραφίας Κύπρου

Ο χορογραφικός θεσμός που στοχεύει στη δημιουργία και παρουσίαση νέων έργων σύγχρονης χορογραφίας στο κοινό, επιστρέφει παρουσιάζοντας 13 νέα έργα καθιερωμένων και νεότερων Κύπριων χορογράφων. Συμμετέχουν: Πάνος Μαλακτός, Δημήτρης Χαραλάμπους, Μάχη Δημητριάδου Lindhal, Δημήτρης Χειμώνας, Διαμάντω Χατζηζαχαρία, Σωτήριος Παναγούλιας, Παναγιώτης Τοφή, Μελίνα Ιωαννίδου, Άλεξ Κυριαζής, Χάρις Ιακώβου, Έλενα Χριστοδουλίδου, Ηλίας Κλάρκ, Άντρια Μιχαηλίδου. Το κεντρικό πρόγραμμα παραστάσεων εμπλουτίζουν και φέτος οι παράλληλες εκδηλώσεις «Dance Throughout the Year», τις οποίες διοργανώνει η Στέγη Χορού Λεμεσού. Διοργάνωση: Τμήμα Σύγχρονου Πολιτισμού του Υφυπουργείου Πολιτισμού και Θέατρο Ριάλτο. **€8** (**€15** για 3 μέρες).

17,18 - 24, 25
ΔΕΥ– ΤΡΙ 20:30 (120')
Κορίτσια Ημερολογίου - Tim Firths
Θέατρο Λέξη

Μετά τη μεγάλη της επιτυχία, η παράσταση *Κορίτσια Ημερολογίου* επιστρέφει στο Θέατρο Ριάλτο. Μια τρυφερή κωμωδία, ένας ύμνος στην αγάπη, τη φιλία και τη ζωή, βασισμένη σε αληθινή ιστορία. Το χιούμορ εναλλάσσεται με τη συγκίνηση, το πένθος με τη δίψα για ζωή, η απόγνωση με την ελπίδα. Σκηνοθεσία: Γιώργος Τσιάκκας. Πρωταγωνιστούν: Έλενα Ευσταθίου, Χριστίνα Παυλίδου, Μαρίνος Χατζηβασιλείου, Κύνθια Παυλίδου, Ελένη Σιδερά, Μαρίνα Βρόντη, Σταυριάνα Καδή, Άγγελος Χατζημιχαήλ. **€25 / 22 / 18**

19
ΤΕΤ 20:30 (110')
Χρόνια Πολλά κύριε Σκρουτζ (6+)
Θέατρο Ανεμώνα

Θεατρική μεταφορά του αριστουργήματος του Charles Dickens *Χριστουγεννιάτικη Ιστορία.* Η κλασική νουβέλα πραγματεύεται τη συναισθηματική και ηθική μεταστροφή του Εμπενίζερ Σκρουτζ, ενός από τους πιο απολαυστικούς μισανθρώπους της παγκόσμιας λογοτεχνίας. Μια παράσταση για όλη την Οικογένεια. Κείμενο: Ιρένε Μαραντέι. Σκηνοθεσία: Αντρέας Τηλεμάχου. Ηθοποιοί: Αντρέας Τηλεμάχου, Μαρίνος Ξενοφώντος, Γιάννα Λευκάτη, Έλια Ιωαννίδου, Ευαγόρας Θεοδοσίου, Ειρήνη Καραγιώργη, Γιώργος Ιωσήφ, Στέλιος Στυλιανού, Παναγιώτης Γεωργίου. Συμμετέχουν τα παιδιά: Νικολίνα Μωυσέως, Άρης Χρυσάνθου, Πάνος Αθανασόπουλος, Χριστίνα Κωνσταντίνου. **€15 / 12**

20
ΠΕΜ 20:30 (100')
Αγύριστο Κεφάλι - Άλκης Αλκαίος

Το βιβλίο του Μίλτου Πασχαλίδη «*Αγύριστο κεφάλι*» διασκευάζεται θεατρικά από την σκηνοθέτιδα Αλεξία Παπαλαζάρου και υπό την καθοδήγησή της, ο ηθοποιός Γιώργος Ευαγόρου, θα ξεδιπλώσει τη σχέση του Μίλτου Πασχαλίδη με τον Άλκη Αλκαίο. Με ορχήστρα επί σκηνής, τον Κούλη Θεοδώρου και τη Μυρσίνη Χριστοδούλου στο τραγούδι, ο στιχουργός Άλκης Αλκαίος θα μας ανοίξει την πόρτα του σκοτεινού του δωματίου. Διοργάνωση: Τομέας Πολιτισμού του ΑΚΕΛ. **€20 / 15**

21
ΠΑΡ 20:30 (150')
Αντανακλάσεις Αναμνήσεων
Πνευματικός Όμιλος Λεμεσού

Με αφορμή τη συμπλήρωση 38 χρόνων από την ίδρυση του Φωνητικού Συγκροτήματος «Μελωδία» του Πνευματικού Ομίλου Λεμεσού, ο Όμιλος παρουσιάζει μια παραγωγή όπου το τραγούδι και ο χορός σμίγουν με την εικόνα. Ένα μουσικό ψηφιδωτό με έργα βασισμένα κυρίως σε μελοποιημένη ποίηση Ελλήνων ποιητών που έχουν εκτελεστεί σε συναυλίες που οργάνωσε ο Όμιλος στην Κύπρο και στο εξωτερικό. Καλλιτεχνική διεύθυνση: Βιολέτα Κακομανώλη. Διεύθυνση χορωδίας και ορχήστρας: Βιολέτα Κακομανώλη & Francis Guy. Ερμηνεία: Μάριος Ανδρέου, Καλλιόπη Βέττα, Αναστασία Guy και Φωνητικό Συγκρότημα «Μελωδία». **€12 / 8**

26
ΤΕΤ 20:30 (105')
Το Γάλα - Βασίλης Κατσικονούρης
Θέατρο Λέξη

Το συγκλονιστικό θεατρικό έργο του Βασίλη Κατσικονούρη, ανεβαίνει από το Θέατρο Λέξη σε σκηνοθεσία Μαρίνας Βρόντη και παραγωγή Γιώργου Τσιάκκα. Μια δυνατή ιστορία που εξερευνά τα όρια της αγάπης και της θυσίας, αγγίζοντας τις πιο ευαίσθητες χορδές της ανθρώπινης ύπαρξης. Με τις καθηλωτικές ερμηνείες της Χριστίνας Παυλίδου, του Αντρέα Παπαμιχαλόπουλου, του Βασίλη Χαραλάμπους και της Σταυριάνας Καδή. **€25 / 22 / 18**

28 & 29
ΠΑΡ & ΣΑΒ 19:00
Flash Art Festival

Το πρόγραμμα Flash Art του Θεάτρου Ριάλτο, από τη δημιουργία του το 2020, ανέδειξε και ενίσχυσε δεκάδες παραγωγές και εκατοντάδες καλλιτέχνες. Στη φετινή, 6η του έκδοση, αλλάζει μορφή και μετεξελίσσεται σε φεστιβάλ, διευρύνοντας περαιτέρω τους στόχους του, ενθαρρύνοντας την πολυμορφία, την εξωστρέφεια και την ανταλλαγή σε διαθεματικά πεδία των παραστατικών τεχνών. Μερικές από τις παραστάσεις/δράσεις/πρότζεκτ που θα παρουσιαστούν είναι: *Έρκουμαι σαν καταρράκτης κάθετα* της Έλενα Αγαθοκλέους. *The New Buffer Zone* του Ηλία Κλάρκ. *Constellation of Awakening* της Νεφέλης Κεντώνη. *SALTY RIVER -"A Journey from within"* του Κωνσταντίνου Πελεκανή. *Different From the Others* (Richard Oswald, 1919) - Σε συνεργασία με το Queer Wave και το Ινστιτούτο Γκαίτε. **€8** (€20 ανά μέρα) & **€30** Κάρτα Φεστιβάλ).

30
ΚΥΡ19:00 (80')
El Pulso Secreto - Πιάνο & Φλαμένκο: Ένα Ζωντανό Συναπάντημα

Ο Μανώλης Νεοφύτου υφαίνει με το πιάνο του ένα ηχόχρωμα που ταξιδεύει στον χρόνο, φέρνοντας κοντά ισπανικές, ελληνικές και λατινοαμερικάνικες μελωδίες. Η χορογράφος Φιλίππα Στυλιανούδη, εμπνεόμενη από την αυθόρμητη δύναμη του φλαμένκο και το πιάνο του Μανώλη, ξεδιπλώνει έναν τσιγγάνικο χορό. Σ' έναν κοινό παλμό, πιάνο και φλαμένκο γίνονται η φωνή της ψυχής. Κρουστά: Γιώργος Κούλας. **€20 / 15**

77777745
rialto.com.cy

Θέατρο Ριάλτο

Συνέχεια του ράλι ή απότομη διόρθωση;

Διεθνείς οργανισμοί και κεντρικές τράπεζες προειδοποιούν για απότομη πτώση, ενώ οι οίκοι βλέπουν συνέχεια της ανόδου

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Από τις αρχές του φθινοπώρου, η Τράπεζα της Αγγλίας και άλλοι θεσμοί, όπως το ΔΝΤ, η ΕΚΤ και η Fed, προειδοποιούν για την υπερβολική ευφορία που προκαλείται από την τεχνητή νοημοσύνη και η οποία έχει οδηγήσει στα ύψη τις αποτιμήσεις στις χρηματιστηριακές αγορές.

Οι επενδυτές παγκοσμίως είναι αντιμέτωποι με δύο αντίθετες «δυνάμεις». Από τη μία έχουν το «μέτωπο» των θεσμών, οι οποίοι προειδοποιούν για σοβαρό ενδεχόμενο σημαντικής διόρθωσης στις αγορές προσεχώς. Και όταν αξιόπιστοι θεσμοί μιλούν για «έκτακτα» sell-off, σίγουρα αναβοσβήνει «συναγερμός». Από την άλλη πλευρά, μεγάλες επενδυτικές τράπεζες –στις οποίες πολλοί επενδυτές είναι πελάτες, ενώ οι ίδιες κινούν σε κάποιο βαθμό να «νήματα» των αγορών λόγω των σημαντικών θέσεων που κατέχουν σε διαφορά assets– εμφανίζονται όχι μόνο καθησυχαστικές, αλλά αντίθετα «τροφοδοτούν» την αύξηση των τοποθετήσεων στις αγορές, «διαψεύδοντας» τα σενάρια περί «φούσκας» ή συστημικού κινδύνου.

Το τεχνολογικό ράλι και οι αυξημένες αποτιμήσεις των εταιρειών του κλάδου της τεχνητής νοημοσύνης έχουν εγείρει ανησυχίες για μία ολοένα αυξανόμενη «φούσκα» που πρόκειται να σκάσει, ενώ πρόσφατα στο κάδρο των ανησυχιών προστέθηκε και η αποκάλυψη των πιστωτικών αδυναμιών στο χρηματοπιστωτικό σύστημα των ΗΠΑ, με αφορμή τα subprime δάνεια (ενυπόθηκα δάνεια χαμηλής εξασφάλισης) στον κλάδο του αυτοκινήτου. Αυτά επανέφεραν μνήμες του κραχ του dotcom του 2000 καθώς και της κρίσης του 2023 με την πτώχευση της Silicon Valley Bank αλλά και της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008 και την κατάρρευση της Bear Stearns.

Το μεγάλο «αίνιγμα», συνεπώς, που προκύπτει είναι, ποιος θα αποδειχθεί «σωστός» και πότε. Αυτό δεν είναι απλώς ερώτημα του ενός εκατομμυρίου. Είναι ερώτημα πολλών τρισεκατομμυρίων δολαρίων, εάν λάβουμε υπόψη την πρόσφατη εκτίμηση της πρώην αναπληρώτριας διευθύνουσας συμβούλου του ΔΝΤ, Γκίτα Γκόπιναθ, ότι το κραχ στην ΑΙ θα μπορούσε να «κάψει» 35 τρισ. δολ. από τον παγκόσμιο πλούτο. Για όποιους θυμούνται, όταν ο τότε επικεφαλής της Fed, Αλαν Γκρίνσπαν, προειδοποίησε για «παράλογη ευφορία» στις αγορές το 1996, οι τιμές αυξήθηκαν περαιτέρω για άλλα τέσσερα χρόνια πριν από την κατάρρευση του dotcom.

Το πάρτι στην τεχνολογία και οι αυξημένες αποτιμήσεις των εταιρειών του κλάδου της τεχνητής νοημοσύνης αποτελούν τους βασικούς λόγους ανησυχίας.

Φυσικά, στον επενδυτικό κόσμο ο καθένας είναι υπεύθυνος για τα ρίσκα (ή όχι) που παίρνει και για τις αποφάσεις και τις στρατηγικές που ακολουθεί. Ωστόσο, πέραν των επενδυτών, αυτή η... διάσταση απόψεων προκαλεί προβληματισμό και σίγουρα εντείνει την αβεβαιότητα για τις προοπτικές της οικονομίας, σε ένα περιβάλλον που κάθε άλλο παρά λείπουν τα «σύννεφα» και οι αβεβαιότητες. Ο διοικητής της Τράπεζας της Αγγλίας, Αντριου Μπέιλι, προειδοποίησε την περασμένη εβδομάδα ότι τα πρόσφατα γεγονότα στην αγορά ιδιωτικών πιστώσεων των ΗΠΑ αναζωπυρώνουν ανησυχίες σχετικά με την κρίση των ενυπόθηκων δανείων υψηλού κινδύνου που πυροδότησε την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008.

Επενδυτικοί οίκοι όπως η UniCredit και η Goldman Sachs, ωστόσο, έσπευσαν να ρίξουν τους τόνους. «Ενώ ορισμένα πιστωτικά γεγονότα ενδέχεται να συμβούν τους επόμενους μήνες, πιθανότατα θα προκαλέσουν βραχυπρόθεσμη αστάθεια στην αγορά, αλλά δεν θα δημιουργήσουν κανένα συστημικό κίνδυνο», όπως τόνισε ο ιταλικός οίκος. Ενώ οι πρόσφατες καταγγελίες για απάτη/πτωχεύσεις στις First Brands, Tricolor και Cantor Group έχουν εγείρει ανησυχίες σχετικά με την υγεία των αμερικανικών τραπεζών και της ιδιωτικής αγοράς πιστώσεων, οι αναλυτές μας δεν βλέπουν λόγους για ιδιαίτερη ανησυχία», απάντησε από την πλευρά της η Goldman.

Από τις αρχές του φθινοπώρου η Τράπεζα της Αγγλίας καθώς και άλλοι θεσμοί όπως το ΔΝΤ, η ΕΚΤ και η Fed «στέλνουν» συνεχείς προειδοποιήσεις για την υπερβολική ευφορία που προκαλείται από την τεχνητή νοημοσύνη και η οποία έχει οδηγήσει στα ύψη τις αποτιμήσεις στις χρηματιστηριακές αγορές.

Για παράδειγμα, το ΔΝΤ προειδοποίησε ότι τα μοντέλα αποτίμησης δείχνουν πως οι τιμές των περιουσιακών στοιχείων υψηλού κινδύνου έχουν υπερβεί τα θεμελιώδη μεγέθη, αυξάνοντας τον κίνδυνο απότομων διορθώσεων. Ο επικεφαλής οικονομολόγος του Ταμείου, Πιερ-Ολιβιέ Γκουρενσά, δήλωσε ότι υπάρχει πιθανότητα μια διόρθωση της τεχνητής νοημοσύνης να οδηγήσει σε ευρύτερη ανατιμολόγηση των περιουσιακών στοιχείων. Στις ίδιες γραμμές ήταν οι προειδοποιήσεις από αξιωματούχους της ΕΚΤ (Ιζαμπελ Σνάμπελ, Χοσέ Λουίς Εσκρίβα, Μάρτιν Κάζακς), τον επικεφαλής της Fed Τζερόμ Πάουελ καθώς και την Τράπεζα της Αγγλίας.

Η «φούσκα» dot-com και οι διαφορές

Η συνεχιζόμενη αισιοδοξία σχετικά με τις δυνατότητες της τεχνολογίας τεχνητής νοημοσύνης έχει οδηγήσει σε αύξηση των αποτιμήσεων τους τελευταίους μήνες. Η αποτίμηση της OpenAI για παράδειγμα ξεπερνάει πλέον τα 500 δισ. δολάρια σε σύγκριση με 157 δισ. δολ. τον Οκτώβριο του 2024. Αυτό έχει τροφοδοτήσει ανησυχίες ότι οι αποτιμήσεις θα μπορούσαν να καταρρεύσουν εάν οι επενδυτές απογοητευθούν από την πρόοδο ή την υιοθέτηση της τεχνολογίας τεχνητής νοημοσύνης.

Σύμφωνα με την τελευταία έρευνα στο περιβάλλον των διαχειριστών κεφαλαίων της Bank of America, περισσότεροι από τους μισούς πιστεύουν ότι οι μετοχές της τεχνητής νοημοσύνης βρίσκονται σε «φούσκα», με σχεδόν το ένα τρίτο να την χαρακτηρίζει τον μεγαλύτερο κίνδυνο για τις αγορές σήμερα. Ωστόσο μεγάλες επενδυτικές τράπεζες διαφωνούν.

Αναλυτές της Goldman Sachs αναφέρουν ότι η αφήγηση για την τεχνητή νοημοσύνη μόλις ξεκινάει και αυτό που φαίνεται να είναι μια σημαντική επένδυση σήμερα θα αντισταθμιστεί από τα οφέλη που προσφέρει η τεχνητή νοημοσύνη στο μέλλον. Οι βασικές εκτιμήσεις της Goldman Sachs υποδηλώνουν ότι η πλήρης υιοθέτηση της τεχνητής νοημοσύνης θα μπορούσε να αυξήσει την παραγωγικότητα της εργασίας σε ολόκληρη την οικονομία των ΗΠΑ κατά συνολικά 15%.

Η Schroders δήλωσε ότι ενώ η χρηματιστηριακή αγορά των ΗΠΑ φαίνεται ακριβή, αυτό δεν σημαίνει ότι έρχεται διόρθωση. «Θα μπορούσαμε να δούμε τις αποτιμήσεις να παραμένουν πάνω από τον μέσο όρο για αρκετό χρονικό διάστημα – ή ακόμη και να αυξάνονται περαιτέρω», σημείωσε, προσθέτοντας πως ο ενθουσιασμός για την τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να διαρκέσει για κάποιο χρονικό διάστημα. «Βρισκόμαστε σε καλύτερη θέση σήμερα από ό,τι στα τέλη της δεκαετίας του 1990 και από οικονομικής άποψης, οι σημερινοί τεχνολογικοί γίγαντες φαίνονται πολύ πιο υγιείς», όπως τόνισε.

Η Morgan Stanley πιστεύει ότι οι φόβοι για τη «φούσκα» της τεχνητής νοημοσύνης είναι «άστοχοι». «Ένας από τους κύριους λόγους για τους οποίους οι συζητήσεις για τη «φούσκα» της τεχνητής νοημοσύνης είναι άστοχες είναι ότι οι κορυφαίες εταιρείες της τεχνητής νοημοσύνης συνεχίζουν να απολαμβάνουν αυξημένη δύναμη κερδών. Αυτές δεν είναι οι εταιρείες dot-com πριν από 25 χρόνια που δεν είχαν κέρδη ή ακόμα και βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα».

Μία από τις βασικές πεποιθήσεις του «γίγαντα» των επενδύσεων BlackRock είναι ότι οι επενδυτές θα πρέπει να δημιουργούν χαρτοφυλάκια γύρω από τις λεγόμενες μεγα-δυνάμεις, μία εκ των οποίων είναι η τεχνητή νοημοσύνη. Ο Μπεν Πάουελ, επικεφαλής επενδυτικής στρατηγικής του οίκου, πιστεύει ότι πολλοί από τους φόβους περί «φούσκας» της ΑΙ είναι υπερβολικοί.

Μόλις πριν από μία εβδομάδα και η HSBC δήλωσε ιδιαίτερα αισιόδοξη για τη συνεχιζόμενη ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης, προβλέποντας μάλιστα ότι η τιμή της μετοχής της Nvidia θα μπορούσε να αυξηθεί κατά σχεδόν 80%. Σημειώνεται πως η Nvidia, κορυφαία εταιρεία του κλάδου των τσιπ και της ΑΙ, ήταν η πρώτη εταιρεία στον κόσμο που ξεπέρασε το «ορόσημο» των 4 τρισ. δολ. σε κεφαλαιοποίηση.

Στην πυρηνική ενέργεια ποντάρουν Τραμπ και Πεκίνο

Η πυρηνική ενέργεια, η πιο αμφιλεγόμενη και διχαστική μορφή ενέργειας, επιστρέφει δυναμικά στο παγκόσμιο ενεργειακό τοπίο, όχι μόνον ως απάντηση στην κλιματική κρίση, αλλά και ως κλειδί για την τροφοδοσία του μέλλοντος της τεχνητής νοημοσύνης (ΑΙ). Σε αυτή την κούρσα για την ενεργειακή κυριαρχία, η Κίνα εξελίσσεται ραγδαία σε παγκόσμια ηγετική δύναμη στην πυρηνική ενέργεια, αφήνοντας πίσω της τη Δύση, που αντιμετωπίζει καθυστερήσεις, υπερκοστολογήσεις και ρυθμιστικά εμπόδια. Οπως επισημαίνουν οι New York Times, το 2013 άρχισε στις ΗΠΑ η κατασκευή δύο νέων πυρηνικών αντιδραστήρων, αλλά πέρασαν επτά χρόνια για να ολοκληρωθούν και για την κατασκευή τους χρειάστηκαν 17 δισ. δολάρια περισσότερα από όσα είχαν προβλεφθεί αρχικά. Το ίδιο χρονικό διάστημα, αντιθέτως, η Κίνα κατασκεύασε 13 αντιδραστήρες παρεμφερείς με τους αμερικανικούς, ενώ σήμερα έχει υπό κατασκευήν άλλους 33, όσους υπάρχουν δηλαδή σε όλο τον υπόλοιπο κόσμο. Η ταχύτητα άλλωστε είναι το μεγάλο πλεονέκτημα του «κόκκινου δράκου»: συναρμολογεί μονάδες σε πέντε έως έξι χρόνια, περίπου στη μισή ταχύτητα δηλαδή σε σύγκριση με τη Δύση, και με σημαντικά μειωμένο κόστος.

Σύμφωνα με την επιστημονική επιθεώρηση Nature, το κόστος κατασκευής στην Κίνα μειώθηκε κατά το ήμισυ στη δεκαετία του 2000, την ώρα που στη Δύση εκτοξεύθηκε.

Η Κίνα, χρησιμοποιώντας αρχικά αμερικανικά και γαλλικά σχέδια, έχει πλέον αναπτύξει τεχνολογία νέας γενιάς, όπως οι αντιδραστήρες τηγμένου άλατος και οι μικροί αρθρωτοί αντιδραστήρες (SMRs), ενώ έχει μπει δυναμικά και στον κόσμο της πυρηνικής σύντηξης. Οπως επισημαίνει ο Μαρκ Χιμπς, συνεργάτης του Ιδρύματος Carnegie για τη Διεθνή Ειρήνη, «οι Κινέζοι βιάζονται να δείξουν στον κόσμο πως τίποτα δεν μπορεί να ανακόψει το πρόγραμμά τους», με απώτερο στόχο να εξάγουν πυρηνική τεχνολογία για να ενισχύσουν την παγκόσμια επιρροή τους.

Η Κίνα κατασκευάζει 33 νέους αντιδραστήρες με πλεονέκτημα την ταχύτητα — Επενδύσεις δισεκατομμυρίων από αμερικανικούς τεχνολογικούς κολοσσούς λόγω ΑΙ.

Μέσα σε μία δεκαετία, η Κίνα κατασκεύασε 13 αντιδραστήρες παρεμφερείς με τους αμερικανικούς.

Η ενέργεια είναι το νέο πεδίο αντιπαράθεσης ανάμεσα στις δύο μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου. Οι ΗΠΑ, ιδιαίτερα επί των ημερών Τραμπ, παρουσιάζονται ως ο κορυφαίος προμηθευτής ορυκτών καυσίμων όπως το πετρέλαιο, το φυσικό αέριο και ο άνθρακας. Η Κίνα την ίδια στιγμή κυριαρχεί στην κατασκευή ηλιακών συλλεκτών, ανεμογεννητριών και μπαταριών, θεωρώντας την ανανεώσιμη ενέργεια ως την αγορά πολλών τρισεκατομμυρίων δολαρίων του μέλλοντος. Η κυβέρνηση Τραμπ σχεδιάζει να τετραπλασιάσει την παραγωγική δυνατότητα των ΗΠΑ σε πυρηνική ενέργεια έως το 2050, όχι όμως για περιβαλλοντικούς λόγους. Ευελπιστεί πως θα αναπτύξει τη νέα γενιά αντιδραστήρων για να τροφοδοτήσει τα ενεργοβόρα κέντρα δεδομένων, αλλά και να εξαγάγει ενέργεια σε άλλες χώρες που τη χρειάζονται.

Η Κίνα ωστόσο έχει πλεονέκτημα χάρη και στην αμέριστη υποστήριξη του κράτους. Σήμερα, τρεις κρατικές κατασκευαστικές πυρηνικών μονάδων χρηματοδοτούνται με φθηνά δάνεια που έχουν τη στήριξη του Πεκίνου, για να κατασκευάσουν αντιδραστήρες. Οι ΗΠΑ ακολουθούν εντελώς διαφορετική πορεία προς την πυρηνική επέκταση, μια πορεία που βασίζεται περισσότερο στην ιδιωτική καινοτομία παρά στην κρατική υποστήριξη. Εταιρείες τεχνολογίας όπως η Google, η Amazon και η OpenAI επενδύουν δισεκατομμύρια σε νεοφυείς πυρηνικές επιχειρήσεις όπως η Kairos Power, η X-Energy και η Oklo, για να βοηθήσουν στην τροφοδοσία των κέντρων δεδομένων τους με τεχνητή νοημοσύνη. Τα πρώτα έργα βρίσκονται σε εξέλιξη στο Ουαϊόμινγκ, το Τέξας και το Τενεσί, αν και αναμένονται λίγοι, αν όχι καθόλου, νέοι αντιδραστήρες πριν από τη δεκαετία του 2030.

Οι αναλυτές συμφωνούν ότι το ταχύτατα εξελισσόμενο πυρηνικό πρόγραμμα της Κίνας αποτελεί προοίμιο ενός ευρύτερου στόχου: να κυριαρχήσει στην παγκόσμια αγορά. Κινεζικές εταιρείες άλλωστε έχουν ήδη κατασκευάσει έξι αντιδραστήρες στο Πακιστάν και σχεδιάζουν να εξαγάγουν πολύ περισσότερους. Ακόμη και αν οι αμερικανικές εταιρείες και τα εργαστήρια παραμείνουν στην πρώτη γραμμή της καινοτομίας, πρόσφατη έκθεση προειδοποίησε ότι η Κίνα ήταν 10 έως 15 χρόνια μπροστά από τις ΗΠΑ στην ικανότητά της να αναπτύξει ευρέως αντιδραστήρες επόμενης γενιάς.

Η ιστορία είναι γνωστή, καταλήγουν οι New York Times στο σχετικό ρεπορτάζ: Οι ΗΠΑ εφηύραν ηλιακούς συλλέκτες και μπαταρίες, στη συνέχεια όμως είδαν την Κίνα να παίρνει τη σκυτάλη σε αυτές τις τεχνολογίες και να ελέγχει πλέον τις παγκόσμιες αγορές.

Αργεντινή: Το φιλελεύθερο πείραμα σε κρίσιμο σταυροδρόμι

Της **ΜΙΡΑΝΤΑΣ ΞΑΦΑ**

Μια δημοπρασία δημοσίου χρέους πραγματοποιήθηκε με παράδοξη ευκολία τον Ιούνιο του 2017. Η Αργεντινή –μια χώρα με μακρά ιστορία χρεοκοπιών– πούλησε 2,75 δισ. δολάρια 100ετών ομολόγων σε δολάρια ΗΠΑ με απόδοση 7,9%, μόλις ένα χρόνο αφού η χώρα διευθέτησε τη χρεοκοπία του 2014, την 8η στην ιστορία της. Αυτός ο διακανονισμός χρειάστηκε δύο χρόνια για να επιλυθεί, εν μέρει επειδή τα αμερικανικά δικαστήρια επέμειναν ότι η χώρα έπρεπε ταυτόχρονα να διευθετήσει και τη χρεοκοπία του 2001. Τρία χρόνια μετά την έκδοση, η Αργεντινή χρεοκόπησε ξανά και αθέτησε, μεταξύ άλλων, το 100ετές ομόλογό της, που κατέληξε να είναι 3ετές!

Αυτό είναι το χάος που κληρονόμησε ο Χαβιέρ Μιλέι όταν ανέλαβε την προεδρία της Αργεντινής τον Δεκέμβριο του 2023. Με τον πληθωρισμό σε τριψήφιο ποσοστό, το νόμισμα υπερτιμημένο, την οικονομία σε ύφεση, αποκλεισμένη από τις διεθνείς κεφαλαιαγορές, και το 40% του πληθυσμού να ζει κάτω από το επίπεδο της φτώχειας, κλήθηκε να υλοποιήσει το όραμά του για ριζική στροφή προς μία ανοικτή οικονομία με μικρότερο κράτος και ελεύθερες αγορές, χωρίς να διαθέτει πλειοψηφία στο Κογκρέσο. Παρά τις φαινομενικά ανυπέρβλητες δυσκολίες, το φιλελεύθερο πρόγραμμά του για θεραπεία σοκ ξεπέρασε κάθε προσδοκία. Ο Μιλέι κατάφερε να ισοσκελίσει τον προϋπολογισμό μέσα σε ένα χρόνο και να μειώσει τον πληθωρισμό από την κορύφωση του 290% τον Απρίλιο του 2024 σε 32% τον περασμένο μήνα. Τον Ιούνιο, η Παγκόσμια Τράπεζα προέβλεπε ότι η χώρα θα πετύχει ρυθμό ανάπτυξης 5,5% το 2025, τον υψηλότερο στη Λατινική Αμερική.

Η αναπτυξιακή προοπτική της χώρας ενισχύεται από τον γιγαντιαίο σχιστολιθικό σχηματισμό Vaca Muerta, που εμπεριέχει τεράστια αποθέματα πετρελαίου και φυσικού αερίου. Το πολιτικό τέλμα των προηγούμενων δεκαετιών δεν κατάφερε να το αξιοποιήσει, αλλά ο Μιλέι έχει καταστήσει την εξόρυξη του πολύτιμου πόρου κορυφαία προτεραιότητα, για να μετατρέψει την Αργεντινή από οικονομία βασισμένη στη γεωργία σε σημαντικό παραγωγό ενέργειας. Αν καταφέρει να δημιουργήσει νέο ενεργειακό πλούτο, μπορεί να βγάλει τη χώρα από το οικονομικό τέλμα και να πείσει τους ψηφοφόρους να συνεχίσουν να υποστηρίζουν το όραμά του. Μέσα σε ένα χρόνο από την ανάληψη της προεδρίας του, η ημερήσια παραγωγή αργού πετρελαίου αυξήθηκε κατά 28% και σήμερα πλησιάζει τα 500.000 βαρέλια την ημέρα. Το κατάφερε απλώς αίροντας τα εμπόδια: κατάργησε το πλαφόν στις τιμές πετρελαίου, χαλάρωσε τους ελέγχους συναλλάγματος που ήταν πονοκέφαλος για μεγάλες εταιρείες όπως η Chevron, και έδωσε στους επενδυτές φορολογικές ελαφρύνσεις για 30 χρόνια.

AP

Με το πρόγραμμα εκτός τροχιάς και τη χρηματοδότηση από το ΔΝΤ σε αναστολή, ο Μιλέι στράφηκε για στήριξη στον στενό του σύμμαχο Τραμπ, στον οποίο έχει αναφερθεί ως «έναν από τους δύο πιο σημαντικούς πολιτικούς στον πλανήτη Γη».

Η ταχύτητα με την οποία η υπόσχεση του Μιλέι να αντιστρέψει έναν αιώνα παρακμής μετατράπηκε σε εφιάλτη νέας χρεοκοπίας ήταν βάναυση.

Δυστυχώς για τον Μιλέι, έχει κληρονομήσει από το σπάταλο παρελθόν της Αργεντινής ένα ιδιαίτερα υψηλό χρέος που απειλεί τη δημοσιονομική ισορροπία. Η περίοδος χάριτος της τελευταίας αναδιάρθρωσης χρέους το 2020 έχει ήδη λήξει και η χώρα αντιμετωπίζει σημαντικά αυξημένο κόστος εξυπηρέτησης του χρέους, ύψους 13 δισ. δολαρίων το 2026. Η τήρηση των όρων της αναδιάρθρωσης είναι προϋπόθεση για την επιστροφή στις διεθνείς κεφαλαιαγορές και την αποπληρωμή 45 δισ. δολαρίων που η Αργεντινή χρωστάει ακόμη στο ΔΝΤ, μετά το γιγαντιαίο πακέτο διάσωσης 57 δισ. δολαρίων που συμφωνήθηκε με τον κεντροδεξιό πρόεδρο Μάκρι το 2018, καθιστώντας τη χώρα μακράν τον μεγαλύτερο οφειλέτη του ΔΝΤ. Μπορεί ο Μιλέι να κάνει ένα ακόμη θαύμα και να αποφύγει νέα χρεοκοπία;

Αντιμετωπίζοντας το δίλημμα μεταξύ αποπληθωρισμού και ανάπτυξης, ο Μιλέι έδωσε προτεραιότητα στο πρώτο – το πολιτικά ισχυρότερο λαϊκό αίτημα. Η φιλελεύθερη κυβέρνησή του έχει ελάχιστες έδρες στο Κογκρέσο και οι σημερινές ενδιάμεσες εκλογές είναι κρίσιμες για την ενίσχυση της θέσης του. Όμως η προσπάθεια αποπληθωρισμού μέσω ισχυρού νομίσματος έχει ξεπεράσει τα όριά της. Το νόμισμα είναι σήμερα πιο υπερτιμημένο απ' ό,τι ήταν πριν από την υποτίμηση κατά 54% έναντι του δολαρίου τον Δεκέμβριο του 2023. Παρά την επιθυμία του Μιλέι να μετατρέψει την κρατικοδίαιτη Αργεντινή σε φάρο ελεύθερων αγορών, οι επιχειρηματίες δεν πείθονται να επενδύσουν πριν αρθούν πλήρως οι συναλλαγματικοί έλεγχοι. Για να γίνει αυτό, πρέπει η κεντρική τράπεζα να διαθέτει επαρκή συναλλαγματικά αποθέματα, πράγμα που δεν θα συμβεί όσο η πολιτική του «σκληρού πέσο» δημιουργεί έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών και είναι ασύμβατη με τη συσσώρευση δολαρίων. Οπως είπε ένας Αργεντινός αναλυτής: «Κάθε δολάριο που δαπανάται για την ενίσχυση του πέσο έχει ως κόστος την αύξηση του spread στα ομόλογα της Αργεντινής». Η αβεβαιότητα για το πώς θα επιλυθεί αυτό το δίλημμα καθυστερεί την επιστροφή της Αργεντινής στις κεφαλαιαγορές, καθώς οι επενδυτές τηρούν στάση αναμονής.

Τον περασμένο Απρίλιο το ΔΝΤ ενέκρινε ένα νέο δάνειο 20 δισ. δολαρίων, από τα οποία τα 12 δισ. –μία ασυνήθιστα μεγάλη προκαταβολή– εκταμιεύτηκαν άμεσα για να ενισχύσουν τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της κεντρικής τράπεζας και να υποβοηθήσουν τη χαλάρωση των συναλλαγματικών ελέγχων. Το μεγαλύτερο τμήμα της χρηματοδότησης που προσφέρει το ΔΝΤ προορίζεται για αποπληρωμή παλαιότερων δανείων από το ΔΝΤ, με μόνο 6 δισ. να υπολείπονται για άλλους σκοπούς. Το ΔΝΤ τονίζει την ανάγκη οικοδόμησης ευρείας πολιτικής υποστήριξης, εν μέρει με πολυετή δημοσιονομικά προγράμματα που δεσμεύουν μελλοντικές κυβερνήσεις, ώστε να παραμείνει ισοσκελισμένος ο προϋπολογισμός και να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη.

Στη συνέχεια άρχισαν οι δυσκολίες. Τον Ιούλιο το πέσο άρχισε να αποδυναμώνεται, αφού ο Μιλέι χαλάρωσε τους ελέγχους συναλλάγματος και διεύρυνε τη ζώνη διακύμανσης της ισοτιμίας. Η κεντρική τράπεζα αντέδρασε αυξάνοντας τα επιτόκια για να ενισχύσει το νόμισμα, οδηγώντας το κόστος δανεισμού των μικρομεσαίων επιχειρήσεων πάνω από 60%, με αποτέλεσμα την αναστολή των επενδύσεων και την επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας. Η πτώση της δημοτικότητας του Μιλέι οδήγησε στη συντριπτική ήττα του στις περιφερειακές εκλογές του Μπουένος Αϊρες στις αρχές Σεπτεμβρίου, πυροδοτώντας φυγή κεφαλαίων και πίεση στο νόμισμα. Στα μέσα Σεπτεμβρίου η κεντρική τράπεζα δαπάνησε 1,1 δισ. δολάρια σε τρεις ημέρες για να στηρίξει το πέσο, δημιουργώντας ανησυχία στους ομολογιούχους ότι τα λιγοστά συναλλαγματικά αποθέματα θα εξαντλούνταν αν συνεχιζόταν η αστάθεια. Η κυβέρνηση ανέλπιστα βρέθηκε σε μια περίοδο βαθιάς πολιτικής αβεβαιότητας μόλις ένα μήνα πριν από τις σημερινές εκλογές.

Με το πρόγραμμα εκτός τροχιάς και τη χρηματοδότηση από το ΔΝΤ σε αναστολή, ο Μιλέι στράφηκε για στήριξη στον στενό του σύμμαχο Τραμπ, στον οποίο έχει αναφερθεί ως «έναν από τους δύο πιο σημαντικούς πολιτικούς στον πλανήτη Γη». Στα τέλη Σεπτεμβρίου, ο υπουργός Οικονομικών των ΗΠΑ, Σκοτ Μπέσεντ, δήλωσε ότι «όλες οι επιλογές είναι στο τραπέζι» για να στηριχθεί η Αργεντινή, αποκαλώντας τη χώρα «συστημικά σημαντικό σύμμαχο». Αυτή η βούληση εν μέρει αντανακλά την επιθυμία του Τραμπ να εκδιώξει την Κίνα από τη Λατινική Αμερική –μια περιοχή που θεωρεί ως σφαίρα επιρροής των ΗΠΑ– και να εξασφαλίσει πρόσβαση στον ορυκτό πλούτο της Αργεντινής. Στη συνέχεια, η αμερικανική κυβέρνηση παρενέβη στην αγορά συναλλάγματος για να αγοράσει πέσος, και συμφώνησε κατ' αρχήν σε μια έκτακτη πιστωτική γραμμή 20 δισ. δολαρίων για την Αργεντινή. Ομως η πίεση επέστρεψε στα μέσα Οκτωβρίου, όταν ο Τραμπ ξεκαθάρισε ότι η μελλοντική στήριξη εξαρτιόταν από την έκβαση των ενδιάμεσων εκλογών για το Κογκρέσο.

Η ταχύτητα με την οποία η υπόσχεση του Μιλέι να αντιστρέψει έναν αιώνα παρακμής μετατράπηκε σε εφιάλτη νέας χρεοκοπίας ήταν βάναυση. Οι μακροχρόνιες παθογένειες της Αργεντινής –φυγή κεφαλαίων, υποτίμηση, πληθωρισμός– επανεμφανίστηκαν ορμητικά. Το αποτέλεσμα των πρόσφατων εκλογών στην επαρχία του Μπουένος Αϊρες δείχνει ότι ο Περονισμός παραμένει ισχυρή πολιτική δύναμη. Με αυτά τα δεδομένα, ένα ποσοστό ψήφων 35% για το κόμμα του Μιλέι, Η Ελευθερία Προχωρεί, θα θεωρούνταν επιτυχία σήμερα. Ενα τέτοιο ποσοστό εξασφαλίζει βέτο σε τυχόν προτάσεις της αντιπολίτευσης για αύξηση δαπανών, αλλά δεν αρκεί για τη νομοθέτηση φιλελεύθερων μεταρρυθμίσεων. Οι σημερινές εκλογές αποτελούν την πιο κρίσιμη πολιτική δοκιμασία για τον Μιλέι. Αν οι Περονιστές επικρατήσουν, το φιλελεύθερο πείραμα του Μιλέι κινδυνεύει να αποτύχει και η πίεση στο νόμισμα και στα ομόλογα να συνεχιστεί. Είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς τον Τραμπ, ή οποιονδήποτε άλλο, να πετάει χρήματα σε μία μαύρη τρύπα.

Η κ. Μιράντα Ξαφά είναι μέλος του επιστημονικού συμβουλίου του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών (ΚΕΦiΜ) και πρώην στέλεχος ΔΝΤ.

Πολιτικές απασχόλησης και παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΪΔΑ**

Την τελευταία δεκαπενταετία, οι διαδοχικές οικονομικές και κοινωνικές κρίσεις επηρέασαν καθοριστικά το μακροοικονομικό περιβάλλον και το κοινωνικό γίγνεσθαι στην Ελλάδα. Οπως και σε άλλες περιοχές της Ευρώπης και διεθνώς, οι κρίσεις είχαν σπειροειδείς επιπτώσεις στη δομή της αγοράς εργασίας. Ωστόσο οι συνέπειες υπήρξαν ιδιαίτερα οδυνηρές για τις μικρότερες οικονομίες, τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις της περιφέρειας. Στη συνέχεια, η πανδημία COVID-19 επηρέασε καταλυτικά τις ζωές των ανθρώπων σε όλη την υφήλιο, αλλάζοντας ριζικά τις εργασιακές νόρμες.

Στη χώρα μας, παρά τις αλλεπάλληλες ρυθμιστικές παρεμβάσεις που ξεκίνησαν ήδη από την περίοδο των προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής, δεν έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα η απαιτούμενη ισορροπία και ευελιξία στην αγορά εργασίας. Το ζητούμενο παραμένει η διαμόρφωση ενός σταθερού αναπτυξιακού πλαισίου που να εξασφαλίζει αφενός την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και αφετέρου τη διαρκή προστασία και ουσιαστική αύξηση των εισοδημάτων των εργαζομένων.

Παρά τις αλλεπάλληλες ρυθμιστικές παρεμβάσεις που ξεκίνησαν ήδη από την περίοδο των προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής, δεν έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα η απαιτούμενη ισορροπία και ευελιξία στην αγορά εργασίας.

Τα τελευταία χρόνια σημειώθηκαν σημαντικές μεταρρυθμίσεις στο νομικό πλαίσιο των εργασιακών σχέσεων, κυρίως ως προς τον περιορισμό της γραφειοκρατίας μέσω ψηφιακών εργαλείων. Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί η ψηφιακή κάρτα εργασίας, η οποία εκτιμάται ότι ήδη έχει συμβάλει αποφασιστικά στην αντιμετώπιση της ανασφάλιστης ή υπο-ασφαλισμένης εργασίας. Παράλληλα, η εισαγωγή συστημάτων ψηφιακού ελέγχου διευκολύνει τόσο τις επιχειρήσεις όσο και τις ελεγκτικές αρχές, καθώς επιτρέπει πιο στοχευμένους και αποτελεσματικούς ελέγχους μέσω της αξιοποίησης μεγάλων δεδομένων. Το ανοιχτό ερώτημα, ωστόσο, παραμένει κατά πόσον οι ρυθμίσεις αυτές ανταποκρίνονται στους στρατηγικούς στόχους της βιώσιμης και συμπεριληπτικής ανάπτυξης. Οι κοινωνικοί εταίροι αναγνωρίζουν την ανάγκη εμβάθυνσης του ψηφιακού μετασχηματισμού, επισημαίνοντας ότι αυτός διευκολύνει τις επιχειρήσεις, επιταχύνει τις διαδικασίες πρόσληψης και αποχώρησης προσωπικού και επιτρέπει στο κράτος να ασκεί αποτελεσματικότερο, αλλά λιγότερο τιμωρητικό, έλεγχο. Η θετική ανταπόκριση στις διατάξεις που μειώνουν την ψηφιακή γραφειοκρατία υπογραμμίζει αυτήν τη σύγκλιση απόψεων.

INTIME

Η ψηφιακή κάρτα εργασίας εκτιμάται ότι ήδη έχει συμβάλει αποφασιστικά στην αντιμετώπιση της ανασφάλιστης ή υπο-ασφαλισμένης εργασίας.

Αντιθέτως, έντονο σκεπτικισμό εκφράζουν οι εργαζόμενοι απέναντι σε νέες ρυθμίσεις που προωθούν περαιτέρω ευελιξία στον χρόνο εργασίας –όπως η διευθέτηση του ωραρίου, η καταγραφή αδειών και η διαχείριση υπερωριών– καθώς θεωρούν ότι δεν προκύπτουν αποδεδειγμένα οφέλη για την παραγωγικότητα ή για το αναπτυξιακό μοντέλο της χώρας. Ο σκεπτικισμός αυτός ενισχύεται από δύο κομβικές προκλήσεις: αφενός την ταχεία πρόοδο της τεχνητής νοημοσύνης, που ενδέχεται να υποκαταστήσει τμήμα της ανθρώπινης εργασίας, και αφετέρου το δημογραφικό ζήτημα που περιορίζει το διαθέσιμο εργατικό δυναμικό. Σε πρόσφατη Γνώμη της, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (ΟΚΕ) τόνισε την ανάγκη ενίσχυσης των πολιτικών απασχόλησης, με έμφαση στη βελτίωση της ποιότητας ζωής, την προστασία των εργασιακών δικαιωμάτων και τη διασφάλιση της ισότιμης συμμετοχής όλων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Καθοριστικής σημασίας για μια νέα στρατηγική της πολιτείας θα είναι η ουσιαστική επαναφορά των συλλογικών διαπραγματεύσεων σε ένα σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο. Το γεγονός ότι η χώρα αντιμετωπίζει ταυτόχρονα χαμηλή ανεργία, δημογραφική κρίση και έλλειψη εργατικού δυναμικού τόσο υψηλής όσο και χαμηλής ειδίκευσης, καθιστά το ζήτημα ακόμη πιο επείγον. Η απουσία επαρκούς εργατικού δυναμικού και η μείωση του ενεργού πληθυσμού δρουν πολλαπλασιαστικά αρνητικά, υπονομεύοντας τις προοπτικές παραγωγικής ανασυγκρότησης της χώρας.

Ο κ. Γιάννης Πάιδας είναι πρόεδρος της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Ελλάδος.

Σπάνιες γαίες, το μπαζούκας του Πεκίνου

Του **ΣΑΪΜΟΝ ΝΙΞΟΝ**

Ο Ντόναλντ Τραμπ πέρασε τους πρώτους οκτώ μήνες μετά την επιστροφή του στον Λευκό Οίκο ανατρέποντας το παγκόσμιο εμπορικό σύστημα που η Αμερική είχε υπερασπιστεί τα τελευταία ογδόντα χρόνια. Επιδίωξε να μετατρέψει κάθε εργαλείο αμερικανικής επιρροής σε όπλο, εκφοβίζοντας φίλους και αντιπάλους στην προσπάθειά του να «Κάνει την Αμερική Μεγάλη Ξανά». Οι Ευρωπαίοι βίωσαν αυτή την πίεση περισσότερο από οποιονδήποτε άλλον, καθώς εξαναγκάστηκαν να αποδεχθούν μια μονόπλευρη εμπορική συμφωνία υπό τον φόβο απώλειας των εγγυήσεων ασφάλειας.

Ωστόσο, τις τελευταίες δύο εβδομάδες, η κυβέρνηση Τραμπ βρέθηκε απροσδόκητα σε θέση άμυνας. Η ανακοίνωση της κινεζικής κυβέρνησης στις 9 Οκτωβρίου, ότι επιβάλλει εκτεταμένους νέους περιορισμούς στις εξαγωγές σπάνιων γαιών, προκάλεσε πανικό στην Ουάσιγκτον και σε άλλες δυτικές πρωτεύουσες. Ο υπουργός Οικονομικών των ΗΠΑ, Σκοτ Μπέσεντ, κατηγόρησε το Πεκίνο ότι «στοχεύει με μπαζούκας τις εφοδιαστικές αλυσίδες του ελεύθερου κόσμου». Στις Ηνωμένες Πολιτείες άρχισε να γίνεται αντιληπτό ότι κινδυνεύουν να χάσουν τον παγκόσμιο εμπορικό πόλεμο που οι ίδιες ξεκίνησαν με τόση απερισκεψία.

Η κυβέρνηση Τραμπ έχει κάθε λόγο να ανησυχεί. Αυτά τα δεκαεπτά στοιχεία είναι ζωτικής σημασίας για τον τομέα της υψηλής τεχνολογίας, καθώς χρησιμοποιούνται παντού, από ηλεκτρικά οχήματα και ανεμογεννήτριες έως drones, πυραύλους και μαχητικά αεροσκάφη. Στην πραγματικότητα δεν είναι σπάνια, όμως η εξόρυξη και ο διαχωρισμός τους δεν είναι εύκολη υπόθεση – είναι ένα απαιτητικό έργο στο οποίο η Κίνα έχει κυριαρχήσει. Σήμερα ελέγχει το 70% της παγκόσμιας εξόρυξης και το 90% της επεξεργασίας των σπάνιων γαιών. Οι νέοι κανονισμοί του Πεκίνου θα απαιτούν από τους κατασκευαστές παγκοσμίως να ζητούν την έγκρισή του για την εξαγωγή προϊόντων που περιέχουν ίχνη κινεζικών σπάνιων γαιών ή έχουν παραχθεί με κινεζικές μεθόδους εξόρυξης. Αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε παράλυση τις δυτικές βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας, συμπεριλαμβανομένου του τομέα της άμυνας, σε μια περίοδο που η Ευρώπη επιδιώκει τον επανεξοπλισμό της.

Η πραγματική έκπληξη, ωστόσο, είναι το γιατί η κυβέρνηση Τραμπ δεν το προέβλεψε. Το Πεκίνο ποτέ δεν έκρυψε την πρόθεσή του να αποκτήσει κυρίαρχη θέση στον τομέα των σπάνιων γαιών και να τις αξιοποιήσει ως όπλο. Ο Ντένγκ Σιαοπίνγκ είχε αναγνωρίσει πρώτος τη στρατηγική τους σημασία το 1992, δηλώνοντας: «Η Μέση Ανατολή έχει πετρέλαιο, η Κίνα έχει σπάνιες γαίες». Ως το 2010, η έκταση της κινεζικής κυριαρχίας είχε γίνει σαφής, όταν το Πεκίνο περιόρισε τις εξαγωγές προς την Ιαπωνία λόγω εδαφικής διαμάχης, παραλύοντας την ιαπωνική αυτοκινητοβιομηχανία.

Οι νέοι περιορισμοί στις εξαγωγές σπάνιων γαιών που ανακοίνωσε η κινεζική κυβέρνηση προκάλεσαν πανικό στην Ουάσιγκτον.

Αυτό θα έπρεπε να είχε αποτελέσει προειδοποιητικό καμπανάκι για τη Δύση, όμως αγνοήθηκε. Η Κίνα συνέχισε να εδραιώνει την κυριαρχία της, εξασφαλίζοντας παγκόσμιες προμήθειες σπάνιων γαιών και άλλων κρίσιμων ορυκτών στην Αφρική και τη Λατινική Αμερική. Η στρατηγική «Made in China 2025» του 2015 διακήρυσσε ρητά ότι η επίτευξη αυτάρκειας στις σπάνιες γαίες αποτελούσε εθνικό στόχο. Το 2020, ο Σι Τζινπίνγκ κάλεσε σε «ενίσχυση της εξάρτησης των διεθνών βιομηχανικών αλυσίδων εφοδιασμού από την Κίνα».

REUTERS

Οι σπάνιες γαίες είναι ζωτικής σημασίας για τον τομέα της υψηλής τεχνολογίας, καθώς χρησιμοποιούνται παντού, από ηλεκτρικά οχήματα και ανεμογεννήτριες έως drones, πυραύλους και μαχητικά αεροσκάφη.

Η αποτελεσματικότητα αυτού του όπλου κατέστη σαφής στις αρχές του έτους. Όταν ο Τραμπ ανακοίνωσε τους δασμούς της «Ημέρας Απελευθέρωσης» στις 2 Απριλίου, η Κίνα ήταν η μόνη που αντέδρασε. Μέσα σε δέκα ημέρες, οι δύο χώρες προχώρησαν σε αμοιβαίες αυξήσεις δασμών κατά 125 ποσοστιαίες μονάδες, σε μια εκατέρωθεν κλιμάκωση αντιποίνων. Τελικά, ο Τραμπ ήταν εκείνος που υποχώρησε πρώτος, καθώς το Πεκίνο διέκοψε τις εξαγωγές σπάνιων γαιών, αναγκάζοντας τις δυτικές αυτοκινητοβιομηχανίες να σταματήσουν την παραγωγή. Οι δύο πλευρές κατέληξαν σε εκεχειρία, ενόψει των προσπαθειών για τη διαπραγμάτευση μιας ευρύτερης εμπορικής συμφωνίας.

Το Πεκίνο υποστηρίζει ότι η τελευταία κλιμάκωση αποτελεί απάντηση στην παραβίαση των όρων της εκεχειρίας από την πλευρά των Ηνωμένων Πολιτειών. Στις 29 Σεπτεμβρίου, η Ουάσιγκτον προχώρησε σε σημαντική διεύρυνση του αριθμού των κινεζικών εταιρειών που περιλαμβάνονται στον «κατάλογο οντοτήτων», υποβάλλοντάς τις σε ελέγχους εξαγωγών από τις ΗΠΑ. Μία από τις συνέπειες ήταν ότι η ολλανδική κυβέρνηση ανέλαβε άμεσα τον έλεγχο της Nexperia, μιας ολλανδικής εταιρείας παραγωγής ημιαγωγών κινεζικής ιδιοκτησίας, η οποία διαφορετικά θα μπορούσε να βρεθεί αντιμέτωπη με αμερικανικές κυρώσεις.

Το πιο ελπιδοφόρο σενάριο είναι οι νέοι περιορισμοί της Κίνας να αποσκοπούν σε έναν διαπραγματευτικό ελιγμό πριν από τη προγραμματισμένη συνάντηση του Τραμπ με τον Σι Τζινπίνγκ στη Νότια Κορέα στις 30 Οκτωβρίου. Παρά την απειλή του να επιβάλει στην Κίνα επιπλέον δασμούς 100% εάν οι περιορισμοί δεν αρθούν, ο Τραμπ έχει εκφράσει την ελπίδα για επίτευξη εμπορικής συμφωνίας, ενώ ο υπουργός Οικονομικών Σκοτ Μπέσεντ έχει θέσει προς συζήτηση την παράταση της ισχύουσας εκεχειρίας πέραν της λήξης της στα μέσα Νοεμβρίου.

Ωστόσο, το όπλο των σπάνιων γαιών δίνει στην Κίνα ένα ισχυρό διαπραγματευτικό πλεονέκτημα, καθώς επιδιώκει να ενισχύσει το προβάδισμά της στις τεχνολογίες του μέλλοντος. Παρότι οι Ηνωμένες Πολιτείες και άλλες δυτικές δυνάμεις, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σπεύδουν να εξασφαλίσουν εναλλακτικές πηγές εφοδιασμού, θα χρειαστούν χρόνια μέχρι να απεξαρτηθούν πλήρως. Η μοναδική εταιρεία εξόρυξης σπάνιων γαιών στις Ηνωμένες Πολιτείες, η MP Materials, μπορεί σήμερα να παράγει σε έναν χρόνο μόνον όσους μαγνήτες σπάνιων γαιών παράγει η Κίνα μέσα σε μία, μόλις, ημέρα.

Φυσικά, και η Αμερική ελέγχει καίρια στρατηγικά σημεία, όμως η αξιοποίησή τους ως όπλο συνεπάγεται υψηλό κόστος, το οποίο, όπως έχει υπολογίσει σωστά έως τώρα το Πεκίνο, οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν μπορούν να αντέξουν. Ο ίδιος ο Τραμπ έχει παραδεχθεί ότι οι απειλούμενοι δασμοί 100% «δεν είναι βιώσιμοι». Σε μια περίοδο που οι επενδυτές ανησυχούν για μια πιθανή φούσκα στην τεχνητή νοημοσύνη και για την επιδείνωση της πιστωτικής ποιότητας στις αγορές ομολόγων και στο τραπεζικό σύστημα, η αμερικανική οικονομία δύσκολα θα άντεχε μια νέα κατάρρευση των αγορών.

Ο κίνδυνος όμως είναι αυτή η διαμάχη να κλιμακωθεί, οδηγώντας σε περαιτέρω αποδιάρθρωση του παγκόσμιου εμπορικού συστήματος. Σε τελική ανάλυση, μια πλήρης υποχώρηση της Κίνας φαντάζει απίθανη. Είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς ότι το Πεκίνο θα άρει τον αποκλεισμό των εξαγωγών προς τις δυτικές αμυντικές βιομηχανίες σε μια περίοδο αυξανόμενων γεωπολιτικών εντάσεων. Η Αμερική και η Δύση ενδέχεται να πληρώσουν ακριβά τη μνημειώδη εσφαλμένη εκτίμηση του Τραμπ.

Ο κ. Σάιμον Νίξον είναι ανεξάρτητος σχολιαστής και εκδότης του ενημερωτικού δελτίου Wealth of Nations στο Substack.

Αποκωδικοποιώντας την «πράσινη» Κίνα

Του **ΦΑΝΓΚ ΚΙΟΥ**

Πρόσφατα ο Λι Σι, μέλος της μόνιμης επιτροπής του πολιτικού γραφείου της κεντρικής επιτροπής του ΚΚΚ και γραμματέας της κεντρικής επιτροπής πειθαρχικού ελέγχου, πραγματοποίησε επίσημη επίσκεψη στην Ελλάδα. Αξιωματούχοι των δύο χωρών προέβησαν σε εις βάθος ανταλλαγή απόψεων σχετικά με την εμπειρία διακυβέρνησης και την αμοιβαία επωφελή συνεργασία Κίνας - Ελλάδας, με φράσεις όπως «αμοιβαία μάθηση μέσω ανταλλαγών», «πράσινη ανάπτυξη» και «νέες μορφές ενέργειας» να αποτελούν επαναλαμβανόμενα μοτίβα.

Στον σημερινό κόσμο η κλιματική αλλαγή έχει καταστεί κοινή πρόκληση για ολόκληρη την ανθρωπότητα. Καμία χώρα ή περιοχή δεν μπορεί να μείνει ανεπηρέαστη. Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής απαιτεί ενότητα και δράση σε παγκόσμιο επίπεδο. Ως φίλοι και εταίροι, η Κίνα και η Ελλάδα διατηρούν πάντοτε υψηλό βαθμό συναίνεσης και συνεργάζονται στενά για την προώθηση της πράσινης μετάβασης και την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης.

Τα τελευταία χρόνια οι δύο χώρες απολαμβάνουν καρποφόρα αποτελέσματα στη συνεργασία τους για μια πράσινη και χαμηλών εκπομπών ανάπτυξη. Στη Θράκη ορθώνονται ανεμογεννήτριες κινεζικής κατασκευής· στους δρόμους της Αττικής κινούνται κινεζικά ηλεκτρικά λεωφορεία· φωτοβολταϊκά πάνελ κινεζικής κατασκευής μετατρέπουν αδιάκοπα το μεσογειακό ηλιακό φως σε ηλεκτρική ενέργεια – αυτές οι εικόνες αποτυπώνουν γλαφυρά το νέο κεφάλαιο της συνεργασίας Κίνας και Ελλάδας για την προώθηση της πράσινης ανάπτυξης.

Στην άλλη άκρη της Ευρασίας, η Κίνα γράφει τη δική της πράσινη ιστορία. Από τότε που ο πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ περιέγραψε την ιδέα ότι «τα καθαρά νερά και τα πράσινα βουνά είναι ανεκτίμητα περιουσιακά στοιχεία», η Κίνα ακολουθεί με συνέπεια μια πορεία όπου δίνεται προτεραιότητα στην προστασία του περιβάλλοντος και στην πράσινη ανάπτυξη με εντυπωσιακά αποτελέσματα. Έχει οικοδομήσει τη μεγαλύτερη και πιο ολοκληρωμένη βιομηχανική αλυσίδα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στον κόσμο και είναι μία από τις χώρες που σημειώνουν ταχύτερη πρόοδο ως προς τη μείωση της ενεργειακής έντασης. Πρωτοπορεί διεθνώς επιτυγχάνοντας «μηδενική αύξηση» στην υποβάθμιση της γης και «διπλή μείωση» στην ερημοποίηση και στις αμμώδεις εκτάσεις. Από το 2012 η Κίνα έχει αναδασώσει συνολικά σχεδόν 780 χιλιάδες τετραγωνικά χλμ., αυξάνοντας τη δασοκάλυψη σε άνω του 25% και συμβάλλοντας κατά ένα τέταρτο στις νέες πράσινες εκτάσεις παγκοσμίως.

Η Κίνα δεν είναι μόνο ωφελημένη από την πράσινη ανάπτυξη, αλλά και κινητήριος μοχλός της παγκόσμιας βιώσιμης μεταμόρφωσης.

Σήμερα, πάνω από το ήμισυ των ηλεκτροκίνητων οχημάτων παγκοσμίως κινούνται σε κινεζικούς δρόμους. Τα ηλεκτρικά λεωφορεία αντιπροσωπεύουν το 82,7% του συνόλου των μέσων μαζικής μεταφοράς της χώρας, με πάνω από 200 εκατομμύρια ανθρώπους να ακολουθούν καθημερινά έναν τρόπο ζωής χαμηλών εκπομπών μέσω πράσινων μετακινήσεων. Το σημαντικότερο είναι ότι το ισχυρό βιομηχανικό σύστημα της Κίνας και η συνεχής καινοτομία της δεν ικανοποιούν απλά τις ανάγκες στο εσωτερικό της χώρας, αλλά προσφέρουν επίσης σταθερά στην παγκόσμια αγορά ηλεκτροκίνητα οχήματα, πάνω από το 80% των φωτοβολταϊκών πάνελ, και το 70% του εξοπλισμού αιολικής ενέργειας. Αυτό δεν συνιστά «υπερπαραγωγή», αλλά ζωντανή απόδειξη των έμπρακτων ενεργειών της Κίνας για την προώθηση της παγκόσμιας πράσινης ανάπτυξης και μετάβασης.

REUTERS

Στους δρόμους της Αττικής κινούνται κινεζικά ηλεκτρικά λεωφορεία, ενώ φωτοβολταϊκά πάνελ κινεζικής κατασκευής μετατρέπουν αδιάκοπα το μεσογειακό ηλιακό φως σε ηλεκτρική ενέργεια. Αυτές οι εικόνες αποτυπώνουν το νέο κεφάλαιο της συνεργασίας Κίνας και Ελλάδας για την προώθηση της πράσινης ανάπτυξης.

Η Κίνα δεν είναι μόνο ωφελημένη από την πράσινη ανάπτυξη, αλλά και κινητήριος μοχλός της παγκόσμιας βιώσιμης μεταμόρφωσης. Πολλοί Έλληνες φίλοι αναρωτιούνται πώς η Κίνα διατηρεί τη δυναμική της στην πράσινη καινοτομία και ανάπτυξη. Πιστεύω ότι αυτό οφείλεται κυρίως σε τρεις λόγους.

Πρώτον, στην ισχυρή ηγεσία του ΚΚΚ. Το ΚΚΚ θέτει πάντοτε τον λαό στο επίκεντρο και δίνει προτεραιότητα στην οικοδόμηση ενός πολιτισμού με σεβασμό στο περιβάλλον. Ένα υγιές φυσικό περιβάλλον είναι το πιο πλούσιο δημόσιο αγαθό. Στην εξισορρόπηση της οικονομικής ανάπτυξης και της οικολογικής προστασίας το ΚΚΚ τηρεί την αρχή της «προτεραιότητας του φυσικού περιβάλλοντος και πράσινης ανάπτυξης», θέτει κόκκινες οικολογικές γραμμές και προωθεί την ενσωμάτωση της ποιοτικής οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης με την υψηλού επιπέδου προστασία των οικοσυστημάτων, εξερευνώντας ένα μονοπάτι εκσυγχρονισμού που χαρακτηρίζεται από παραγωγική ανάπτυξη, ευημερία και ένα υγιές περιβάλλον.

Δεύτερον, στο θεσμικό πλεονέκτημα της «διαρκούς εφαρμογής ενός ενιαίου σχεδίου». Η Κίνα διαθέτει ικανότητα διακυβέρνησης με μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και συνεπή υλοποίηση. Από την έναρξη των μεταρρυθμίσεων και του ανοίγματος προς τα έξω, η χώρα έχει θεσπίσει την εξοικονόμηση πόρων και την προστασία του περιβάλλοντος ως βασικές εθνικές πολιτικές και έχει ορίσει την αειφόρο ανάπτυξη ως εθνική στρατηγική. Κάθε πενταετές σχέδιο και κάθε μακροπρόθεσμος στόχος υλοποιείται με επιμονή, προωθώντας σταθερά τις πράσινες πρωτοβουλίες.

Τρίτον, στη διευρυμένη συμμετοχή της κοινωνίας. Εδώ και χιλιάδες χρόνια το κινεζικό έθνος σέβεται και προστατεύει τη φύση, στηρίζοντας την έννοια της «αρμονίας μεταξύ ανθρώπου και φύσης», που αποτελεί τμήμα του πολιτισμικού γενετικού κώδικα της Κίνας. Σήμερα αυτή η ιδέα έχει ενσωματωθεί στην καθημερινή ζωή κάθε Κινέζου. Από την εθελοντική εκστρατεία «Αδειασε το πιάτο σου» μέχρι τις πανεθνικές δενδροφυτεύσεις· από την ανακύκλωση μέχρι την απόρριψη της «λευκής ρύπανσης»· από τα ηλεκτρικά οχήματα μέχρι το τρέξιμο και την ποδηλασία· και από την προώθηση της οικονομίας του διαμοιρασμού μέχρι την άνθηση των αγορών μεταχειρισμένων αγαθών – οι πράσινες ιδέες αποτελούν πλέον νέα κοινωνική τάση και συλλογική συναίνεση.

Τον Σεπτέμβριο του τρέχοντος έτους, ο πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ ανακοίνωσε τον νέο κύκλο συνεισφορών της Κίνας στη Σύνοδο Κορυφής του ΟΗΕ για την Κλιματική Αλλαγή, σηματοδοτώντας ένα νέο ταξίδι για την πράσινη ανάπτυξη της Κίνας και τη διεθνή κλιματική δράση. Αυτό δεν αντιπροσωπεύει απλά ουσιώδη απαίτηση για την επίτευξη του εκσυγχρονισμού, αλλά και απόδειξη της υπεύθυνης στάσης της Κίνας στην προώθηση της παγκόσμιας πράσινης μετάβασης, κάτι που εμφυσά εμπιστοσύνη και ελπίδα στην παγκόσμια διακυβέρνηση του κλίματος.

Κοιτάζοντας προς το μέλλον, η Κίνα είναι έτοιμη να συνεχίσει να συνεργάζεται με την Ελλάδα για την εμβάθυνση της πράσινης συνεργασίας και την από κοινού προστασία του πλανήτη μας. Ας προχωρήσουμε χέρι χέρι, μαθαίνοντας ο ένας από τον άλλον, οικοδομώντας μαζί έναν πράσινο πλανήτη όπου η ανθρωπότητα και η φύση θα συνυπάρχουν αρμονικά.

Ο κ. Φανγκ Κίου είναι πρέσβης της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας στην Ελλάδα.

Το ρωσικό αέριο φεύγει, το LNG των ΗΠΑ έρχεται

Πρόκληση το επιπλέον κόστος και η ασφάλεια εφοδιασμού. Ευκαιρία, η αναβάθμιση του ρόλου της Ελλάδας ως κόμβου μεταφοράς υγροποιημένου αερίου στην Ευρώπη

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Προκλήσεις αλλά και ευκαιρίες φέρνει για την Ελλάδα ο πλήρης απογαλακτισμός της Ευρώπης από το ρωσικό αέριο που ξεκίνησε σταδιακά μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία το 2022 και ολοκληρώνεται στο τέλος του 2027. Από 1/1/2028 το ρωσικό αέριο, που στήριξε επί πολλές δεκαετίες την οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης, θα αποτελέσει παρελθόν εγκαινιάζοντας οριστικά ένα νέο ενεργειακό και γεωπολιτικό προσανατολισμό της Γηραιάς Ηπείρου. Η Ελλάδα καλείται να αντικαταστήσει μέσα σε δύο χρόνια το 45% των συνολικών εισαγωγών της σε φυσικό αέριο που καλύπτουν σήμερα οι ρωσικές εισαγωγές και αντιστοιχούν σε ποσότητες περί τα 3,5 δισ. κ.μ. αερίου ετησίως. Αυτή είναι και η μεγάλη πρόκληση για τη χώρα και τις δύο εταιρείες, ΔΕΠΑ και Metlen, που διατηρούν μακροπρόθεσμες συμβάσεις προμήθειας με την Gazprom. Οι ευκαιρίες συνδέονται με τις εξαγωγικές δυνατότητες που ανοίγονται για την Ελλάδα και τις ελληνικές εταιρείες, και την αναβάθμιση του ρόλου της ως κόμβου μεταφοράς LNG στην περιοχή της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Το τέλος του ρωσικού αερίου θα δημιουργήσει ένα έλλειμμα της τάξης των 16 δισ. κ.μ. αερίου στην ευρύτερη περιοχή, που θα πρέπει να αντικατασταθεί με LNG, με τις ΗΠΑ, τον «μεγάλο πωλητή», να βλέπουν την Ελλάδα και τις υποδομές της ως δίαυλο μεταφοράς αμερικανικού LNG στον άξονα από Βουλγαρία έως Ουκρανία και δυτικά έως την Ουγγαρία και την Αυστρία.

Η αντικατάσταση του φθηνότερου σήμερα ρωσικού φυσικού αερίου με LNG θα προσθέσει ένα κόστος της τάξης των 200 εκατ. ευρώ ετησίως, σύμφωνα με εκτιμήσεις της αγοράς.

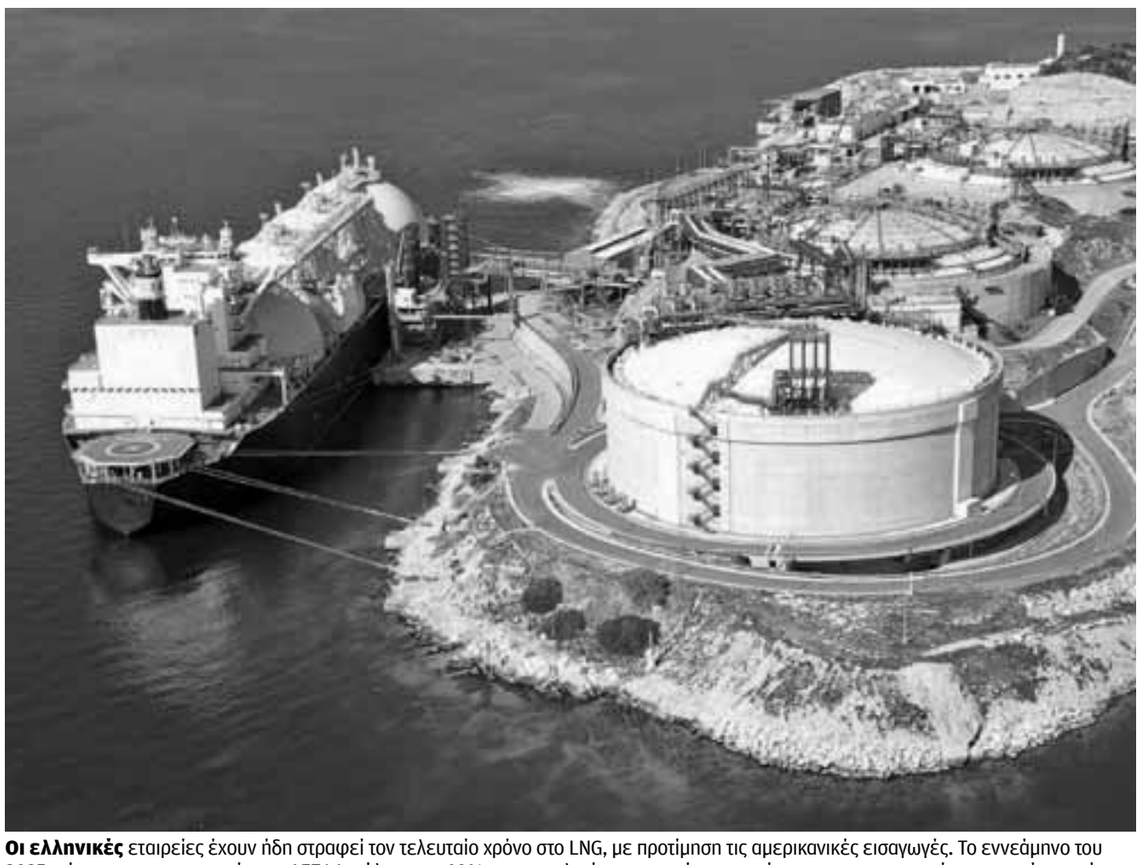

Οι ελληνικές εταιρείες έχουν ήδη στραφεί τον τελευταίο χρόνο στο LNG, με προτίμηση τις αμερικανικές εισαγωγές. Το εννεάμηνο του 2025, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΔΕΣΦΑ, κάλυψε το 40% των συνολικών εισαγωγών, με κυρίαρχες τις αμερικανικές εισαγωγές που έφτασαν σε ποσοστό 88%.

Η πρόκληση για τη χώρα έχει δύο σκέλη: Το πρώτο είναι οι τιμές, με την αγορά να εκτιμά πως η αντικατάσταση του φθηνότερου σήμερα ρωσικού αερίου με LNG θα προσθέσει ένα κόστος της τάξης των 200 εκατ. ευρώ ετησίως. Το δεύτερο είναι η ασφάλεια εφοδιασμού. Η Ελλάδα σήμερα διαθέτει δύο πύλες σταθερής ροής φυσικού αερίου μέσω αγωγών που προμηθεύεται βάσει μακροπρόθεσμων συμβολαίων. Μία μέσω του Σιδηροκάστρου, σημείου εισόδου του ρωσικού αερίου από τον αγωγό Turk Stream, και μία στη Νέα Μεσημβρία, σημείο εισόδου του αζερικού αερίου από τον αγωγό Tap. Με το κατέβασμα της στρόφιγγας του Turk Stream το 2028, η συνεχής ροή φυσικού αερίου θα περιοριστεί στον αγωγό Tap, που αποτελεί συνέχεια του TANAP, ο οποίος διασχίζει την Τουρκία. Αυτό σημαίνει ότι η ασφάλεια εφοδιασμού της χώρας σε συνθήκες κρίσης θα εξαρτάται από έναν αγωγό, τη στρόφιγγα του οποίου θα κρατάει η Τουρκία, και το LNG, οι τιμές του οποίου θα διαμορφώνονται στη spot αγορά ακολουθώντας τις διακυμάνσεις που μπορεί να πυροδοτήσει πιθανή στενότητα της παγκόσμιας αγοράς.

Το βάρος της ασφάλειας εφοδιασμού της χώρας σε φυσικό αέριο αλλά και ηλεκτρισμό, αφού το 65% της κατανάλωσης φυσικού αερίου κατευθύνεται στην ηλεκτροπαραγωγή, καλούνται να διαχειριστούν οι δύο μεγάλοι εισαγωγείς της χώρας, ΔΕΠΑ και Metlen, που συγκεντρώνουν μερίδιο 85% της αγοράς.

Οι δύο εταιρείες έχουν αρχίσει εδώ και μήνες τις επαφές με traders και παραγωγούς LNG για την αντικατάσταση των ποσοτήτων ρωσικού αερίου, λαμβάνοντας υπόψη και την εμπορική συμφωνία Ε.Ε. - ΗΠΑ για τους δασμούς, που προβλέπει εισαγωγές αμερικανικής ενέργειας αξίας 750 δισ. δολαρίων την επόμενη τριετία. Σε αυτό το πλαίσιο, οι συζητήσεις αφορούν κατά βάση LNG αμερικανικής προελεύσεως που οι δύο ελληνικές εταιρείες θα συμβολαιοποιήσουν είτε απευθείας από παραγωγούς των ΗΠΑ είτε μέσω traders που διακινούν αμερικανικό LNG. «Ολοι μιλάμε με όλους», δηλώνουν στην «Κ» εκπρόσωποι των δύο εταιρειών, αποκαλύπτοντας ότι οι πρώτες συμφωνίες με ισχύ από τις αρχές του 2028 θα οριστικοποιηθούν πολύ σύντομα. Μια σημαντική παράμετρος που οι ελληνικές όπως και οι ευρωπαϊκές εταιρείες αντίστοιχα διαπραγματεύονται με τους πωλητές LNG αυτή την περίοδο, είναι η χρονική διάρκεια των συμβολαίων. Οι ΗΠΑ επιδιώκουν μακροπρόθεσμα συμβόλαια δεκαετούς διάρκειας, με τις ευρωπαϊκές εταιρείες να διαπραγματεύονται τον κατά το δυνατό περιορισμό τους, λαμβάνοντας υπόψη τη μείωση της ζήτησης φυσικού αερίου μετά το 2030 βάσει των ευρωπαϊκών στόχων για το κλίμα και την απανθρακοποίηση της ευρωπαϊκής οικονομίας. Με βάση τις σημερινές τιμές LNG, η αντικατάσταση των ρωσικών ποσοτήτων φυσικού αερίου βάσει ενός δεκαετούς συμβολαίου, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της αγοράς θα έχει ένα κόστος της τάξης των 200 εκατ. ευρώ ετησίως, το οποίο θα επηρεάσει αντίστοιχα την ελληνική οικονομία. Οι ελληνικές εταιρείες, πάντως, έχουν ήδη στραφεί τον τελευταίο χρόνο στο LNG, με προτίμηση τις αμερικανικές εισαγωγές. Το εννεάμηνο του 2025, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΔΕΣΦΑ, κάλυψε το 40% των συνολικών εισαγωγών, με κυρίαρχες τις αμερικανικές εισαγωγές που έφτασαν σε ποσοστό 88%.

ΔΕΠΑ και Metlen έχουν αρχίσει εδώ και μήνες επαφές με traders και παραγωγούς LNG και οι πρώτες συμφωνίες με ισχύ από τις αρχές του 2028 θα οριστικοποιηθούν σύντομα.

Σε τόπο διαπραγμάτευσης συμφωνιών μεταξύ πωλητών εξ Αμερικής και αγοραστών από την Ευρώπη αναμένεται να εξελιχθεί η Σύνοδος της Σύμπραξης για τη Διατλαντική Ενεργειακή Συνεργασία (P-TEC) που διεξάγεται φέτος στην Αθήνα το διήμερο 6 και 7 Νοεμβρίου, συγκεντρώνοντας αξιωματούχους και επιχειρηματίες από 25 χώρες και με την παρουσία των δύο κορυφαίων υπουργών της κυβέρνησης Τραμπ. Ο υπουργός Ενέργειας των ΗΠΑ Κρις Ράιτ και ο υπουργός Εσωτερικών Νταγκ Μπέργκαμ θα συμμετάσχουν στη σύνοδο, συνοδευόμενοι από εκπροσώπους αμερικανικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ενέργειας, αλλά και της κρατικής αναπτυξιακής τράπεζας των ΗΠΑ, Development Finance Corporation (DFC), η παρουσία της οποίας συνδέεται με το αμερικανικό ενδιαφέρον για τη χρηματοδότηση κρίσιμων υποδομών για τη μεταφορά LNG στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Εκπρόσωποι των ελληνικών ενεργειακών ομίλων θα συμμετάσχουν στο επιχειρηματικό φόρουμ που θα λάβει μέρος στο πλαίσιο της συνόδου και είναι πολύ πιθανό να κλείσουν και οι πρώτες συμφωνίες προμήθειας LNG, με τις πληροφορίες να φέρουν τη ΔΕΠΑ να βρίσκεται πολύ κοντά σε συμφωνία με την ConocoPhillips. Στις αρχές Σεπτεμβρίου και στο περιθώριο του διεθνούς ενεργειακού φόρουμ στο Μιλάνο, ο υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας Σταύρος Παπασταύρου είχε συναντηθεί με τον Executive Vice President for Commercial & Strategy και CFO της Conoco Phillips, Αντι Ο' Μπράιαν.

Τα κινεζικά ηλεκτρικά αυτοκίνητα επελαύνουν και στην Ελλάδα

Της **ΜΑΤΙΝΑΣ ΧΑΡΚΟΦΤΑΚΗ**

Τα τελευταία χρόνια, η ελληνική αγορά αυτοκινήτου «πλημμυρίζει» από κινεζικές μάρκες ηλεκτρικών οχημάτων, ακολουθώντας την τάση που παρατηρείται σε ολόκληρη την Ευρώπη. Οι εταιρείες που μέχρι πρότινος αντιπροσώπευαν στην Ελλάδα παραδοσιακές ευρωπαϊκές και ιαπωνικές αυτοκινητοβιομηχανίες, πλέον σπεύδουν να προσθέσουν κινεζικά brands στην γκάμα τους, προκειμένου να παραμείνουν ανταγωνιστικές και να μη χάσουν το «τρένο» της ηλεκτροκίνησης.

Η πρόσφατη είδηση της Inchcape Hellas, γνωστής για τη διανομή των Toyota και Lexus στη χώρα μας, ότι εντάσσει στη συλλογή σημάτων της την Guangzhou Automobile Group, σηματοδοτεί την πιο πρόσφατη άφιξη μιας νέας μάρκας ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων στην ελληνική αγορά. Πριν από μερικές μέρες είχε προηγηθεί η έναρξη της συνεργασίας της Changan με τον όμιλο Autohellas, συμφερόντων της οικογένειας Βασιλάκη, με την παρουσία των δύο πρώτων αμιγώς ηλεκτρικών μοντέλων που προορίζονται για την ευρωπαϊκή αγορά: το D-SUV Deepal S07 και το C-SUV Deepal S05.

Το πρώτο αποκλειστικό κατάστημα της Changan λειτουργεί ήδη στη λεωφόρο Κηφισίας στο Χαλάνδρι. Μέχρι το τέλος της χρονιάς προγραμματίζεται να ανοίξουν νέα σημεία στην Αττική και συγκεκριμένα στο Περιστέρι και στην Αργυρούπολη, ενώ εκθέσεις θα λειτουργήσουν επίσης σε Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο Κρήτης, Λάρισα και Ιωάννινα.

Αυτή δεν είναι η πρώτη κινεζική μάρκα που εκπροσωπεί στη χώρα μας η Autohellas, καθώς ήδη από το 2024 διανέμει τα αμιγώς ηλεκτρικά μοντέλα των κινεζικών αυτοκινητοβιομηχανιών XPENG και Leapmotor. Σήμερα στην Ελλάδα έχουν ήδη ξεκινήσει ή προγραμματίζουν να ξεκινήσουν εμπορική δραστηριότητα στον τομέα των επιβατικών αυτοκινήτων τουλάχιστον 17, ενώ ο αριθμός αυτός αυξάνεται αν προστεθούν και τα επαγγελματικά οχήματα και τα micro cars.

Εδαφος κερδίζει η BYD, η οποία έχει εξελιχθεί σε έναν από τους βασικούς ανταγωνιστές της Tesla παγκοσμίως.

Το πρώτο αποκλειστικό κατάστημα της Changan λειτουργεί ήδη στη λεωφόρο Κηφισίας στο Χαλάνδρι. Μέχρι το τέλος του έτους αναμένεται να ανοίξουν νέα σημεία στο Περιστέρι και στην Αργυρούπολη, ενώ εκθέσεις θα λειτουργήσουν σε Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο Κρήτης, Λάρισα και Ιωάννινα.

Εδαφος φαίνεται να κερδίζει η BYD, η οποία έχει εξελιχθεί σε έναν από τους βασικούς ανταγωνιστές της Tesla παγκοσμίως. Τα επιβατικά της αυτοκίνητα έκαναν την πρώτη τους εμφάνιση στην ελληνική αγορά τον Μάρτιο του 2024, με διανομέα τον όμιλο Σφακιανάκη, και πλέον μετρούν 1.560 ταξινομήσεις κατά τους εννέα πρώτους μήνες του 2025.

Στην κορυφή των κινεζικών σημάτων βρίσκεται η MG, η οποία αν και ξεκίνησε ως βρετανική μάρκα, ανήκει πλέον στον κινεζικό όμιλο SAIC Motor Corporation, έναν από τους μεγαλύτερους κατασκευαστές αυτοκινήτων της Κίνας, με έμφαση κυρίως σε ηλεκτρικά και υβριδικά οχήματα. Συγκεκριμένα, η MG, με εμπορική εκπροσώπηση από τον όμιλο Συγγελίδη, εμφάνισε 3.707 ταξινομήσεις στο φετινό εννεάμηνο, καταλαμβάνοντας μερίδιο 3,3% στο σύνολο της αγοράς.

Την κορυφαία τριάδα συμπληρώνει η Chery, η οποία εκπροσωπείται μέσω του ομίλου Σπανός με 267 ταξινομήσεις, ενώ ακολουθούν η Lynk&Co με 218, η DFSK με 204, η Jaecoo με 139, η Leapmotor με 136, η Omoda με 88, η Geely με 71, η Xpeng με 7, η Dongfeng με 7, η Seres με 4, η Voyah με 4, η Ghangan με 3, η Zeekr με 3 και η NIO με 2.

Να σημειωθεί ότι η πλειονότητα των μοντέλων από αυτές τις κινεζικές μάρκες είναι αμιγώς ηλεκτρικά, ενώ ένα μικρό ποσοστό αφορά υβριδικά. Στις πρόσφατες αφίξεις συγκαταλέγεται και η NIO μέσω της αποκλειστικής συνεργασίας που εξασφάλισε ο εισηγμένος όμιλος Μοτοδυναμική για τη διανομή των οχημάτων της σε Ελλάδα, Κύπρο και Βουλγαρία.

Στην premium κατηγορία εντάσσεται η μάρκα Zeekr, η οποία έκανε άνοιγμα στη χώρα μας μέσω της GEO Mobility Hellas με τρία νέα μοντέλα ηλεκτρικών αυτοκινήτων, τα οποία είναι ήδη διαθέσιμα για παραγγελία.

Δεν χρησιμοποιούν την AI στη δουλειά οι Ελληνες

Αν και στην πλειονότητά τους οι Ελληνες, ήτοι πάνω από 8 στους 10, έχουν ακούσει για την τεχνητή νοημοσύνη και τις εφαρμογές της, περισσότεροι από 3 στους 10 δηλώνουν πως δεν είναι καθόλου ενημερωμένοι για τη συγκεκριμένη τεχνολογία. Πρόκειται βέβαια για ποσοστά που δεν αποτελούν ελληνική ιδιαιτερότητα, καθώς αντίστοιχες τάσεις καταγράφονται και στον υπόλοιπο κόσμο. Την ίδια στιγμή, οι περισσότεροι Ελληνες (68%) δηλώνουν πως δεν την έχουν αξιοποιήσει ποτέ στην επαγγελματική τους ζωή, ένδειξη πως η τεχνητή νοημοσύνη ενσωματώνεται με πιο αργούς ρυθμούς στο επαγγελματικό περιβάλλον.

Σύμφωνα με έρευνα της Focus Bari στην οποία συμμετείχαν 21 χώρες, το 83% των Ελλήνων έχει ακουστά την τεχνητή νοημοσύνη έναντι του 17% που δηλώνουν το ακριβώς αντίθετο, ενώ και παγκοσμίως, Ελβετία, Μεξικό και Ρουμανία, δηλώνουν «γνώστες» της AI σε αντίθεση με χώρες όπως η Νιγηρία, εκ των οποίων σχεδόν 1 στους 2 δηλώνει πως δεν γνωρίζει για την τεχνητή νοημοσύνη, η Ιαπωνία αλλά και η Αυστραλία. Οι τελευταίες δείχνουν, βάσει της έρευνας, λιγότερο εξοικειωμένες με την αναδυόμενη αυτή τεχνολογία.

Το 68% δηλώνει πως δεν την έχει αξιοποιήσει ποτέ στην επαγγελματική του ζωή, σύμφωνα με έρευνα της Focus Bari.

Κάποιοι εάν και την γνωρίζουν δεν την κατανοούν απόλυτα ή δεν είναι επαρκώς ενημερωμένοι. Σε ό,τι αφορά την Ελλάδα, το 35% δηλώνει πως είναι πολύ ενημερωμένο για τη νέα αυτή τεχνολογία, το 32% διατηρεί ουδέτερη στάση, ενώ πάνω από 3 στους 10 δεν έχουν καθόλου γνώση για την τεχνητή νοημοσύνη αλλά και τις πτυχές της. Παγκοσμίως, σχεδόν οι μισοί έχουν χρησιμοποιήσει τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης στην καθημερινότητά τους, όμως μόνο 1 στους 3 τις αξιοποιεί στο επαγγελματικό του περιβάλλον. Η Ελλάδα ακολουθεί αυτή την τάση, με μόλις το 22% να δηλώνει πως ήδη την αξιοποιεί στην επαγγελματική του καθημερινότητα, όταν το 68% παραδέχεται πως δεν την έχει εντάξει στην επαγγελματική του ζωή. Παγκοσμίως ιδιαίτερα μεγάλη διείσδυση στην εργασία έχει η τεχνητή νοημοσύνη σε χώρες όπως η Κένυα (75%), το Μεξικό (63%) και η Μαλαισία (58%), σε αντίθεση με την Ιταλία αλλά και την Αυστρία, όπου 7 στους 10 δεν την χρησιμοποιούν στον χώρο εργασίας.

Σε ποσοστό 42% οι Ελληνες παραδέχονται πως έχουν χρησιμοποιήσει τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης στην προσωπική τους ζωή.

Τι συμβαίνει όμως στην προσωπική τους ζωή; Το 42% των Ελλήνων παραδέχεται πως έχει χρησιμοποιήσει τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης στην προσωπική του ζωή, σε αντίθεση με σχεδόν 6 στους 10 που δηλώνουν το αντίθετο. Το 52% δηλώνει παγκοσμίως πως δεν την έχει εντάξει στην προσωπική του ζωή, με τους Ισπανούς να της γυρίζουν στην πλειονότητά τους την πλάτη (96%). Ακολουθούν οι Ιάπωνες (79%), οι Τούρκοι (67%), ενώ και οι Φινλανδοί (64%) δεν την αξιοποιούν στην προσωπική τους ζωή.

Πάντως, οι Ελληνες έχουν μάλλον θετική εικόνα για αυτήν, καθώς όπως φαίνεται πρόκειται τα επόμενα χρόνια να επιφέρει σημαντικές αλλαγές σε όλες τις πτυχές της ζωής τους. Ετσι, το 40% βλέπει πως τα πλεονεκτήματά της είναι περισσότερα από τα μειονεκτήματα, ένα περίπου αντίστοιχο ποσοστό διατηρεί ουδέτερη στάση, ενώ μόλις 2 στους 10 εκτιμούν πως τα μειονεκτήματά της είναι τελικά περισσότερα από τα πλεονεκτήματα. Διεθνώς, οι διαφορές δεν είναι τόσο μεγάλες, με το 34% να εκτιμά πως τα μειονεκτήματα της νέας αυτής τεχνολογίας μπορεί να αποδειχθούν περισσότερα από τα πλεονεκτήματα.

Δ. ΚΟΝΤΗ

Θεέ μου, από ποιους γλιτώσαμε!

Του **ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΔΡΥΜΙΩΤΗ**

«Η αγάπη, η φιλία και ο θαυμασμός δεν ενώνουν τους ανθρώπους τόσο, όσο το κοινό μίσος για κάτι». – Anton Chekhov

***«Θέλω να βλέπω δεξιούς και φιλελέδες** να καίγονται με αργό και βασανιστικό θάνατο, να μου ζητήσει συγγνώμη ο σιχαμένος Παπαδήμος που δεν ψόφησε από την μπόμπα των συντρόφων και να πάω με την Μποφίλιου για μουσκεμένα ψαλίδια στα βουνά και να καίμε ελληνικές σημαίες με 10 Αφγανοπακιστανούς ερωτικούς σκλάβους των οποίων τα δικαιώματα ως ηθικά ανώτερες Αριστερές θα προστατεύσουμε...»* **- Μυρσίνη Λοΐζου.**

Προς πληροφορία σας, η Μυρσίνη Λοΐζου ήταν υποψήφια ευρωβουλευτής το 2024 με τον Σύριζα. Ευτυχώς δεν εξελέγη ώστε να γίνουμε ρεζίλι και στην Ευρώπη με τις προοδευτικές και σεξουαλικές απόψεις της.

Αλήθεια, πόσο μίσος αποπνέουν αυτές οι 59 λέξεις. Ειδικά η αναφορά και το ρήμα που χρησιμοποιεί για τον Λουκά Παπαδήμο δείχνει το επίπεδο του «ηθικού πλεονεκτήματος» της Αριστεράς. Αυτά σαν εισαγωγή για το μίσος και πώς το εκδηλώνουν οι αριστεροί.

Η αφορμή για το σημερινό κείμενο ήταν η διαδήλωση υπέρ της Παλαιστίνης που έγινε στις 7 Οκτωβρίου 2025 στην Αθήνα. Ποιος διεστραμμένος ανεγκέφαλος είχε τη φαεινή ιδέα να οργανώσει πορεία υπέρ της Παλαιστίνης προς την πρεσβεία του Ισραήλ στην επέτειο του μεγαλύτερο πένθους ενός λαού; Επιβεβαιώνει πλήρως τον **Anton Chekhov.** Στο Δίστομο εκτελέστηκαν 229 άμαχοι το 1944 και τιμούμε την ημέρα πένθους κάθε χρόνο. Στο Ισραήλ εκτελέστηκαν πάνω από 1.000 άνθρωποι, οι περισσότεροι νέοι, βιάστηκαν γυναίκες και εκατοντάδες μεταφέρθηκαν και κρατήθηκαν σαν όμηροι της Χαμάς. Και εμείς πήγαμε να διαδηλώσουμε υπέρ της Παλαιστίνης αυτή την ημέρα. Εχω εντυπωσιαστεί γιατί είδα τα της διαδήλωσης και τις συλλήψεις στα ΜΜΕ, αλλά δεν είδα να τονίζεται το μέγεθος της βλακείας και η προσβολή των νεκρών που υποτίθεται τη σεβόμαστε. Είναι βέβαιο ότι κάτι έχουμε πάθει σαν λαός. Εμείς οι Αριστεροί που «είμαστε με τον άνθρωπο» μισούμε τους Εβραίους. Εμείς οι Αριστεροί που «είμαστε με τον άνθρωπο» πάμε όμως στον Αγνωστο Στρατιώτη όπου υποτίθεται ότι πενθούμε τους δικούς μας 57 νέους που χάθηκαν σε ένα δυστύχημα και ανεμίζουμε τη σημαία της Παλαιστίνης. Κάποιος πρέπει να μας έχει καταραστεί. Δεν εξηγείται αλλιώτικα η συμπεριφορά μας.

Δεν φτάνουν αυτά. Στις 16/10, πρώτη επέτειο του θανάτου του αρχηγού της Χαμάς, που σχεδίασε τη σφαγή της 7ης Οκτωβρίου, και επέφερε την καταστροφή στην Παλαιστίνη, εμείς θέλαμε να τιμήσουμε τη μνήμη του, με συγκέντρωση στην Πλατεία Συντάγματος. Ευτυχώς η αστυνομία δεν έδωσε άδεια, αλλά η πρόθεση πρέπει να μας προβληματίσει. Δεν πάμε καλά.

Αυτοί όλοι οι υποκριτές που κόπτονται για την Παλαιστίνη γιατί δεν έχουν κάνει καμία διαδήλωση υπέρ της Ουκρανίας; Το Ισραήλ ξεκίνησε τον πόλεμο μετά από τη σφαγή των αμάχων. Δέχομαι ότι η απάντησή του δεν ήταν ακριβώς ***«οδόντα αντί οδόντος»,*** όπως λέει ο Μωσαϊκός Νόμος, αλλά **«μασέλα αντί οδόντος»**. Αυτό όμως είναι το τίμημα του πολέμου: η ασυμμετρία. Ο «λαοφίλτος» Πούτιν, όμως, μπήκε στα καλά καθούμενα στην Ουκρανία και την έκανε καλοκαιρινή, αλλά εμείς που «είμαστε με τον άνθρωπο» δεν βρίσκουμε τον λόγο να διαμαρτυρηθούμε. Ενώ για τους Παλαιστίνιους βεβηλώσαμε την Ακρόπολη, το Μνημείο του Αγνωστου Στρατιώτη και υψώσαμε τη σημαία τους στο Ηρώδειο και αλλού.

Τον Ιούνιο 2025 είχαμε ένα διεθνές happening για τη Γάζα, στο οποίο φυσικά συμμετείχε και η Ελλάδα. Θυμίζω το περίφημο ***«March to Gaza»*** όπου οι ακτιβιστές προσπάθησαν να φτάσουν στη Γάζα οδικώς, μέσω Αιγύπτου. Φυσικά το εγχείρημα κατέληξε σε φιάσκο. Η περιγραφή που ακολουθεί είναι απόσπασμα από την επίσημη ιστοσελίδα ***March to Gaza Greece***: *«Χτες η Πορεία προς τη Γάζα επιχείρησε να φτάσει στην **Ισμαηλία**, πόλη στη διώρυγα του Σουέζ, στα όρια της χερσονήσου Σινά. Λίγα χιλιόμετρα πριν, στα διόδια, **οι διαδηλωτές ανακοπήκαμε από την αστυνομία.** Εκατοντάδες από πολλές χώρες συγκεντρωθήκαμε επί ώρες ζητώντας ειρηνικά να περάσουμε. Η αστυνομία δεν το επέτρεψε. Αποφασίσαμε να επιμείνουμε, ειρηνικά. **Η επίσημη και η μυστική αστυνομία επιτέθηκαν, σε άλλες αποστολές πιο βίαια με ξύλο, στη δική μας με "αρπαγές" στο σωρό.** Είχα την τύχη να είμαι ένας απ' το σωρό. Μας έβαλαν σε μικρά (πολιτικά) βανάκια και μας απομάκρυναν. Καμία εξήγηση καμία επικοινωνία με αξιωματικό [...]».* Σε ανεπίσημη μετάφραση: Οι Αιγύπτιοι τους πέταγαν παπούτσια αντί για λουλούδια!

INTIME

Ποιος διεστραμμένος ανεγκέφαλος είχε τη φαεινή ιδέα να οργανώσει πορεία υπέρ της Παλαιστίνης προς την πρεσβεία του Ισραήλ στην επέτειο του μεγαλύτερου πένθους ενός λαού;

> Κάποιος πρέπει να μας έχει καταραστεί. Δεν εξηγείται αλλιώτικα η συμπεριφορά μας.

Δεν τους έφτανε όμως το φιάσκο της πορείας. Συνεννοήθηκαν οι πονόψυχοι και αποφάσισαν να πάνε στη Γάζα διά θαλάσσης με άλλο πομπώδες όνομα: ***«Global Sumud Flotilla»*** Πριν δούμε τι απέγινε ο στόλος, ελάτε να δούμε τα βασικά. Μπήκα στο site που έχουν δημιουργήσει: https://globalsumudflotilla.org. Η ιστοσελίδα είναι καλοφτιαγμένη από επαγγελματία και υποστηρίζει τρεις γλώσσες: Αγγλικά, Ισπανικά και Αραβικά. Από τις 3/8 μέχρι τις 4/10 έχουν εκδώσει 19 press release. Από το site αντιγράφω: *«[...] Με παγκόσμιο συντονισμό, νομική προετοιμασία και εκπαιδευμένα πληρώματα, στοχεύουμε στην αύξηση του πολιτικού κόστους οποιασδήποτε επιθετικότητας. Οι συμμετέχοντες θα υποβληθούν σε έλεγχο ταυτότητας, εκπαίδευση για μη βία και προετοιμασία ασφαλείας [...]»* Υπάρχουν video των συμμετεχόντων τα οποία είναι πανομοιότυπα και αρχίζουν όλα με τη φράση ***«Είμαι ο τάδε και είμαι Ελληνας πολίτης. Αν βλέπετε αυτό το video σημαίνει ότι έχω απαχθεί...»*** και τελειώνουν με έκκληση σε φίλους και συγγενείς να ασκήσουν πίεση στην ελληνική κυβέρνηση για την απελευθέρωσή τους. Παρόμοια έχουν αναρτήσει πολίτες άλλων χωρών.

Ολα τα παραπάνω απαιτούν χρήματα, πολλά χρήματα. Εύλογα διερωτήθηκα πού βρήκαν τα χρήματα. Στην ιστοσελίδα τους υπάρχει ένα κουμπάκι «DONATE». Το πάτησα και να τι βρήκα. **Εχουν μαζέψει 3.209.190 ευρώ από δωρεές 68.433 υποστηρικτών.** Να σας πω την αμαρτία μου. Αμέσως σκέφτηκα να γίνω οργανωτής ακτιβιστών. Καλό ταμείο κάνανε μέσα σε 3 μήνες.

Και φυσικά ύστερα από όλα αυτά είναι εύλογο το ερώτημα. Αφού όλοι αυτοί οι ενήλικοι πήγαν με τον στολίσκο τους σε μια εμπόλεμη περιοχή, έχοντας πλήρη γνώση για το τι μπορεί να τους συμβεί, γιατί έπρεπε η κυβέρνησή μας να πληρώσει τα έξοδα για την επιστροφή τους; Η Ιταλία και η Πορτογαλία αρνούνται να πληρώσουν για την επιστροφή τους. Λυπάμαι, αλλά αυτά που λέει ο κυβερνητικός εκπρόσωπος δεν στέκουν. Οτι δηλαδή δεν υπάρχει νομικό πλαίσιο για να καταλογιστούν τα έξοδα στους «διασωθέντες». Να χρεωθούν στο ΑΦΜ τους και να πάνε στα δικαστήρια να τα διεκδικήσουν ώστε να πληρώσουν κάτι για να πονέσουν. Μέχρι πότε θα αντιμετωπίζουμε με φοβία την Αριστερά;

Αυτό όμως που με εξόργισε περισσότερο είναι ότι στην πτήση, εκτός από τα 27 μέλη της ελληνικής αποστολής επέβαιναν και **134 πολίτες άλλων 15 ευρωπαϊκών χωρών,** ανάμεσά τους και η **Γκρέτα Τούνμπεργκ.** Τι δουλειά έχουμε εμείς με πολίτες άλλων χωρών; Εθελοντικά πήγαν, έχοντας πλήρη επίγνωση για τις συνέπειες των πράξεών τους. Η υπερβολική επιείκεια συνήθως εκλαμβάνεται σαν αδυναμία με καταστροφικές συνέπειες.

Στο αεροδρόμιο τους υποδέχτηκαν ομοϊδεάτες τους με λουλούδια και παλαιστινιακές σημαίες. Μεταξύ αυτών και ο επίτιμος αρχηγός ΓΕΕΘΑ, ναύαρχος Ευάγγελος Αποστολάκης για να υποδεχτεί τον γιο του. Αλήθεια, πόσο εύκολη είναι η κατρακύλα. Αρχισε όταν το 2021 ο ναύαρχος αποδέχτηκε πρόσκληση του Κυριάκου Μητσοτάκη να αναλάβει το υπουργείο Πολιτικής Προστασίας. Μετά τις αντιρρήσεις των συντρόφων του υπαναχώρησε. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι είχε αποδεχθεί την πρόταση, διότι είχε ενημερώσει την Προεδρία ότι στην ορκωμοσία του θα παρευρεθεί και η σύζυγός του. Δεν συμπεριφέρεται έτσι ένας επίτιμος αρχηγός ΓΕΕΘΑ. Ακολούθησε η «απόβασή» του με τον Κασσελάκη στη Μακρόνησο. Εκεί όλη η σκηνοθεσία αναδείκνυε τον Κασσελάκη και υποβάθμιζε τον ναύαρχο, μέχρι που κάποιοι τον αποκάλεσαν «μούτσο». Κρίμα.

Και το κερασάκι στην τούρτα: Η μικρή και «αθώα» Γκρέτα διέπραξε ένα τοσοδούλικο λαθάκι. Ανάρτησε μια φωτογραφία ενός σκελετωμένου κρατούμενου, λέγοντας ότι είναι Παλαιστίνιος σε φυλακή του Ισραήλ. Απεδείχθη όμως ότι ήταν ακριβώς το αντίθετο. Ηταν Εβραίος κρατούμενος της Χαμάς. Ετσι δουλεύει η προπαγάνδα. Αν πιάσει, έπιασε.

Θα κλείσω το σημερινό σημείωμα με ένα απόφθεγμα του **Στρατή Μυριβήλη:** ***«Δεν υπάρχουν Ελληνες κομμουνιστές. Οταν κανείς γίνει συνειδητός κομμουνιστής παύει να είναι Ελληνας. Γι' αυτό το κόμμα λέγεται Κομμουνιστικό Κόμμα της Ελλάδας και όχι Ελληνικό Κομμουνιστικό Κόμμα».***

Ο Μυριβήλης πέθανε το 1969, όταν το μόνο κομμουνιστικό κόμμα που είχαμε στη Ελλάδα ήταν το ΚΚΕ. Σήμερα το απόφθεγμά του ισχύει για όλα τα αριστερά κόμματα που έχουμε, αλλά και μερικά που θα δημιουργηθούν.

Θεέ μου, από πού γλιτώσαμε!

Ο κ. Ανδρέας Γ. Δρυμιώτης είναι σύμβουλος επιχειρήσεων.

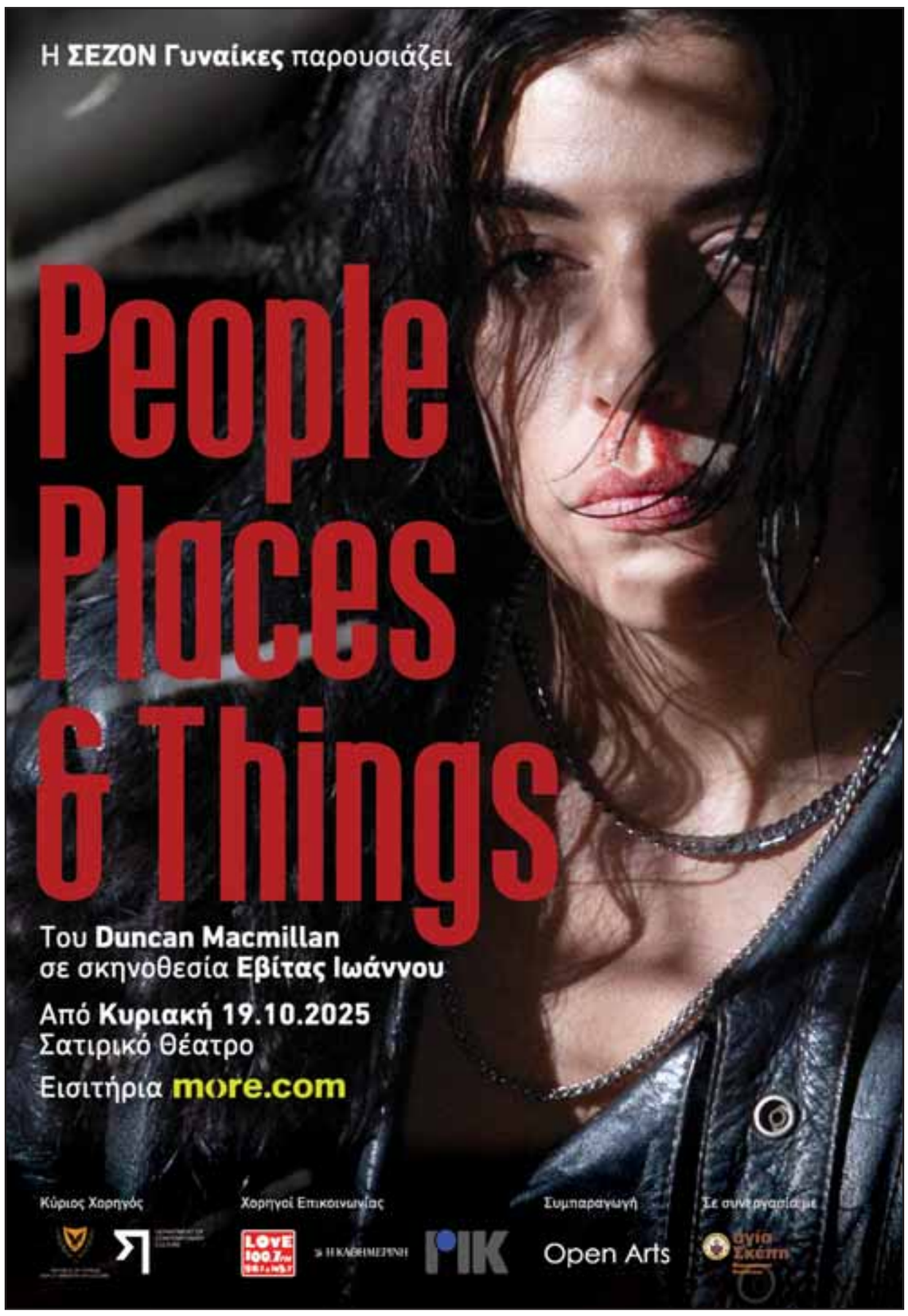

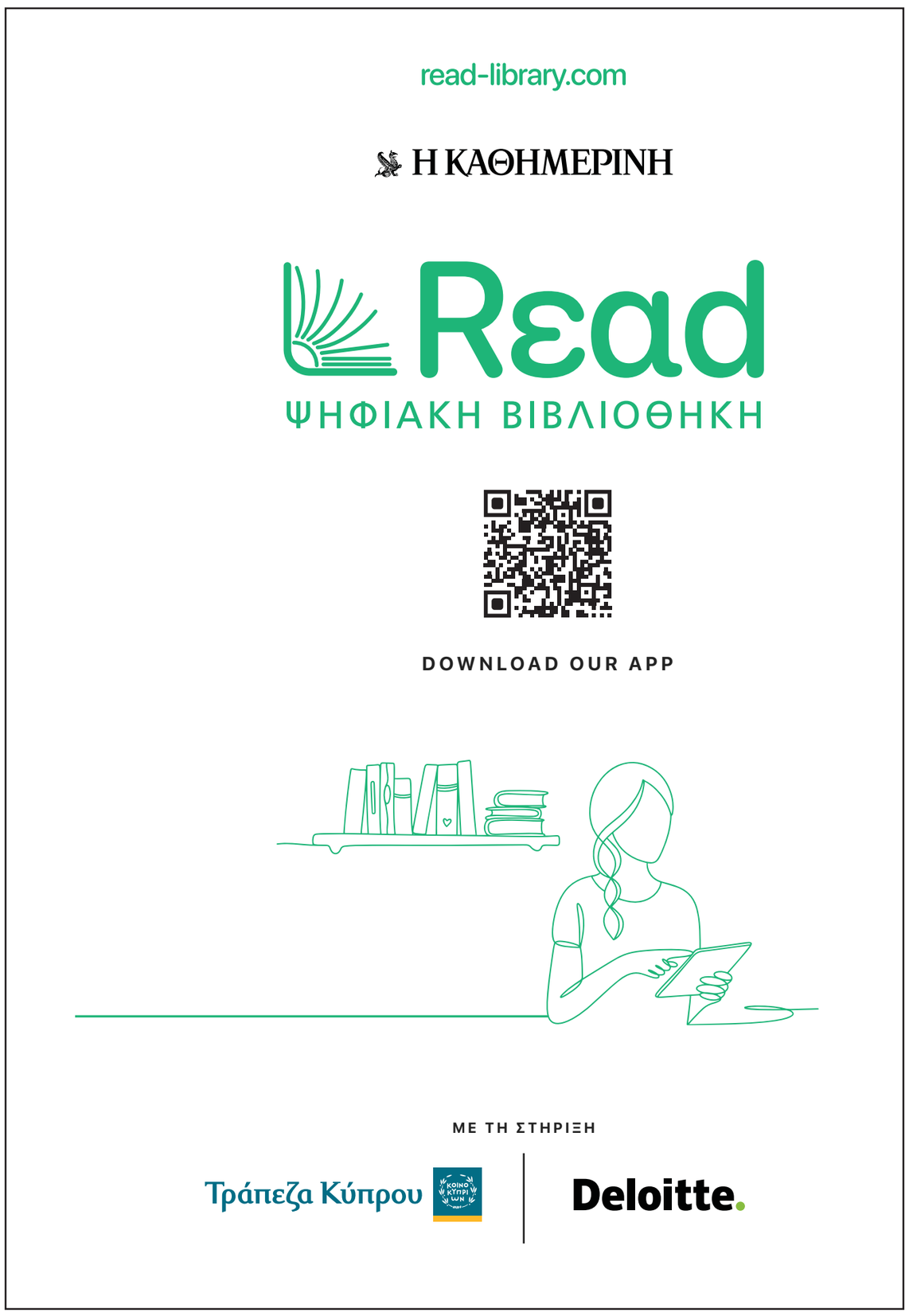

«Σπέρνουν» νέες τεχνολογίες στους αγρούς

Λίπανση καλλιεργειών με τεχνητή νοημοσύνη, ζιζανιοκτονία με λέιζερ και αγρότης - ρομπότ από ελληνικές startups

Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ**

«Στη Βόρειο Αμερική και σύντομα και στην Αυστραλία, όταν ένας αγρότης πάει σε αντιπρόσωπο του ομίλου CNH Industrial για να παραγγείλει καινούργιο τρακτέρ, εκεί που τον ρωτάει εάν θέλει επιπλέον εφαρμογές, π.χ. σύστημα ψεκασμού, έχει πλέον τη δυνατότητα να επιλέξει και το σύστημά μας. Αυτό ουσιαστικά είναι το όνειρο που είχαμε εξαρχής όταν κάναμε αυτή την εξαγορά: πώς θα μπορέσουμε την τεχνολογία μας, που απέδειξε τη χρησιμότητα και την αξία της, να την εντάξουμε σε χιλιάδες τρακτέρ στον κόσμο». Με αυτά τα λόγια ο Δημήτρης Ευαγγελόπουλος, συνιδρυτής της ελληνικής Augmenta και νυν διευθυντής ανάπτυξης του δικτύου πωλήσεων του ομίλου CNH Industrial –ενός από τους μεγαλύτερους κατασκευαστές τρακτέρ παγκοσμίως– περιγράφει στην «Κ» το εκτόπισμα της εταιρείας, δύο χρόνια μετά την εξαγορά της. Ήδη πριν από το ντιλ των 110 εκατομμυρίων η ομάδα είχε φτάσει να πουλάει το προϊόν της σε 27 χώρες. Ο ίδιος μαζί με τον Γιώργο Βαρβαρέλη ίδρυσαν την εταιρεία το 2016, αναπτύσσοντας σύστημα με πολυφασματικές κάμερες που εγκαθίσταται στην οροφή των γεωργικών οχημάτων και με τη βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης αντιλαμβάνεται τα σημεία όπου η καλλιέργεια χρειάζεται λίπασμα ή κάποιο άλλο χημικό. Επειτα, το σύστημα αποφασίζει να ρίξει λίπασμα στην περιοχή εκείνη του χωραφιού που είναι απαραίτητο, στέλνοντας μετά τα δεδομένα της υγείας της καλλιέργειας στην πλατφόρμα της Augmenta, όπου παρουσιάζονται στους αγρότες σε μορφή χαρτών και στατιστικών.

Το σύστημα Viewer της EdenCore τοποθετείται μπροστά στα τρακτέρ, εντοπίζει ασθένειες, βοηθάει στην επιλογή ποσότητας φυτοφαρμάκων και κάνει εκτίμηση της δυνατότητας παραγωγής των καλλιεργειών.

Η εταιρεία αποτέλεσε, λίγο έως πολύ, «παράδειγμα» για τις επόμενες γενιές των startups που επιχειρούν να φέρουν την τεχνολογία στους ελληνικούς και ξένους αγρούς και να διεκδικήσουν μερίδιο από μια παγκόσμια αγορά, η οποία φαίνεται να αγγίζει περίπου τα 20 δισ. δολ. Από τη Θεσσαλονίκη, τον Βόλο μέχρι και το Κιλκίς, η άνθηση ελληνικών εταιρειών που παντρεύουν την τεχνολογία με τη γεωργία δεν είναι τυχαία. Προκύπτει μέσα από έναν αγροτικό τομέα με ευκαιρίες ανάπτυξης, ο οποίος μαστίζεται εδώ και χρόνια από χαμηλή παραγωγικότητα αλλά και μικρή διείσδυση στις ξένες αγορές.

«Η γεωργία είναι στο DNA της Ελλάδας. Ολοι έχουμε κάποιον από την ευρύτερη οικογένεια που να έχει επαφή με το χωράφι, το έχει ζήσει και ενδεχομένως γνωρίζει τα προβλήματά του», λέει στην «Κ» ο Κωνσταντίνος Κανδύλας, συνιδρυτής και CEO της ελληνικής Terra Robotics από το Κιλκίς. Από την άλλη, η ανάδειξη αρκετών νέων μηχανικών δημιουργεί τις συνθήκες για το ιδανικό «πάντρεμα» μεταξύ τεχνολογίας και γεωργικού τομέα. «Υπάρχει μια οικειότητα με το χωράφι. Επίσης, επειδή οι επόμενες γενιές μορφώνονται, αρκετοί γίνονται μηχανικοί. Υπάρχει έτσι "έμφυτη" εμπειρία μέσω της οποίας μπορούμε να λύσουμε προβλήματα». Η ομάδα από το Κιλκίς αναπτύσσει και συναρμολογεί το προϊόν της στη Θεσσαλονίκη. Πρόκειται για έξυπνο γεωργικό εργαλείο, το οποίο τοποθετείται ως παρελκόμενο στα τρακτέρ ή πίσω από αυτόνομα ρομπότ και πραγματοποιεί βιολογική ζιζανιοκτονία με τη χρήση λέιζερ. Το γεωργικό παρελκόμενο περνάει πάνω από το χωράφι και με τη χρήση AI σκανάρει το έδαφος, εντοπίζει τα ζιζάνια και ανακατευθύνει τις δεσμίδες λέιζερ ώστε να τα κάψει. Πριν από λίγες ημέρες η ομάδα ταξίδεψε μέχρι τη Γαλλία, στη Ναντ και την Ανζέρ. «Διοργανώσαμε demo days και ενημερώναμε για την τεχνολογία μας», μεταφέρει στην «Κ», προσθέτοντας ότι υπάρχουν προοπτικές ανάπτυξης στην Ελλάδα εταιρειών που λύνουν προβλήματα στον αγρό. Ο λόγος; «Εχουμε στη χώρα ένα απίστευτο πεδίο δοκιμών, αφού στο έδαφός της μπορεί να "τεσταριστεί" οποιαδήποτε τεχνολογία. Ετσι αναπτύξαμε κι εμείς το προϊόν μας». Αντίστοιχες ευκαιρίες διακρίνει και ο κ. Ευαγγελόπουλος. «Η Ελλάδα έχει το ιδανικό έδαφος για να δημιουργηθούν εταιρείες που θα μπορούν να τεστάρουν τα προϊόντα τους πολύ γρήγορα και φθηνά, σε διαφορετικές συνθήκες, ώστε μετά αυτά να ταξιδέψουν στο εξωτερικό. Περίπου ό,τι κάναμε κι εμείς. Ωστόσο, θα μπορούσαν να έρθουν και εταιρείες του εξωτερικού να επιλέξουν την Ελλάδα για τις δοκιμές τους». Οπως τονίζει, η χώρα μας έχει όλων των ειδών τα εδάφη και σχεδόν όλων των ειδών τις καλλιέργειες. «Ολες τις καλλιέργειες μεγάλων εκτάσεων και υψηλής αξίας μπορούμε να τις έχουμε στην Ελλάδα. Επίσης, το πλεονέκτημα είναι ότι αυτές βρίσκονται σε κοντινή απόσταση». Η χώρα μας, κατά τον ίδιο, μπορεί να ακολουθήσει «το παράδειγμα της Χιλής». Αν και οι αγροτικοί κλήροι στην Ελλάδα είναι μικροί, μπορούμε να στραφούμε σε καλλιέργειες υψηλής αξίας (π.χ. δαμάσκηνα), να δημιουργηθούν οικοτεχνίες για την αποξήρανσή τους και να εξάγονται..

«Φρέσκο» χρήμα για τις νεοφυείς

Από το μηχανουργείο της στη Σίνδο ξεκίνησε να φτιάχνει το ρομπότ - αγρότη η νεοφυής εταιρεία Agroverse. Πρόκειται για ηλεκτρικό όχημα που, όπως περιγράφει η ομάδα, λειτουργεί σαν το... Uber.

Αυτό γιατί ο παραγωγός μπορεί να παραγγείλει το ρομπότ απ' όπου βρίσκεται και να αναλάβει αντί εκείνου αγροτικές εργασίες, π.χ. κοπή των χόρτων ή ψεκασμό της καλλιέργειας. «Our robots get the job done», αναφέρει στην ιστοσελίδα της, καθώς συστήνει το ρομπότ της, το οποίο μπορεί να κάνει σχεδόν ό,τι ο αγρότης, χωρίς να είναι απαραίτητη η παρέμβαση ή ακόμη και η φυσική παρουσία του τελευταίου.

Ηδη αυτό έχει αξιοποιηθεί από συνεταιρισμούς, παραγωγούς αλλά και οινοποιία. Σύμφωνα με τον Δημήτρη Κούτρα, συνιδρυτή και διευθύνοντα σύμβουλο της ελληνικής startup, το επόμενο διάστημα η εταιρεία στοχεύει, μέσα και από την ένταξή της στο ΕΣΠΑ, να φτιάξει 15 οχήματα για να τα διαθέσει στη Βόρειο Ελλάδα. Παράλληλα, η τεχνολογία της μπορεί να αξιοποιηθεί και για εφαρμογές εκτός αγρού. «Μας έχουν προσεγγίσει προκειμένου να αξιοποιηθεί για τεχνολογίες διττής χρήσης. Δηλαδή, το ρομπότ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αντιπυρικές ζώνες, αλλά και για τη συντήρηση στρατοπέδων ή τη μεταφορά εφοδίων», επισημαίνει ο ίδιος στην «Κ».

Η Augmenta έκλεισε συμφωνία με την CNH Industrial, έναν από τους μεγαλύτερους κατασκευαστές τρακτέρ παγκοσμίως, ενώ ήδη πουλάει το σύστημά της σε 27 χώρες.

Τη σκυτάλη έπειτα παίρνει η EdenCore, τεχνοβλαστός του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, η οποία ιδρύθηκε πριν από περίπου τέσσερα χρόνια από τον υποψήφιο διδάκτορα Νίκο Μυλωνά και τον καθηγητή Σπύρο Φουντά. Το σύστημά της, «Viewer», που τοποθετείται μπροστά στα τρακτέρ, εντοπίζει ασθένειες, βοηθάει στην επιλογή ποσότητας φυτοφαρμάκων και κάνει εκτίμηση της δυνατότητας παραγωγής των καλλιεργειών. Με τη χρήση του, η εταιρεία είχε εκτιμήσει ότι οι παραγωγοί μπορούν να μειώσουν έως και 25% τη χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων, ενώ προβλέπει με ακρίβεια άνω του 90% τις δυνατότητες τελικής παραγωγής των καλλιεργειών, ακόμη και τρεις μήνες πριν από τη συγκομιδή.

Η τεχνολογία «σαρώνει» καλλιέργειες υψηλής αξίας, από αβοκάντο και μάνγκο μέχρι μπλούμπερις, μήλα, ροδάκινα και νεκταρίνια. Τα οφέλη της έχουν διακρίνει ήδη μεγάλοι παραγωγοί από την Ευρώπη (Ιταλία, Γερμανία κ.λπ.), αλλά και από ΗΠΑ, Αργεντινή και Χιλή, όπου έχει πουλήσει το σύστημά της.

Πάντως, αν και οι επενδύσεις παγκοσμίως στην αγροτεχνολογία δείχνουν το τελευταίο διάστημα να κινούνται πτωτικά, εντούτοις οι ελληνικές startups εξακολουθούν να αντλούν κεφάλαια.

Σύμφωνα με πληροφορίες, η EdenCore σύντομα θα προχωρήσει σε νέο γύρο χρηματοδότησης για να αναπτύξει περαιτέρω τεχνολογικά το προϊόν της και να επεκταθεί σε διεθνείς αγορές, ενώ και η Terra Robotics άντλησε πριν από λίγες ημέρες 1,8 εκατ. ευρώ, με τη συμμετοχή venture capital funds αλλά και Ελλήνων ιδρυτών, που άφησαν το δικό τους αποτύπωμα στο μικρό αλλά αναπτυσσόμενο οικοσύστημα καινοτομίας της χώρας.

Οπως εξηγούν εκπρόσωποι του κλάδου, σε μεγάλες αγορές υπάρχει πτώση των επενδύσεων, «διότι σε αυτόν τον κλάδο δεν υπάρχουν πολλά exits, παρόλο που είναι Νο1 τομέας όσον αφορά την ανάγκη για να βρεθούν λύσεις. Μην ξεχνάμε πως το χωράφι καλλιεργείται με καλλιεργητικές σεζόν, άρα οι εταιρείες θέλουν περισσότερο χρόνο ώστε η τεχνολογία τους να ωριμάσει. Δεν πετυχαίνουν από τη μια μέρα στην άλλη».

Βαρύς ο νέος πράσινος λογαριασμός

Υψηλό το κόστος μείωσης των εκπομπών ρύπων από ορυκτά καύσιμα για 150.000 ΜμΕ και 1,5 εκατ. νοικοκυριά

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

Στα κράτη-μέλη πετάει η Κομισιόν το «μπαλάκι» μετριασμού των επιπτώσεων σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις από την εφαρμογή του νέου κανονισμού για την απανθρακοποίηση στις οδικές μεταφορές, στα κτίρια και στις μικρές βιομηχανίες, ΣΕΔΕ ΙΙ (Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών). Από 1.1.2027 τα ορυκτά καύσιμα –δηλαδή βενζίνες, πετρέλαιο, φυσικό αέριο και κάθε άλλο καύσιμο που εκπέμπει ρύπους και χρησιμοποιείται σε κτίρια για θέρμανση, στις οδικές μεταφορές ή σε μικρές βιομηχανίες– θα επιβαρύνονται με κόστος ρύπων, ώστε οι εκπομπές να μειωθούν κατά 42% έως το 2030 σε σχέση με το 2005.

Καθώς πλησιάζει η ημερομηνία εφαρμογής του κανονισμού και αναγνωρίζοντας τις πιέσεις που θα ασκήσει στις τιμές ενέργειας και στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, η Ε.Ε. ανακοίνωσε τη Δευτέρα μια δέσμη επτά παρεμβάσεων –συστάσεων ουσιαστικά– προς τα κράτη-μέλη και την πρόθεσή της για πρόσθετες κατευθύνσεις για τη μείωση της ενεργειακής φορολογίας. «Αναλάβαμε δράση για να μειωθούν οι ενεργειακές τιμές από την πρώτη ημέρα, κυρίως με το σχέδιο δράσης για την οικονομική ενέργεια, που αρχίζει να έχει απτά αποτελέσματα. Ομως, οι τιμές παραμένουν πιο ψηλά από τους ανταγωνιστές μας. Οι πολίτες και οι επιχειρήσεις μας, ιδίως οι ενεργοβόρες, χρειάζονται άμεση ανακούφιση. Είναι κοινή μας ευθύνη μαζί με τα κράτη-μέλη να επιταχύνουμε τις προσπάθειες και να φέρουμε αποτελέσματα σύντομα», δήλωσε ο επίτροπος Ενέργειας κ. Γιόργκενσεν, ανακοινώνοντας χθες τη δέσμη των επτά δράσεων. Προηγουμένως έγινε αποδέκτης διαμαρτυριών αρκετών κρατών-μελών για το κοινωνικό κόστος από την εφαρμογή του ΣΕΔΕ ΙΙ.

Αποδέκτης διαμαρτυριών από φορείς επιχειρήσεων των κλάδων που θα επηρεάσει ο νέος κανονισμός έχει γίνει και η ελληνική κυβέρνηση, καθώς το κόστος που θα υποστούν είναι δυσβάσταχτο, κοντά στο 1 δισ. ευρώ ετησίως για την περίοδο εφαρμογής 2027-2032 και πολύ παραπάνω σε περίπτωση υψηλής διακύμανσης των τιμών CO_2.

Η εφαρμογή του κανονισμού ΣΕΔΕ ΙΙ της Ε.Ε. θα κοστίσει κοντά στο 1 δισ. ετησίως για την περίοδο εφαρμογής 2027-2032.

Η Ε.Ε. ανακοίνωσε τη Δευτέρα δέσμη επτά παρεμβάσεων -συστάσεων ουσιαστικά- προς τα κράτη-μέλη, προκειμένου να μειωθούν οι επιβαρύνσεις που φέρνει η εφαρμογή του κανονισμού ΣΕΔΕ ΙΙ στα ορυκτά καύσιμα.

REUTERS

Εκτιμάται ότι περισσότερες από 150.000 μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα πληγούν από την εφαρμογή του κανονισμού και περισσότερα από 1,5 εκατ. νοικοκυριά τα οποία δυσκολεύονται να καλύψουν τις ενεργειακές και μεταφορικές τους ανάγκες (ευάλωτα ενεργειακά και μεταφορικά νοικοκυριά). Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του Ινστιτούτου Ευρωπαϊκής Ενεργειακής και Κλιματικής Πολιτικής (IEECP), συνολικά οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις της χώρας θα επωμιστούν πρόσθετο κόστος 2 δισ. ευρώ την περίοδο 2027-2032, δηλαδή σχεδόν 330 εκατ. ευρώ τον χρόνο, το οποίο μπορεί να ανέλθει σε 3 δισ. σε περίπτωση υψηλότερων τιμών.

Μια μεταφορική επιχείρηση με μικρά φορτηγά θα επωμιστεί ετησίως επιπλέον κόστος 500 ευρώ, ενώ τα μεγάλα φορτηγά θα έχουν επιπλέον κόστος 2.300 έως 3.800 ευρώ τον χρόνο (στο σενάριο υψηλότερων τιμών CO_2). Τα ταξί θα έχουν αύξηση ετησίως κατά 900 ευρώ και τα λεωφορεία έως 4.000 ευρώ.

Η συνολική επιβάρυνση των καταναλωτών με βάση τις σημερινές τιμές CO_2 (45 ευρώ ο τόνος) και με την υπόθεση ότι η κατανάλωση το 2027 στα καύσιμα θα είναι ίδια με σήμερα, υπολογίζεται από τον Σύνδεσμο Εταιρειών Εμπορίας Πετρελαιοειδών στα 800 εκατ. ευρώ ετησίως.

Με βάση τη σημερινή εκτίμηση της τιμής των δικαιωμάτων εκπομπών, σύμφωνα με τον πρόεδρο του Συνδέσμου Γιάννη Αληγιζάκη, η βενζίνη θα έχει επιβάρυνση 102 ευρώ ανά κυβικό, το πετρέλαιο κίνησης 113 ευρώ ανά κυβικό και το μαζούτ 140 ευρώ ανά κυβικό.

Μόνον τα ευάλωτα ενεργειακά νοικοκυριά της χώρας –1,15-1,17 εκατ. (26,5%)– και ένας αριθμός 448.000-475.000 μεταφορικά ευάλωτων νοικοκυριών (13,9%), σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Green Thank, θα επιβαρυνθούν με κόστος που θα κυμανθεί από 833 εκατ. έως 1,6 δισ. ευρώ την περίοδο 2027-2032 για μέσες τιμές δικαιωμάτων εκπομπών CO_2 45 ευρώ/τόνο και 84 ευρώ/τόνο αντιστοίχως. Σύμφωνα με τις ίδιες εκτιμήσεις, αυτό σημαίνει ότι ο αριθμός των ευάλωτων νοικοκυριών θα διευρυνθεί κατά περίπου 0,9%-1,5% και των μεταφορικά ευάλωτων κατά 1,1% έως 2,1%.

Το ΣΕΔΕ ΙΙ θεσπίστηκε στο πλαίσιο του πακέτου «Fit for 55» για να επιταχύνει την απανθρακοποίηση στους παραπάνω τομείς, οι οποίοι αθροιστικά αντιπροσωπεύουν ένα σημαντικό μερίδιο των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της Ε.Ε. Μέχρι το 2030 το ΣΕΔΕ ΙΙ εκτιμάται ότι θα εξελιχθεί στη μεγαλύτερη αγορά άνθρακα της Ε.Ε., υπερβαίνοντας το ETS1, με εκτιμώμενο όγκο 1,1 δισ. τόνους CO_2, με τις οδικές μεταφορές να συνεισφέρουν πάνω από το ήμισυ του συνόλου. Η Ε.Ε. προκειμένου να μετριάσει τις επιπτώσεις για τους πολίτες της Ευρώπης από τις αυξήσεις του κόστους καυσίμων για θέρμανση, ψύξη και μετακίνηση από την εφαρμογή του ΣΕΔΕ ΙΙ έχει θεσπίσει το Κοινωνικό Κλιματικό Ταμείο, ένα χρηματοδοτικό εργαλείο για τη στήριξη ευάλωτων νοικοκυριών και μικρών επιχειρήσεων για την περίοδο εφαρμογής του, με συνολικό προϋπολογισμό 65 δισ. ευρώ και ελάχιστη συμμετοχή των κρατών-μελών 25%.

Με βάση το σχέδιο δράσης που παρουσιάστηκε στις αρχές του 2025 (Affordable Energy Action Plan), η Κομισιόν θέτει πλέον επτά συγκεκριμένες δράσεις που θα εφαρμοστούν σε στενή συνεργασία με τα κράτη-μέλη για τη μείωση των τιμών. Προτείνονται πλήρης αξιοποίηση του ενισχυμένου πλαισίου κρατικών ενισχύσεων, μεγιστοποίηση της αξιοποίησης κεφαλαίων συνοχής για επενδύσεις στα εθνικά δίκτυα και στην αποθήκευση, διμερή συμβόλαια προμήθειας, επιτάχυνση της αδειοδότησης στις ΑΠΕ, της αποθήκευσης και των δικτύων, διεθνείς διασυνδέσεις και διαφοροποίηση των πηγών φυσικού αερίου μέσω συνεργασίας με αξιόπιστους εταίρους, όπως οι ΗΠΑ, η Νορβηγία και το Κατάρ. Προαναγγέλλει, τέλος, την παρουσίαση σύντομα πρόσθετων κατευθύνσεων για τη μείωση της ενεργειακής φορολογίας.

Ο Χίτλερ παίρνει την εξουσία.
Κάποιοι νομίζουν ότι μπορούν να τον κατευνάσουν.
Τα σύννεφα του πολέμου πυκνώνουν.

Μη χάσετε τον συγκλονιστικό τρίτο τόμο
του πρωτότυπου ιστορικού έργου.

Κυκλοφορεί 2/11

Τα «αγκάθια» στην επέκταση της σεζόν

Φόροι και εισφορές κρατούν κλειστά τα ξενοδοχεία σε μήνες που η πληρότητα δεν είναι ακόμη υψηλή

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Οταν το ζευγάρι των Ελβετών ολοκλήρωσε τις διακοπές του φέτος το καλοκαίρι στο ξενοδοχείο των Κυκλάδων, ήταν τόσο ικανοποιημένο που ζήτησε να κλείσει από φέτος δωμάτιο και για την επόμενη χρονιά. Και μάλιστα νωρίτερα, αρχές Μαΐου, προκειμένου να αποφύγει τις ακραίες θερμοκρασίες του μεσογειακού καλοκαιριού.

Ομως το τμήμα κρατήσεων του μικρού, αλλά πέντε αστέρων, ξενοδοχείου ευγενικά ενημέρωσε ότι το ξενοδοχείο δεν θα ανοίξει πριν από τα τέλη εκείνου του μηνός, αν όχι στις αρχές Ιουνίου. Δεν πρόκειται βεβαίως για μεμονωμένο παράδειγμα ούτε από την πλευρά του ταξιδιώτη ούτε από την πλευρά του ξενοδοχείου. Η ζήτηση για διακοπές «ήλιου και θάλασσας» στη Μεσόγειο αυξάνεται τα τελευταία χρόνια και για τους χειμερινούς μήνες, πόσο μάλλον για την άνοιξη και το φθινόπωρο. Σύμφωνα μάλιστα με μεγάλη κυλιόμενη πανευρωπαϊκή έρευνα που πραγματοποιεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ταξιδιών (ETC), ο ευρωπαϊκός νότος και οι μεσογειακοί προορισμοί όπως η Ελλάδα, η Ιταλία και η Ισπανία βλέπουν φέτος αύξηση της τάξης του 7% στις προτιμήσεις των προθέσεων των Ευρωπαίων για ταξίδια από τώρα έως και τον Μάρτιο. Ειδικότερα, ποσοστό 20% θέλει να ταξιδέψει για να επισκεφθεί κάποια πόλη και 19% για να κάνει διακοπές στη θάλασσα. Προσέξτε: για το διάστημα από τον Οκτώβριο έως και τον Μάρτιο. Κλιματική αλλαγή, καλύτερες τιμές και λιγότερη κίνηση στους προορισμούς είναι μερικοί από τους λόγους που οδηγούν αυτή την τάση. Τάση την οποία εφόσον εκμεταλλευτεί η Ελλάδα θα μπορέσει να «σπάσει» την εποχικότητα του τουρισμού, που αποτυπώνεται στο γεγονός ότι περί το 60% των ταξιδιωτικών εισπράξεων της χώρας πραγματοποιείται στο διάστημα Ιουλίου - Αυγούστου, σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος. Εποχικότητα που υπερφορτώνει τους προορισμούς, δοκιμάζει τις αντοχές των υποδομών και των τοπικών κοινωνιών και περιορίζει την πλήρη απασχόληση στον κλάδο καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Τα περισσότερα ξενοδοχεία, όμως, αποφεύγουν να ανοίξουν νωρίτερα, για παράδειγμα τον Μάρτιο και η όποια διεύρυνση της λειτουργίας τους εντοπίζεται τον Οκτώβριο και τις πρώτες μέρες του Νοεμβρίου μέχρι στιγμής. Γιατί; Μελέτη του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝΣΕΤΕ) που βασίστηκε και σε έρευνα της PwC η οποία δημοσιοποιήθηκε αυτή την εβδομάδα, δείχνει ξεκάθαρα το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας των ελληνικών ξενοδοχείων σε σχέση με εκείνα των άλλων μεσογειακών χωρών. Ανταγωνιστικότητα που επιβαρύνεται από τους υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές, τέλη και ασφαλιστικές επιβαρύνσεις. Με λίγα λόγια, η μελέτη δείχνει ότι κλασικό ελληνικό ξενοδοχείο τεσσάρων αστέρων χωρίς πολύ υψηλή πληρότητα δουλεύει με ζημίες και κατά τους μήνες πριν και μετά την περίοδο του καλοκαιριού, τους λεγόμενους και shoulder months.

Το κλασικό ελληνικό ξενοδοχείο τεσσάρων αστέρων δουλεύει με ζημίες κατά τους μήνες πριν και μετά την περίοδο του καλοκαιριού.

«Αν και η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχει βελτιώσει σημαντικά τη θέση της ως προς τη φορολογική ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων γενικά, δεν συμβαίνει το ίδιο και με τη φορολογία στον τουριστικό τομέα, λόγω υψηλού ΦΠΑ διαμονής και τέλους ανθεκτικότητας, καθώς και μη μισθολογικού κόστους, ιδιαίτερα για τους υψηλότερους μισθούς», αναφέρει το ΙΝΣΕΤΕ.

Το Ινστιτούτο Συνδέσμου Τουριστικών Επιχειρήσεων κάνει λόγο για υπερβάλλουσα φορολογική πίεση που αντιμετωπίζουν τα ελληνικά ξενοδοχεία έναντι των ανταγωνιστών τους, που έχει σημαντικές επιπτώσεις αφενός στην οικονομική βιωσιμότητα κυρίως των πιο αδύναμων επιχειρήσεων, που με μεγάλη συχνότητα απαντώνται –ιδιαίτερα αλλά όχι αποκλειστικά– στους λιγότερο δημοφιλείς προορισμούς και αφετέρου στη συρρίκνωση (σ.σ. εποχικότητα) της τουριστικής περιόδου σε σχέση με τις δυνατότητες της χώρας.

Ως αποτέλεσμα, υπάρχει διαρθρωτική πίεση στη χώρα για υψηλότερες τιμές ώστε να καλύπτονται οι φόροι και τα υπόλοιπα λειτουργικά κόστη, προσθέτει. Εκτιμά δε πως με αυτόν τον τρόπο αποδυναμώνονται τα κίνητρα για αύξηση των αποδοχών και παραγωγικές επενδύσεις, ενώ ταυτόχρονα γίνονται ακριβά τα ξενοδοχεία της χώρας για τους Ελληνες.

Η σύγκριση των φορολογικών και άλλων επιβαρύνσεων έγινε μεταξύ της Ελλάδας και των βασικών ανταγωνιστών της στον τουρισμό, δηλαδή Ιταλία, Ισπανία, Κροατία, Τουρκία, Κύπρο και Πορτογαλία. Για το ελληνικό ξενοδοχείο, συγκεκριμένα, λόγω των υψηλών συντελεστών ΦΠΑ, του τέλους ανθεκτικότητας και του υψηλού μη μισθολογικού κόστους, τα κέρδη προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων (EBITDA) είναι σημαντικά χαμηλότερα από τις δαπάνες για φόρους και εισφορές (αντιστοιχούν μόλις στο 56,9% των δαπανών αυτών), ενώ στην Πορτογαλία τα EBITDA αντιστοιχούν στο 111,9% των ίδιων φόρων και εισφορών και στην Κύπρο είναι σχεδόν τριπλάσια (171,1%).

Ακόμη, το ελληνικό ξενοδοχείο έχει τα χαμηλότερα EBITDA σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες που εξετάζονται και, ενδεικτικά, λαμβάνει έως και 38,4% λιγότερα EBITDA σε σχέση με την Κύπρο. Ειδικότερα, λαμβάνοντας υπόψη ένα συνολικό ημερήσιο κόστος δίκλινου δωματίου στα 150 ευρώ (περιλαμβανομένων όλων των τελών - φόρων), με το 90% της τιμής πακέτου να αφορά τη διαμονή και το 10% την εστίαση, και λαμβάνοντας υπόψη τον μέσο όρο του υψηλότερου και χαμηλότερου φόρου ή τέλους διαμονής για τις χώρες της Ιταλίας, της Ισπανίας, της Πορτογαλίας και της Κροατίας, προκύπτει μεταξύ άλλων ότι η ελληνική ξενοδοχειακή επιχείρηση έχει το χαμηλότερο καθαρό έσοδο. Αξίζει να σημειωθεί επίσης ότι ο εργαζόμενος στην Ελλάδα λαμβάνει το 63,5% του ποσού που κοστίζει στην επιχείρηση, έναντι 76,7% στην Κύπρο, ποσοστό που είναι πάντως βελτιωμένο σε σχέση με το 2015.

Σύμφωνα με μελέτη του ΙΝΣΤΕ, τα ελληνικά ξενοδοχεία έχουν τα υψηλότερα φορολογικά βάρη σε σχέση με άλλα μεσογειακών χωρών.

Φορολόγηση ξενοδοχείων 4*, 2025

	ΕΛΛΑΔΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΚΡΟΑΤΙΑ	ΤΟΥΡΚΙΑ	ΚΥΠΡΟΣ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ
Τέλος διανυκτέρευσης	€10 ανά δωμάτιο	€4,50 ανά πελάτη	€4 ανά πελάτη	€2,30 ανά πελάτη	2% της συνολικής τιμής του καταλύματος	-	€3 ανά πελάτη
Τέλος παρεπιδημούντων	0,75%				0,50%		
ΦΠΑ διαμονής	13%	10%	10%	13%	10%	9%	6%
ΦΠΑ εστίασης	24%	10%	10%	13%	10%	9%	13%

ΠΗΓΗ: ΙΝΣΕΤΕ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ακριβά τα εισιτήρια, γεμάτα τα αεροπλάνα

Της **ΜΑΤΙΝΑΣ ΧΑΡΚΟΦΤΑΚΗ**

Παλαιότερα διαλέγαμε σε ποιον προορισμό θέλουμε να ταξιδέψουμε. Τώρα, συχνά, αποφασίζει η τιμή του εισιτηρίου. Και τα τελευταία χρόνια αυτή η τιμή αποδεικνύεται πιο απρόβλεπτη από ποτέ. Μια ρευστότητα που καταγράφει και η Ευρωπαϊκή Ενωση.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, οι τιμές των αεροπορικών μεταφορών είναι οι πιο ασταθείς, καθώς αντικατοπτρίζουν τη ζήτηση για ταξίδια και την εποχικότητα. Τον Μάιο του 2023 το κόστος των εισιτηρίων ήταν αυξημένο κατά 18,4% σε σχέση με τον Μάιο του 2022, αλλά τον Νοέμβριο της ίδιας χρονιάς οι τιμές υποχώρησαν κατακόρυφα και παρέμειναν ασταθείς τους επόμενους μήνες. Τον Νοέμβριο του 2024 ο πληθωρισμός στις αεροπορικές μεταφορές ανέβηκε στο 10%, ενώ τον Απρίλιο του 2025 αυξήθηκε κατά 13,8%.

Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον διακυμάνσεων, η αναζήτηση μιας φθηνότερης πτήσης συχνά αποτελεί γρίφο για δυνατούς λύτες στη διεθνή αγορά των ταξιδιών. Αλλωστε, πολλοί υποστηρίζουν ότι η εποχή των σχεδόν τζάμπα ναύλων έχει μάλλον τελειώσει μετά την επιστροφή στην κανονικότητα από την πανδημία. Και, όπως φαίνεται, οι τιμές δεν εξαρτώνται από έναν μόνο παράγοντα, αλλά από έναν συνδυασμό διαφορετικών συνθηκών.

Συνήθως η τιμολόγηση των αεροπορικών εισιτηρίων καθορίζεται από αλγορίθμους που λαμβάνουν υπόψη τη ζήτηση. Η επιλογή ημερομηνιών εκτός αιχμής, η ευελιξία ως προς τον προορισμό ή η προσθήκη ενδιάμεσων σταθμών μπορούν να οδηγήσουν σε καλύτερους ναύλους. Σημαντικό ρόλο παίζει επίσης ο χρόνος αγοράς: όσο πιο κοντά στην ημερομηνία της πτήσης, τόσο πιθανότερο είναι το εισιτήριο να είναι ακριβότερο.

Ταυτόχρονα, πολλές αεροπορικές προχωρούν κατά τη διάρκεια του έτους σε προσφορές, δίνοντας τη δυνατότητα στους ταξιδιώτες να κλείσουν πτήσεις με σημαντικές εκπτώσεις. Ωστόσο, αφορούν περιορισμένο αριθμό θέσεων και δεν αποτυπώνουν τη συνολική εικόνα της αγοράς.

Στην ανοδική πορεία του κόστους των αερομεταφορών δεν εξαιρείται ούτε η Ελλάδα, που παραμένει στο επίκεντρο του ευρωπαϊκού τουριστικού προϊόντος.

Καθώς η θερινή σεζόν έχει φθάσει στο τέλος της, αξίζει να δούμε πώς κινήθηκαν οι τιμές των αεροπορικών εισιτηρίων από και προς τη χώρα μας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η καλοκαιρινή περίοδος, όπου σημειώνεται η υψηλότερη ζήτηση και ενισχύεται ο ανταγωνισμός.

Αν και είναι δύσκολο να καθοριστεί με σαφήνεια το ποσοστό, οι επαγγελματίες του κλάδου των ταξιδιών ανέφεραν με βεβαιότητα ότι καταγράφηκε άνοδος σε σχέση με το καλοκαίρι του 2024. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, οι τιμές αυξήθηκαν τουλάχιστον κατά 15% σε σχέση με πέρυσι, κυρίως σε δρομολόγια από δημοφιλείς πόλεις όπως το Λονδίνο, το Παρίσι, η Ρώμη, η Μαδρίτη και το Αμστερνταμ. Αυτό δεν προκαλεί εντύπωση, καθώς από την Ευρώπη προέρχεται ο κυριότερος όγκος των τουριστών που επισκέπτεται τη χώρα μας και επομένως οι συγκεκριμένες γραμμές εμφανίζουν μεγάλη απήχηση. Αυτή η αύξηση έρχεται να προστεθεί στις ανατιμήσεις των δύο προηγούμενων ετών.

Εποχικότητα και ζήτηση για ταξίδια επηρεάζουν τις τιμές των αεροπορικών εισιτηρίων, που είναι οι πιο ασταθείς, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat.

«Παρότι οι τιμές έχουν ακολουθήσει την ανιούσα, τα αεροπλάνα έρχονται γεμάτα», σημειώνει στην «Κ» ο πρόεδρος του Συνδέσμου των εν Ελλάδι Τουριστικών και Ταξιδιωτικών Γραφείων Νικόλας Κελαϊδίτης, ο οποίος εκτιμά ότι η ανοδική τάση στα ναύλα θα συνεχιστεί και το 2026, αλλά με πιο περιορισμένο ρυθμό. Επισημαίνεται ότι η χώρα μας ενδέχεται να εμφανίζει λίγο υψηλότερες τιμές λόγω γεωγραφικής θέσης, καθώς τα αεροπλάνα διανύουν μεγαλύτερες αποστάσεις και εκτελούν λιγότερα δρομολόγια ημερησίως. Ενα ακόμη στοιχείο είναι ότι η χώρα δεν διαθέτει σιδηροδρομικό δίκτυο σύνδεσης με την υπόλοιπη Ευρώπη, που θα μπορούσε να προσφέρει μια εναλλακτική λύση σε ορισμένες περιπτώσεις.

Από την άλλη, ευχάριστη έκπληξη για την τσέπη των καταναλωτών αποτέλεσε φέτος η αμερικανική γραμμή, καθώς παρατηρήθηκε ακόμη και κατά τους καλοκαιρινούς μήνες μείωση των τιμών σε σχέση με το 2024. Αυτό αποδίδεται κυρίως στο γεγονός ότι ενισχύθηκαν τα προγραμματισμένα απευθείας αεροπορικά δρομολόγια προς τις ΗΠΑ σε 103 την εβδομάδα, έναντι 82 πέρυσι και 67 το 2023. Ο συνωστισμός απευθείας πτήσεων οδήγησε σε μείωση των ναύλων από 10% έως 20% σε σχέση με πέρυσι στις τιμές των αεροπορικών εισιτηρίων από τις ΗΠΑ προς την Ελλάδα, με τη μεγαλύτερη πτώση να εντοπίζεται στα δρομολόγια με ενδιάμεσο σταθμό.

Το κόστος της παράνομης στάθμευσης

Του δρος **ΤΑΣΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΑΤΟΥ**

Παρανόμως σταθμευμένα οχήματα εν μέση οδώ, επί των κεντρικότερων λεωφόρων Αθήνας και Θεσσαλονίκης, στις στροφές λεωφορείων, στις διαβάσεις πεζών, μοτοσικλέτες πάνω στα πεζοδρόμια και στους πεζοδρόμους, διπλοπαρκαρισμένα, τριπλοπαρκαρισμένα, εσχάτως και ηλεκτρικά πατίνια παρατημένα κυριολεκτικά όπου να 'ναι. Η παράνομη στάθμευση ήταν ανέκαθεν πληγή στην Ελλάδα, αλλά τα τελευταία χρόνια η κατάσταση έχει ξεφύγει από κάθε έλεγχο.

Ας αρχίσουμε από τα αυτονόητα: η παράνομη στάθμευση αποτελεί μια βαθιά αντικοινωνική συμπεριφορά: κάποιος ή κάποια που διαθέτει αρκετό θράσος για να γράψει τον νόμο στα παλαιότερα των υποδημάτων του, κάνει τη δουλειά του αδιαφορώντας για το κόστος χρόνου (και ψυχικής ηρεμίας) που προκαλεί στους συμπολίτες του. Μια ακυρωμένη λωρίδα επειδή κάποιος θρασύς παρκάρει «για λίγο» για να κάνει τη δουλειά του σημαίνει ότι εκατοντάδες ή και χιλιάδες άλλοι θα αργήσουν στη δική τους δουλειά.

Οι δικαιολογίες γι' αυτή τη συμπεριφορά αφθονούν: κάποτε φταίει που δεν έχουμε αρκετές θέσεις σε σταθμούς αυτοκινήτων. Φταίει, αλλά κι όταν έχουμε οι περισσότεροι προτιμούν κατ' επιλογήν το δωρεάν. Και δεν είναι ότι το πρόβλημα υπάρχει μόνο στην Αθήνα που δεν έχει αρκετό χώρο για όλους, θα βρει κανείς παράνομα σταθμευμένα οχήματα και πάνω στην πλατεία του τελευταίου χωριού διότι ο ιδιοκτήτης τους βαριέται να περπατήσει λίγα μέτρα παραπάνω. Κάποτε φταίει ότι δεν είναι επαρκώς ακριβή και συχνά τα μέσα μαζικής μεταφοράς. Τα ΜΜΜ, πράγματι, πολύ απέχουν από το να είναι ικανοποιητικά, αλλά έχει κανείς παρατηρήσει λιγότερο παράνομο παρκάρισμα στις περιοχές που εξυπηρετούνται ακόμη κι από το ακριβέστερο μέσο, το μετρό; Κάποτε επικαλούμαστε τον μύθο ότι είναι ίδιον της φυλής μας η αναρχία. Η απείθεια στους νόμους όμως δεν είναι εγγεγραμμένη στο DNA, οι ίδιοι αυτοί Ελληνες (ή και ξένοι) που παρκάρουν όπου να 'ναι στην Ελλάδα, σε μια ευνομούμενη χώρα δεν θα το αποτολμούσαν διότι ξέρουν ότι υπάρχει η βεβαιότητα μιας ποινής. Η απάντηση είναι καταθλιπτικά απλούστερη: παρκάρουν παράνομα διότι μπορούν. Με άλλα λόγια, η συνήθεια αυτή επικρατεί διότι η πολιτεία παρουσιάζει πρωτοφανή για ευρωπαϊκή χώρα αδυναμία, ή απροθυμία, να την ελέγξει με τη συστηματική επιβολή ποινών. Τονίζεται η λέξη συστηματική: η δημιουργία κουλτούρας ευνομίας προϋποθέτει τη συνέπεια στην επιβολή ποινών. Στην Ελλάδα η παράβαση έχει μια μικρή πιθανότητα μόνο να επισύρει ποινή και μια ακόμη μικρότερη πιθανότητα να πληρωθεί αυτή η ποινή, γεγονός που λειτουργεί ως κίνητρο ενθάρρυνσης της παραβατικότητας.

Κάποιος θρασύς παρκάρει «για λίγο» για να κάνει τη δουλειά του και εκατοντάδες ή και χιλιάδες άλλοι θα αργήσουν στη δική τους δουλειά.

Μπορεί εκ πρώτης όψεως αυτό να ακούγεται μόνον ως ένα θέμα καθημερινότητας, ωστόσο πρόκειται για ζήτημα με σοβαρές αμιγώς οικονομικές συνέπειες. Πρώτον, η παράνομη στάθμευση, διά της μείωσης της μεταφορικής ικανότητας των δρόμων και της συνεπαγόμενης κυκλοφοριακής συμφόρησης, προκαλεί την απώλεια ενός τεράστιου αριθμού εργατοωρών. Δεύτερον, η ίδια η κίνηση αλλά και οι κύκλοι που κάνουν οι οδηγοί για να βρουν θέση αυξάνουν σημαντικά την ποσότητα καυσίμων που δαπανώνται. Αυτό, πέραν του οικονομικού κόστους, αυξάνει και την ατμοσφαιρική και ακουστική ρύπανση, παράμετρος που επίσης έχει οικονομικό κόστος. Τρίτον, η απουσία ποινών παροτρύνει ακόμη περισσότερους να χρησιμοποιούν το Ι.Χ. τους για αστικές μετακινήσεις: αν ήξεραν ότι θα αντιμετωπίσουν –με βεβαιότητα και όχι μικρή πιθανότητα– ποινές, πολλοί δεν θα το έπαιρναν καθόλου και θα μετακινούνταν με τα ΜΜΜ, ποδήλατο ή τα πόδια, όλα τους πολύ πιο αποδοτικοί οικονομικά τρόποι μεταφοράς. Αυτό θα αύξανε και την πίεση προς τις κυβερνήσεις να παρέχουν καλύτερα ΜΜΜ σε σχέση με τη σημερινή κατάσταση. Τέταρτον, η απουσία ποινών στους παράνομους δημιουργεί αίσθημα αδικίας αλλά και οικονομικό κόστος στους νόμιμους, οι οποίοι π.χ. πληρώνουν για μία θέση στάθμευσης μόνο και μόνο για να βλέπουν τους παράνομους να κάνουν ταχύτερα –και δωρεάν– τη δουλειά τους. Πέμπτον, για να αντιμετωπιστεί ο κυκλοφοριακός φόρτος που προκαλείται και από την παράνομη στάθμευση κατασκευάζονται παρακαμπτήριες οδοί, λεωφόροι και σήραγγες κόστους εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ. Ωστόσο, αν η παράνομη στάθμευση δεν καταπολεμηθεί, οι νέες οδοί θα αυξήσουν το κίνητρο για τη χρήση του Ι.Χ. για τις αστικές μετακινήσεις, άρα κι αυτές θα μπλοκάρουν κάποια στιγμή και θα χρειαστούμε νέες οδούς για να τις ανακουφίσουμε κ.ο.κ. Κατά καιρούς ακούγονται εκτιμήσεις ότι οι νέες γενιές δεν προτιμούν τα αυτοκίνητα, έχουν οικολογική συνείδηση κ.τ.λ. Τα αριθμητικά δεδομένα όμως ουδόλως επαληθεύουν αυτές τις εκτιμήσεις: ο αριθμός των Ι.Χ. εν κυκλοφορία είναι μεγαλύτερος από ποτέ και κάθε χρόνο αυξάνεται κατά περίπου 5%. Οδηγούμαστε με μαθηματική ακρίβεια σε... ακινησία. Εκτον, και ίσως το σημαντικότερο μακροπρόθεσμα, αυτή η εικόνα ανομίας πλήττει σοβαρά τη φήμη της χώρας ως επενδυτικού προορισμού και την ικανότητά της να προσελκύσει παραγωγικές και καινοτόμες επενδύσεις.

Θα αναρωτηθεί κάποιος καλόπιστος, ποια είναι η λύση λοιπόν; Κατ' αρχάς η λύση είναι να κάνει η Αστυνομία τη δουλειά της με μεθοδικό τρόπο και όχι αποσπασματικά. Το επιχείρημα ότι η Αστυνομία δεν έχει αρκετό προσωπικό είναι αναληθές: έχουμε μία από τις υψηλότερες αναλογίες αριθμού αστυνομικών ανά κάτοικο στην Ευρώπη. Εάν αυτοί οι αστυνομικοί κάνουν άλλες δουλειές από αυτές για τις οποίες τους πληρώνει ο φορολογούμενος, είναι καθήκον της ηγεσίας της να το αλλάξει αυτό. Επιπλέον, η τεχνολογία παρέχει πολύ αποτελεσματικές και πολύ φθηνές λύσεις για τον έλεγχο της παράνομης στάθμευσης: αρκεί μια κάμερα με λογισμικό τεχνητής νοημοσύνης για να εντοπίζει τον παραβάτη και να του στέλνει και την κλήση κατευθείαν στο κινητό του. Αρκεί ένας αστυνομικός που θα σαρώνει μια λεωφόρο και θα γράφει για να την απαλλάξει από το άγος. Η βασικότερη προϋπόθεση λοιπόν είναι η ύπαρξη πολιτικής βούλησης να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα, ακόμη κι αν ξεβολευτούν κάποιοι. Εφόσον το πρόβλημα αφέθηκε να γιγαντωθεί, δεν αναμένεται ότι θα λυθεί σε ένα βράδυ, αλλά ας αρχίσει η επιβολή του νόμου από τα σημεία που η παράνομη στάθμευση προκαλεί τη μεγαλύτερη βλάβη στην κυκλοφορία και όχι από το στενάκι κάτω από το σπίτι του βουλευτή / υπουργού / προέδρου κ.τ.λ. Κάποιες πρόσφατες πρωτοβουλίες της κυβέρνησης και συγκεκριμένων δήμων κινούνται στη σωστή κατεύθυνση, αλλά θα απαιτηθούν συνέπεια και συνέχεια.

Η δημιουργία κουλτούρας συμμόρφωσης είναι μόνο το πρώτο βήμα: σε βάθος χρόνου πρέπει αφενός να αυξηθεί ο αριθμός των διαθέσιμων θέσεων στάθμευσης, αφετέρου να αποθαρρυνθεί η χρήση Ι.Χ. στις περιπτώσεις που αυτό δημιουργεί κοινωνικό και οικονομικό κόστος. Σε πολλές πόλεις του εξωτερικού το αυτοκίνητο απαγορεύεται εντελώς σε κάποιες ζώνες ή επιβάλλονται διόδια. Τελικά θα μπορούσαμε να σκεφθούμε η δυνατότητα χρήσης Ι.Χ. να συνδεθεί με την ύπαρξη θέσης στάθμευσης γι' αυτό.

Ο δρ Τάσος Αναστασάτος είναι επικεφαλής οικονομολόγος του ομίλου της Eurobank.

Ιδρύουν εταιρείες για λιγότερο φόρο από ενοίκια

Εφτασαν τις 71.000 οι εταιρείες που είναι υπόχρεες σε ΕΝΦΙΑ, από 54.000 το 2019 – Σε ποιες περιπτώσεις συμφέρει η λειτουργία νομικών προσώπων

Του **ΘΑΝΟΥ ΤΣΙΡΟΥ**

Αυξάνονται και πληθύνονται τα νομικά πρόσωπα με ιδιόκτητη ακίνητη περιουσία, με τον αριθμό τους να σπάει για πρώτη φορά το φράγμα των 70.000 μέσα στο 2025. Χρόνο με τον χρόνο, 2.000 με 3.000 νέες εταιρείες εμφανίζονται «υπόχρεες» σε καταβολή ΕΝΦΙΑ και αυτό οδηγεί στη διαρκή αύξηση του συγκεκριμένου φόρου που καταβάλλεται από εταιρείες. Το 2019 όλα τα νομικά πρόσωπα της χώρας πλήρωναν 465 εκατ. ευρώ τον χρόνο και το 2025 το ποσό ξεπέρασε τα 565 εκατ. ευρώ. Ενώ λοιπόν οι επιχειρήσεις ήταν υπόχρεες να καταβάλλουν κάτω από το 20% του συνολικού βεβαιωθέντος ποσού από ΕΝΦΙΑ μέχρι και το 2021, το ποσοστό έχει ήδη ανέβει στο 25%, με συνεχιζόμενη ανοδική τάση. Για τις επιχειρήσεις δεν έχει υπάρξει καμία ευνοϊκή αλλαγή στον τρόπο υπολογισμού του φόρου κατοχής ακινήτων όλα αυτά τα χρόνια, σε αντίθεση με τα μέτρα που έχουν νομοθετηθεί για τα φυσικά πρόσωπα-ιδιοκτήτες. Ετσι, η διαρκής αύξηση στον αριθμό των υποχρέων συνδέεται όχι μόνο με τη λειτουργία νέων εταιρειών που έχουν ιδιόκτητα ακίνητα, αλλά και με την αναζήτηση τρόπων περιορισμού του φόρου στο εισόδημα από ακίνητα. Το νομικό πρόσωπο, στο εισόδημα από ενοίκια πληρώνει 22% φόρο οριζοντίως, ανεξαρτήτως ποσού, ενώ αναγνωρίζονται και τα έξοδα που συνδέονται με τη δραστηριότητα αξιοποίησης. Στα φυσικά πρόσωπα, οι συντελεστές –και μετά τις μειώσεις που ενεργοποιούνται από αρχές του 2026– εξακολουθούν να φτάνουν στο 45%, κάτι που σημαίνει ότι ειδικά για έχοντες υψηλά εισοδήματα από ενοίκια, η φορολόγηση στο όνομα φυσικού προσώπου από ένα επίπεδο και πάνω είναι ασύμφορη. Η κλίμακα φορολόγησης του εισοδήματος από ενοίκια όπως ισχύει μέχρι σήμερα (με συντελεστή 15% για τις πρώτες 12.000 ευρώ, 35% για τις επόμενες 23.000 ευρώ και 45% αν το συνολικό εισόδημα ξεπερνάει τις 35.000 ευρώ) «πιάνει» μέσο συντελεστή φορολόγησης 22% από τις 19.000 ευρώ και πάνω. Δηλαδή, όποιος έχει εισόδημα 19.000 ευρώ πληρώνει 4.250 ευρώ τον χρόνο σε φόρο εισοδήματος, είτε το εισόδημα φορολογείται με την κλίμακα των φυσικών προσώπων είτε με τον συντελεστή των νομικών προσώπων. Από το 2026 ενεργοποιείται η νέα κλίμακα φορολόγησης των ενοικίων, η οποία προβλέπει ότι το τμήμα του εισοδήματος από τις 12.000 έως τις 24.000 ευρώ ετησίως θα φορολογείται με τον συντελεστή 25% (και όχι 35%). Αρα, ευνοούνται όσοι δηλώνουν ενοίκια πάνω από 1.000 ευρώ μηνιαίως. Πλέον, για να φτάσει ο μέσος πραγματικός συντελεστής φορολόγησης στο 22%, το ετήσιο εισόδημα από ενοίκια θα πρέπει να ξεπερνάει τις 27.000 ευρώ. Αρα, στην πράξη, η νέα κλίμακα καθιστά ασύμφορη την αναζήτηση λύσης φορολόγησης του εισοδήματος από ακίνητα για όσους εισπράττουν κάτω από 2.250 ευρώ τον μήνα.

Από το 2026 η νέα κλίμακα φορολόγησης των ενοικίων προβλέπει ότι το τμήμα του εισοδήματος από τις 12.000 έως τις 24.000 ευρώ ετησίως θα φορολογείται με 25%, από 35%.

Τα νομικά πρόσωπα επιβαρύνονται με μεγαλύτερο ΕΝΦΙΑ συγκριτικά με τα φυσικά πρόσωπα, καθώς πέραν του κύριου φόρου πληρώνουν και συμπληρωματικό, ο οποίος επιβαρύνεται με συντελεστές που κυμαίνονται από 0,1% έως και 0,55%. Γι' αυτό και η επιλογή τού να εισπράττεται το εισόδημα από ακίνητα μέσω νομικού προσώπου γίνεται συνήθως από όσους έχουν λαμβάνειν μεγάλα ποσά. Μετά την πανδημία, με την αύξηση των τιμών των ακινήτων, άρα και των αποδόσεών τους που είναι τα ενοίκια, τα εισοδήματα έγιναν πολύ μεγαλύτερα –ανεξάρτητα από το τι έχει αποτυπωθεί μέχρι σήμερα στις φορολογικές δηλώσεις– και αυτό ενδεχομένως δικαιολογεί και την αύξηση στον αριθμό των νομικών προσώπων που πληρώνουν ΕΝΦΙΑ. Τι δείχνει η στατιστική; Το 2019 τα νομικά πρόσωπα που υποχρεούνταν σε καταβολή ΕΝΦΙΑ ήταν 54.443 και το ποσό που καλούνταν να πληρώσουν διαμορφωνόταν στα 465 εκατ. ευρώ. Κάθε χρόνο έκτοτε εμφανίζονταν και 2.000-3.000 νέοι υπόχρεοι: Το 2020 φτάσαμε σε 57.562, το 2022 σε 61.562, το 2024 σε 67.372 και το ρεκόρ ήρθε φέτος με 70.997. Μάλιστα, το 2025 είναι και έτος-ρεκόρ όσον αφορά τον αριθμό νέων υπόχρεων: Από το 2024 στο 2025 προστέθηκαν 3.625 νέα νομικά πρόσωπα με ιδιόκτητη ακίνητη περιουσία, έναντι 3.009 το 2024 και 2.801 το 2023.

Προφανώς δεν κρύβονται πίσω από όλες αυτές τις περιπτώσεις φορολογικά κίνητρα. Η αξιοποίηση ακινήτων βρίσκεται σε άνθηση τα τελευταία χρόνια και αυτό οδηγεί σε συνεχή αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο τομέα. Επίσης, φυσικά πρόσωπα που θέλουν να περιορίσουν τη φορολογική επιβάρυνση επιλέγουν συχνά τη λύση της μεταφοράς του εισοδήματος χωρίς την ίδια την ακίνητη περιουσία. Αυτό γίνεται με «διπλή μίσθωση», καθώς η εταιρεία που φτιάχνει ο ιδιοκτήτης του ακινήτου μισθώνει το ακίνητο καταβάλλοντας το ποσό του συμβολαίου στο φυσικό πρόσωπο και μετά μισθώνει εκ νέου στον πραγματικό ενοικιαστή σε προφανώς υψηλότερο μίσθωμα. Αυτή η πρακτική μπορεί να υποκρύπτει φοροδιαφυγή αν τεκμηριωθεί ότι γίνεται μόνο για λόγους αποφυγής φόρων, κάτι που εξαρτάται από τον φορολογικό έλεγχο.

Το αν και πόσο θα αυξηθούν τα εισοδήματα από ακίνητα το επόμενο διάστημα συνιστά πολύ μεγάλο στοίχημα, ειδικά μετά και την αλλαγή της φορολογικής κλίμακας. Το αναμενόμενο είναι στις φορολογικές δηλώσεις της επόμενης χρονιάς να καταγραφεί μεγάλη αύξηση αν συνυπολογιστεί και το γεγονός ότι τα ενοίκια μέσα στο 2025 έχουν «τρέξει» με ρυθμό αύξησης της τάξεως του 10%. Από την κυβέρνηση αφήνουν ανοιχτό το ενδεχόμενο, αν καταγραφεί σημαντική αύξηση της φορολογητέας ύλης, άρα και των φόρων που θα εισπραχθούν, μέρος αυτών να χρηματοδοτήσει νέες μειώσεις στον φόρο εισοδήματος από ενοίκια για τα φυσικά πρόσωπα, έτσι ώστε να αφορά ακόμη λιγότερους η λύση της είσπραξης των ενοικίων μέσω εταιρείας.

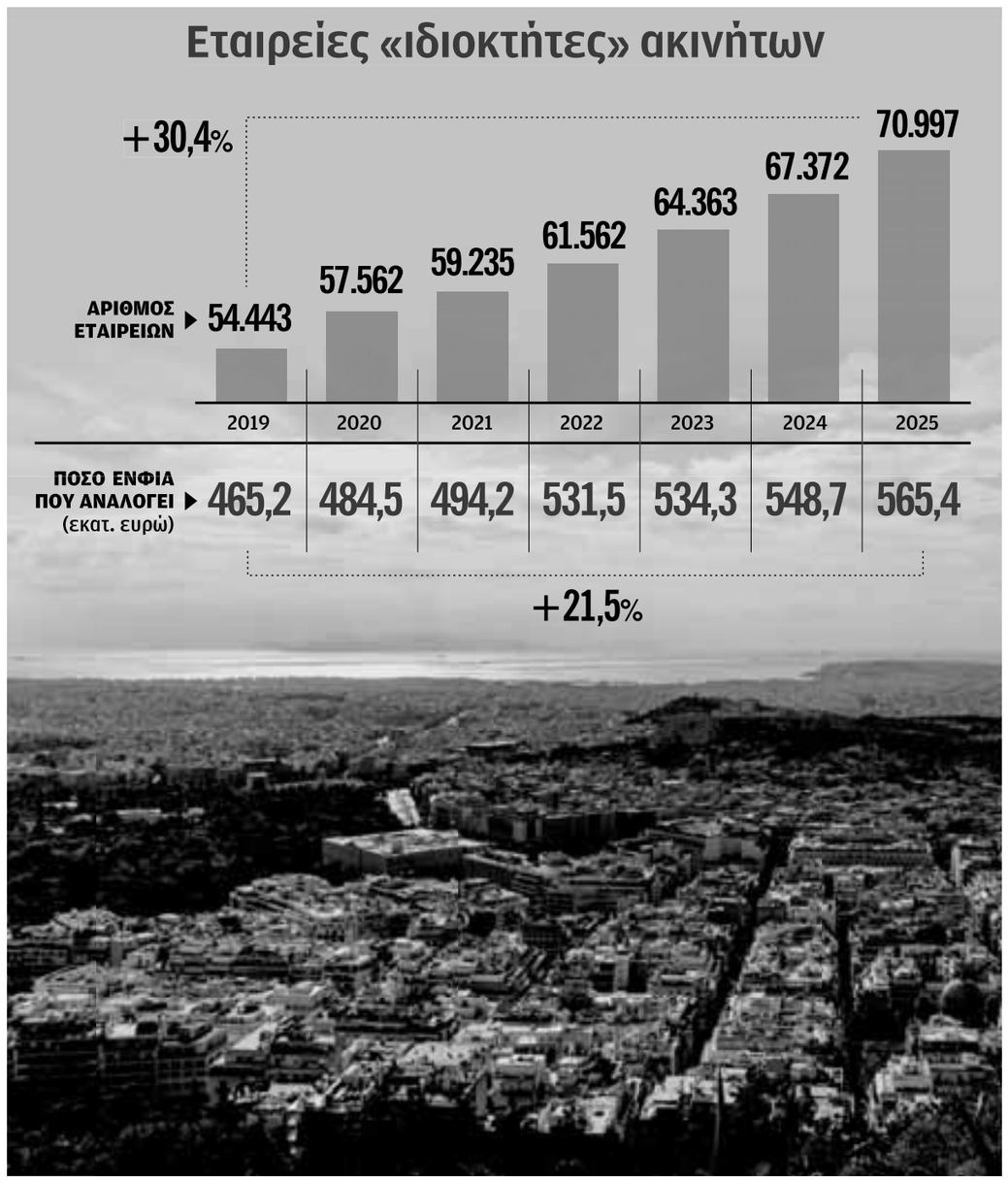

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

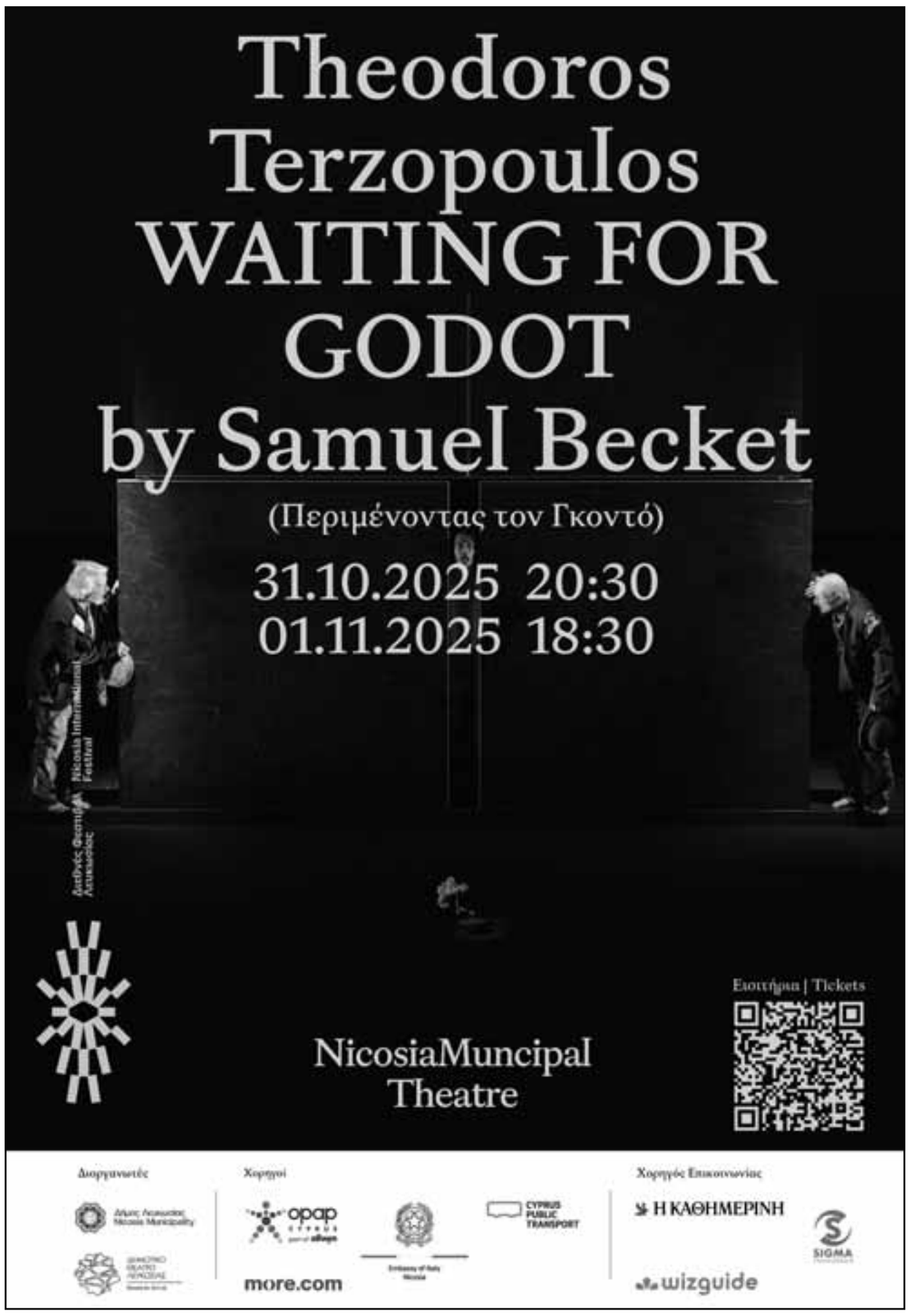

Εκτίναξη τιμών στην πολυτελή κατοικία

Η αύξηση φτάνει το 100% σε πέντε χρόνια – Νέες αγορές σε Ιόνια, Δωδεκάνησα – Μείωση αποδόσεων, ενίσχυση υπεραξιών

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Εως και διπλάσιες είναι οι τιμές πώλησης πολυτελών κατοικιών σήμερα, συγκριτικά με πριν από πέντε χρόνια, αναφέρουν φορείς της αγοράς ακινήτων, δείγμα της αλματώδους ανάπτυξης του συγκεκριμένου τμήματος της αγοράς κατοικίας. «Την τελευταία πενταετία, οι τιμές έχουν διπλασιαστεί, όχι μόνο σε Μύκονο και Σαντορίνη, αλλά και σε ορισμένα νησιά του Ιονίου και των Δωδεκανήσων. Για παράδειγμα, ακίνητα στο Μεγανήσι και στην Κεφαλονιά διατέθηκαν για έως και 20.000 ευρώ το τετραγωνικό μέτρο», ανέφερε ο κ. Γιάννης Ρεβύθης, ιδρυτής και γενικός διευθυντής της Revithis Real Estate, στο πρόσφατο συνέδριο ακινήτων Prodexpo 2025, σημειώνοντας ότι

Συχνά το μεγάλο πρόβλημα είναι ο εντοπισμός του κατάλληλου ακινήτου και όχι η εύρεση αγοραστή, τονίζουν μεσίτες.

οι περισσότεροι αντιμετωπίζουν την αγορά τους αυτή ως επένδυση.

Πάντως, κατά τον κ. Ρεβύθη, οι συνθήκες στην αγορά έχουν καταστεί δυσκολότερες, λόγω των περιορισμών στη δόμηση σε αγροτεμάχια, καθιστώντας τα παλιά κτισμένα ακίνητα περίπου 1.000 τ.μ. πραγματικά διαμάντια για εργολάβους και πωλητές, λόγω της δυνατότητας ανακατασκευής και αναβάθμισής τους. Υπογράμμισε επίσης ότι σε τουριστικούς προορισμούς της ηπειρωτικής Ελλάδας οι τιμές ενοικίασης

Την τελευταία πενταετία οι τιμές έχουν διπλασιαστεί, όχι μόνο σε Μύκονο και Σαντορίνη, αλλά και σε ορισμένα νησιά του Ιονίου και των Δωδεκανήσων. Είναι χαρακτηριστικό ότι ακίνητα στο Μεγανήσι και στην Κεφαλονιά διατέθηκαν για έως και 20.000 ευρώ το τετραγωνικό μέτρο.

φτάνουν ή και ξεπερνούν αυτές των γνωστών θερέτρων της Ιταλίας και της Γαλλικής Ριβιέρας.

«Η αγορά ενοικιαζόμενων κατοικιών δημιουργεί τζίρο δισεκατομμυρίων στην Ελλάδα. Σε αυτή την αγορά, οι τιμές φτάνουν ακόμα και σε 25.000 ευρώ ημερησίως, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά και τις υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες στις κατοικίες».

Με τη σειρά της, η Κατερίνα Μητσοτάκη, διευθύνουσα σύμβουλος της Barnes Greece, σημείωσε ότι οι οι ξένοι αγοραστές έχουν αυξηθεί σημαντικά και προέρχονται πλέον από μια ευρεία γεωγραφική βάση, με πολλούς πλούσιους επενδυτές από τις ΗΠΑ και την Ασία, ένα σχετικά πρόσφατο φαινόμενο. Οι τιμές πώλησης ανά τετραγωνικό σε αυτές τις περιπτώσεις, όπως επισήμανε, ξεπερνούν κατά πολύ τη λογική εκτίμηση ενός ακινήτου. Η κύρια πρόκληση εντοπίζεται στην εύρεση διαθέσιμου ακινήτου και όχι του αγοραστή, καθώς η προσφορά στην Ελλάδα είναι περιορισμένη λόγω της περιορισμένης δυνατότητας δόμησης.

Εν τω μεταξύ, σημαντικές είναι και οι τάσεις στην αγορά πολυτελούς κατοικίας της Αθηναϊκής Ριβιέρας, καθώς, σύμφωνα με στοιχεία της Premier Realty, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σημαντική ζήτηση και από νεότερες ηλικίες αγοραστών.

«Παρατηρούμε έντονη αύξηση του αγοραστικού ενδιαφέροντος από αγοραστές κάτω των 40 ετών», σημειώνει η Κορίνα Σαΐα, διευθύνουσα σύμβουλος της Premier Realty.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της εταιρείας, σήμερα, περίπου ένας στους τέσσερις επενδυτές (20%-25%) στην Αθηναϊκή Ριβιέρα είναι αυτής της ηλικιακής κατηγορίας (κάτω των 40 ετών δηλαδή), ενώ πριν από πέντε χρόνια, το ποσοστό αυτό δεν ξεπερνούσε το 8%-10%. Η εταιρεία αναφέρει ότι οι νέες γενιές, όντας πιο ευέλικτες και με διεθνή προσανατολισμό, αντιμετωπίζουν την κατοικία όχι μόνον ως στέγη, αλλά και ως εργαλείο επένδυσης και τρόπου ζωής. Οι άνθρωποι αυτοί επιλέγουν πολυτελείς κατοικίες με θέα στη θάλασσα και υψηλές προδιαγραφές και κινούνται στην αγορά με προϋπολογισμό 1-5 εκατ. ευρώ.

Ωστόσο, ακριβώς λόγω των όλο και υψηλότερων τιμών στα κεντρικά σημεία του παράκτιου μετώπου (π.χ. Γλυφάδα, Βούλα και Βουλιαγμένη), παρατηρείται στροφή και προς περιοχές που είναι νοτιότερα και πιο απομακρυσμένες, όπως η Ανάβυσσος, το Σούνιο και η Λαυρεωτική. Αλλωστε, εκεί το ποσοστό μελλοντικών υπεραξιών είναι και σημαντικά υψηλότερο. Δημοφιλέστερες κατηγορίες είναι τα πολυτελή διαμερίσματα ή μεζονέτες σε τιμές που κυμαίνονται από 7.500 έως 12.000 ευρώ/τ.μ., ξεπερνώντας ακόμα και τις 13.000 ευρώ/τ.μ., εφόσον πρόκειται για ακίνητα που βρίσκονται δίπλα στη θάλασσα. Ιδιαίτερα έντονη είναι ασφαλώς και η προτίμηση για ενεργειακά αποδοτικά και «έξυπνα» σπίτια, καθώς οι νεότεροι αγοραστές αναζητούν όλο και πιο πολύ κατασκευές που να έχουν χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα και να διαθέτουν θερμομόνωση και φωτοβολταϊκά.

Παράλληλα, ένα ακόμα χαρακτηριστικό στοιχείο είναι η μετατόπιση της επενδυτικής λογικής. Ενώ στο παρελθόν οι επενδυτές επικεντρώνονταν κυρίως στις αποδόσεις (yields) από βραχυχρόνιες μισθώσεις, η νέα γενιά εστιάζει στη μακροχρόνια υπεραξία και διατήρηση πλούτου. Εκτιμάται ότι 60%-70% των αγοραστών κάτω των 40 ετών επενδύουν με στόχο την αύξηση αξίας μέσα στην επόμενη δεκαετία, ενώ μόλις 30%-40% συνεχίζει να δίνει προτεραιότητα στο εισόδημα από ενοικίαση. Οι αποδόσεις έχουν περιοριστεί, αλλά η υπεραξία ενισχύεται και αυτό έχει αλλάξει τον τρόπο που οι νεότεροι αντιλαμβάνονται την αγορά. Η στροφή αυτή σηματοδοτεί την ωρίμανση της αγοράς πολυτελών κατοικιών, με τους επενδυτές να εστιάζουν πλέον περισσότερο στη σταθερότητα, στην ποιότητα και στη διαχρονική αξία, αναφέρει η κ. Σαΐα.

Οι αυξήσεις των τιμών «μίκρυναν» τα σπίτια

Εως 20% λιγότερα τ.μ. μπορούν να αγοράσουν οι δικαιούχοι του «Σπίτι μου ΙΙ» σε σχέση με τον πρώτο κύκλο

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Μέχρι και 20% μικρότερης επιφανείας είναι τα σπίτια που μπορούν να αποκτήσουν οι ενδιαφερόμενοι μέσω του δεύτερου κύκλου του προγράμματος «Σπίτι μου», ως αποτέλεσμα της σημαντικής αύξησης των τιμών πώλησης από την περίοδο που «έτρεξε» το πρώτο πρόγραμμα, δηλαδή από τον Απρίλιο του 2023 έως σήμερα. Πρόκειται για την άμεση επίδραση που είχε το πρόγραμμα στις τιμές πώλησης, λόγω της απότομης αύξησης της ζήτησης για παλιά και προσιτά ακίνητα, χωρίς να υπάρξει κάποια πρόνοια για την αντίστοιχη τόνωση της προσφοράς (π.χ. μέσω ακινήτων του Δημοσίου).

Αυξήσεις 25% σε δύο χρόνια

Είναι χαρακτηριστικό ότι αν οι δικαιούχοι του τρέχοντος προγράμματος «Σπίτι μου ΙΙ» κινηθούν στο ίδιο ανώτατο όριο με το πρώτο πρόγραμμα, δηλαδή τις 200.000 ευρώ, θα διαπιστώσουν ότι τα διαθέσιμα ακίνητα είναι μικρότερα κατά περίπου 15%-20% κατά μέσον όρο, ακριβώς λόγω της αύξησης των τιμών που έχει μεσολαβήσει, η οποία επίσης κινείται μεταξύ 15%-25%.

Με βάση τις τιμές από πραγματικές αγοραπωλησίες που έγιναν μέσω του δικτύου μεσιτικών γραφείων RE/MAX (κι άρα όχι ζητούμενες, όπου συχνά παρατηρούνται υπερβολές), το 2023, όταν άρχισε να «τρέχει» το πρώτο πρόγραμμα, στην περιοχή του Ζωγράφου μπορούσε κανείς να αγοράσει 111 τ.μ. με ένα ποσό 200.000 ευρώ, έναντι μόλις 91 τ.μ. σήμερα με το ίδιο ποσό. Αυτό οφείλεται στο ότι η μέση τιμή πώλησης έχει αυξηθεί κατά 22,5% από τότε μέχρι και σήμερα.

Αντιστοίχως, στη Νέα Σμύρνη, 200.000 ευρώ αγοράζουν 80 τ.μ. σήμερα, έναντι 100 τ.μ., στους Αμπελοκήπους 95 τ.μ., αντί για 117 τ.μ., και στην Αγία Παρασκευή 83 τ.μ., από 95 τ.μ. Στα Εξάρχεια αποκτά κανείς σχεδόν 100 τ.μ., από 125 τ.μ. πριν από μόλις δύο χρόνια.

Υπενθυμίζεται ότι το τρέχον πρόγραμμα προσφέρει τη δυνατότητα άτοκου επιτοκίου για το 50% της αξίας του ακινήτου, για ακίνητα αξίας έως 250.000 ευρώ και ανώτατου ύψους δανείου 190.000 ευρώ.

Τα επιλέξιμα σπίτια θα πρέπει να είναι ηλικίας τουλάχιστον 20 ετών και επιφάνειας έως 150 τ.μ. Αντιθέτως, στον πρώτο κύκλο του προγράμματος, οι δικαιούχοι μπορούσαν να δανειοδοτηθούν (άτοκα μέχρι το 75% της αξίας) μέχρι του ποσού των 150.000 ευρώ και για κατοικίες μέγιστης αξίας 200.000 ευρώ.

Υψηλή ζήτηση

Η «δίψα», πάντως, των αγοραστών για να αποκτήσουν το δικό τους σπίτι είναι πολύ μεγάλη, ακόμα κι αν αυτό σημαίνει ότι θα χρειαστεί να πληρώσουν για ένα ακριβότερο και μικρότερο σπίτι. Με βάση τα στοιχεία που παρουσίασε στο συνέδριο Prodexpo 2025 η υπουργός Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Δόμνα Μιχαηλίδου, σημείωσε ότι το «Σπίτι μου ΙΙ» έχει ήδη επιτύχει απορρόφηση 65%, «ενισχύοντας σημαντικά την αγορά στεγαστικών δανείων». Συγκεκριμένα, μέχρι και το τέλος Σεπτεμβρίου είχαν εγκριθεί σχεδόν 10.000 αιτήσεις (9.994), απορροφώντας το 62,2% του προϋπολογισμού.

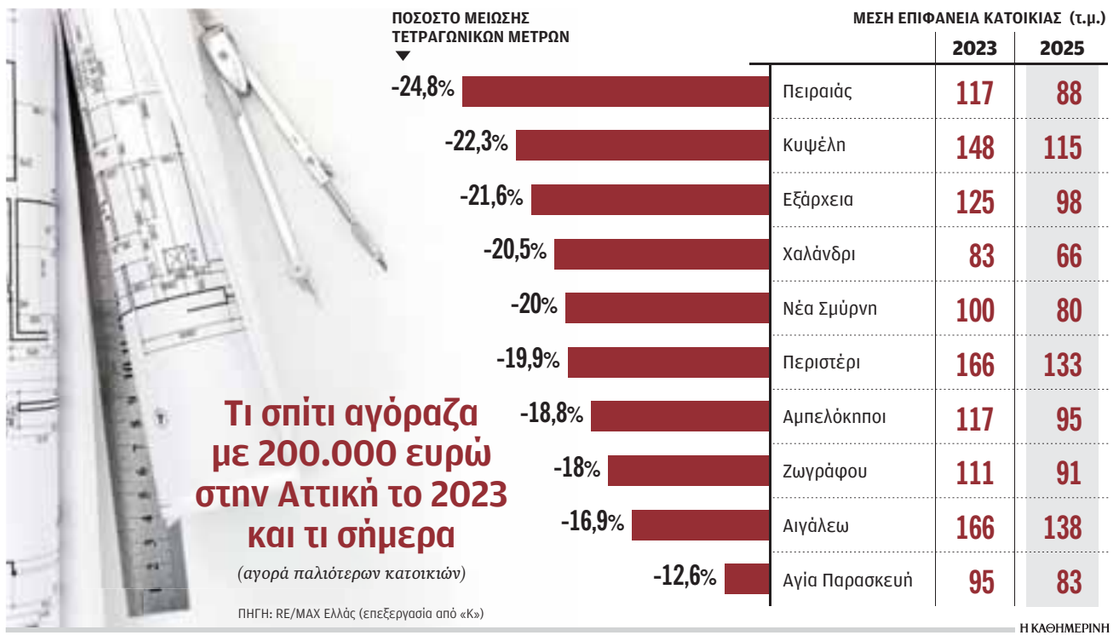

ΜΕΣΗ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ (τ.μ.)	2023	2025
Πειραιάς	117	88
Κυψέλη	148	115
Εξάρχεια	125	98
Χαλάνδρι	83	66
Νέα Σμύρνη	100	80
Περιστέρι	166	133
Αμπελόκποι	117	95
Ζωγράφου	111	91
Αιγάλεω	166	138
Αγία Παρασκευή	95	83

Οι παρενέργειες των προγραμμάτων «Σπίτι μου»

Την άποψη ότι τα προγράμματα «Σπίτι μου» προκάλεσαν στρεβλώσεις στις τιμές, δημιουργώντας πολύ υψηλή ζήτηση για παλιές κατοικίες, εκφράζουν όλο και περισσότερα στελέχη της αγοράς. Οπως εξηγούν, πράγματι το μέτρο συμβάλλει στην αύξηση της ιδιοκατοίκησης, η οποία έχει υποχωρήσει στο ιστορικά χαμηλό επίπεδο του 69% το 2023, από 84,6% το 2005. Ωστόσο, επειδή ακριβώς εφαρμόζεται σε μια περίοδο σημαντικής έλλειψης διαθέσιμων ακινήτων, καταλήγει να αυξάνει σημαντικά τις τιμές πώλησης, εξανεμίζοντας άμεσα το οικονομικό όφελος των αγοραστών από την επιδότηση του επιτοκίου δανεισμού. Στο πρόσφατο συνέδριο ακινήτων Prodexpo 2025, ο κ. Λευτέρης Ποταμιάνος, πρόεδρος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Συλλόγων Μεσιτών Αστικών Συμβάσεων, αναρωτήθηκε «μήπως τελικά θα ήταν προτιμότερο οι άνθρωποι αυτοί να αγόραζαν με κανονικό επιτόκιο, αλλά και με πολύ χαμηλότερη τιμή».

Στο ίδιο συνέδριο ο κ. Κώστας Γεωργάκος, διευθύνων σύμβουλος και συνιδρυτής του μεσιτικού γραφείου Prelevits & Georgakos Real Estate, εκτίμησε ότι τα προγράμματα «Σπίτι μου» έχουν αυξήσει τις τιμές πώλησης 20% κατά μέσον όρο και σε κάποιες περιπτώσεις ακόμα και 30%, δημιουργώντας πρόβλημα σε αρκετούς ενδιαφερομένους. Αντιστοίχως και ο κ. Ανδρέας Πρωτόπαπας, γενικός διευθυντής της FinTHESIS, εταιρείας διαμεσολάβησης για τη χορήγηση στεγαστικών δανείων, επίσης εξέφρασε την άποψη ότι οι τιμές πώλησης αυξήθηκαν λόγω του προγράμματος.

Σύμφωνα με τον κ. Ηλία Παπαγεωργιάδη, επενδυτή και αναλυτή της αγοράς ακινήτων, «το πρόγραμμα "Σπίτι μου ΙΙ" έκανε μεγάλη ζημιά στην αγορά, ώθησε τεχνητά πιο ψηλά τόσο τις τιμές πώλησης όσο και αυτές της ενοικίασης των κατοικιών. Θα ωφεληθούν έως 17.000 πολίτες, όμως εκατοντάδες χιλιάδες άλλοι θα πληρώσουν φουσκωμένες τιμές λόγω στρέβλωσης».

Η μεγάλη επιτάχυνση του ρυθμού ανόδου των τιμών, ειδικά στα σημεία όπου εντοπίζεται μεγαλύτερο απόθεμα επιλέξιμων κατοικιών μέσω του προγράμματος, είναι ακόμα πιο εμφανής αν συγκρίνει κανείς τις ζητούμενες τιμές πώλησης στις αγγελίες, που δείχνουν και τις «υψηλές προσδοκίες» των πωλητών.

Για παράδειγμα, σύμφωνα με τον δείκτη τιμών SPI του Spitogatos.gr, κατά το φετινό τρίτο τρίμηνο, η ετήσια αύξηση της μέσης ζητούμενης τιμής πώλησης στα βόρεια και στα νότια προάστια διαμορφώθηκε στο 7%. Αντιθέτως, στις περιοχές όπου υπάρχουν περισσότερα ακίνητα που μπορούν να αποκτηθούν μέσω του προγράμματος, όπως το κέντρο της Αθήνας και τα δυτικά προάστια, οι τιμές αυξήθηκαν με ετήσιο ρυθμό 12% και 12,5% αντιστοίχως.

Μάλιστα, ειδικά όσον αφορά τα πρώτα τρία δημοτικά διαμερίσματα και δη τις περιοχές πέριξ των μεγάλων κεντρικών αρτηριών (π.χ. Σταδίου, Πανεπιστημίου, Πατησίων, Ακαδημίας κτλ.), η αύξηση έφτασε το 27,4%.

Αντιστοίχως και σε άλλες επιμέρους συνοικίες παρατηρούνται πολύ μεγάλες αυξήσεις, όπως π.χ. η Δραπετσώνα και το Πέραμα, όπου οι τιμές ενισχύθηκαν κατά 26,3% και 26,1% αντιστοίχως, αλλά και το Περιστέρι, όπου η αύξηση της μέσης ζητούμενης τιμής ανήλθε σε 22% σε μόλις 12 μήνες.

Το γεγονός ότι αυτή η εξέλιξη παρατηρείται σε μια περίοδο κατά την οποία συνολικά η αγορά κατοικίας έχει αρχίσει να καταγράφει τα πρώτα σημάδια επιβράδυνσης του ρυθμού ανόδου των τιμών είναι ενδεικτικό της επίδρασης που έχει το πρόγραμμα «Σπίτι μου» στις αξίες, ειδικά στις περιοχές με υψηλότερο απόθεμα παλιών και μη ανακαινισμένων κατοικιών.

Πετρολίνα

Νέα προωθητική ενέργεια Drive and Dine

Η νέα προωθητική ενέργεια της Πετρολίνα, μετατρέπει κάθε συναλλαγή αξίας €25 και άνω σε καύσιμα κίνησης, από τα πρατήρια Petrolina, Agip και Eni, σε μία ξεχωριστή γευστική εμπειρία.

Η ενέργεια περιλαμβάνει εκπτώσεις έως και 50% στα εστιατόρια Pizza Hut, Burger King, Wagamama, Taco Bell, Ταβερνάκι και Caffè Nero, προσφέροντάς σου την ιδανική ευκαιρία για ένα απολαυστικό γεύμα.

Η συλλογή κουπονιών από τα πρατήρια θα ισχύει για έξι βδομάδες, από τις 21 Οκτωβρίου μέχρι τις 30 Νοεμβρίου 2025. Για περισσότερες πληροφορίες και τους όρους και προϋποθέσεις επισκεφθείτε την ιστοσελίδα www.petrolina.com.cy

Public

Ξεκίνησε η δράση «Το Βιβλίο των Σχολείων IV»

Με ιδιαίτερη επιτυχία πραγματοποιήθηκε στις 22 Οκτωβρίου η δημοσιογραφική διάσκεψη που σηματοδότησε την έναρξη της τέταρτης κατά σειρά εκπαιδευτικής δράσης «Το Βιβλίο των Σχολείων», μιας πρωτοβουλίας των Public Κύπρου που έχει πλέον καθιερωθεί ως θεσμός, προάγοντας τη φιλαναγνωσία και τη δημιουργική γραφή στα Δημοτικά Σχολεία. Η δράση, η οποία τελεί υπό την αιγίδα και με την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, φέρνει και φέτος κοντά μαθητές από 13 δημοτικά σχολεία της Κύπρου, οι οποίοι, υπό την καθοδήγηση του διακεκριμένου συγγραφέα παιδικών βιβλίων Πάνου Χριστοδούλου, θα συνδημιουργήσουν ένα συλλογικό παιδικό μυθιστόρημα. Το τελικό βιβλίο θα εκδοθεί και θα κυκλοφορήσει στα καταστήματα Public.

Την εκδήλωση άνοιξε ο Marketing and E-Commerce Director των Public Κύπρου, κ. Γαβριήλ Σάββα, ο οποίος τόνισε ότι η φιλοσοφία των Public βασίζεται στη δημιουργία εμπειριών που εμπνέουν και εκπαιδεύουν. «Στα Public,

δεν περιοριζόμαστε στο να προσφέρουμε προϊόντα. Θέλουμε να προσφέρουμε εμπειρίες που εμπνέουν και το 'Βιβλίο των Σχολείων' είναι ένα ζωντανό παράδειγμα αυτού. Είναι μια πρωτοβουλία που καλλιεργεί τη δημιουργικότητα, τη φαντασία και τις δεξιότητες ζωής των παιδιών. Καινοτομία δεν είναι μόνο η τεχνολογία. Είναι και η παιδεία, η συνεργασία, η έμπνευση», ανέφερε χαρακτηριστικά. Στη συνέχεια, ο Γενικός Διευθυντής των Public Κύπρου, κ. Αντώνης Ματεμτζής, εξέφρασε την ιδιαίτερη χαρά του για τη συνέχιση της δράσης, υπογραμμίζοντας τη βαθιά κοινωνική της διάσταση. Εκ μέρους της υπουργού Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, κας Αθηνάς Μιχαηλίδου, τον χαιρετισμό ανέγνωσε η επιθεωρήτρια Δημοτικής Εκπαίδευσης κα Μαρία Τράγγολα, η οποία εξήρε τη συνέπεια των Public και τη συμβολή της πρωτοβουλίας στην ενίσχυση της φιλαναγνωσίας. Ο συγγραφέας Πάνος Χριστοδούλου, που καθοδηγεί φέτος τα παιδιά στη συγγραφή του νέου βιβλίου, αναφέρθηκε με ενθουσιασμό στη συνεργασία του με τους μαθητές. «Κάθε συνάντηση με τα παιδιά είναι ένα μάθημα ζωής. Στα 13 σχολεία που επισκέφθηκα, είδα παιδιά να εκφράζουν προβληματισμούς, συναισθήματα και ιδέες με ωριμότητα και ευαισθησία. Είναι μοναδική εμπειρία να βλέπεις πώς μέσα από τη συνεργασία γεννιούνται νέες ιστορίες, νέες φωνές, νέες ελπίδες». Η δράση «Το Βιβλίο των Σχολείων IV» θα υλοποιηθεί καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2025-2026, με εργαστήρια δημιουργικής γραφής, εκπαιδευτικά σεμινάρια για εκπαιδευτικούς, και τελική εκδήλωση παρουσίασης του βιβλίου τον Μάιο του 2026.

Τα Public Κύπρου συνεχίζουν έτσι μια παράδοση που συνδυάζει καινοτομία, εκπαίδευση και κοινωνική προσφορά, αποδεικνύοντας πως όταν ο ιδιωτικός και ο δημόσιος τομέας συνεργάζονται με όραμα, μπορούν να αφήσουν ένα πολύτιμο αποτύπωμα στις νέες γενιές.

Cablenet

Νέα συνεργασία με τη RedwolfOgilvy

Η RedwolfOgilvy, ένα από τα κορυφαία γραφεία στον τομέα της διαφήμισης, των δημοσίων σχέσεων και του ψηφιακού marketing στην Κύπρο, ανακοίνωσε την έναρξη της συνεργασίας της με την Cablenet, έναν από τους μεγαλύτερους τηλεπικοινωνιακούς παρόχους στην Κύπρο. Η συνεργασία αυτή αποσκοπεί στην ενίσχυση της εικόνας της Cablenet, την ανάδειξη των υπηρεσιών της και τη στρατηγική της διαφοροποίηση σε μια ιδιαίτερα ανταγωνιστική αγορά.

Επ' αυτού, η στρατηγική ψηφιακή υποστήριξη περιλαμβάνει την αξιοποίηση εργαλείων που διαθέτει η RedwolfOgilvy για την παροχή προηγμένων υπηρεσιών ανάλυσης εμπειρίας και συμπεριφοράς χρηστών, παρακολούθησης πωλήσεων και βελτιστοποίησης αποδόσεων, καθώς και στοχευμένες καμπάνιες σε όλα τα ψηφιακά μέσα με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και τη βελτίωση του conversion rate.

«Είναι χαρά μας που μια τόσο δυναμική εταιρεία όπως η Cablenet εμπιστεύτηκε την ομάδα μας για την επόμενη φάση της επικοινωνιακής της πορείας. Στόχος μας είναι να συμβάλουμε με στρατηγική και δημιουργικότητα στη συνεχή ενδυνάμωση της σχέσης της Cablenet με το κοινό της», δήλωσε η Εκτελεστική Διευθύντρια της RedwolfOgilvy, Μαρία Χριστοδούλου. Από πλευράς Cablenet, ο Αντρέας Πολυβίου, Marketing Manager, δήλωσε: «Στην Cablenet, η επικοινωνία είναι ο τρόπος με τον οποίο δημιουργούμε ουσιαστικούς δεσμούς με τον κόσμο μας. Με τη RedwolfOgilvy έχουμε έναν ισχυρό σύμμαχο για να υλοποιήσουμε το όραμά μας, μέσα από νέους και δημιουργικούς τρόπους».

Η συνεργασία ξεκίνησε επίσημα τον Ιούλιο 2025 και περιλαμβάνει ήδη σχεδιασμό και υλοποίηση προγραμματισμένων και νέων καμπανιών σε ψηφιακά μέσα, καθώς και δράσεων στο πεδίο του Corporate PR.

Lidl Κύπρου

Διακρίθηκε με 22 βραβεία

Η Lidl Κύπρου διακρίθηκε με 22 βραβεία στα Cyprus Responsible Business Awards 2024 και Cyprus Customer Excellence Awards 2024, επιβεβαιώνοντας τη σταθερή της πορεία ως πρότυπο υπεύθυνης επιχειρηματικότητας, κοινωνικής προσφοράς και πελατοκεντρικής στρατηγικής. Με αφορμή τις νέες διακρίσεις, ο Regional Managing Director της Lidl Κύπρου, Βασίλης Λαγογιάννης, δήλωσε: «Οι βραβεύσεις αυτές αποτελούν αναγνώριση της συλλογικής προσπάθειας των ανθρώπων μας να λειτουργεί με υπευθυνότητα, καινοτομία και ανθρωποκεντρική προσέγγιση. Είμαστε περήφανοι που οι δράσεις μας έχουν ουσιαστικό αντίκτυπο στην κοινωνία και στους πελάτες μας. Κάθε βραβείο είναι και μία επιβεβαίωση ότι η κουλτούρα μας χτίζεται καθημερινά – μέσα από κάθε εργασία, κάθε επικοινωνία, κάθε απόφαση που λαμβάνεται με γνώμονα την ευθύνη και τον σεβασμό προς την κοινωνία και το περιβάλλον». Η Lidl Κύπρου συνεχίζει να επενδύει σε πρωτοβουλίες που προάγουν την αειφορία, την κοινωνική συνοχή και την εμπειρία του καταναλωτή, με σταθερό προσανατολισμό στις αξίες της υπευθυνότητας και της εξέλιξης.

Κλείνουν το μάτι σε επαγγελματίες, μικρομεσαίους

Στο τραπέζι χαμηλότερος εταιρικός συντελεστής, κατάργηση ή μείωση τέλους επιτηδεύματος, μικρότερη επιβάρυνση από τον τεκμαρτό τρόπο φορολόγησης

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Τη μείωση της φορολογίας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων καθώς και βελτιώσεις στον τεκμαρτό τρόπο φορολόγησης των επαγγελματιών σχεδιάζει η κυβέρνηση με στόχο να περιορισθούν οι επιβαρύνσεις. Οι αλλαγές αυτές θα εφαρμοσθούν κατά πάσα πιθανότητα στα κέρδη του 2026 που θα φορολογηθούν το 2027, χωρίς ωστόσο το οικονομικό επιτελείο να έχει καταθέσει την πρότασή του στο Μέγαρο Μαξίμου, καθώς πρώτα θα ξεκινήσει διάλογος με τους φορείς της αγοράς προκειμένου να διαπιστωθούν τα προβλήματα και εν συνεχεία να ληφθούν οι οριστικές αποφάσεις. Το «πακέτο» στήριξης που θα ανακοινωθεί εντός του επόμενου έτους ξεκινάει από το ποσό των 700 εκατ. ευρώ (ή 0,3% του ΑΕΠ) και ενδεχομένως να διευρυνθεί ανάλογα με την εξέλιξη των προσπαθειών για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής. Δηλαδή, εφόσον τα έσοδα από τη φοροδιαφυγή ξεπεράσουν τα 2,2 δισ. ευρώ (που έχουν ήδη προϋπολογισθεί) το ποσό που θα διατεθεί θα είναι μεγαλύτερο και δεν αποκλείεται να αγγίζει το 1 δισ. ευρώ.

Όπως ανέφερε ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης (στο ραδιόφωνο του ΣΚΑΪ): «Εγώ αυτό το οποίο ακούω και νομίζω ότι έχει μία βάση, είναι μία σχετικά δικαιολογημένη γκρίνια από μικρομεσαίους επιχειρηματίες, παρά το γεγονός ότι η κυβέρνηση αυτή έχει μειώσει τη φορολογία εισοδήματος, έχει μειώσει τη φορολογία μερισμάτων, έχει μειώσει τη φορολόγηση των εργοδοτικών εισφορών», δείχνοντας ότι οι μικρομεσαίοι παίρνουν σειρά μετά την εφαρμογή του «πακέτου» της ΔΕΘ που ανακοινώθηκε τον περασμένο Σεπτέμβριο. Όπως αναφέρουν κύκλοι του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, θα εξεταστούν όλα τα ζητήματα από μηδενική βάση, επισημαίνοντας ότι όλα θα βρεθούν στο τραπέζι των συζητήσεων. Από τη μείωση των συντελεστών για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις (σήμερα ανέρχεται στο 22% για όλες) μέχρι τη μείωση της προκαταβολής φόρου και τη σταδιακή κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος. Συγκεκριμένα θα εξεταστούν:

• Καθιέρωση χαμηλότερου εταιρικού φορολογικού συντελεστή για ΜμΕ (π.χ. 15% αντί για 22%) με στόχο τη βελτίωση της ρευστότητας και την αύξηση των επενδύσεων. Ο χαμηλός συντελεστής εφαρμόζεται και από άλλες χώρες στην Ε.Ε.

• Εκπτωση φόρου για κεφάλαια που επανεπενδύονται στην επιχείρηση (π.χ. αναβάθμιση εγκαταστάσεων ή εξοπλισμού).

• Η προκαταβολή φόρου ανέρχεται σήμερα στο 80%, κάτι το οποίο, όπως αναφέρουν από την αγορά, αποτελεί βάρος για τις μικρές επιχειρήσεις. Θα μπορούσε για παράδειγμα να μειωθεί σταδιακά στο 55%-60% για επιχειρήσεις μέχρι κάποιο όριο καθαρού κέρδους, και ταυτόχρονα να μην εφαρμόζεται για νεοσύστατες επιχειρήσεις για τα πρώτα 2-3 έτη. Σήμερα, οι νέες επιχειρήσεις πληρώνουν μειωμένη προκαταβολή κατά 50%.

• Κατάργηση ή μείωση του τέλους επιτηδεύματος για τις μικρές επιχειρήσεις, που σήμερα ανέρχεται στο ποσό των 1.000 ευρώ ετησίως. Σημειώνεται ότι ήδη ασκούνται πιέσεις από επαγγελματικούς φορείς για κατάργηση του τέλους.

Σε ό,τι αφορά τους επαγγελματίες, σε πρώτη φάση θα διαπιστώσουν μείωση των επιβαρύνσεων από τη νέα φορολογική κλίμακα που ενεργοποιείται τον Ιανουάριο του 2026. Στο τραπέζι θα βρεθεί η μείωση του τεκμαρτού εισοδήματος στο 90% του κατώτατου μισθού ή το «πάγωμά» του. Σήμερα, το ελάχιστο φορολογητέο εισόδημα είναι συνδεδεμένο με τον κατώτατο μισθό. Δηλαδή, ένας επαγγελματίας με 7 χρόνια δραστηριότητας φορολογείται με ελάχιστο φορολογητέο ποσό που ανέρχεται στα 11.620 ευρώ. Το επόμενο έτος εξαιτίας της αύξησης του κατώτατου μισθού ο ίδιος επαγγελματίας θα φορολογηθεί με ελάχιστο ποσό 12.320 ευρώ. Τον Απρίλιο αναμένεται νέα αύξηση του κατώτατου μισθού στα επίπεδα των 950 ευρώ. Σε αυτή την περίπτωση το ελάχιστο φορολογητέο εισόδημα θα φθάσει στα 13.300 ευρώ ετησίως. Στην περίπτωση που αποφασισθεί να λαμβάνεται υπόψη το 90% του κατώτατου μισθού, το ποσό θα περιορισθεί στα 11.970 ευρώ, ενώ εάν αποφασισθεί να «παγώσει» για ένα χρόνο θα διατηρηθεί στα επίπεδα των 12.320 ευρώ.

Από τα κέρδη του 2026

Οι αλλαγές για τις ΜμΕ και τους επαγγελματίες θα εφαρμοσθούν κατά πάσα πιθανότητα στα κέρδη του 2026 που θα φορολογηθούν το 2027. Θα προηγηθεί διάλογος με τους φορείς της αγοράς και στη συνέχεια θα ληφθούν οι οριστικές αποφάσεις.

Τεκμαρτή φορολόγηση

Εξετάζεται η μείωση του τεκμαρτού εισοδήματος στο 90% του κατώτατου μισθού ή το «πάγωμά» του. Σήμερα, το ελάχιστο φορολογητέο εισόδημα είναι συνδεδεμένο με τον κατώτατο μισθό. Δηλαδή ένας επαγγελματίας με 7 χρόνια δραστηριότητας έχει ελάχιστο φορολογητέο ποσό στα 11.620 ευρώ.

INTIME

Το «πακέτο» στήριξης που θα ανακοινωθεί εντός του επόμενου έτους ξεκινάει από το ποσό των 700 εκατ. ευρώ (ή 0,3% του ΑΕΠ) και ενδεχομένως να διευρυνθεί ανάλογα με την εξέλιξη των προσπαθειών του υπουργείου Οικονομικών για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής.

Τι ισχύει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες

Στη Γαλλία, η κανονική φορολογία εταιρειών είναι 25,8%. Ωστόσο, για τις πολύ μικρές εταιρείες με κύκλο εργασιών έως 10 εκατ. ευρώ και μετοχικό κεφάλαιο τουλάχιστον 75% σε φυσικά πρόσωπα προβλέπεται μειωμένος συντελεστής 15% μόνο για τα πρώτα 42.500 ευρώ των κερδών. Με άλλα λόγια, η εταιρεία με τα πρώτα κέρδη έως 42.500 ευρώ θα φορολογηθεί με 15%, ενώ τα επόμενα κέρδη φορολογούνται με το κανονικό 25,8%. Στην Ιταλία, ο γενικός εταιρικός συντελεστής φορολογίας εταιρειών είναι 27,8% (βασικός συντελεστής και περιφερειακή φορολογία) για το 2025. Παράλληλα όμως υπάρχει ειδικό καθεστώς για πολύ μικρές επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες με το λεγόμενο «regime forfettario». Σε αυτό το καθεστώς, επιχειρήσεις με εισοδήματα έως περίπου 85.000 ευρώ μπορούν να φορολογηθούν με σταθερό συντελεστή, συνήθως 15%. Στην Ισπανία, ο γενικός συντελεστής εταιρικού φόρου είναι 25%. Ωστόσο, η Ισπανία έχει καθιερώσει μειωμένους φορολογικούς συντελεστές για πολύ μικρές επιχειρήσεις («micro-enterprises») και για νέες εταιρείες. Ετσι:

• Για νέες εταιρείες ισχύει 15% για το πρώτο φορολογικό έτος.

• Για μικρές επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών κάτω του ενός εκατομμυρίου ευρώ συντελεστής 21% για τα πρώτα 50.000 ευρώ φορολογητέου εισοδήματος και 22% για το υπόλοιπο.

Στην Ολλανδία ισχύει ένα σύστημα εταιρικής φορολογίας με δύο κλίμακες: 19% για το φορολογητέο κέρδος έως 200.000 ευρώ και 25,8% για το υπερβάλλον ποσό κέρδους.

Αν και η Ελλάδα έχει ανταγωνιστικό φορολογικό καθεστώς, οι επενδύσεις δεν έχουν αυξηθεί σημαντικά. Γραφειοκρατία, πολυνομία και καθυστέρηση απονομής δικαιοσύνης αποθαρρύνουν τους ξένους επενδυτές.

Τα τελευταία χρόνια, αρκετά κράτη-μέλη της Ε.Ε. εγκαταλείπουν τη λογική της διαρκούς φορολογικής ελάφρυνσης και προχωρούν σε αυξήσεις των συντελεστών, κυρίως για να αντιμετωπίσουν τα δημοσιονομικά τους ελλείμματα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η Τσεχία, η οποία αύξησε τον εταιρικό φόρο από 19% σε 21%, η Εσθονία από 20% σε 22% και η Λιθουανία από 15% σε 16%.

Αυξήσεις στην Ε.Ε.

Επειτα από δεκαετίες συνεχούς μείωσης των εταιρικών φορολογικών συντελεστών σε ολόκληρη την Ευρώπη, η τάση αυτή δείχνει να έχει ανακοπεί. Τα τελευταία χρόνια, αρκετά κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ενωσης εγκαταλείπουν τη λογική της διαρκούς φορολογικής ελάφρυνσης και προχωρούν σε αυξήσεις των συντελεστών, κυρίως για να αντιμετωπίσουν τα δημοσιονομικά τους ελλείμματα ή να καλύψουν αυξημένες δημόσιες δαπάνες που σχετίζονται με την ενεργειακή κρίση και τις κοινωνικές ανάγκες.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η Τσεχία, η οποία αύξησε τον εταιρικό φόρο από 19% σε 21%, η Εσθονία από 20% σε 22%, η Λιθουανία από 15% σε 16%, ενώ η Σλοβενία προχώρησε σε σημαντική – αν και προσωρινή– αύξηση του συντελεστή από 19% σε 22%.

Στο συγκριτικό αυτό πλαίσιο, η Ελλάδα φαίνεται να διατηρεί ένα ανταγωνιστικό φορολογικό καθεστώς.

Ο εταιρικός φόρος ανέρχεται σήμερα στο 22%, πολύ κοντά στον ευρωπαϊκό μέσο όρο (21,9%) και αισθητά χαμηλότερος από τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ (24,2%). Παράλληλα, η φορολόγηση των μερισμάτων που είναι μόλις 5%, είναι από τις χαμηλότερες στην Ευρώπη, γεγονός που θεωρητικά καθιστά τη χώρα ελκυστική για επενδύσεις.

Ωστόσο, παρά το ευνοϊκό αυτό φορολογικό καθεστώς η Ελλάδα δεν έχει κατορθώσει να αξιοποιήσει πλήρως το συγκριτικό της πλεονέκτημα. Ο χαμηλός συντελεστής δεν έχει μεταφραστεί σε ουσιαστική αύξηση των άμεσων ξένων επενδύσεων. Η πραγματικότητα δείχνει ότι το πρόβλημα δεν εντοπίζεται τόσο στο ύψος της φορολογίας, όσο στο συνολικό επιχειρηματικό περιβάλλον. Παράγοντες όπως η γραφειοκρατία, η πολυνομία, η καθυστέρηση στην απονομή δικαιοσύνης, η μεταβλητότητα της πολιτικής και φορολογικής νομοθεσίας, η ελλιπής ψηφιακή υποδομή και η περιορισμένη στήριξη της καινοτομίας αποθαρρύνουν τους επενδυτές.

Αντίθετα, χώρες όπως η Πορτογαλία, η Ιρλανδία, η Εσθονία ή η Πολωνία, παρά το ότι σε ορισμένες περιπτώσεις διαθέτουν αντίστοιχους ή και υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές, κατορθώνουν να προσελκύουν πολύ μεγαλύτερο όγκο επενδύσεων.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Orthodoxou Employment

Ideal staff from third countries for your needs!

+357 24 841 111 orthodoxouemployment.com

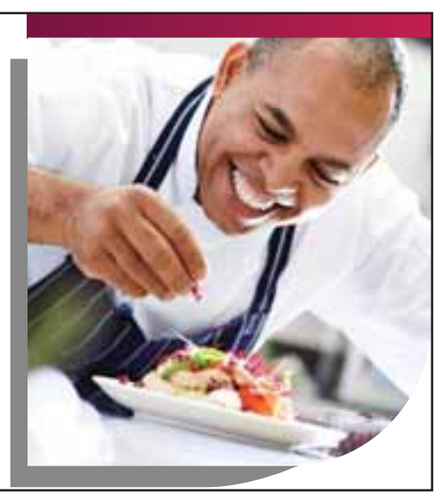

«Παγώνουν» δύο μεταρρυθμίσεις για το ασφαλιστικό

Δεν επανυπολογίζονται τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης βάσει του προσδόκιμου ζωής και οι εισφορές ελευθέρων επαγγελματιών βάσει του δείκτη ανόδου των μισθών

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Στον... πάγο για μία ακόμη φορά αναμένεται να τεθούν δύο μεγάλες «μεταρρυθμίσεις» των μνημονιακών χρόνων, η σύνδεση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης με την πορεία του προσδόκιμου ζωής, αλλά και η αύξηση των εισφορών στους μη μισθωτούς με βάση έναν νέο δείκτη που θα καθορίζεται από την εξέλιξη των μισθών στη χώρα μας.

Πρόκειται για δύο διατάξεις που ψηφίστηκαν σε διαφορετικά στάδια της 10ετούς δημοσιονομικής «περιπέτειας» της χώρας και η εφαρμογή τους θα ανέτρεπε τη ζωή εκατοντάδων χιλιάδων ασφαλισμένων.

Η μη εφαρμογή τους, βέβαια, εάν δεν υπάρξουν σημαντικές αναπτυξιακές ενέσεις, ενδέχεται να ανατρέψει την εύθραυστη δημοσιονομική ισορροπία του ασφαλιστικού μας συστήματος.

Στο κυβερνητικό επιτελείο, φαίνεται πως ήδη έχουν ληφθεί οι σχετικές αποφάσεις για «πάγωμα» της αύξησης τόσο των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης, που θα έπρεπε να θεσμοθετηθεί το 2026 προκειμένου να εφαρμοστεί, με σταδιακό τρόπο, εντός του 2027, όσο και των εισφορών του 1,4 εκατομμυρίου μη μισθωτών (ελευθέρων επαγγελματιών, αυτοαπασχολουμένων και αγροτών) με βάση τον υπό κατάρτιση δείκτη εξέλιξης μισθών, καθώς στη χειρότερη περίπτωση εκτιμάται πως θα οδηγούσε σε αυξήσεις κοντά στο 5%.

Το κόστος, οικονομικό, κοινωνικό αλλά και πολιτικό, φαίνεται πως έχει ήδη αρχίσει να μετριέται, με τα πρώτα στοιχεία να δείχνουν ότι οικονομικά, σε μεσοπρόθεσμη περίοδο, το σύστημα δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει πρόβλημα, πολιτικά, το «πάγωμα» των ανατροπών σε όρια ηλικίας και εισφορές επιβάλλεται, καθώς οι συνέπειες των όποιων αποφάσεων θα συνέπιπταν με μια πολύμηνη –έστω άτυπη– προεκλογική περίοδο, ενώ κοινωνικά τόσο οι ασφαλισμένοι που βρίσκονται κοντά στην ηλικία συνταξιοδότησης, όσο και οι εκατοντάδες χιλιάδες μη μισθωτοί εμφανίζονται ήδη πολύ αναστατωμένοι με τις επικείμενες παρεμβάσεις.

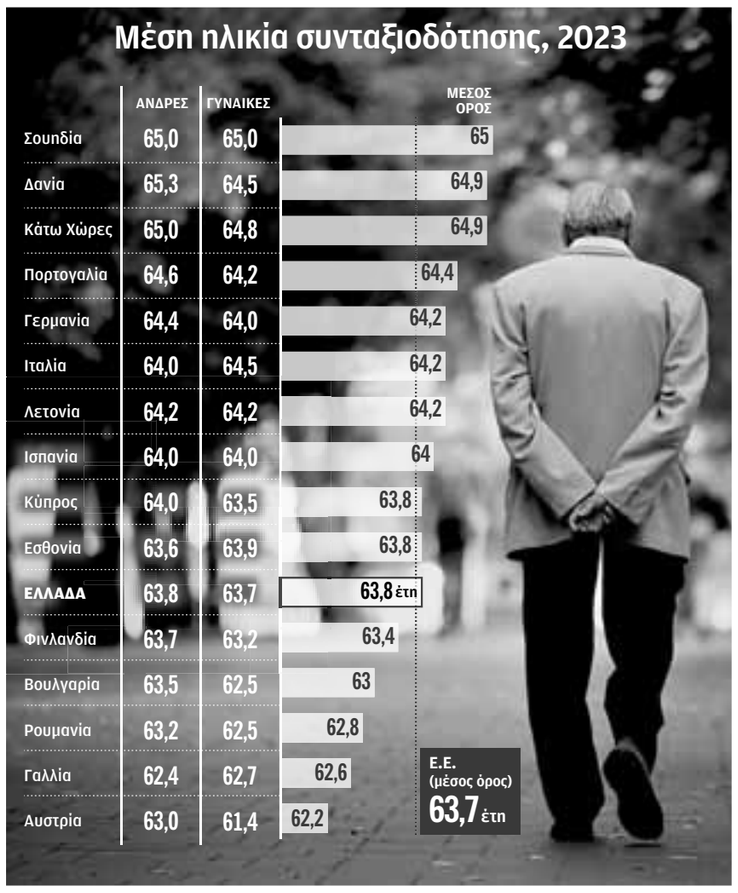

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τι προβλέπουν οι νόμοι

Σύμφωνα με τον νόμο 3863 του 2010, που έμεινε γνωστός ως νόμος Λοβέρδου - Κουτρουμάνη, κυρίως γιατί αποτέλεσε την πρώτη, σκληρή, μνημονιακή παρέμβαση στο ασφαλιστικό, τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης θα επανακαθορίζονται με βάση τη μεταβολή του προσδόκιμου ζωής του πληθυσμού της χώρας, με σημείο αναφοράς την ηλικία των 65 ετών, ανά τριετία.

Η αρχή προβλέφθηκε να γίνει το 2021. Μάλιστα, το σχετικό άρθρο 11 του νόμου ορίζει ρητά ότι κατά την πρώτη εκτίμηση των ορίων ηλικίας λαμβάνεται υπόψη η μεταβολή της δεκαετίας 2010 έως και 2020, με βάση σχετικούς δείκτες που προσδιορίζονται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) και τη Eurostat.

Κι εδώ έρχεται το πρώτο βασικό επιχείρημα που βαραίνει υπέρ της επανεξέτασης της συγκεκριμένης διάταξης, καθώς πληθαίνουν οι φωνές εντός της κυβέρνησης που επισημαίνουν ότι ο συγκεκριμένος νόμος αφορά το 1ο μνημόνιο και από τότε μέχρι σήμερα έχουν μεσολαβήσει μεταρρυθμίσεις σχετικά με τα όρια ηλικίας από τα επόμενα (2ο και 3ο) μνημόνια. Ετσι, πλέον, η χώρα μας έχει από τα πλέον υψηλά θεσμοθετημένα όρια ηλικίας.

Παράλληλα, και βάσει του νόμου, για να γίνει οποιαδήποτε αύξηση στα γενικά όρια ηλικίας συνταξιοδότησης, θα πρέπει η διαφορά να είναι πάνω από τα στρογγυλά έτη μεταβολής, δηλαδή εν προκειμένω μεγαλύτερη ή ίση του 1. Δηλαδή, ο νόμος ορίζει ότι η αύξηση του ορίου ηλικίας θα συμβεί, εφόσον η διαφορά του προσδόκιμου ζωής ξεπεράσει το 1 έτος.

Μελέτες που στηρίζονται στη βάση δεδομένων της ευρωπαϊκής στατιστικής αρχής δείχνουν ότι η μεταβολή του προσδόκιμου επιβίωσης στην ηλικία των 65 ετών το διάστημα 2010-2020 ήταν 0,3 έτη, με το προσδόκιμο του 2010 να είναι 19,7 έτη ενώ το προσδόκιμο ζωής του 2020 να είναι 20 έτη. Τι σημαίνει αυτό; Οτι κάποιος που το 2010 ήταν 65 ετών θα ζήσει κατά μέσον όρο 19,7 χρόνια επιπλέον, έως δηλαδή την ηλικία των 84,7 ετών, και αυτός που το 2020 ήταν 65 ετών, θα ζήσει άλλα 20 έτη κατά μέσον όρο, ήτοι έως την ηλικία των 85. Για τον λόγο αυτό, δεν αποφασίστηκε η αύξηση για το 2021.

Για το 2023 το προσδόκιμο ζωής σχετικά με το 2021, πάντα σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Eurostat, αυξήθηκε 1,1 έτος. Ομως θεωρήθηκε ότι δεν είχε συμπεριληφθεί στα στοιχεία το βαρύ αποτύπωμα που άφησε και στη χώρα μας η πρωτόγνωρη πανδημία της COVID-19. Για τον λόγο αυτό, άλλωστε, αποφασίστηκε και τότε το «πάγωμα» της σχετικής διάταξης. Και πλέον, αναμένουμε τα στοιχεία μεταξύ του 2024 και του 2026 χωρίς ακόμη να έχει ανακοινωθεί το προσδόκιμο ζωής ούτε για το 2024.

Παράλληλα, υπάρχουν εισηγήσεις προς το οικονομικό επιτελείο, σύμφωνα με τις οποίες για να διαφοροποιηθούν τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης στο τέλος του 2026, θα πρέπει το προσδόκιμο ζωής να σημειώσει αύξηση πάνω από 2 έτη και όχι πάνω από ένα. Και αυτό, γιατί με τον νόμο 4336 του 2015, του 3ου μνημονίου δηλαδή, στο οποίο προσαρτήθηκε ένα μεγάλο ασφαλιστικό νομοσχέδιο, οδηγηθήκαμε σε αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης από το 2015 και μετά κατά τουλάχιστον 2 χρόνια. Στην πράξη, από την ηλικία των 65 ετών για τη λήψη πλήρους σύνταξης με 15 χρόνια ασφάλισης, πήγαμε στα 67 και από τα 55 με 60 έτη για τη συνταξιοδότηση με 35ετία για μειωμένη σύνταξη, οδηγηθήκαμε στα 62 με 40 χρόνια ασφάλισης. Επομένως, εκτιμάται ότι για να διαφοροποιηθούν τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης θα πρέπει το προσδόκιμο τώρα να σημειώσει αύξηση πάνω από την αύξηση των 2 ετών που επέβαλε ο ν. 4336/2015.

Τέλος, από την επεξεργασία των στοιχείων του συστήματος «Ηλιος» διαπιστώνεται –και αυτό αποτελεί άλλο ένα όπλο σε όσους εκτιμούν ότι δεν πρέπει να εφαρμοστεί η διάταξη του νόμου του 2010– ότι η πραγματική αύξηση των ηλικιών συνταξιοδότησης από το 2015 κι εφεξής έχει αυξηθεί πολύ περισσότερο από 1 έτος, που είναι η αύξηση του προσδόκιμου επιβίωσης στα 65. Αναλυτικά, τα στοιχεία δείχνουν ότι η πραγματική αύξηση των ορίων ηλικίας είναι ήδη πολύ πάνω από δύο έτη. Και συγκεκριμένα, η αύξηση της γενικής μέσης ηλικία συνταξιοδότησης από 61 το 2015, αυξήθηκε για τους νέους συνταξιούχους σε 65 το 2025, κατά 4 έτη δηλαδή, και της μέσης ηλικίας συνταξιοδότησης γήρατος (δεν συμπεριλαμβάνονται νέες συντάξεις αναπηρίας και θανάτου) από 60,31 το 2015 σε 67,15, ήτοι κατά 6,74 έτη.

Μία ακόμη μνημονιακή διάταξη, που όμως δεν καταργήθηκε στη συνέχεια, αφορά και τον τρόπο υπολογισμού των εισφορών για τους μη μισθωτούς, ανά έτος. Οταν ο νόμος Κατρούγκαλου (ν. 4387 του 2016) επέβαλε την πληρωμή εισφορών στο 20% και μάλιστα του συνόλου των εισοδημάτων των ελευθέρων επαγγελματιών, αυτοαπασχολούμενων και αγροτών, προέβλεπε παράλληλα και την αναπροσαρμογή τους, από το 2025 και μετά, με βάση τον δείκτη εξέλιξης μισθών. Το 2020, ψηφίστηκε νέο σύστημα υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών για τους ελεύθερους επαγγελματίες, όπως και για τους αγρότες, με τον νόμο 4670 (νόμος Βρούτση). Εως το 2022, οι εισφορές έμειναν σταθερές, ενώ για το 2023 και το 2024 αυξήθηκαν με βάση το ποσοστό αύξησης του πληθωρισμού του προηγούμενου έτους. Από 1/1/2025 θα έπρεπε, βάσει νόμου, να αυξάνονται κατά το ποσοστό αύξησης του δείκτη μισθών.

Για το τρέχον έτος, ο νέος δείκτης δεν είχε προλάβει να καταρτιστεί, με αποτέλεσμα οι αυξήσεις των εισφορών να ακολουθήσουν και πάλι, τον Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (πληθωρισμό). Κάτι, που σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες, αναμένεται να συμβεί και το 2026, καθώς όπως αποκάλυψε η «Κ», μια πιθανή χρήση του νέου δείκτη θα οδηγούσε σε αυξήσεις πάνω από 4,5%, προκαλώντας έντονες αντιδράσεις στους ασφαλισμένους.

Ζήτημα βιωσιμότητας

Μακροπρόθεσμα βιώσιμο, και μάλιστα έως το 2070, χαρακτηρίζεται το ασφαλιστικό σύστημα της Ελλάδας, στην τελευταία έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (AWG 2024). Η Κομισιόν, βέβαια, θέτει κρίσιμες προϋποθέσεις για το εξαιρετικά καλό αυτό σενάριο, καθώς υπογραμμίζει ότι οι παραμετρικές συνιστώσες του κοινωνικο-ασφαλιστικού συστήματος θα παραμείνουν ως έχουν σήμερα. Δηλαδή δεν θα μεταβληθεί η ασφαλιστική εισφορά του 20% για την κύρια σύνταξη και 6% για την επικουρική σύνταξη, οι συντελεστές αναπλήρωσης δεν θα αυξηθούν και θα διατηρηθεί το 50% αναπλήρωσης για 40 έτη εργασίας, οι συντάξιμες αποδοχές θα υπολογίζονται ως ο μέσος όρος όλου του εργασιακού βίου και τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης θα αυξάνονται ανάλογα με την αύξηση του προσδόκιμου ζωής. Υπό το σταθερό αυτό, θεσμικό περιβάλλον, η συνταξιοδοτική δαπάνη ως ποσοστό του ΑΕΠ προβλέπεται να μειωθεί από 14,5% του ΑΕΠ το 2023 σε 12% του ΑΕΠ το 2070, θεωρώντας παράλληλα ότι το ΑΕΠ κατά την περίοδο 2023-2070 θα αυξάνεται με μέσο ετήσιο ρυθμό 1,1%.

Για να επιτευχθεί δηλαδή η επιθυμητή αναλογιστική βιωσιμότητα του ασφαλιστικού μας συστήματος, θα πρέπει, και οι εισφορές των ελευθέρων επαγγελματιών να αυξάνονται με βάση τουλάχιστον τις αυξήσεις των ποσών που εισφέρουν ετησίως οι μισθωτοί στο σύστημα (σύμφωνα με την αύξηση του μισθού τους) και τα όρια ηλικίας να αναπροσαρμόζονται. Παραμένει ζητούμενο, λοιπόν, πώς θα αποτυπωθεί μια πιθανή αλλαγή στις δύο αυτές παραμέτρους του ασφαλιστικού, στις μελλοντικές προβολές του συστήματος, καθώς σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των ειδικών, μεσοπρόθεσμα, δεν φαίνεται κάποια σοβαρή εκτροπή.

Το δημογραφικό

Σε αυτό το πλαίσιο, σημαντικό ρόλο στην όποια αρνητική εξέλιξη αναμένεται να διαδραματίσει και το δημογραφικό πρόβλημα, με το οποίο βρίσκονται μεν αντιμέτωπες οι περισσότερες χώρες, η Ελλάδα όμως βλέπει τους δείκτες γεννήσεων να επιδεινώνονται από χρόνο σε χρόνο. Δεν είναι τυχαία η πρόσφατη έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με την οποία το δημογραφικό πρόβλημα απειλεί εκ νέου τη βιωσιμότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, κυρίως δε εξαιτίας της εξάρτησης του συστήματος από τον πρώτο πυλώνα (δημόσιο αναδιανεμητικό σύστημα) και την έλλειψη παράλληλα συμπληρωματικών συνταξιοδοτικών συστημάτων επαγγελματικής και ιδιωτικής ασφάλισης, τα οποία θα μπορούσαν να απορροφήσουν τους μελλοντικούς κραδασμούς του δημόσιου συνταξιοδοτικού συστήματος.

Ως μελλοντική απειλή για το σύστημα αντιμετωπίζουν οι οικονομολόγοι και τη μη καταβολή υψηλών εισφορών από τους μη μισθωτούς, καθώς χιλιάδες ασφαλισμένοι, λόγω των επιλογών χαμηλής κλίμακας, η οποία μάλιστα δεν αναπροσαρμόζεται ικανά, εγκλωβίζονται σε πολύ χαμηλές μελλοντικές συντάξεις. Είναι οι ίδιοι ασφαλισμένοι που τα επόμενα χρόνια, ως συνταξιούχοι, θα διαμαρτύρονται για τα χαμηλά ποσά που λαμβάνουν και θα γίνονται δικαιούχοι τακτικών και έκτακτων επιδομάτων, επιβαρύνοντας δυσανάλογα το σύστημα.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ Δευτέρα 27 Οκτωβρίου 2025

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΩΤΑΤΗ	ΑΝΩΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣΙΜ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	7.8200	7.9800	7.9520	4.7470	“21,836”	7.9600	8.0000	7.9800	1.01
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (EM)	1.6300	1.6400	1.6350	-0.6110	“21,803”	1.6350	1.6500	1.6350	-0.30
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD	0.1380	0.1390	0.1390	0.0330	“8,379”	0.1380	0.1390	0.1390	0.72
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC (ΑΝ)						0.0000	0.1290		
Τεχνολογία										
ΛΟΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	3.7200	3.8000	3.7650	5.7000	“8,000”	3.7200	3.8000	3.8000	2.15
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD	2.1400	2.2200	2.1980	-2.2030	“9,529”	2.2200	2.2400	2.2200	0.00
ΚΟΣΑ	ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						0.3000	0.3100		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						0.0405	0.0440		
ΑΙΕΠ	ΑΙΑΝΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (ΕΜ)						0.0710	0.0800		
ΑΚΕΠ	“ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (ΕΜ, Σ)”						0.0120	0.0000		
ΓΙΕΠ	“UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)”						0.0530	0.0000		
ΕΛΛΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0.0000	0.4440		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (ΕΜ)	0.0295	0.0330	0.0303	-0.0250	“70,905”	0.0295	0.0330	0.0300	-1.64
ΙΣΕΠ	“ΙΣΧΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (ΕΜ, Σ)”						0.0260	0.0000		
ΡΕΕΠ	“REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)”						0.0040	0.0090		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)	0.0070	0.0070	0.0070	0.2500	330	0.0045	0.0065	0.0070	55.56
ΧΑΕΠ	“HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)”						0.0000	0.0175		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΑΓΡΟ	“ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ “”Η ΠΡΟΟΔΟΣ”” ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ “						0.0000	2.5000		
ΚΩΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.1800	0.2200		
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD						0.0000	0.2000		
ΛΟΞΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD	1.1700	1.1800	1.1790	10.7990	“7,825”	1.0300	0.0000	1.1800	9.26
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD						0.2500	0.2700		
Βιομηχανία										
ΝΤΙΑ	DISPLAY ART PLC (Σ)						0.0280	0.0000		
ΡΟΛΑ	ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (Σ)						0.0070	0.0000		
ΔΒΚΔ	ΔΑΣΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						1.2700	0.0000		
ΚΕΤΣ	THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD	1.3500	1.3500	1.3500	2.4830	“2,002”	1.3200	1.3500	1.3500	1.50
ΚΥΘΡ	K. KYTHREOTIS HOLDINGS PUBLIC LTD						0.0000	0.5200		
ΤΣΙΒ	ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ	4.2000	4.2000	4.2000	-0.3280	“2,382”	4.2000	4.3800	4.2000	0.00
Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά										
ΙΟΑΝ	CHRIS JOANNOU PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0740		
ΚΕΟ	ΚΕΟ PLC	2.7400	2.7400	2.7400	0.0000	139	2.7400	2.7600	2.7400	0.00
ΜΙΤΣ	ΜΙΤΣΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ						0.0000	0.7700		
ΜΠΛΕ	BLUE ISLAND PLC						1.4800	1.5700		
ΦΡΟΥ	ALKIS H. HADJIKYRIACOS (FROU-FROU BISCUITS) PUBLIC LTD						0.4100	0.4280		
Τεχνολογία										
NETIN	NET INFO PLC						0.0000	1.2600		
Βασικά Υλικά										
ΛΟΡΔ	LORDOS UNITED PUBLIC LTD						0.0000	0.1890		
Ακίνητη Περιουσία										
ΚΚΟΜ	K + G COMPLEX PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.4300	0.4800		
ΠΑΝΔ	ΠΑΝΔΩΡΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						0.1810	0.1980		
ΦΙΛΟ	ΦΙΛΟΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (Σ)						0.1160	0.0000		
Ενέργεια										
ΛΙΝΑ	PETROLINA (HOLDINGS) PUBLIC LTD	1.1200	1.1200	1.1200	-1.0550	600	1.1100	1.1500	1.1200	-0.88
ΑΓΟΡΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ										
Χρηματοοικονομικά										
ΚΑΕΠ	“ΚΑΡΥΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ (ΑΝ, Σ)”						0.0000	0.2080		
ΚΕΑΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0.0000	0.0195		
ΦΑΣΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΕΡΜΕ	ERMES DEPARTMENT STORES PLC (ΑΝ)						0.0000	0.0195		
ΤΟΕΠ	“ΤΟΞΟΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (ΑΝ, Σ)”						0.0000	0.0315		
ΝΤΟΔ	“DOME INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (ΑΝ, Σ)”						0.0000	0.0000		
ΤΣΟΚ	A. TSOKKOS HOTELS PUBLIC LTD (ΑΝ)						0.0000	0.0000		
Βιομηχανία										
ΣΤΣΔ	“CYPRUS TRADING CORPORATION PLC (ΑΝ, Σ)”						0.2700	0.2860		
Ακίνητη Περιουσία										
ΓΟΥΛ	“WOOLWORTH (CYPRUS) PROPERTIES PLC (ΑΝ, Σ)”						0.0000	0.0000		

* Η διαφορά αυτή αντιπροσωπεύει την αυξομείωση της μέσης σταθμικής τιμής σε σεντ από την προηγούμενη χρηματιστηριακή συνάντηση.

** Στον υπολογισμό της μέσης σταθμικής τιμής συμπεριλαμβάνονται και η αξία και τα τεμάχια συναλλαγών που εκτελέστηκαν με τη μέθοδο ‘Απλή Προσυμφωνημένη Συναλλαγή’.

NBG Securities

ΑΝΑΛΥΣΗ

Τουριστικό θαύμα ή στατιστική αυταπάτη;

Του **ΝΙΚΟΥ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗ**

Τα στατιστικά στοιχεία δεν λένε ποτέ ψέματα. Απλώς μερικές φορές δεν λένε όλη την αλήθεια. Η Τράπεζα της Ελλάδος κατέγραψε μια σημαντικότατη αύξηση των τουριστικών εσόδων, πάνω από 2 δισ. ευρώ στο οκτάμηνο του έτους, με τον φετινό Αύγουστο να είναι κατά 200 εκατ. ευρώ υψηλότερα από τον περυσινό.

Αυτή η εντυπωσιακή αύξηση, όμως, δεν φαίνεται να έχει γίνει αισθητή στον τουριστικό κόσμο. Ο πρόεδρος του ΙΟΒΕ, πρώην του ΣΕΤΕ και ιδιοκτήτης αλυσίδας ξενοδοχείων, Γιάννης Ρέτσος, έδωσε μια διαφορετική οπτική. Αν ρωτήσει, είπε, κανείς την αγορά, ακόμη και τα πιο premium ξενοδοχεία, κανείς δεν θα πει ότι «πήγαμε καλύτερα». Το πολύ πολύ να σου πουν «βγάλαμε τη σεζόν».

Αρα; Ή η αγορά δεν έχει καταλάβει την αυξημένη ζήτηση ή τα στατιστικά μεγέθη αθροίζουν κάτι που οι ίδιοι οι επαγγελματίες του τουρισμού δεν βλέπουν στο ταμείο τους. Και συνήθως, όταν υπάρχει μια τέτοια απόκλιση, κάποιος λογαριασμός είναι ανοιχτός.

Με δεδομένο ότι η έρευνα της ΤτΕ στα σύνορα και τα αεροδρόμια –με τα ίδια ερωτηματολόγια– γίνεται όπως γινόταν πάντα, δεν άλλαξε η μέθοδος μέτρησης, τότε είναι σαφές ότι άλλαξε κάτι άλλο. Τι; Πιθανότατα η δομή της τουριστικής δαπάνης. Ο κ. Ρέτσος προτείνει να δούμε τα δηλωμένα έσοδα των ξενοδοχείων για να έχουμε μια πιο πιστή απεικόνιση του φετινού αποτελέσματος. Γιατί αν ο τζίρος δεν φαίνεται σε αυτά, τότε εμφανίζεται αλλού. Και ο πιο πιθανός «ένοικος» του αλλού είναι ο άτυπος τουρισμός, αυτός της βραχυχρόνιας μίσθωσης, με τα Airbnb και τα λοιπά... «υπόγεια» της τουριστικής αγοράς, τα οποία συχνά λειτουργούν εκτός των παραδοσιακών μηχανισμών καταγραφής ή φορολόγησης. Αυτός δείχνει να έχει γιγαντωθεί σε τέτοιο βαθμό, που «φουσκώνει» σε μια μέτρια χρονιά για τον επίσημο τομέα τα τουριστικά μεγέθη.

Για να εξηγούμαστε, το χρήμα μπαίνει στη χώρα και το καταγράφει η ΤτΕ. Αλλά δεν περνάει υποχρεωτικά από το ταμείο με απόδειξη. Ούτε φορολογείται όπως θα του αναλογούσε. Και κυρίως, δεν το νιώθουν όλοι οι «επίσημοι» παίκτες. Μπορεί η οικονομία να εμφανίζεται πλουσιότερη στα στατιστικά, αλλά όχι κατ' ανάγκη στο δηλωμένο εισόδημα του κλάδου. Και αυτό δημιουργεί μια περίεργη συνθήκη. Το κράτος χαίρεται για το ισοζύγιο πληρωμών, αλλά ίσως χάνει φορολογητέα ύλη. Ενώ η αγορά στις τουριστικές περιοχές ακούει ότι «τρέχει», αλλά ούτε το ζει ούτε το αισθάνεται.

Αυτή η αλλαγή έχει διαρθρωτικά χαρακτηριστικά στα οποία δεν μπορούμε να κλείνουμε τα μάτια, καθώς μαζί αλλάζουν και οι ανάγκες προκειμένου να συνεχίσουν να αυξάνονται τα τουριστικά έσοδα. Είναι γνωστό ότι μεγάλο μέρος της τουριστικής έκρηξης των τελευταίων ετών βασίστηκε στις επενδύσεις των επιχειρήσεων (κυρίως των ξενοδοχείων). Το κράτος ακολουθούσε από απόσταση επαναπαυμένο ότι η τουριστική εμπειρία είναι ασφαλής εντός του resort ή του πεντάστερου. Πλέον με την εκτίναξη της βραχυχρόνιας μίσθωσης, είναι σαφές ότι θα πρέπει να επενδύσει και αυτό. Το κόστος μόνο για τις επενδυτικές ανάγκες στα νησιά, τις υπολόγισε η Εθνική Τράπεζα σε 35 δισ. ευρώ. Και αρκούν για τα βασικά – μεταφορές, ενέργεια, νερό, απόβλητα. Χωρίς ένα ευρύ πρόγραμμα επενδύσεων σε υποδομές και με δεδομένη τη νέα δομή των τουριστικών δαπανών, δεν είναι σαφές από πού θα έρθει η τουριστική ανάπτυξη των επόμενων ετών.

Είστε πολύ αργοί

Ως καλεσμένος του Γάλλου προέδρου στις αρχές του καλοκαιριού, ο Γιένσεν Χουάνγκ, επικεφαλής της Nvidia, επισήμανε με κάποιο χιούμορ ότι «το πρόβλημα με εσάς τους Ευρωπαίους είναι ότι είστε πολύ αργοί, τα κάνετε όλα όπως και με τα κρασιά σας που περιμένετε να παλιώσουν πολύ για να είναι τέλεια».

41 δισ.

δολ. υποσχέθηκε ο Βρετανός πρωθυπουργός ότι θα δαπανήσει η χώρα του για επενδύσεις στην τεχνητή νοημοσύνη.

Επενδύουμε λιγότερα

Η Γερμανίδα ευρωβουλευτής Αλεξάντρα Γκις υποστηρίζει ότι η Ευρώπη πρέπει να απαλλαγεί το συντομότερο από όση περισσότερη αμερικανική τεχνολογία μπορεί, ενώ δηλώνει πεπεισμένη πως «θα κατακτήσουμε την τεχνολογική αυτονομία μας». Και προσθέτει ότι «θα φτάσουμε έως εκεί, δεν είμαστε ηλίθιοι, απλώς επενδύουμε λιγότερα».

500 δισ.

δολ. προβλέπει το σχέδιο Stargate που ανακοίνωσε ο Ντόναλντ Τραμπ μαζί με την OpenAI.

Ο αρνητικός παράγοντας

Για την Οντ Ντιράν, συνδιευθύνουσα σύμβουλο της Iliad Group, καθοριστικό αρνητικό παράγοντα που διαιωνίζει την τεχνολογική εξάρτηση της Ευρώπης αποτελεί η «πολιτική γεωγραφία της γηραιάς ηπείρου, καθώς κάθε φορά που ανοίγει μια καινούργια αγορά, θεσπίζονται νέες ρυθμίσεις και επιβάλλονται νέοι περιορισμοί».

Η Ε.Ε. δίνει τη μάχη της τεχνολογίας

Στόχος η δημιουργία ευρωπαϊκών πρωταθλητών που θα ανταγωνιστούν κολοσσούς από ΗΠΑ και Κίνα

Της **ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ**

Οταν στα μέσα της εβδομάδας ανακοινώθηκε ότι τρεις ευρωπαϊκοί κολοσσοί της αεροδιαστημικής, η Airbus, η Thales και η Leonardo συσπειρώνονται για να δημιουργήσουν έναν ευρωπαϊκό πρωταθλητή, η είδηση θύμισε αρχικά τη χαλάρωση στην πολιτική της Κομισιόν και στους σκληρούς κανόνες περί ανταγωνισμού, που έχουν υπαγορεύσει σειρά παραγόντων από την πανδημία και μετά. Κι αυτό γιατί η συγχώνευση αναμένεται να εγκριθεί από την Κομισιόν και πιθανώς ταχύτατα δεδομένου ότι για την Ε.Ε. είναι πλέον ζητούμενο η δημιουργία ευρωπαϊκών πρωταθλητών. Αν και τα κίνητρα των εταιρειών ήταν πολλά και ετερόκλητα και έως ένα βαθμό σχετίζονταν με τα δικά τους προβλήματα κερδοφορίας, η συγχώνευση οφείλεται όχι τόσο στον κίνδυνο αποβιομηχάνισης της Ευρώπης, που έγινε ορατός τα τελευταία χρόνια, αλλά κυρίως στον δικαιολογημένο φόβο της γηραιάς ηπείρου ότι κινδυνεύει να χάσει μια ακόμη τεχνολογική επανάσταση. Πρωτίστως εντάσσεται στην ευρύτερη προσπάθεια της Ευρώπης να διασφαλίσει την τεχνολογική της αυτοτέλεια έναντι των δύο γιγάντων, ΗΠΑ και Κίνας, που προπορεύονται με άλματα, με ιλιγγιώδεις επενδύσεις και με απολύτως ευνοϊκές πολιτικές.

Η εταιρεία λογισμικού SAP και η βιομηχανία μικροεπεξεργαστών ASML δεσμεύουν δισ. ευρώ σε νεοφυείς τεχνητής νοημοσύνης.

Μετά την έκθεση του Μάριο Ντράγκι για τη χαμένη ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης, η διαπίστωση της γηραιάς ηπείρου περί του πόσο υστερεί έναντι των ΗΠΑ αλλά και έναντι της Κίνας στις νέες τεχνολογίες έχει προκαλέσει, έστω και όψιμα, ένα είδος συναγερμού. Και ο συναγερμός είναι τόσο ανάμεσα στις ευρωπαϊκές μητροπόλεις όσο και μεταξύ των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Από το Παρίσι μέχρι το Λονδίνο οι αρχηγοί κρατών, αφού πρώτα αναγνώρισαν ανοικτά τον κίνδυνο να χάσουν το τρένο της τεχνολογίας, σπεύδουν τώρα να υποσχεθούν δυσθεώρητες για τα ευρωπαϊκά δεδομένα δαπάνες στα κέντρα δεδομένων και στην τεχνητή νοημοσύνη. Ενδεικτική η περίπτωση του Βρετανού πρωθυπουργού Κιρ Στάρμερ, που τον περασμένο μήνα υποσχέθηκε να δεσμεύσει περισσότερα από 35 δισ. ευρώ για δαπάνες στην τεχνητή νοημοσύνη. Παράλληλα, ευρωπαϊκές εταιρείες τεχνολογίας, όπως η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή λογισμικού SAP και η βιομηχανία μικροεπεξεργαστών ASML, δεσμεύουν δισ. ευρώ σε νεοφυείς τεχνητής νοημοσύνης και σε υπηρεσίες σχετικές με την τεχνητή νοημοσύνη.

Η ανησυχία κυρίως των πολιτικών ηγεσιών οφείλεται βασικά στο γεγονός ότι από τεχνολογικής απόψεως η Ευρώπη παραμένει σε μεγάλο βαθμό εξαρτημένη από έναν μικρό αριθμό αμερικανικών εταιρειών. Τείνουν, έτσι, να υιοθετήσουν έως ένα βαθμό τον στόχο της «τεχνολογικής εθνικής κυριαρχίας». Η ιδέα ανήκει κυρίως στον Γένσεν Χουάνγκ, επικεφαλής του αμερικανικού κολοσσού των μικροεπεξεργαστών Nvidia, αν και ο Χουάνγκ μίλησε κυρίως για «εθνική κυριαρχία στην τεχνητή νοημοσύνη». Ο ίδιος, σημειωτέον, έχει ενθαρρύνει τους Ευρωπαίους να κινηθούν, επικρίνοντας τους «αργούς ρυθμούς τους». Ο στόχος της «τεχνολογικής εθνικής κυριαρχίας» αφορά το να μπορεί κάθε χώρα της Ευρώπης να ελέγχει τα αναγκαία δεδομένα και τους αναγκαίους μικροεπεξεργαστές για να στηρίξει τις δικές της τεχνολογίες και τα δικά της κέντρα δεδομένων. Πέραν των δαπανών που υπόσχονται οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, η ιδέα της «εθνικής τεχνολογικής κυριαρχίας» έχει εμπνεύσει πρωτοβουλίες τεχνολογικών εταιρειών, αν και ίσως κάποιες την ερμήνευσαν εντελώς κατά γράμμα: για παράδειγμα, η SAP που είναι γερμανική πολυεθνική, ανακοίνωσε τον περασμένο μήνα ότι στο πλαίσιο των προσπαθειών της για τεχνολογική εθνική κυριαρχία σκοπεύει να προσφέρει «υπηρεσίες τεχνητής νοημοσύνης που θα παράγονται στη Γερμανία για τη Γερμανία». Το εγχείρημα θα γίνει σε συνεργασία με την αμερικανική OpenAI, που στηρίζεται από τον κολοσσό της Microsoft.

Αυτή είναι και η γενικότερη πραγματικότητα των ευρωπαϊκών εταιρειών, που επιταχύνουν τώρα τις προσπάθειές τους και ειδικότερα στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης, αλλά αναγκαστικά μέσω συνεργασιών με αμερικανικές εταιρείες. Η Nebius, που έχει έδρα στο Αμστερνταμ και είναι πάροχος υπηρεσιών νέφους, υπέγραψε συμβόλαιο με τη Microsoft Corp αξίας 19 δισ. δολ. Η Black Forest Labs, γερμανική νεοφυής που παρέχει εργαλεία δημιουργίας εικόνας με τεχνητή νοημοσύνη, συνεργάζεται πλέον με την xAI του Ελον Μασκ και τη Meta Platforms. Και η Mistral άντλησε προσφάτως κεφάλαια από την ASML και άλλους επενδυτές συγκεντρώνοντας έτσι αξία 11,7 δισ. ευρώ και αποτελώντας πλέον την κορυφαία βιομηχανία της Ευρώπης σε ό,τι αφορά τη δημιουργία μοντέλων τεχνητής νοημοσύνης. Ακόμη και η νεοφυής Pigment, που παρέχει εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης για χρήση οικονομικού σχεδιασμού και φιλοδοξεί να ανταγωνιστεί ευθέως αμερικανικά προϊόντα, βασίζεται στην αμερικανική τεχνολογία και ειδικότερα σε μοντέλα της OpenAI που υποστηρίζεται από τη Microsoft. Στην πλειονότητά τους οι ευρωπαϊκές εταιρείες δεν διανοούνται να θέσουν τόσο φιλόδοξους στόχους, όσο το να ανταγωνιστούν τις αμερικανικές. Οι επτά τεχνολογικοί κολοσσοί των ΗΠΑ –Alphabet μητρική της Google, Amazon, Apple, Meta, Microsoft, Nvidia και Tesla– είναι 20 φορές μεγαλύτερες από τις επτά μεγαλύτερες τεχνολογικές της Ευρώπης και έχουν δεκαπλάσια έσοδα.

Προσπάθειες της Ευρώπης για τεχνολογική αυτοτέλεια

Η Ευρώπη σπεύδει να αυξήσει δραστικά τις δαπάνες για την τεχνητή νοημοσύνη και τις νέες τεχνολογίες, αλλά οι δυνατότητές της είναι σαφώς μικρότερες από τις αντίστοιχες των ΗΠΑ

ΟΙ ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΓΙΑ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

ΚΟΜΙΣΙΟΝ

€200 δισ. για επενδύσεις στην τεχνητή νοημοσύνη και

€10 δισ. για 13 Gigafactories*

ΓΑΛΛΙΑ

€109 δισ. θα δαπανήσει ο Μακρόν σε κέντρα δεδομένων και εξοπλισμό

Οι μεγαλύτερες τεχνολογικές των ΗΠΑ θα δαπανήσουν φέτος **€296 δισ.** σε κέντρα δεδομένων τεχνητής νοημοσύνης

ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Scaleway *(γαλλικός πάροχος υπηρεσιών cloud)* **€3 δισ.** για επενδύσεις σε κέντρα δεδομένων AI

SAP *(γερμανική εταιρεία λογισμικού)* **€20 δισ.** επενδύει τα 10πλάσια από όσα προέβλεπε πριν από ένα έτος

Schwarz *(γερμανική εταιρεία λογισμικού)* **€11 δισ.** για επενδύσεις σε υπηρεσίες cloud και σε μία από τις Gigafactories* της Ε.Ε.

* Υποδομές υπερυπολογιστικής τεχνητής νοημοσύνης βιομηχανικής κλίμακας

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Με κέρδη έκλεισε τη Δευτέρα το ΧΑΚ

Με κέρδη έκλεισε τη Δευτέρα το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ). Ο Γενικός Δείκτης διαμορφώθηκε στις 281,50 μονάδες, καταγράφοντας κέρδη σε ποσοστό 0,73%.

Ο Δείκτης FTSE/CySE 20 έκλεισε στις 170,63 μονάδες, σημειώνοντας επίσης κέρδη 0,69%. Ο όγκος συναλλαγών διαμορφώθηκε στα €286.649. Τη μεγαλύτερη άνοδο κατέγραψαν τα Ξενοδοχεία κατά 3,91%, ενώ με κέρδη έκλεισαν επίσης η Κύρια Αγορά κατά 0,92% και η Εναλλακτική κατά 0,64%. Με πτώση 0,31% έκλεισαν οι Επενδυτικές. Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προσέλκυσε η μετοχή της Τράπεζας Κύπρου με €173.639 (τιμή κλεισίματος €7,98 - άνοδος 1,01%), της Demetra Holdings με €35.648 (τιμή κλεισίματος €1,63 - πτώση 0,30%), της Logicom με €30.120 (τιμή κλεισίματος €3,80 - άνοδος 2,15%), της Atlantic Insurance με €20.944 (τιμή κλεισίματος €2,22 - χωρίς μεταβολή) και της Τσιμεντοποιίας Βασιλικού με €10.004 (τιμή κλεισίματος €4,20 - χωρίς μεταβολή).

Ο Γενικός Δείκτης διαμορφώθηκε στις 281,50 μονάδες, καταγράφοντας κέρδη σε ποσοστό 0,73%.

Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγμάτευσης, 6 κινήθηκαν ανοδικά, 3 πτωτικά και 3 παρέμειναν αμετάβλητες. Ο αριθμός των συναλλαγών ανήλθε σε 136.

Deloitte. Private

Technology Fast 50 | 5th Edition

Your difference can be the difference

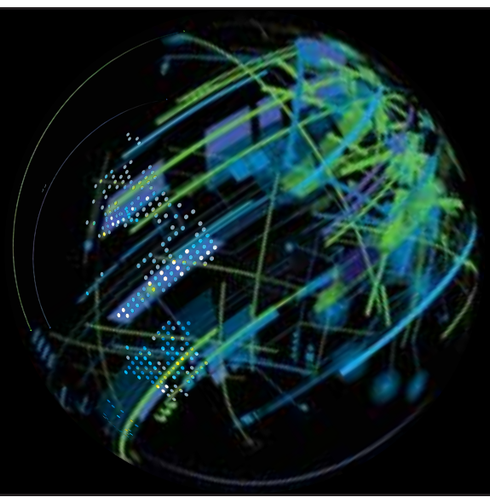

50 Technology Fast 50 CYPRUS

Scan to apply now!

© 2025 Deloitte Limited